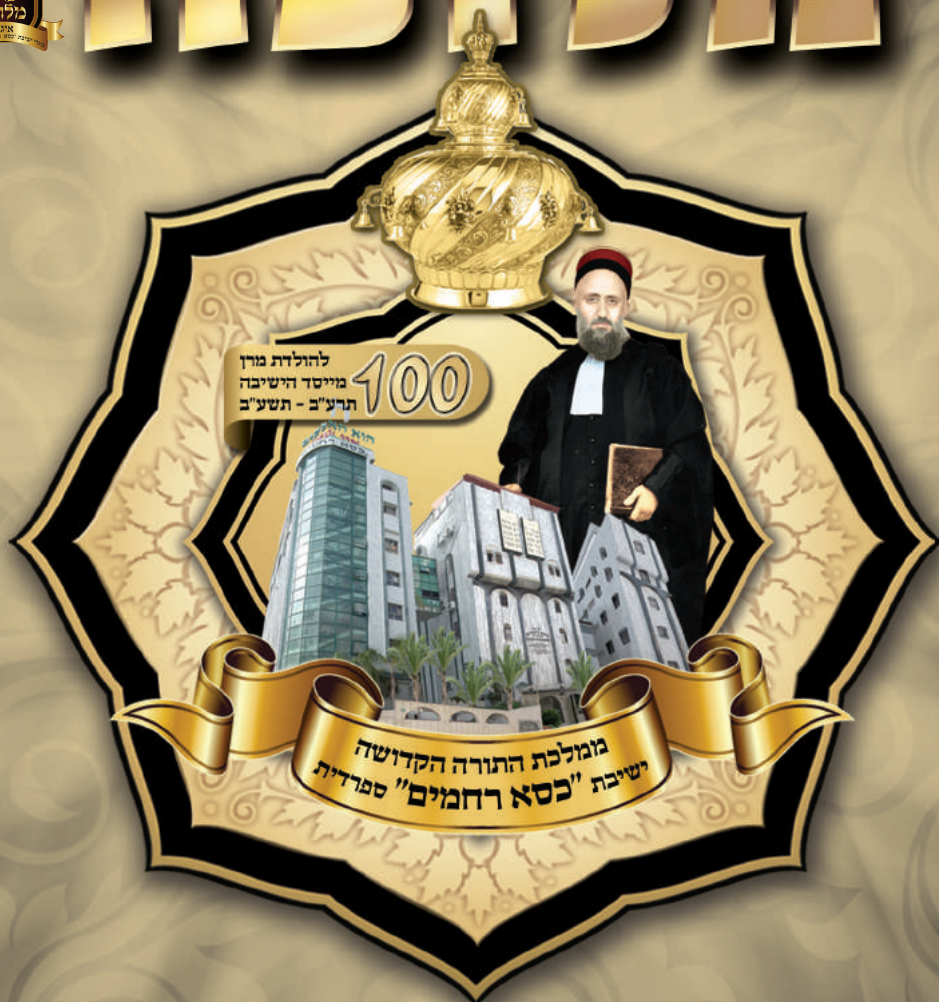

בטאון פנימי היו"ל ע"י
 איגוד בוגרי ישיבת "כסא רחמים"
 ספרדית תכ"ץ ומוסדותיה
 שבת - שבט - אדר
 התשע"ב

4

כתר מלוכה

להולדת מרן
 מייסד הישיבה
 תרע"ב - תשע"ב 100

ממלכת התורה הקדושה
 ישיבת "כסא רחמים" ספרדית

"איש אלוקים קדוש"

שביבי אור משולי אדרתו של
 המקובל האלקי
 רבי רפאל ג'אמי זצוק"ל
 "הנפטר דבר מקברו"

"דרך המלך"

סקירה של ספרו החדש של
 מרן ראש הישיבה שליט"א
 "דרכי העיון"
 הספר שהביא את מוה"ר הגאון המופלא הרב
 משה לוי זצ"ל ללמוד בישיבתנו הקדושה

100 שנה להולדת
 מרן "מייסד הישיבה"
האמנם!?

מסמכים סותרים

אבני הכתר

- 3 דבר העורך -----
- 4 בוגרים כותבים -----
- 6 מלכם בראשם -----
- 9 מלכות הרחמים -----
- 10 מעדני מלך -----
- 15 מאיר עיני חכמים -----
- 16 שלחן מלכים -----
- 22 מקראי קודש -----
- 28 דתי המלך -----
- 32 נקודת אור -----
- 34 הוגה באותיותיו -----
- 44 מעשי למלך -----
- 52 מוסר מלכים -----
- 64 100 שנה -----
- 68 אמה של מלכות -----
- 72 זכרונות מבית המלכות -----
- 75 שאלת חכם, חכם מה הוא אומר? -----
- 76 דרך המלך -----
- 83 השמחה במעוננו -----
- 84 חדשות אני מגיד -----

א.בית המלכות
ב.חצר המלכות
ג.חדש באוצר

- 110 לכו והתפרנסו -----
- 111 לוחמודעות -----

הבטאון יוצא לע"נ הגאון הגדול שייף עייל שייף נפיק ועסיק באורייתא תדירא, החה"ש שנזדכך ביסורים רבים ר' ינון חדאד זצוק"ל ת.נ.צ.ב.ה.א.

איגוד בוגרי ישיבת "כסא רחמים"
ספרדית תכב"ץ ומוסדותיה

עורך אחראי: הרב אביתר כהן

כותבים ומשתתפים: הרב מצליח עמוס מאזוז, הרב אדיר כהן, הרב עובדיה חן, הרב חנוך כהן, הרב מאיר ציון אליאס, ח.פרץ, ר.כהן.

ביקורת: הרב רפאל מאזוז

הגהה: הרב שלמה מאזוז, הרב אלעד עשוש

ניהול הפקה: הרב עובדיה מאזוז

מזכירת המערכת: נ. ורדי

גרפיקה ועימוד: שוהם
050-4109178

המען למכתבים:

ת.ד. 2750 מיקוד: 51127
לציין עבור כתר מלוכה
טל': 0504158562
פקס: 03-6774060
דוא"ל: keter.meloca@gmail.com

דבר פתוח

עת לעשות!

בוגר יקר עמוד זה הוקדש בשבילך, אל תשאירו לאחרים.

בשנים האחרונות כבר הורגלנו לראות כחלק מעלוני השבוע, דפים ולעתים אף קונטרסים של קופות הצדקה וארגוני החסד והמעש. כן למשל, בערים החרדיות כבר הפכו הדפיקות על הבימה אחרי קדיש "תתקבל" לצערנו לחלק מסדר התפלה.

פעם זה יהיה עבור אלמנה ושבעת בניה, ופעם עבור חתן וכלה חסרי כל, בשבוע אחרי יוסו תיבות הדואר במעטפות אישיות עבורנו לחיזוק ארגוני התשובה, ועוד באותו יום עלון של מגבית דחופה לחיזוק מוסדות תורה.

הלב כואב, הלב נצבט, ועוד טיפה של צער נוטפת ללבנו הגדוש בכאב מהצרות המתרגשות על עמך בית ישראל, וכיהודים רחמנים בני רחמנים תמיד אנו מעוניינים להוציא עט ולמלאות את הטפסים להאיר שם את הבית, ולכל פושט יד באה לנו דחיפה לשלוף כמה שטרות הגונים לעצור במעט את הכאב את היגון. אך, אין ביכולתנו לתמוך בכולם, להשתתף עם כולם, ואנו נוטים להמשיך אחר העלון הכתוב בעט סופר שנון, או בזה המרוח באיזו כותרת מחרידה ומצמררת, ולפעמים אף אחר גימיקים מבריקים מבית מדרשם של משרדי הפרסום. ובצדק! וכי בכוחנו לדעת למי מגיע יותר? למי ראוי יותר? מי נזקק יותר? מי קורס יותר? מן הראוי היה לעשות סדר בבלבול הזה, הכיצד? רבותינו כבר עמדו על מצב זה ופסקו: אם בקשת לעשות צדקה, עשה אותה עם עמלי תורה!!! (מדרש קהלת רבה י"א, א').

פסק חותך וברור! כמוכן לא נמשוך ידינו מהיתום המושיט יד לעזרה, ואף לא מארגוני המעש, אך כבר נדע כי לא נפחות ממתת ידינו לראשונים במעלה - הישיבות הקדושות! אילו לא יעמדו בנטל הכספי הכבד הרובץ על כתפיהם, חלילה, הנראה את צעירי הצאן רכונים בבתי המדרשות על ספרי הקודש?! היגדלו הגדיים לתיישים מבלי רועה?! ועמלי תורה, מאן דכר שמייהו?! על כן באו רבותינו והורו: יעשה עם עמלי תורה!

אנו בוגרי הישיבה - ישיבתנו הקדושה "כסא רחמים-ספרדית" בימים אלו שיישיבתנו יחד עם כלל עולם הישיבות בקשיים כלכליים, בדרך כלל, ובעת האחרונה בפרט, נזכור את הישיבה שינקנו ממנה את דרך הלימוד שפתחה בפנינו כל סוגיא סבוכה שנקרית בדרכנו, שגדלנו על ברכי רבניה המוסרים את נפשם כאב לבן, ועיצבו את אישיותנו. הישיבה שחינכה אותנו ליראת שמים אמיתית ולמידות נאצלות, שהרגילה אותנו לשאת דרשות, והוציאה אותנו בקיאים בחזנות וקריאה בתורה, שנתנה לנו את הכלים להתמודד בסערות החיים, שהכינה אותנו להיות מורי הוראות, ובה קבלנו השקפה מרוח אבותינו, טהורה וצרופה מבלי סיגים.

זה הזמן והעת לשים זאת לנגד עינינו, ולהשיב טובה תחת טובה. כעת שעורכת ישיבתנו הקדושה 'תרום-הגרל' בהילולא רבא דצדיקיא בשבוע הקרוב, למימון הוצאותיה השוטפות, נעשה הכל למען הצלחת ההילולא. כפי יכולתנו נרכוש כרטיסי הגרלה, ובמיטב השתדלותנו נמכור כרטיסים למשפחה, לידידים ולמכרים. נביט במאמציהם של רבני הישיבה, ונִטָּה כתף להשתתף בטרחתם ונְמַנָּה בין רוכשי ומוכרי הכרטיסים, העשיר ירבה, והממעיט לא יפחות מכרטיס אחד.

ובכך, נזכה לראות בפריחת ישיבתנו הקדושה ומוסדותיה, לתפארת ולתועלת עם ישראל. לאלה האמונים על ספורי ישועות, נוכל לומר בבטחון כי אם חז"ל העדיפו את הצדקה לעמלי תורה, ודאי וודאי שנהר של ישועות זורם תחת עץ התורה להושיע את תומכי התורה. ולמי שאוהב גם לשמוע, אילולא קוצר היריעה היינו מגישים לפניו אוסף של ישועות, עליהם מעיד מוה"ר רבי צמח מאזוז שליט"א שהפכו לדבר שבשגרה במשרדי הישיבה. נסו והיזכחו.

ההשתדלות הראשונה מצדנו תהיה, לגבור על הרצון לדפדף לעמוד הבא ולהפטיר "יפה!" (במצב הטוב), ותחת זה לצלצל למשרד האיגוד 0504158562 ולרכוש כבר כעת כרטיסים כפי יכולתך.

בוגרים כותבים

מכתבים למערכת

הנפלאה, ולהתבשם מריחו הערב של יין המלכות הנמזג
בנדיבות בבית המלכות על ידי רבני הישיבה ובראשם עטרת
ראשנו מרן ראש הישיבה שליט"א, ואיתו עמו רב חסדא מוה"ר
ר' צמח מאזוז שליט"א אשר דבריהם והגיגיהם נר לרגלינו,
ולולא בטאון זה לא זכינו לכך.

ואחתום בברכה נאמנה לכל חברי המערכת השוקדים על
מלאכת הקודש, ישלם ה' פעלכם ותהי משכורתכם שלימה
מעם ה' אלוקי ישראל, ויהי רעוא שתשרה הברכה במעשי
ידיכם ותזכו להמשיך בעבודתכם הברוכה, מתוך שפע ברכה
והצלחה ובכל אשר תפנו תשכילו ותצליו. מעתה ועד עולם.

בברכה והערכה
אהרן יוסף

לכבוד מערכת הבטאון הנכבד "כתר מלוכה"

הפתעה נעימה היתה בקבלת החוברת הראשונה, והנאה
כפולה בקריאת השניה. הרעיון לאגד יחד את בוגרי המוסדות
הוא חשוב נצרך ומבורך מאד, ואשרי אלו שפינו מזמנם ותירמו
מכישוריהם לביצועו. בחירת המדורים, ניסוחם ועריכתם, נעשו
בידי אומנים, בטוב טעם ודעת, ואנו מצפים לחוברת הבאה,
ואחריה רעותיה איה"ב. ומאחר שכונתכם בכל אלה לשם
שמים, בודאי תבוא ברכה בעמלכם, להנאת כולנו.

אם אפשר אולי כדאי להכין מדור שיספר על תולדות
הישיבה ומוסדותיה, מאז היווסדה בחו"ל ועד היום באופן יסודי
ומסודר, וכן על מפעלם של הרבנים בתוך הישיבה. כדאי אולי
לראיין בוגרים ותיקים שיספרו על הישיבה בעבר, והשפעתה
בחייהם ובתפקידיהם כיום.

מצו"ב תרומה צנועה להחזקת הבטאון, ויהי רצון שחפץ ה'
בידכם יצלח, מתוך נחת וברירות וכל טוב.

כעתירת הכו"ח
ישראל אמויאל

שלושה כתרים הם...

לכבוד מערכת הבטאון "כתר מלוכה".
שלום רב!

במהלך חג הסוכות קבלתי לידי את הבטאון הנפלא.
השלישי במספר, ולא יכלתי לכלוא את התפעלותי מהגליון
המכובד שמעת לעת מוסיף והולך בעוד ועוד מאמרים נפלאים
ובמדורים נוספים.

יש בו, באוסף נדיר זה, יין נושן שדעת זקנים נוחה הימנו,
בדמותם של מאמרים ומכתבים מפרי עיטם של מייסד
הישיבה נ"ע, לצד מאמרי אקטואליה מרתקים העוסקים
בבעיות ההלכתיות המתחדשות, הנוגעות לכלל הצבור ובפרט
לנו תלמידי הישיבה החפצים לדעת את דעתו של מו"ר מורה
דרכנו מרן ראש הישיבה שליט"א [ראה תנורו של "טכנאי" -
כותרת מבריקה במיוחד], ובשילוב כתבות נרחבות העוסקות
בנעשה בתוככי הישיבה ואף מחוצה לה, בהווה ובעבר. שעל
המלאכה מנצח צוות נבחר של כתבים ועורכים אניני טעם,
השוקדים על מלאכת הכתיבה העריכה והגימור, עד שיוצא
מתחת ידם גליון מהודר כלול בהדרו. ועל דא קאמינא: תורה
מפוארה בכלי מפואר.

למותר לציין גודל חשיבותו ונחיצותו של ארגון "כתר מלוכה"
בכלל וגליון זה בפרט, המהווה במה משותפת לכלל מוסדות
הישיבה ברחבי הארץ, ומשמש כחוט השני השזור וחורז את
שלל אבני החן ומביאם לכלל מחרוזת אחת טובת מראה
ומרהיבת עין, אשר רב ערכה מונים על תפוזרת פנינים
ואבני חן, ובטוחני שכבר בתקופה הקרובה יהיו ניכרים בשטח
תוצאותיו הברוכות של בטאון זה. וזאת בדמותם של עוד ועוד
מוסדות שיפתחו ברחבי הארץ ע"י בוגרי הישיבה, אשר עד כה
לא אזרו אומץ להוציאם מהכח אל הפועל, אך עם פרסומם
וסקירתם של כלל מוסדות הישיבה מע"ג הבטאון, יתחדשו
הללו בכחות מחודשים ויוציאו את מחשבתם אל הפועל,
בראותם כי רבים מבוגרינו הקימו מוסדות לתפארה וה' הצליח
דרכם. וכבר אמרו רז"ל קנאת סופרים תרבה חכמה.

וזאת מלבד חיזוק וביסוס המוסדות הקיימים, שעד כה לא
זכו לבמה הנאותה הכל כך מתבקשת ביומא כי האידינא, עידן
הפרסום והיח"ץ.

ומה מאד רבה תועלתו אף ברמה האישית, שמעתה
מתאפשר לכל אחד מבוגרינו לחוש ולמשש את אירת הישיבה

בס"ד. ר"ח אלול רחמים שעת"א טבתא לפ"ק

לכבוד

מצרכת "כתר מלוכה"
סניף ישיבתנו הקדושה כסא רחמים תכב"ל
שלום וישע רב!

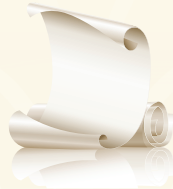
למרות שאינני נמנה על בוגרי הישיבה, מאד ערב לחכי
תוכן חוברות כתר מלוכה שראיתי אצל בני משפחתי מבוגרי
הישיבה הי"ו. ולפי דעתי ראויים הדברים הנדפסים שם לעלות
על שלחן כל אחד מישראל, ובפרט מבני עדתנו יצ"ו, בראותו
את הפריחה הנפלאה בארה"ק, פירות הישיבה המצמיחה בכל

עת אילנות מלבליים, שנטיעותיהם כמותם.

על כן אשמח מאד אם תתכן אפשרות לשלוח לביתי את
החוברות הנ"ל בצאתם לאור, אפילו בתשלום, כאשר יושת.
ואם אכן אפשרי הדבר, נא לשלוח לי עתה שתי החוברות
הראשונות, שכבר יצאו לאור לכתובת הח"מ ולציין התשלום
הנצרך.

בברכה להמשך שגשוג מפעלכם הפורה.

ישראל אורי הכהן ס"ט
רבנו יוסף קארל 1/5 ביתר צלית - 90500

בס"ד, ליל שני י"ב תשרי תשע"ב לפ"ק, יושב בסד"ר: "וזאת הברכה"

לכבוד הרבנים החשובים צורכי הצלון היקר "כתר מלוכה", שלום רב!

לבי במזרח ואנכי בסוף מערב (רבי יהודה הלוי)

לבי במקום בו זורחת התורה באור יקרות והאמת בקומה זקופה.
ואנכי בסוף מערב רחוק מן האור והזהרה, ועל כן נפשי דלפה.
ואולם כמוני עוד אלפי בוגרי הישיבה בכל הארץ מאילת ועד חיפה/
אשר מרגישים גודל החיסרון וההפסד והגעגוע, ובלבם שריפה.
אבל ברוך ה' שלא השבית לנו גואל ושלח לנו כעין חלופה/
וכבר התחזק בתלתא זימני, שאני מקבל בשירות הדואר מעטפה,
ומיד מרים אותה ומגביה אותה ומניף אותה תנופה/
יודע אני שיש בתוכה חוברת נפלאה ובעינא למישלפא.
בחוברת ניכר עמל רב של העורך, שזרה וברר וטחן והרקיד ולש ואפה/
והדבר בא לידי ביטוי בכל המדורים הערוכים ביפי הלשון ובירור השפה.
עם קבלתה אני קוראה בשקיקה ובשקיעה ואין אדם שומע קול חבריו מקול המגריפה (ע"פ תמיד לג):/
ואני מרגיש איך כל מלה ממנה היא ממש כמים קרים על נפש עייפה.
בפרט חידושי התורה מאת מרן ראש הישיבה בדעתו הרחבה והמקיפה/
וגם שיחות המוסר מאת מוה"ר ר' צמח בלשון אשר מוקרים מטיפה.
הדברים נכנסים וחוזרים אל מעמקי הלב בעדינות וברכות ובלטיפה/
וככלותי קריאתה כבר אני מחכה לחוברת הבאה לדעת את ה' נרדפה.
אשר על כן באתי בשורותיים אלו לומר: חזק וברוך על המלאכה היפה/
על כן יאמר בספר מלחמות ה' את והב בסופה (כדרשת חז"ל).

בברכת התורה

צ"ה שלמה ישראל אצאראל ס"ט

מלכם בראשם

פנינים ממשנתו של מרן מייסד הישיבה זצוק"ל

בס"ד גפצה יום י"ט לחו' [לחודש] טבת תשכ"ז 1/1/67

הרי זה עולה, לקראת מי שגדול, דרופתקא דאורייתא, הכא תרגימו נהוריתא, הרה"ג [הרב הגדול], מעו"מ [מעוז ומגדול], סוה"ר [סיני ועוקר הרים], עצו"ר [עצום ורב], החה"ש [החכם השלם], הדה"מ והכו" [הדיין המצויין והכולל], אור גולל, ומרביץ תורה בישראל, ח"ק [חסידא קדישא] לישראל, כקש"ת [כבוד קדושת שם תפארת] כמה"ר ר' מצליח מאגוז נר"ו יאיר לעד לעולם, ובריא אולם. אנס"ו [אמן נצח סלה ועד].

רב גדול ונכבד! ש"ר [שלום רב] כתורה וכמצוה.

שפ"י אותותי אלה, יביעו ידברו אודות בני היקר ר"ך וטוב הי"ו, שמזה ימים נפרדו ממנו כל חבריו והלכו להם כל אחד למקומו פנה, והוא לבדו נשאר, ולכן אני חושש אולי על ידי זה יתגרש מלימודו, כי קנאת סופרים תרבה חכמה, כי אינו דומה ללומד לבדו, ללומד עם כמה תלמידים. וכמו שנאמר: "ברזל בברזל יחד ואיש יחד פני רעהו" (משלי כ"ז י"ז). ולכן חשבת דרכי אם יוכשר בעיני ר"מ [רום מעלת] כת"ר נר"ו אם אפשר להושיבו עם איזה אומן באיזה מלאכה שתהיה, מלאכה נקיה וקלה, וגם האומן עצמו יהיה ירא וחרד, וישב עמו רק חצי היום הראשון, ובחצי השני יתעסק בלימודו, וגם לרבות הלילות שילמד ג"כ בלילה כשלוש או ארבע שעות. והעיקר הוא שהאומן יתן דעתו עליו וילמדהו היטב כל המלאכה על מתכונתה, ויזדרז ללמדו הכל בנקל וביפשא"ק [וביפה שעה אחת קודם], כי לא נעלם מעיני ר"מ נר"ו שהעיר הזאת היא אפסה לגמרי מהקלה היהודית ולא נשאר בה אפילו מנין, ולכן אנו מתכוננים לעזוב אותה לגמרי לעלות וגו' לכן אני חושב על עתידו של בני הנזכר הי"ו, כי כידוע לר"מ נר"ו שבני הנזכר הי"ו הוא צניע ומעלי, עניו ושפל ברך, ירא אלקים וסר מרע, ולכן צריך לחשוב על עתידו וכמ"ש (חז"ל באבות פ"ב מ"ב): "יפה תלמוד תורה עם דרך ארץ". וכן אמרו (שם): "וכל תורה שאין עמה מלאכה" וגו', וגם אמרו (שם פ"ג משנה י"ז): "אם אין קמח אין תורה". ואני כל רצוני ומאוויי שכל בני יתפרנסו מיגיע כפיהם וכמ"ש (ברכות דף ח' ע"א): "גדול הנהנה מיגיעו וגו'". ולכן אני חושב, למצוה רבה תחשב לו, כאשר יעמוד לימין בני ע"ז, כי הוא חשוב כבנו לכל דבר, ובתנאי קודם שלא יתבטל מלימודו כלל. וכאשר אמרת לו לימוד קבוע בלילה כג' או ד' שעות, וג"כ בחצי היום השני יקציע אותו בשביל לימוד תורה, ורק בחצי יום הראשון יקציע אותו בשביל לימוד המלאכה. ועל ידי זה, זה וזה מתקיים בידו.

אבקשו לחשוב היטב בענין זה כי הוא דבר הכרחי, וג"כ כדי שלא יקוץ לבדו ויביא לידי התרשלות ויפסיד מזה ומזה ב"מ.

ותמיד עיני ר"מ כת"ר נר"ו פקוחה עליו בכל מידי. ויה"ר [ש]השי"ת יעזרהו על דבר כבוד שמו. אמן. ועתה אין לי להאריך כי אם ברוב עוז ושלום להדר"ג [להדרת גאון] שליט"א ובניו היקרים הרבנים המפורסמים העי"א.

(וחתים)

ע"ה אליהו הכהן ס"ט

תונס יום ב"ך יברך לחו' טבת התשכ"ז 4/1/67

לכבוד הרב היקר בנן של קדושים החו"ש [החכם ושלם] והכו' [והכולל] כמה"ר ר' אליהו הכהן (יצ"ו)
עי"ת [עיר תהלה] ג'פצה יע"א [יגן עליה אלוקים].

אחדשו"ט [אחר דרישת שלום וטובת] כת"ר נר"ו, קבלתי מכי"ק, והנני להגיד לו המציאות כמות שהיא, כי
אני מן המערכה ולפנים יותר ממנו, אבל ההכרעה לא לי.

בלימודו, אני רואה שאדרבא עכשיו יותר טוב פי כמה מלפנים, ואני חושב שני טעמים, האחד, שבזמן
שהיו חבריו עמו היו מבליים כמה זמן בשיחה בטלה ובהתגרות זה עם זה. ואפילו בחדשים האחרונים שלא
נשאר עמו רק ר. היה מבלה עמו זמן מה, לפעמים בשיחה ולפעמים לחזור לו הלימוד, כי ר. היה לאחור. לא
כן עכשיו שנשאר לבדו בלתי אל העיון עיניו. והטעם השני שבזמן שהיו חבריו היה הלימוד מוטל עליו פעם
לשבוע, לא כן עתה שמוטל עליו בכל יום ועליו להכין הכל הדק היטב, ובני יצ"ו בכל יום לכתחילה במתכון
יוצא ונכנס כמה פעמים ורואהו שמתעסק בלימודו.

ומלבד הלימוד, כותב ומחדש פעם דף ליום ופעם דף לשני ימים, ואני מתקן לו הלשון ומסביר לו כמה
עניינים, כי כל הזמן שיש לי הוא נתון לו לבדו, ומחמת זה איני רואה בו שהוא קץ כלל, אדרבא אני רואה שהוא
שבע רצון. ומלבד הגמרא, אני נותן לו שאלות ומקורות, וכל הספרים בשבילו לבדו, והוא מסדר התשובה
כפי כחו, ועכשיו זה השאלה השלישית שנתתי לו שלשום בדין מקוה (הראשונה היתה בדין ס"ת והשנית
בדין הבדלה), והוא מתאמץ מאד שלא לאבד הזמן, כדי לאחוז בגמרא ולאחוז בתשובה, מלבד שינון הפרשה
שמוטלת עליו לקרא בציבור בבהכ"נ ר' משה דרמון זצ"ל ביום ש"ק.

כל זה דברתי מצד הלימוד, ועכשיו נדבר בגשמיות, לחשוב להכניס כסף, הנה חבריו שפנו לזה, הצעיר
שבהם גדול ממנו שתי שנים. (זולת פ' שאינו מן החשבון, כי גם אביו ואמו שמעתי שנלחמו עמו, ולא יכולו,
כי הוא כמשתגע מהתעודה שגנב). אבל לרו"מ נר"ו אני אומר אחר המחילה רבה, אם רוצה לחשוב על פרט
זה לבניו יצ"ו, לבנו פלוני הבכורה לחשוב רו"מ נר"ו עליו בזה, כי מידי דברי בו, המו מעי לו, על שבעט ופשט
את הרגל, בשאט בנפש, יושב בטל זה כארבע שנים, ומה יעשה הבן. ולא לבד שאינו מכניס, אלא שמוציא
ומוציא, וכל אשר יחפוץ יעשה. בסינימא [קולנוע] עד חצות, ועוד ועוד. ואיני רוצה להגיד מה שאני יודע, ואין
דובר אליו דבר. כי הוא מתריס בעוה"ר, וכל פיות נאלמות לפניו.

איך שיהיה, יצאתי עכשיו מן הענין, ואחזור במאי דקמן, הנה רו"מ נר"ו אמר כי הוא חשוב כבני לכל דבר,
וכן האמת, ובכן אני אומר בפה מלא, אילו בני, אינני שומע לכם לבטל ממנו עול תורה אפילו שעה א', ובפרט
עכשיו שהתחיל להוציא פרח ולציץ ציץ ותהיה לו טרדא אחרת, בודאי שלא ישאר לו כלום מן החשק, אבל
מי שאינו בני אין אחריותו עלי, כי מה אוכל לעשות אם לא ישמעו לי, וכבר צוואה שמענו מפי כתבו של מר
זקננו בעל כסא רחמים (תהלים) זצ"ל, להשיב לשואל עצה בזה הלשון: "אילו אני, הייתי עושה כך". וכמדומה
כבר הגדתי לכת"ר יצ"ו על הצעתי לחנון ללמד בביהכנ"ס פ'לוס, אבל זה בסוג בחור הרע במיעוטו, וכשהוא
לא קיבל גם את זה רק בחר להיות גולה ונדח מזוית לזוית ומחנות לחנות עד היום, נתתי הצעה זו לתלמיד
אחר שהוא מצד עצמו טוב, אבל לימודו שפל מאד, כי דעתו קצרה וגדול בשנים, וסימני היאוש וההתרשלות
על פניו, ודטבא ליה עבדי ליה, לא כן חלק בנך הצעיר [רפאל] יצ"ו, שאם יתמיד במצב זה שלש שנים יהיה
למורה הוראות מופלג בישראל בפ"י [בן פורת יוסף], אכ"ר [אמן כן יהי רצון]. זה מה שראיתי הגדתי, ואני

את נפשי הצלתי.

ואשים קנצי למלין ואדברה נא ש"ר [שלום רב] באה"ר [באהבה רבה] וידידות.

(וחתים)

הצעיר ע"ה מצליח

בלא"א ר' רפאל מאזוז סילט"א

[סיפיה לטב אמן]

בס"ד גפצה יום ז"ך לחודש טבת תשכ"ז לפ"ק

האשל הגדול אשר ברמה, נחל נובע מקור חכמה, הרב המופלא, וכבוד ה' מלא, החה"ש הדה"מ והכולל, בישראל להלל, ומרביץ תורה בישראל, כקש"ת עצו"ר כמה"ר ר' מצליח מאגוז נר"ו יאיר זרח לעד לעולם. אמן.

רב גדול ונכבד! ש"ר כתורה וכמצוה.

מכ"ק האיר אל עבר פני, ומה מאד מלאתי גיל וחדוה, באשר הגיד לי שבני היקר ר"ך וטוב הי"ו, מלבד מה שלא קץ ולא נתרשל כלל מלימודו, אלא הוסיף פי כמה מלפנים, הן בלימוד הש"ס, והן ממה שהוסיף לו בלימוד הפסק וההוראה. ובאשר כן הוא, בודאי שגם אני מסכים ומעריב לדברי ר"מ נר"ו, שלא לערב אתו מלאכת חול כלל, ובל"ג יהיה נתון רק לעול התורה והמצוה. והעיקר, שתמיד עיני ר"מ נר"ו פקוחה עליו, הן בגשמי זאת אומרת במאכלו ומשקהו, שהוא תמיד אינו אוכל כמו שאר הילדים, רק תמיד אוכל רק מעט מזער, ויוכיחו ע"ז מידי פעם בפעם, כי התורה מתשת כחו של אדם, וצריך אדם להתגבר עליה במאכלו ומשקהו כדי שיוכל ללמוד בשקידה רבה, וילחום במלחמתה של תורה. והן ברוחני, שכאשר כל חבריו, כל אחד לדרכו פנה, והוא לבדו נשאר. ולכן יתן דעתו עליו בלימודו, ויבלה רוב זמנו עמו, הן בלימוד הגמרא והש"ס, והן בדרכי הפסק וההוראה, ותמיד ינסה אותו מידי פעם בפעם באיזה שאלות ובאיזה פסקים וכיוצא בזה, כדי שבקרב ימים ימלא כריסו בש"ס ופוסקים. ויה"ר [ש]השי"ת ישלח לו עזרו מקודש ויעזרהו עדכש"א [על דבר כבוד שמו. אמן]. ויתן לו לב רחב להבין ולהשכיל כדי לירד לעומקה של הלכה, ויאיר עיניו בתורתו הקדושה. אכ"ר.

ובענין בני מ. הי"ו מזה זמן רב אני חושב עליו להושיבו במלאכה. אך בעוה"ר פה לא יש בעלי מלאכה ישראלים, רק נכרים. ולא יכלתי להושיבו עמם, פן יתקלקל יותר ויותר, ואם אשלחהו לעיר אחרת ג"כ אני חושש. יה"ר [ש]השי"ת יתקננו בעצה טובה מלפניו. אכ"ר.

ועתה אין לי מה להאריך כי אם ברוב עוז ושלום להדר"ג נר"ו ולכל אשר באהלו.

(וחתים)

ע"ה אליהו הכהן ס"ט

מלכות הרחמים

**פרקי הדרכה בשיטת הלימוד המיוחדת של מרן אבי הישיבה
גאון עוזנו רבי רחמים חי חויתה הכהן זצוק"ל. במלאת ג"ן
שנים לפטירתו (י' שבט).**

בין גדולי מרביצי התורה ומעתיקי השמועה בצורות האחרונים, מתנוסס לתפארה שמו בטוב של מרן אבי הישיבה, גאון עוזנו רבי רחמים חי חויתה הכהן זצ"ל, ראב"ד ג'רבא. אשר שם נפשו בכפיו להעמיד דור ישרים, גדולי תורה ויראה, ובהם בחיר תלמידיו מרן מייסד הישיבה הגה"ק רבינו איש מצליח זצ"ל הי"ד, אשר הקים על שמו את ישיבתנו "כסא רחמים" בתנוס רבתי, לשמור את מורשתו, ולהמשיך את דרכו ושיטתו בעיון הגמרא ופסיקת ההלכה. וגם אחרי שעלו בניו רבותינו הגאונים שיבל"א ארצה, נפתחה הישיבה שנית, לאורם של עמודי הישיבה, מרן אבי הישיבה ותלמידו מרן מייסד הישיבה, זיע"א.

משנשאל רבינו רבו הימים, במה כחו גדול שזכה להוציא גדולי עולם מתחת ידיו המעניקים חמה בקומתו?
השיב: כתיבת חידושי התורה זה הנשק שלי!!!

חסיד נלהב של כתיבת חידושי תורה היה רבינו, וחייב את תלמידיו לכתוב יום יום חידושים, שבכל יום יש לכתוב את התאריך של אותו יום בתחילת הדף, ועל ידי כן חייב לכתוב באותו יום, כי אם לא, הדף ישאר ריק! רגיל היה לומר לתלמידיו: "יום שלמדת בלי לחדש, הרי אתה דומה לבעל עסק שטרח כל היום ולא הרויח מאומה".

בעינו החדה ראה שעתיד מזהיר משתקף לבניו של תלמידו רבינו איש מצליח, ועל כן זרוו שירגילם בכתיבת חידושים. וכה כתב לתלמידו (ז"ך כסלו תשי"ח): ... מה שלום בנו הרמב"ם' הצעיר הי"ו, ואם מתקדם לכתוב ולחדש כי זהו העיקר, וכבר כתבתי לו כי יותר טוב לחנוכו בספר בית השואבה, כי הוא כלול מן הפלפול ומן הפסק, ובנקל יש לחדש על דבריו, ודבריו מובנים וברורים. וגם שלום רבי רחמים הי"ו ורבי יוסף [צמח] הי"ו אם מתקדמים בלימודם כראוי....

סיון תשי"ח -

מספר ירחים קודם פטירתו, כשכבר היה חלוש מאד, מקבל רבינו מכתב מאת בנו של תלמידו, "הרמב"ם הצעיר", בו העתיק לרבינו חלק מחידושי על סוגית רחס"ה [רבי חנינה סגן הכהנים] העמוקה. אושר רב הציף את לבו של רבינו, על אשר גם בני תלמידיו שוקדים על תלמודם ומחדשים חידושים בעומק התלמוד.

אך גם הבין היטב את קשייו של הנער הצעיר אשר יתגורר בעיר הבירה תונס שכבר התרוקנה מתורה, וכבוד התורה שם ירד פלאים, וכמעט כל הדור הצעיר הלך לבתי - ספר ללימודים מקדמיים.

על כן ראה רבינו לנכון לטרוח לכתוב מכתב ארוך ומרגש, מלא דברי חיזוק נפלאים להתמדה בתורה ובכתיבת חידושי תורה. דבר שגרם לנער זה להתעורר ביתר שאת ולהמשיך בלימודו הפורה ללמוד וללמד ולכתוב דבר יום ביומו חידושי תורה בסוגיות בהם עסק.

כמובן שהמכתב פעל את פעולתו, וגדיים נעשו תישיים, ונער זה עלה ונתעלה, למלא מקום אביו בראשות ישיבתנו ממלכת התורה הקדושה "כסא רחמים", בה ממשיכים את מורשתם של רבינו מרן אבי הישיבה ותלמידו מרן מייסד הישיבה. יאריך ה' ימיו בטוב ובנעימים על ממלכתו עד ביאת גואל צדק בב"א.

אי"ה בגליון הבא נדפיס במדור זה את המכתב הנ"ל ממרן אבי הישיבה.

1 רמב"ם ראשי תיבות, רבי מאיר ברבי מצליח. הוא מרן ראש הישיבה שיבל"א

מעדני מלך

מערכות בהלכה ובאגדה

מודפסים לראשונה מספר המערכות של מרחן ראש הישיבה שליט"א

חדש טבת

ר"ח טבת. נקרא "ראש חדש הבנות" בתנוס, ועושים בו סעודה לכבוד הנשים [והבתולות העומדות להתארס מקבלות מתנה מבני זוגן], זכר לחנה או ליהודית. ספר מסעי בארץ לוב (ח"ב עמוד 86), וכן כתב בספר ילקוט מנהגים (עמ' 142). ובמקום אחר כתבתי טעמים ורמזים שונים, ואני מוסיף עוד כעת, כי באחד לחדש העשירי ישבו עזרא הסופר וסיעתו לברר הדבר כל אלה שנשאו נשים נכריות (עזרא יו"ד ט"ז), והוא יום חג לבנות ישראל הכשרות שמצאו בני זוג בטהרה. ודו"ק.

צום התענית. מה שאומרים בנוסח עננו: "ביום צום התענית הזה", צ"ע שהוא כפל ענין במלים שונות. ודוחק לומר כמו: "אדמת עפר" (דניאל י"ב ב'), "כי עשית משפטי ודיני" (תהלים ט' ה') ועוד. ולכאורה נראה "צום התענית" - לאפוקי צום יום הכפורים שהוא לכפרה, אבל זה צום של ענוי. וליתא, שגם ביוהכ"פ כתוב "ועניתם את נפשותיכם". ואפשר כי "צום" פירושו: כינוס ציבור, כמו קראו צום (מלכים א' כ"א ט'), ע"ש ברד"ק בשם מר אביו ז"ל שהוא מלשון צומת הגידין ופירושו קיבוץ (ועיין להרש"ש תענית דף י"ב סע"ב). וזהו: "ביום צום התענית הזה", יום כינוס ואסיפה של תענית צבור. אלא שלפ"ז בתענית יחיד לא יצדק הלשון הזה. וגם הלשון "כי בצרה גדולה אנחנו" לכאורה לא יתכן בתענית יארציית וכיוצא. וצ"ע.

והיעב"ץ ערער עליו כידוע. וראה זה פלא, ששנת מתן תורה היא ב' תמ"ח ליצירה, והרמב"ם נולד כפליים מזה דהיינו בשנת ד' תתצ"ה (וי"א שמתן תורה בשנת ב' תמ"ט לחשבון בהר"ד, ולידת הרמב"ם ד' תתצ"ח לדעת הרב קאפח ז"ל, והוא כפלים ממש), שמושה רבנו כתב תורה שבכתב והרמב"ם סיכם כל תורה שבע"פ. ודו"ק. והרב אהרן פויפר זצ"ל אמר לי בחדש תמוז התשנ"א שהוא קורא להרמב"ם "מלך התורה שבעל-פה".

הרמב"ם. לפעמים חזר בו בחיבורו ממקום למקום. כן כתב הגר"א א"ח (ריש סימן ס"ח) והביאו המשנ"ב (שם סק"א). ע"ש. והוא חידוש. וזכורני שראיתי להפר"ח יו"ד שכתב כן, והשיבו עליו האחרונים, דלא נשמע ולא נראה כדבר הזה, רק שחזר בו בחיבורו מפירוש המשניות.

הרמב"ם. רחוק לומר שהיה לו ספק באיזה ענין ולכך השמיטו בחיבורו. כן ראיתי בספרי החיד"א ז"ל והשיג על הנוב"י בזה, ושכחתי מקומו. ועיין בשו"ת תורה לשמה ס' קל"ד. [ועיין תוס' שבועות (דף כ' ע"א) שאין דרך משנה וברייתא שישתפק התנא אם חייב או פטור. ע"ש]. אבל מצאתי כיוצא בזה בב"י אה"ע (סי' כ"ו) על הר"ף דרפויי מרפי בידיה ולכך הסתלק מן הספק ולא כתבה לדרב הונא, והם דברי הר"ן בהלכות בריש קידושין. וע"ע בב"ח יו"ד (סוס"י שכ"ט).

יש בוטה כמדקרות חרב ולשון חכמים מרפא

ממשה עד משה לא קם כמשה. פתגם ידוע,

בני אדם מעוטפת בתוך האוכלין והמשקין [ויש שכתבו רעיון זה בשם הבעש"ט]. ויש לרמוז כי ר"ת נפשם בהם תתעטף - הוא ממש ר"ת: נפשו בטוב תלין, שע"י הברכה על המאכל והמשקה נפשו של המגולגל בטוב תלין, ואם ח"ו לא זכה, אז נתהפך הר"ת נב"ת: נפשם ברעה תתמוגג, ח"ו. ושמעתי בשם מוהר"ח זצ"ל, שלפעמים מגולגלות נשמות בסמי התרופות, כידוע שיש גלגול גם בדומם, ומי זה שיאכל עפר ומינרלים, לזה עשה הקב"ה תרופות שיסודן במינרלים ואבקות וכדומה. (ומ"ש בפסחים קי"ג ע"א "לא תשתי סמא" - היינו שאין ראוי להרגיל הגוף בתרופות, ועוד שהמגולגל בדומם מראה שהוא חוטא גדול, ולפעמים עלול להחטיא ח"ו כמ"ש האר"י על יוחנן כהן גדול. ואכמ"ל). ולפי זה יש עלייה לנשמות על ידי מאכל ומשקה. [ואפשר ג"כ בעישון סיגריות ע"י צדיקים גמורים, שמעלה ניצוצי קדושה המגולגלים בדומם ובעשבים, וסימניך: סיגריה בגימטריא רפ"ח ניצוצין]. וכל זה גרם הנפטר שנתאספו לכבודו ולזכרו, וממילא גם לו יש עלייה בעוה"ב (וכן כתב בכה"ח סימן קנ"א אות ט"ג), כי גדול המעשה יותר מן העושה (ב"ב דף ט' ע"א). ויה"ר שיהיו ד"ת אלו למנוחת אבא מארי זצ"ל.

כותל המערבי. בליל כ"ב טבת תשמ"ג, דרשתי לתלמידים יצ"ו על יד הכותל המערבי על הפסוק דומה דודי לצבי וגו' (שיר השירים ב', ט'), שבדרך טבע יש להתפלל על אויבי ישראל, שבמשך אלפי שנות גולה לא עלה בלבם לפוצץ ח"ו את הכותל,

(משלי י"ב י"ח). הוא כמנהג אבא מארי זצ"ל שהיה כותב מכתבים חריפים, ובסופם מורח שמן ודבש לפייס דעת המקבל שלא ירגיש כ"כ בחריפות המכתב. וזהו יש בוטה וגו' ואינו יודע לסיים בטוב, אבל לשון חכמים מרפא. וכן: וחכם באחור ישבחה (משלי כ"ט י"א), כלומר בסוף הדברים ישיבחה שאון גלים ויקם סערה לדממה. והבן. ועיין רלב"ג מלכים א' (פרק ה' פסוק כ"א, בסופו) שכתב על שלמה המלך ע"ה וז"ל: כאלו כלל בדבריו הפיוס והאיום יחד. ע"ש.

איזכרה. מה שנוהגים לעשות למוד ומאכל ומשתה באזכרת הנפטר, אמרתי בליל כ"א טבת התש"מ (אזכרת אמה"ג זצ"ל הי"ד), דלכאורה בשלמא לימוד נחא, אבל מאכל ומשתה למה? אלא הטעם להזכיר יום המות, כמ"ש קהלת ע"ה (ט', י') "כל אשר תמצא ידך לעשות, בכחך עשה, כי אין מעשה וגו', בשאול אשר אתה הולך שמה" - שכיון שמת אדם נעשה חפשי מן המצות. ולכן אוכלים ושותים ומברכים למנוחת הנפטר, לומר עכשיו אנו מְהַנְּיִים את הגוף והנפש יחד, הגוף באכילה ושתיה, והנפש בברכות הנהנין ובהמ"ז, מפני שהם שותפים יחדו כעת. אך לא לעולם חוסן, ויגיע זמן שיתפרדו, ולכן יש לתקן מעשינו בעודנו בחיים. ועוד טעם אחר עפ"ד המקובלים ז"ל שיש נשמות מגולגלות בצומח ובחי ונתקנים ע"י אכילה בברכה כהוגן, ובה פירש הגרי"ח ז"ל בספרו לשון חכמים (ח"א סי' ב') הכתוב: "רעבים גם צמאים" - פירוש, למה ברא הקב"ה את בני אדם שיהיו רעבים גם צמאים? ויהי כמושיב: "נפשם בהם תתעטף" - (נפשם של

למתן שכרם - לפי שלעולם ניתוסף להם שכר ע"י תלמידיהם ותלמידי תלמידיהם וחיבוריהם ותקנותיהם לדורי דורות, ולא כאתם הצדיקים שנפטרו והלכו לעולמם וכל מה שעשו שייך לתחום העבר, אלא כצדיקים שמעשיהם עושים פירות ופירי פירות, כאמה"ג זצ"ל שישב ישיבה וכו'. ושמו נרמז בסוף הכתוב: "משפטיך תהום רבה" (תהום - בגימטריא: רבי מצליח מאזוז), שאף שאירע לו בעוה"ר דבר שאין שכלנו סובלו הי"ד, עמקו מחשבותיו ומשפטיו יתברך כתהום, אבל זאת נחמתנו שצדקתו כהררי אל. והמלה הר עצמה מבטאה את רעיון המדרש, כי האות ר"ש בביטוי הנכון יש בה שלשים אלף זעזועים בלשון, כמ"ש הטבעיים [כמדומני בספר מציאות הנפש]. ונמצא, ר"ש אחת (במלה "הר") מולידה ריש"ן רבים כאדם שאומר הררר... וכ"ש בתיבה כהררי שיש בה ב' ריש"ן. ועל פי האמור תבין דברי התוס' (ריש י'מות) בד"ה עד סוף העולם וכו', שכתבו: "דאפילו הן מאה, כולהו משתמעו מלצרור". ע"ש. כי הרי"ש מושכת הרבה ריש"ן אחריה וכאמור. זיע"א ותנצב"ה.

חדש שבט

סעודת יתרו. שנוהגים בתנוס וג'רא לעשות ביום ה' פרשת יתרו (ואין אומרים תחנון ביום ה' ולא במנחה של יום ד' שלפניו), עיין בספר אוצר ישראל (ח"ז עמוד 176) שכן היה המנהג באלג'יר, וקורין לזה סעודת סיום, ואוכלין רק בשר תרנגולת דוקא. ובתנוס נוהגין לשחוט יונים וגזלות. ועיין לקמן בחידושי תורה פרשת יתרו.

ענבים. נוהגים לקנות ענבים בכל מקום בא"י, ואין חוששים משום ערלה, דאולינן בתר רובא. ובפרט השתא שכמעט כולם עברו שנות ערלה ואין נוטעים כרמים חדשים כאשר שמעתי. וסומכים ע"ד מרן בבדק הבית (יו"ד סי' רצ"ד) ובש"ע שם. ושמעתי שכן דעת הגר"ע יוסף שליט"א. וכ"כ בשו"ת הרדב"ז (ח"א סי' תק"פ) וז"ל: כי רצו עבדיך את אבניה, וכ"ש פירותיה [ויש לרמוז אבניה אותיות

והיו מכחידים שם וזכר ח"ו לתקות עם ישראל, אלא שזה היה מן השמים ששפכו שם אשפות וכו', אך להכחידו לגמרי לא עלה בידם. ומכאן אתה רואה שגם בזמני הסתרת פנים ב"מ עדיין הקב"ה משגיח עלינו. וזהו שאמר: "דומה דודי" - הוא הקב"ה, כי שם הוי"ה בספרים קדמונים נכתב ידו"ד, ובהפך שרומז על דין - דודי, ואפילו הכי "דומה דודי לצב"י" - שבשעה שישן עינו אחת פתוחה ועינו אחת סתומה, כמ"ש רז"ל. "או לעופר האילים" - שבשעה שבורח מסתכל לאחוריו, והראיה: "הנה זה עומד אחר כתלנו" - שעומד אחרי הכותל המערבי שלא זזה שכינה ממנו מעולם. וראה זה פלא שבכל התנ"ך לא נמצא "כותל" רק בפסוק זה, לרמוז לכותל המערבי (כי בבית שני היתה השפה הארמית מדוברת הרבה, ופסקו מלומר "קיר" ואמרו "כותל", ולכן נכתב כאן בשיר השירים, לרמוז לכותל המערבי, כמו שאמרו במדרש: מעולם לא זזה שכינה וכו'). "משגיח מן החלונות" - שבבכ"נ, שהם מקדש מעט. "מציץ מן החרכים" - הם הסדקים שבין אבני הכותל המערבי. ותיבות זה **אחר כתלנו** בגימטריא: **תשכ"ז** שהיא השנה שחזר הכותל לידי עם ישראל. ועוד רמז נפלא כי המלים **כותל המערבי** עולות בדיוק **כ"ח זיו התשכ"ז**. ודו"ק.

עוד אמרתי "הנה זה עומד אחר כתלנו" - זה הקב"ה, שנאמר: "זה ה' קוינו לו" (ישעיה כ"ה ט'), "משגיח מן החלונות" - הם חלונות של בתי הכנסת, "מציץ מן החרכים" - של בעלי תשובה כמ"ש רז"ל: פתחו לי פתח כחודו של מחט, ואני אפתח לכם וכו'. ור"ת: ממ"ה ממ"ה - **מלך מלכי המלכים**.

עוד המשכתי הדרשה על פטירת אמה"ג זצ"ל, ממדרש רבה (בראשית פל"ג): "צדקתך כהררי אל וגו' - מה הרים הללו אין להם סוף, כך הצדיקים אין סוף למתן שכרם. ומה הרים הללו נזרעים ועושים פירות, כך מעשיהם של צדיקים עושים פירות". ע"ש. ולכאורה למה הרים אין להם סוף? אלא הכוונה שקשה לְשַׁעַר בדיוק שטח ההר, וכמ"ש רש"י פרשת עקב (י"א, י"א) שהר בית כור, ממנו חמשת כורין. ארבעה מארבע שיפועיו ואחד בראשו. ע"ש. וגם זה לא בדיוק, כי אם ההר גבוה ומשופע יגדל שטחו פי כמה. כך צדיקים אין סוף

ענביה בחילוף אחה"ע. ועיין תורה לשמה סי' תי"ח], ויפה עושין חכמי א"י שלא נוהגים חומרא כזו וכו'. ומסיק, כללא דמילתא היכא דלא איתחזק איסורא לא תבעי לך, והיכא דאתחזק איסורא, לא תקנה מן הכרם שנתחזק בו האיסור, אלא מהנמכר בשוק, ואין כאן בית מיוחש. ולא תהרהר אחר מנהגן של ישראל כי תורה הוא. ע"ש. ובשנת התשל"א נצטערתי מאד לכתת רגלי לחנויות בבני ברק שיש עליהם תעודת הכשר, ולא לאכול בסעודות אצל אחרים. ושורר דמעיקר הדין אזלינן בתר רובא, ואינו אסור אלא בלוקח מן הכרם עצמו דהוי קבוע. ושאלתי את הרב חיים גריינמן הי"ו בן אחותנו של החזון איש זצ"ל, ואמר דשרי מדינא רק שאצלם נהגו להחמיר. ואחר שנים ראיתי שכן פסק בשו"ת יביע אומר חלק ששי (חיו"ד סימן כ"ד) ע"ש.

ערלה. שמעתי בשם ספר "נטע רבעי", שאם העבירו שתיל באוטו סגור ונטעו אותו מחדש, מונים לו שנות ערלה מחדש, לפי שאינו יכול לחיות בלי אור ואויר. ונראה לי לסייעו ממה שכתב הרב פתחי תשובה ביו"ד (סי' רצ"ד ס"ק י"ג) דבארץ ישראל בעינן שיוכל לחיות עם הגוש הראשון שלש שנים. ע"ש. ומכל מקום נראה שאם היה החלון פתוח באוטו, מונים לו מנטיעה ראשונה, ועינינו הרואות בעציץ שבמרפסת שיכול להתקיים זמן רב.

תרומות ומעשרות. בזמן הזה מדרבנן, דבעינן ביאת כלכם. כן כתב הרמב"ם (סוף פ"א מהלכות תרומות), ופסקו מרן יו"ד (סימן של"א ס"ב) וע"ש בהגה.

תרומה. תרי ממאה, רמז לעין בינונית אחד מחמשים. זוהר ויקהל (דף ר' ע"א).

חדש אדר

פרשת זכור. שמעתי ומטו בה משם הגר"ע יוסף שליט"א שאין עונים ברוך הוא וברוך שמו על העולה לתורה בפרשת זכור, כיון שמתכוונים

לצאת ידי חובה בקריאה, כמו שאין עונים ברוך הוא וברוך שמו על ברכות המגלה ושופר וקידוש והבדלה וכדומה. ונראה לי דהא בורכא, ולא אמרה הגר"ע יוסף מעולם (וכן שאלתי לאחרים ואמרו שלא שמעו כן מפיו), דא"כ לא נענה ברוך הוא וברוך שמו כל השנה על ברכות העולים לס"ת, דנהי שקריאת ס"ת מדרבנן מ"מ אנו חייבים לצאת ידי חובה בשמיעה דומיא דמגלה. אלא ודאי שאני מגלה ושופר ודומיהם שגם היחיד חייב לברך על המצוה, אבל בס"ת שאין חיוב ליחיד לברך כלל, רק לשמוע, נמצא שאין לו שייכות בברכה אלא בשמיעת פרשת זכור מפני העולה, וע"ז הוא יוצא מדין שומע כעוונה, ולא בברכת העולה, שלא נתקנה ברכה אלא בציבור ולא לכל יחיד ויחיד. ודו"ק. ושוב ראיתי שיסוד השמועה הנ"ל בט"ז (סוס"י תרפ"ה) שכתב דבקטן שאינו יודע למי מברכים אין יוצאים ידי הברכה על ידו, ואין יוצאים ידי קריאה בלא ברכה. ע"ש. ומ"מ אינה ראייה, דכוונתו דהוי כאלו קרא הש"ץ ולא בירך כלל, ובכהאי גוונא סבירא ליה להט"ז דאין יוצאים י"ח שמיעת פרשת זכור, אבל אין כוונתו שיחשב לכל השומעים כאלו בירכו, דבאמת אין חובה עליהם לברך כלל. ובלאו הכי הרב משנה ברורה (סי' רפ"ב ס"ק נ"ג) סתם שלא כדבריו. ע"ש. וראיה מוכרחת ממה שעונים ברוך הוא וברוך שמו כל ימות השנה על קריאת ס"ת וכו"ל. (ועיין בשו"ת סנסן ליאיר).

פורים. נ"ל טעם למה נקבע פורים בשני ימים שונים לפרזים ולמוקפין י"ד וט"ו, ואין כמוהו בכל החגים. לפי שמשתכרים בו הרבה, ונשאר העולם בלי תורה. ולכן נקבע בשני ימים, יומו של זה לא כיומו של זה. עוד אמרתי טעם בדרך הלצה, למה אין אומרים הלל בפורים, לפי שכתוב בו: "אם הבנים שמחה", ואיזו שמחה יש לעקרת הבית שעומדת כל היום במטבח להחליף מנות וכו' מן הבקר עד הערב? והמנהג הנכון להתפלל מנחה גדולה, ואח"כ לסגור הדלת בפני האורחים כדי לקרוא המגלה לנשים ולעשות סעודת מרדכי, ולהשתכר ולישן כמ"ש הרמב"ם שזהו עד דלא ידע וכו', ומתנות לאביונים ומשלוח מנות יש לעשות

הנ"ל כדן מסיח לפי תומו בדרבנן, מ"מ מי יאמר שהיתה מוקפת חומה מימות יהושע בן נון. וע"ע בשו"ת תפלה למשה ח"ב (סי' נ"ג) באורך.

מתנות לאביונים. הם לעילוי נשמת משה רבינו ע"ה שנפטר בז' באדר, ובזכותו נהפך פור המן לפורנו. כן ראיתי בספר קיצור אלשיך על מגילת אסתר, והוא חידוש.

מדרש פליאה: אמר המן לזרש: אני ואת כמרדכי ואסתר. אמרה לו זרש: אתה לא כמרדכי ואני לא כאסתר, אלא ממקום אחר?

פתרון: המן וזרש במספר קטן עולים 26, כמנין: מרדכי ואסתר במספר קטן. אבל "המן" - עולה 14, ו"מרדכי" - 13. וכן "זרש" - עולה 12 ו"אסתר" 13, וא"כ אינם שווה בשוה. אבל "ממקום אחר" - ר"ל מסטרא אחרא הם שוים בדיק, כי המן גימטריא **סמאל**. וזרש בגימטריא **לילית** במספר קטן. ע"כ שמעתי המדרש וביאורו מהזקן הישיש ר' בנימין (מנונה) חדאד זצ"ל.

בבקר. ואם יקרא מגלה לאשתו בבקר השכם, מה טוב חלקו ומה נעים גורלו, כי עיקר קריאת המגלה היא ביום, ובלילה רק מתקנתא דריב"ל (וקרא נמי אקדמיה: "אקרא יומם ולא תענה ולילה וגו"). והיום נהפוך הוא, שבלילה אין האשה טועמת כלום בלי מגילה, וביום אוכלים ושותים מהבוקר, וקורין המגלה לנשים לפנות ערב ממש, ואשרי המדבר על און שומעת.

בני ברק. אם קורין בה מגילה ב"ד ובט"ו, עיין מה שכתבתי בגליון הכה"ח שלי (סי' תרפ"ח ס"ק י"א) שמדבריו יש ללמוד לבני ברק שאין קורין רק ב"ד (כמנהג רוב בתי כנסיות), אע"פ שאומרים שהיא נראית עם יפו העתיקה, מ"מ יפו עצמה לא עדיפא מטבריה, דימה חומתה מצד אחד, ואין קורין בה בט"ו אלא מספק. ועוד לפי מה שכתב הכה"ח לעיל (סק"ט) בשם האחרונים דצריך שיהא תוך מיל, ובני ברק רחוקה יותר ממיל (וידוע שאיננה בני ברק הנזכרת ביהושע, רק ע"ש כפר ערבי אבן אברק). ומ"ש הכה"ח לעיל (סק"י) לענין מרכבת הקיטור וכו', אינו נראה לע"ד, דהא לא קאמרי מהלך מיל, אלא שיעור מיל. ואם באנו לזה א"כ עוד היום במטוס אפשר לנסוע בח"י דקות 300 ק"מ לכל רוח והוי כחוכא ואטלולא. ועיין להר"ן בהלכות. ע"ש.

וכעת ראיתי בספר חבלי יוצר ח"א (תולדות ר' יצחק גרשטנקורן ז"ל, מר' אהרן סורסקי) עמוד 140 בשם המומחה לידיעת א"י ד"ר זאב ווילנאי, שכתב שבמזרח העיר יפו במרחק 7 ק"מ בערך ישנו כפר פלחים קטן, הנקרא בפי הערבים איבן אברק וכו', במקום זה השתרעה בימים קדומים העיר בני ברק הנזכרת בתנ"ך ובתלמוד וכו', ובמלכים ב' (י"ח י"ג) כתוב שעלה סנחריב מלך אשור על כל ערי יהודה הבצורות ויתפשם, ואינו מפרט את שמות הערים הנכבשות, אולם בארץ אשור נמצאת מצבה בכתב-יתדות, המספרת על מעשיו של סנחריב ביהודה, ובין הערים הסמוכות ליפו שנפלו בידי הכובש האשורי נזכרת גם העיר ב"ב (באנאי ברקא), ואינה אלא בני ברק הידועה של ימינו. עכת"ד. ויש ללמוד לכאורה מהמצבה הנ"ל שבני ברק היתה מוקפת חומה. ומ"מ אפילו אם תמצוי לומר שנאמין למצבה

ברכות מאליפות
לכבוד ידיד הישיבה
והעומד לימינה אוהב
תורה ולומדיה

מר בריהם שמילה הי"ו
ובנו הנגיד רודף
צדקה וחסד

מר רמי שמילה הי"ו
לרגל הכנס בנו/נכדו

שמעון נ"י
לנועם עול תורה ומצוות.
יה"ר שיזכה לגדול בדרך
התורה וירא"ש טהורה. ולאילנא
רברבא יתעבד,
מתוך בריאות ונחת לו
ולהוריו וזקניו וכל משפחתו.
אכ"ר.

המערכת רבני הישיבה

מאיר עיני חכמים

הארות והערות, פסקי הלכה, קריאות קודש, מאת מאיר עינינו מרן ראש הישיבה שליט"א

בתפלה ביום ט"ו, ואין בזה חשש הפסק וכמ"ש מרן בב"י סימן תרצ"ג (ועיין בברכ"י שם סק"ב ועוד). וכן יכול לעלות לתורה ביום ט"ו.

ומ"מ אם אין חזן שיקרא בירושלים את המגלה, או שצריך לקרוא לנשים לאמו לאחיותיו בבית, יכול גם לברך ולקרוא להם, וכמו שביארתי בס"ד בשו"ת סנסן ליאיר (סימן ו') מס"ס. ע"ש. ומשם בארה.

(מודעה שמתפרסמת בישיבה

בשנים האחרונות)

1. תהלים - זה הספר שמרגיע ומעודד ומנחם ונותן בטחון באדם, ושום ספר לא ידמה אליו. ופעם אמר אחד מגדולי המשכילים לתלמידיו: "בבית מרקחת יש הרבה תרופות, אבל יש ספר שיש בו את כל התרופות, והוא ספר תהלים". ולכן נכון לקרוא תהלים כל יום לפי סדר השבוע, ולכל הפחות לפי סדר החודש.

2. לענות על מכתב של רב גדול פעם פעמים ושלוש, זו תכונה לא טובה. אבא זצ"ל פעם התכתב עם רבו בענין מסוים בגט שרבו התיר והוא חשש, ואחרי ששלח לו פעמיים, לא שלח יותר. ואמר: "לא תענה על רב כתיב". אפשר לכתוב את דעתו בעדינות, אבל לשלוח הרבה פעמים לרבו, זה פוגע בכבודו.

3. שידוכין - לפני החתונה לא כדאי לדבר הרבה בטלפון עם המשודכת, אלא עשרים דקות עד חצי שעה בשבוע, ויש כאלה שמשוחחים הרבה לפני החתונה, ואינם יודעים שכלל שמדברים יותר, מורידים את ערכם בעיני המשודכת.

4. הלכה למעשה: בחור שלומד בבני ברק ועושה שם פורים בליל י"ד וביומו, ושוב נוסע ביום י"ד לירושלים אל בית אביו ולמשפחתו ועושה אָתָם פורים בליל ט"ו וביום ט"ו, נראה שדינו כמו שאמרו בירושלמי "בן עיר שעקר דירתו לכרך בליל ט"ו נתחייב כאן וכאן", וכן הסכימו רוב הראשונים, וכל שכן בנ"ד שאינו בן-עיר, שעיקר דירתו בירושלים. ולכן חייב לשמוע מגלה ולתת משלוח מנות ומתנות לאביונים שנית ביום ט"ו. אך לענין ברכה על המגלה לא כדאי לברך, כיון שהרמב"ם ומרן השמיטו דברי הירושלמי. ויכול לומר על הנסים

ענבי הגפן בענבי הגפן דבר נאה ומתקבל

צרוך ברכות מאליפות לכבוד

הרה"ג רבי אהרן מאזוז שליט"א

ר"מ שיעור ד' בישיבה גדולה
חתנא דבי נשיאה

מוה"ר הגאון רבי צמח מאזוז שליט"א

מנהל הישיבה בגשמי ורוחני.
לרגל נישואי בתו
הכלה הכלולה מב"ת

עם אחד מבחירי ומצוייני ישיבתנו
החתן המפואר ר' ברק כלפון הי"ו
יה"ר שיהא ביתם משכן לשכינה,
ששון ושמחה ימצא בה תודה וקול רנה,
אהבה ואחוה שלום ורעות מבלי מגינה,
בנים ובנות עושר ואושר יקר מפנינה,
ואך טוב וחסד ירדפום כמגן וצנה,
עדי עד כל הימים. אכ"ר.

המערכת רבני הישיבה תלמידי השיעור

שלחן מלכים

ויסורין. רק 34 שנה ראה חיים, והם: משנולד לו יוסף עד שנמכר - 17 שנה, ומשנפגש איתו שנית עד יום פטירתו - 17 שנה, סך הכל 34 כמנין ויחי. (וכיו"ב פירשו בפסוק: "ויהיו חיי שרה" - שהחיים המאושרים שלה היו ל"ז שנה, משנולד יצחק עד שמתה, כמנין ויהיו).

פרשת שמות

ובני ישראל פרו וישרצו וירבו ויעצמו וגו' (א, ז).

לפני כארבעים שנה הרעיש בן-גוריון את המדינה, איך נתרבו בני ישראל במשך 210 שנים משבעים נפש לשש מאות אלף גברים לבד מטף? ולא נתקררה דעתו עד "שפירש" שש מאות אלף הכוונה שש מאות משפחות, מלשון אלוף ונגיד, כמו: "הנה אלפי הדל במנשה" (שופטים ו' ט"ו). ודבריו מהבל ימעטו, כי בפרשת במדבר ופרשת פינחס מבואר מפורש שהכוונה למאות אלפים ממש. אך בעיקר שאלתו ניסו להשיב לו אז כמה רבנים (מהם הרב זוין ז"ל בעיתון "הצופה" והרב אהרן שויקה ז"ל בסוף ספר מנחת אהרן). וכלם לא ראו את דברי הראב"ע בפירושו הקצר על ס' שמות (בתחלת פרשת בשלח) שכבר טענו כן בזמנו חכמי ישמעאל, איך יתכן מחמשים וחמשה זכרים (נכדי יעקב שירדו למצרים) שילידו במאות ועשר שנים שש מאות אלף זכרים מבני עשרים? והשיב הראב"ע ז"ל תשובה ניצחת, כי הנה יעקב לבדו הוליד בארבעים ושש שנים 69 צאצאים, ועפ"ז בסוף 46 שנה הראשונות במצרים יהיו לנ"ה זכרים (נכדי יעקב) 3795 צאצאים, ובסוף 138 שנים יהיו למעלה מ"ח מליון צאצאים! השיבו חכמי ישמעאל כי יעקב ובניו לא הולידו רק שתי נקבות, וזה היה דרך נס. ועוד שיעקב היו לו ארבע נשים, ומי יאמר

פרשת ויגש

היש לכם אב או אח (מ"ד, י"ט).

ידועה מחלוקת בית שמאי ובית הלל בנרות חנוכה, אם כל לילה מוסיף והולך או פוחת והולך. וזה רמז השאלה: "היש לכם אב" - היש לכם הלכה כדעת בית הלל שמדליקין א' ב' ג' וכו'. "או אח" - כדעת בית שמאי שמדליקין בלילה הראשון ח' נרות (אח = א' ח'). "ונאמר אל אדוני: יש לנו אב זקן" - יש לנו הלכה א"ב, כלומר מוסיף והולך, כדעת הלל הזקן (מפרשים).

ועינכם אל תחוס על כליכם (מ"ה, כ').

כלומר: אל תעשו כמו אביכם שחזר על פכים קטנים, "כי טוב כל ארץ מצרים לכם הוא" - ותקנו לכם במצרים כלים חדשים.

מטוב מצרים (מ"ה, כ"ג).

שלח לו יין ישן שדעת זקנים נוחה הימנו (רש"י). כי הזקנים בדרך כלל עצובים מפני חולשתם וזקנתם, וכידוע מאמר השוטים בימינו: "העולם שייך לצעירים", אבל למעשה הזקנים הם בעלי נסיון חיים, ויש להעריך מאד את תבונתם ועצתם, כמו שקרה אצל רחבעם. ובכל ענייני העולם, החדש טוב מהישן, חוץ מהיין, שכמה שמתישן טוב יותר. וזהו: "שדעת זקנים נוחה הימנו" שיתנחמו בו על יושנם (ע"פ ספר שיחת חולין של תלמידי חכמים).

פרשת ויחי

ויחי יעקב בארץ מצרים (מ"ז, כ"ח).

כל שנותיו של יעקב אבינו ע"ה עברו עליו בצרות

חדושים ורמזים על פרשיות השבוע

משלחנו של מרן ראש הישיבה שליט"א

תורה היה הדבר מותר ואח"כ נאסר ע"פ ה'.

פרשת בא

ויאמר ה' אל משה בא אל פרעה (י"ד, א').

בזוה"ק בריש הפרשה (דף ל"ב ע"ב): "רבי יהודה פתח ואמר, אשרי העם יודעי תרועה". ע"כ. מה ענין זה לפרשת בא? פירש הגה"ק מדינוב על פי מה שאמרו במסכת תענית (דף י"ט ע"א): מתריעין על הארבה. ואם היו המצריים יודעי תרועה, היו מתריעין על הארבה להסיר הגזרה מעליהם (הרה"ג ר' אברהם הכהן זצ"ל בקונטרס ארץ נושבת עמוד ע', בתוספת נופך. ועיין עוד בספר תוספת ברכה לר' ברוך אפשטיין ז"ל). וי"ל עוד, שחכמי הזוהר היו מבני מערבא, דמסיימי אורייתא לתלת שנין, ופרשת בא חלה קרוב לראש השנה. כי בספר בראשית יש מ"ג סדרים ומתחלת פרשת שמות עד בא יש ששה סדרים (עיין בתנ"ך קורן), הרי פרשת בא היא הסידרה החמישים, וכבר עברו י"ב חדשי השנה ונכנס ראש השנה, ועל זה דרשו שם בזוה"ק במאמר הראשון, בפסוק: אשרי העם יודעי תרועה, ואח"כ מענין ראש השנה כיעו"ש. אלא שבכמה מקומות בזוהר, איתא: נ"ג פרשיין דאורייתא (עיין בשם הגדולים מערכת ספרים סוף אות גימ"ל). וצ"ע.

פרשת בשלח

ראו כי ה' נתן לכם השבת וגו' (ט"ז, כ"ט).

יש בפסוק זה שש פעמים טעם "שופר הולך", רמז לשש תקיעות שהיו תוקעים בשופר בערב שבת, ואח"כ שובתים (כדאיתא בשבת דף ל"ה ע"ב). ולכן נאמר אחריו: וישבתו העם ביום השביעי (שמעתי מיד"ן הרב משה חורב יצ"ו. ודפח"ח).

שכן היה לכל אחד מבני בניו? חזר הראב"ע והשיב: תנו לנו י"ג צאצאים זכרים לכל 46 שנים, יהיו בסוף 46 שנים הראשונות לנ"ה זכרים (נכדי יעקב) 715 צאצאים, ובסוף 92 שנים יהיו 9295 צאצאים, ובסוף קפ"ד שנה יותר ממליון וחצי צאצאים זכרים, ועוד לא הגענו למאתים ועשר שנים! גם יתנו לנו עשרה זכרים לכל 46 שנים ויספיקו. עכת"ד, ודברי פי חכם חן. ועל זה אמרו: הוי שקוד ללמוד תורה ודע מה שתשיב לאפיקורוס.

כי מן המים משיתיהו (ב', י"ד).

רשום אצלי בשם ס' מאור עינים (חלק אמרי בינה פרק נ"ז) שהביא מידידיה האלכסנדרוני (שחי בתקופת בית שני) שהמצריים יקראו למים מו"ש, ולזה יאות מאד טעם כי מן המים משיתיהו, הן מצד לשון מצרית על שם המים, הן מצד לשון עברית וכו'. ע"כ. ובס' מקור ברוך פיתוסי (דף ע"א ע"ד) פירש דרך רמז כי תיבת מ"ם במספר הקדמי עולה מש"ה. כיצד? המ"ם עם כל האותיות הקודמות לה: אבגדהוזחט"י כל"מ עולה 145. היו"ד עם האותיות הקודמות אבגדהוזחט"י עולה 55. והמ"ם האחרונה ג"כ 145. סך הכל 345 כמנין משה. וזהו כי מן המים משיתיהו. עכת"ד. ועיין בירחון אור תורה טבת התשל"ד (סוף סי' ע"ז). ואכמ"ל.

פרשת וארא

ויקח עמרם את יוכבד דודתו לו לאשה (ו', כ"ט).

מכאן ראה לתורה מן השמים. שאם היא מפי משה, לא היה משה פוגם ח"ו את עצמו ואת אביו, שכותב בתורה: ערות אחות אביך לא תגלה (ויקרא י"ח י"ב), והנולד ממנה ממזר, והנה אביו לקח את דודתו ונולד ממנה משה רבנו? אלא שלפני מתן

פרשת יתרו

ויקח יתרו חותן משה עולה וזבחים לאלקים (י"ה, ב').

בגמרא (בסוף מסכת מנחות) מובא שבכל הקרבנות לא נאמר שם א-ל ולא אלקים רק תמיד שם הוי"ה "ריח ניחוח לה", כדי שלא יאמרו הטועים שתי רשויות הן ח"ו, ומקריבים לאלוה זה כדי שיפיס את האלוה השני, כדעת עובדי האלילים ביוון וברומי. ועל זה קשה: הנה מצינו ביתרו שלקח עולה וזבחים לאלקים? והתשובה: יתרו גר היה, "עולה חדש", ולא ידע שאת הקרבנות יש להקריב לשם הוי"ה דוקא. וזה רמז הפסוק בפרשת משפטים: "זבח לא-להים (לשם אלקים) יחרם, בלתי לה' (לשם הוי"ה) לבדו". ואם תקשה מיתרו? "וגר לא תונה ולא תלחצנו"... (שמעתי מפי הרה"ק ר' ישראל אבוחצירא זצ"ל בשנת התשל"ב, ועיין מהר"ם שיף בחידושי ב"ב דף ק"י ע"א).

אגב: על פי הפסוק ויקח יתרו חותן משה וגו', נהגו בתנוס לערוך ביום חמישי לסדר "יתרו" בערב, "סעודת יתרו" לילדים, ושוחטים יונים ומבשלים בכלים וסירים קטנים ומדליקים נרות קטנים לכל ילדי המשפחה. בעיקר נוסד המנהג כדי לחנך הילדים בפרשת "מתן תורה" לברך על האוכל ועל הפירות ברכות הנהנין. בג'רבא נהגו שכל אחד מתלמידי הת"ת מביא לרבו ביצה ופולים, והרבנית מכינה ארוחה לכל התלמידים בצוותא בליל ששי לסדר יתרו. וכל תלמיד משמיע "חידוש" על פרשת השבוע אם משלו אם מדברי המפרשים. וכן נהגו לעשות סעודת יתרו באלג'יר וקוראים לה "סיום", ראשי תיבות: סעודת יתרו ומשה (אוצר ישראל חלק ז' עמוד 176).

אנכי ה' אלקיך אשר הוצאתיך וגו' (כ"ב, ב').

מדרש פליאה: כששמע משה לא יהיה לך אלהים אחרים על פני, בירך: ברוך שלא עשני גוי. הכוונה ע"פ מה שאמרו במדרש (שמו"ר פרשה מ"ז) כשעשו ישראל את העגל ביקש הקב"ה לכלותם ח"ו, ואמר למשה: "ואעשה אותך לגוי גדול". טען משה רבנו: הלא בעשרת הדברות נאמר: לא יהיה

לך, בלשון יחיד, אם-כן לי צוית ולא להם. ובטענה זו בטלה הגזירה וניצולו עם ישראל, וממילא לא הוצרך משה ליעשות לגוי גדול. וזה כוונת המדרש: כששמע משה לא יהיה לך, בירך שלא עשני גוי (גדול), כי מכאן יש לו פתחון פה לטובת עם ישראל (שמעתי בילדותי בחו"ל מהרב כדיר צבאן זצ"ל. ומר זקני זצ"ל העיר אז שאפשר לפרש המדרש כפשוטו: כששמע משה שאמר הקב"ה: "אנכי ה' אלהיך, ולא יהיה לך" וגו', שמח על כך שלא עשנו כגויי הארצות, ולכן בירך: שלא עשני גוי. אמנם המדרש פליאה הנ"ל חפשתיו ולא מצאתיו בשום מקום).

פרשת משפטים

רק שבתו יתן ורפא ירפא (כ"א, ט).

כאן רמוזים שני עמודי התווך מחכמי ישראל: **רש"י** בפרשנות המקרא והתלמוד, והרמב"ם בפסיקת ההלכה ובמחשבת ישראל (כי הוא קבע י"ג עיקרים לדורות, וכתב פירוש המשנה וספר המצוות ויד החזקה ומורה נבוכים וכו'). וזה רמז הכתוב רק שבתו יתן - ר"ת **רש"י**. ורפא = 287 בגימטריא הרמב"ם. וכידוע הרמב"ם היה גם רופא, ובשיטת "הרפואה המונעת" שלו (בפרק ד' מהלכות דעות) יכולים להנצל ממחלות רבות. ועל זה אמרו חז"ל: מכאן נתנה תורה רשות לרופא לרפאת (ברכות דף ס' ע"א).

וכי יפתח איש בור (כ"א, ג).

בימי הגאון ר' יהונתן אייבשיץ ז"ל היה עם-הארץ אחד שחשב עצמו לפוסק הלכות, והיה מורה הוראות בעירו. שלח לו ר' יהונתן שיפסיק להתעסק בתחום שאינו שלו. ענה לו: מה בכך? הרי אמרו חז"ל (ראש השנה כה:): "יפתח בדורו כשמואל בדורו". שלח לו ר' יהונתן: תחפש בפרשת משפטים ותמצא תשובה לשאלתך. חיפש ולא מצא. חזר והסביר לו: כתוב בפרשה "וכי יפתח איש בור" כמוך? אם כי יפתח היה עם הארץ, בכל זאת היה חכם יותר ממך...

פרשת תרומה

וזאת התרומה אשר תקחו מאתם זהב וכסף ונחשת (כ"ה, ג).

שלשה סוגים במתן צדקה: א) זהב, זה הנותן בריא. שבעודו בריא פותח את ידו וכיסו לצדקה. ב) כסף, כשרואה סכנה פותח. כשרואה חולה בבית ב"מ פותח ידו ונותן צדקה ועושה פדיון נפש לרפואת החולה. ג) נחשת, נתינת חולה שאומר תנו, רק כשהוא חולה על ערש דווי ונוטה למות ב"מ, מתעורר לצוות שיעשו צדקה בנכסיו אחרי מותו. והפסוק אומר: והלך לפניך צדקך (ישעיה נ"ח ח'), ולא אחריך... (מרח הגר"ע יוסף שליט"א).

ועשו ארון עצי שטים אמתיים וחצי ארכו וגו' (כ"ה, י"ד).

כל מדות הארון הם לחצאין, מה שאין כן בשאר כלי המשכן. ללמדנו שככל שילמד האדם לא יתגאה, וידע שיש עוד הרבה ללמוד. ולכן כל המסכתות מתחילות מדף ב', שאם יתגאה אדם שלמד כל הש"ס, אומרים לו: תגיד מה כתוב בדף הראשון...

פרשת תצוה

ואתה תצוה (כ"ז, כ').

בכל התורה כולה (מפרשת שמות עד ספר דברים), אין פרשה שלא נזכר בה משה רבנו לפחות פעם אחת, חוץ מפרשה זו שלא נזכר בה כלל. וכתבו המפרשים הטעם, לפי שאמר "מחני נא מספרך אשר כתבת", ולכן נמחק שמו מפרשת תצוה. ויש לרמוז "מספרך" - מְסַפֵּר כ'. והיא פרשת תצוה שהיא פרשה 20 (כ') בסדר פרשיות התורה. גם הלשון "אשר כתבת" בעבר, מתאים לפרשת תצוה, שהיא לפני פרשת כי תשא שבה נאמר מחני נא וגו'.

ועוד אמרו טעם, כי משה רבנו נפטר בשבעה באדר, וזה חל תמיד סמוך לפרשת תצוה. ואמרו חז"ל כי נולד ג"כ בשבעה באדר, ומנהג ישראל לא

לקרוא שם לתינוק הנולד עד יום המילה. ולכן נעלם שמו של משה מפרשה זו, אם מצד יום הלידה ואם מצד יום הפטירה שלו.

ובזה יובן מה שאמרו בגמרא (מגלה דף י"ג ע"ב) שהמון הפיל פור, וכשראה שנפל בחדש אדר שמח, כי זה חודש פטירת משה רבנו. ולכאורה הרי הפור נפל ב"ג באדר, ומשה רבנו נפטר בשבעה באדר? אלא שיום י"ג באדר הוא יום ה"שבעה" של פטירת משה רבנו ע"ה, ולכן שמח. אבל לא ידע המון שעל פי ההלכה מקצת היום השביעי ככולו, ומיד לאחר הנץ החמה בטלה האבלות. ויום הפורים עצמו הוא יום המילה של משה רבנו, ולכן "ליהודים היתה אורה (זו תורה) ושמחה (שמחת פורים) וששון (זו מילה) ויקר". וגבר ישראל.

פרשת כי תשא

עשרים גרה השקל (ל', ג').

השקל לפי דעת הרמב"ם ומרן (בהלכות פדיון הבן) הוא 6 דרהם, וכל דרהם לפי המקובל בא"י הוא 3.2 גרם כסף טהור, נמצא מחצית השקל 9.6 גרם כסף טהור. ובימינו חקרו ומצאו שהדרהם של הרמב"ם היה לא יותר מ-3 גרם, וא"כ השקל הוא 18 גרם. ומכל מקום יש לעגל ולתת "זכר למחצית השקל" שיעור שווי 10 גרם כסף טהור, כדי שיהא ניכר שאין זה מחצית השקל ממש (שנאמר בו העשיר לא ירבה) אלא זכר בעלמא, וכל המוסיף מוסיפין לו. ושמעתי רמז מהזקן הישיש ר' בנימין (מנונה) חדאד זצ"ל שאמר אל תקרי עשרים גרה השקל, אלא עשרים גרם השקל, וממילא המחצית 10 גרם וכאמור. וראיתי בשם הרה"ג ר' יוסף זליכה שליט"א שדעת רש"י שהשקל 14 גרם. ול"נ שאין מחלוקת בין רש"י והרמב"ם, כי הרמב"ם מדבר לאחר שהוסיפו עליו שתות, ולפני כן היה השקל של תורה 15 גרם, ולפי רש"י השקל של תורה 14 גרם. וכל ההבדל הוא בגרם אחד.

וכל הארץ הזאת אשר אמרתי אתן לזרעכם ונחלו לעולם (ל"ב, ג').

אמרתי אתן לזרעכם ונחלו לעולם, ראשי

תיבות: **א' אלול**. וסמיך ליה: "וינחם ה' על הרעה". רמז למה שאמרו חז"ל שבראש חדש אלול נתרצה הקב"ה לישראל, ולכן אנו הספרדים מתחילים סליחות בתחלת חדש אלול.

פרשת ויקהל

אלה הדברים אשר צוה ה' לעשות אותם, ששת ימים תיעשה מלאכה וגו' (ל"ה, א'-ב').

כלומר אלה המלאכות שצוה ה' אתכם לעשות אותם במשכן, רק בששת ימי החול תיעשה מלאכה, וביום השביעי יהיה לכם קדש וגו', לומר שמלאכת המשכן אינה דוחה שבת. ולכן אמרו בגמרא שכל ט"ל מלאכות האסורות בשבת למדנו אותם מהמשכן, והוא פשוטו של מקרא ממש.

ששת ימים תיעשה מלאכה (ל"ה, ב').

מסופר על הרה"ג ר' רחמים חורי זצ"ל (חי לפני כמאתים שנה באי ג'רבא), שהיה צורף כסף וזהב, והיה מתעסק במלאכתו מספר שעות בשבוע, וכל הזמן היה לומד ארבע אמות הלכה ומשמרות תנ"ך ומשנה וגמרא בוקר וערב, ופעם בשבוע הולך לשוק ומוכר את התכשיטים שעושה, ומרויח יפה. קינא בו שכנו שהיה "מכה בפטיש" מהבוקר עד הערב, ובכל זאת יוצאים לו תכשיטים לא יפים. ושאלו: מה הסוד שלך? ענה לו: התורה אומרת "ששת ימים תעשה מלאכה" תיעשה מאליה... כשאדם יושב ועוסק בתורה מלאכתו מתברכת, ובמכה אחת על העשת של הזהב יוצא צמיד או עגיל יפה...

פרשת פקודי

והטור הרביעי תרשיש שהם וישפה (ל"ט, ג').

בפרשת תצוה כתוב "תרשיש ושהם וישפה", בתוספת ו', כדי שלא להבליע שני השיני"ן ביחד (תרשיש-שהם). ואחרי שלמדנו שם להניח ריוח בין הדבקים, שוב לא חשש הכתוב כאן לומר תרשיש-שהם. וכיוצא בזה מצינו בברכת "המוציא" שאין אומרים "מוציא" (כמו שמברכים "בורא" פרי העץ, "בורא" פרי האדמה, בלי ה"א הידיעה), כדי שלא להתבלע שני מימין (העולם-מוציא), כדאיתא

בירושלמי והובא בתוס' ברכות (דף ל"ה ע"ב). ושם הקשו שהרי מסיימים "לחם-מן הארץ" (וכן בברכות השחר: מלך העולם מלביש ערומים, מתיר אסורים), ולא חששו לבליעת שני מימין? ויש לומר כיון שלמדנו לקח פעם אחת די. והוא הדין הכא. [וכיו"ב כתב רש"י בפסחים דף ג' סע"א. ע"ש. וכן בריש פרשת שמות דן ונפתלי גד ואשר, בכלם וי"ו החיבור בסוף, וכאן כתיב דן ונפתלי בוי"ו שלא לבלע הנוני"ן].

ויכתבו עליו מכתב פתוחי חותם קדש לה' (ל"ט, ז').
מכאן רמז למנהג ישראל שבסיום ס"ת מוכרים את האותיות האחרונות "לעיני כל ישראל", ומתכבדים הקונים לכתוב כל אחד אות אחת, כדי שיהיה להם חלק במצות כתיבת ס"ת, וכך עשו בציץ נזר הקודש שכל מי שזכה כתב אחת מהאותיות "קדש להוי"ה", ולכן נאמר "ויכתבו עליו" בלשון רבים.

נרתמים למערכה

כולנו מוקירים טובה

ומטים כתף להצלחת

"תרום הגרל"

לטובת ישיבתנו

רכישת כרטיסים במשרדי

האיגוד: 050-4158562

מתפללים עליך!

מנין תלמידי חכמים,
מבניו וצאצאיו של רבנו ה"איש מצליח"

יעתירו בעדך
על ציונו הקדוש בהר הזיתים

ביום ההילולא כ"א בטבת

לישועה, רפואה, הצלחה ועוד...

בוגר יקר!

אם הנך מעוניין בברכה על יד הציון של מרן
ה"איש מצליח" זצ"ל הי"ד
בהר הזיתים, ביום ההילולא, כ"א בטבת.

תוכל לתרום עבור כל שם 25 ש"ח

למסירת שמות: 050-4158562

מקראי קודש

ליקוטים נבחרים מתורתם של רבותינו על החגים והמועדים

ואז מי כמוהו! משא"כ אם לא ידע כיצד להשתמש בו, הרי הוא "מוצב ארצה", וה' ישמור.

(קול יהודה פרשת ויצא)

קול, צום, ממון.

נ"ל בס"ד כי יש שלושה סוגים בעם ישראל. א. לומדי תורה. ב. אנשים שלא זכו ללמוד, אך הם תומכי תורה. ג. עמי הארץ, שלא זכו ללמוד, וגם אין באפשרותם לתמוך. והנה הסוג הראשון - לומדי התורה, עליהם להשתמש בקול - דהיינו למוד התורה, כדי להתעלות. הסוג השני - שאינם לומדים, אם רוצים להתעלות - עליהם לתמוך בלומדים, וזה ע"י ממון. והסוג השלישי - שאינם לומדים, ואין יכולים לתמוך בלומדים, יתעלו ע"י צום, והבן כי נחמד.

(קול יהודה פרשת ויצא).

שליח מצוה

בדרך כלל אין אדם יודע ביציאתו לסחורה אם יצליח אם לא, עד שיחזור מוצלח. לזה אמר לזבולון, שמח מעת יציאתך, כי בוודאי שתצליח. והטעם כיון שיששכר באהלך, שליח מצוה אתה, לזון לומדי תורה.

(אור החיים פרשת וזאת הברכה ל"ג י"ח).

המחזיק נעשה ת"ח

כל המטיל מלאי לכיס ת"ח, זוכה ויושב בישיבה של מעלה. שנאמר: "בצל החכמה בצל הכסף" (פסחים דף נ"ג ע"ב). יש לשאול מה התועלת

לרגל "תרום הגרל" לטובת ישיבתנו הקדושה לקטנו אף רעיונות ופנינים בענייני "תמכין דאורייתא"

הרב מצליח עמוס מאוזן

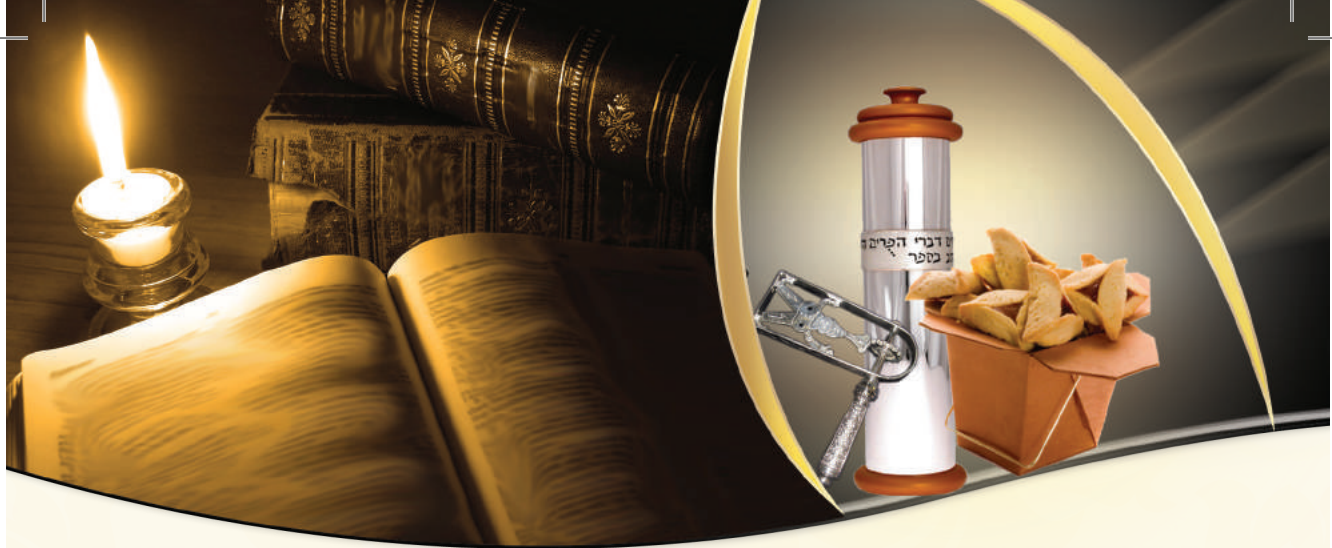
שלש התונות ביום אחד...

פעם אחת בא עשיר אחד מחוץ לארץ לבקר את רבי יחזקאל אברמסקי בישיבת סלבודקה בבני ברק. בשביל מה באתם לארץ? - שאלו רבי יחזקאל. לחתונה של קרוב - השיב העשיר. איפה היתה החתונה? באולם פלוני... כמה מנות נתנו שם? כמה מאות מנות... ואיזה סכום עלו כל המנות? בערך כך וכך - והיה זה סכום עצום. ויען רבי יחזקאל ויאמר: "עכשיו תוכלו להבין מה הוא העול הכספי הכבד הרובץ על כתפיו של ראש ישיבה! ראש ישיבה צריך לעשות כאלו חתונות שלש פעמים ביום: ערב ובקר וצהרים, למאות בחורים..."

(פניני רבנו יחזקאל)

תומכי תורה

סולם גימטריא ממון. הסולם יש לו שני ראשים אחד למעלה - מגיע השמימה, ואחד למטה מונח בארץ. גם לממון שני קצוות, אדם יכול לזכות על ידי הממון להגיע השמימה - אם ידע להשתמש בו כראוי. על ידי שיתמוך בישיבות, או בתלמידים הלומדים תורה לשמה והיכולים להגיע לגדולות.

נוטריקון: להיות נחשב כחכם, רכוש יחלק. ו"דרך" כינוי לתורה. ובזה יש לפרש כוונת המשנה בשבת [דף קנ"ג ע"א]: "מי שהחשיך לו בדרך נותן כיסו לנכרי, ואם אין עמו נכרי, נותנו על החמור". דהיינו: מי שהחשיך לו בדרכה של תורה, שאין דעתו משגת האור שבה, וחושך בעיני שכלו, התיקון לזה הוא - נותן כיסו לנכרי - ר"ת כנזכר. דהיינו שעושה מחזיק לשמו, לחלוק עמו בתורה, ושכר הריח הגשמי, שאז נחשב גם הוא כחכם הלומד ממש, ובצל החכמה בצל הכסף. וכי תימא, הרי יש כאן אונאה, בשכר גשמי - לשכר תורה שהוא רוחני, ואיך יחלוק עמו בשוה? לזה אמר: ואם אין עמו - ר"ל, אם אין לו חלק בשכר תורה ["עמו" - בשוה ממש, "נכרי" - נוטריקון נראה כבודו רב יותר, דהיינו שנתת עי"ז שיעור וקץ לשכר תורה, ואינו כן, ולכן "נותנו" - אותו שכר - "על החמור" ר"ל על החמריי והגשמי, שהיה שכר אחד לשניהם, וחלק כחלק ואכלו הגם שזה מגשמי וזה מרוחני].

(ויאמר שמואל מערכת ה"א אות א')

שכר המחזיק על חשבון מי?

מחזיק לת"ח להנותו מנכסיו, שיוכל לעסוק בתורה לעה"ב, אף אם הוא עם הארץ מלמדין אותו. (ילקוט ראובני סדר ראה דף קס"ה ע"ג). והרב מופת הדור מהרח"א ז"ל בספר עץ החיים כתב, דמהני ליה למחזיק, התורה שלומד הת"ח, להצילו מיצה"ר. ואע"ג דאמרו רז"ל דנשי הת"ח פלגן בהדיהו, וא"כ השתא יהיה הלב מהסס, כיצד יהיה דין התלמיד חכם? החצי לאשתו, והחצי למחזיק, והוא ישאר

שאותו מחזיק תורה "ישב בישיבה של מעלה", עם כל החכמים והצדיקים. והרי אם לא למד מימיו, לא יבין ולא ידע במה מדברים, ובושה גדולה יהיה לו לשבת שם ככסיל בין בני אדם? התשובה לכך היא על פי המבואר בזוהר (עיין בראש דוד למרן החיד"א פרשת משפטים דף ס"ב) שהאדם המחזיק תורה, אע"פ שהיה עם הארץ גמור בחייו, יזכה לעתיד לבא לידיעת התורה כתלמיד חכם.

(אור אהרן - משפטי הלוי)

היש אונאה במחזיק?

החזקת לומדי תורה. כתב הרב כרם חמדה ז"ל (בקונטרס כסא רחמים), מי שאין דעתו משגת חכמת התורה, ולא חלק לו בבינה מטל ילדותו, יכול להתנות עם חבירו, שהוא יעסוק בתורה ויחלוק עמו בשכר. ופירש הש"ז ז"ל [ביו"ד סי' מו"ר סי' ק"ב]: ויחלוק עמו בשכר. כלומר, שכר תורה, ושכר מה שהרויח זה [במסחרו או במלאכתו], יהיה בין שניהם. עכ"ל. וכתב משם הרב מהר"י אלגאזי ז"ל (פ' בחקתי), דלכאורה לפ"ז מצאנו מקום קפידא לנות, שיש בזה דין אונאה. כי לפעמים יטרח הת"ח בתורה הרבה מאד, יותר ממה שיטרח המחזיק בסחורה. ופעמים להפך. וגם כמה פעמים איכא אונאה במכירה זו, שכל ענייני העולם אינם כדאי לתורה. אך אמנם איתא בפרק הזהב [ב"מ דף נ"ח ע"ב]: ר' יהודה אומר, אף המוכר ס"ת אין בו אונאה, לפי שאין קץ ושיעור לדמיו. וא"כ גם אם ירבה הת"ח לטרוח בתורה ובעל הכסף ימעט, אין כאן אונאה. עכת"ד. ורמז הרב ספר החיים ז"ל: לנכרי

הספסל - ארון הקודש, השולחן - ארון הקודש, כל הישיבה כולה - ארון הקודש..."

קשר אמיץ

חשיבות האומה הישראלית היא באמצעות התורה הקדושה, שצריכים להיות קשורים [בה] בקשר אמיץ, וכדברי הזוה"ק: קוב"ה וישראל ואורייתא חד אינון. וא"כ חובת האדם גלויה לעסוק בתורה ולהקדיש זמן מרובה להגות בה. והאדם אשר אין לו מושג להבין התורה ועמקי סודותיה, יש לו תקנה לתמוך בידי לומדי תורה, ובפרט לתינוקות של בית רבן, שמעלתם גדולה, שהוא נקרא הבל שאין בו חטא, וכמו שנתנו בעלי הרמז בפסוק: "ולשון רכה תשבר גרם" נוטריקון: תינוקות של בית רבן גזרות רעות מבטלין. ואמרו במדרש: בשעה שהתינוקות נפטרים מבית רבן, אומר להם הקב"ה: לך אכול בשמחה לחמך וגו'. ודבר זה הוא קיומינו בעתיד, ואיזהו חכם הרואה את הנולד. (כתר כהונה דרוש ח' ה') (לשבת כלה)

שכר המתרים

יש לרמוז בדברי המסרה: "מאשר שמנה לחמו והוא יתן מעדני מלך", "ונדיב נדיבות יעץ, והוא

נקי?! ויש לצדד צדדים. וכבר ראיתי בספר דרשות לרש"ם, בהקדמת המביא הספר לדפוס, ששמע מהרב הגדול המשה גלאנטי שהיה מצטער על זה. ע"ש. אמנם אני בעניי מצאתי במפרשים, שהקב"ה נותן מתנת חנם לאשת ת"ח, שכר כשיעור החצי מתורת הת"ח, ולא ינוכה מהת"ח מאומה. ובזה יעלו חסידים בכבוד תורה, ירננו על משכבותים. ובמקומו הארכתי בענייני בענינים אלו בס"ד. [עיי' בספרו חומת אנך על הפסוק "להנחיל אוהבי יש ואוצרותיהם אמלא" (משלי ח') שהביא פירוש הרב כוס הישועות דתרי"ג מצוות דאורייתא וז' דרבנן הם כת"ר, ונשי ת"ח פלגן בהדיהו ולוקחות ש"י עולמות דהיינו חצי כת"ר, וה' ברחמינו נותן לצדיק מתנה ש"י עולמות תמורת מה שלקחה אשתו. ואמרו בש"ס (ברכות דף ס"א ע"א) דהאשה עשויה כאוצר, קצרה מלמעלה ורחבה מלמטה כדי לקבל הולד. וזה שאמר: "להנחיל אוהבי יש" - וכי תימא מאי "יש" הא תר"ך הם? ועוד מהו "להנחיל", והלא שלו הם? לזה אמר: "ואוצרותיהם אמלא", ר"ל - נשיהם דהם אוצר, אמלא - דפלגן בהדיהו והיינו רבותא, דאני מנחלים ש"י, תחת מה שלקחו נשיהם].

(מדבר קדמות מערכת מ"ם אות ל"ו)

היכן הוא ארון הקודש?

גביר נכבד תושב מצרים, נענה לקריאת הקודש של רב סעדיה גאון לבוא לעזרתו בבנין הישיבה החדש בסורא, שרב סעדיה נקרא לכהן בה כראש ישיבה. הנגיד שהכיר את ערכה של המצוה הגדולה שנפלה בגורלו, חפץ היה להפתיע את רב סעדיה ולתרום "ארון קודש" על חשבוננו, בהיותו הדבר המקודש ביותר בישיבה. אך אזכבה קשה נכונה לו, בשמעו כי כבר הקדימו אחר ונדב ארון קודש לישיבה. צער רב תקפו, והוא שפך את צקונו לבו לפני רב סעדיה, כאילו והחמיץ את התרומה החשובה ביותר. העמיד אותו רב סעדיה על האמת והסביר: "אצלנו יש תורה שבכתב ותורה שבעל פה. התורה שבכתב מקומה בארון הקודש, אבל התורה שבעל פה, נמסרה בעל פה מדור לדור, ובמקום שכן ישיבה עומד ולומד, שם הוא ארון הקודש,

דוקא הוא נצול מעניות, אבל אינו מובטח לדורותיו. אבל המעשה מובטח לצאצאיו אחריו, שלא יזדקקו לבריות וכדומה, שכך המשך הפסוק שם: והיה "מעשה" הצדקה - שלום, ועבודת הצדקה השקט ובטח **עד עולם**". דהיינו מובטח לבניו השקט ובטח עד עולם.

(אור אהרן, משפטי הלוי)

"חסד" או "אמת"

כשפתח **מִרְן אִישׁ מְצַלֵּחַ זַ"ל** את ישיבתו, לימד את תלמידיו ע"ג ארגז מכונת תפירה, אשר שימש לו כשולחן. ראהו השוחט ר' **כליפה מגידש ז"ל** אמר לו: רבי! יש לי שולחן, ואתן לך אותו לשיבה. תזכה למצוות - ענה רבינו. עבר זמן, והלה שכח כנראה את הבטחתו, פגש אותו רבנו בביהכ"נ, אמר לו בחיך: ר' כליפה, החפץ אתה לשמוע "חידוש"? בוודאי-רבי! ענה האיש. ראה, אמר לו הרב: אנו אומרים ב"ובא לציון" "תתן אמת ליעקב, חסד לאברהם". ויש לשאול, מדוע על יעקב נאמר **אמת** ועל אברהם נאמר **חסד**? אכן זו קושיא, הגיב האיש, מה התירוץ? ובכן שמע אמר רבנו: כשהבטיח הקב"ה לאברהם "כי את כל הארץ אשר אתה רואה לך אתננה" (בראשית י"ג ט"ו) היה זה בגדר **חסד**, כי הרי לא היה חייב הקב"ה להבטיח לאברהם הבטחה זו, אך כשאמר ליעקב: "ופרצת ימה וקדמה וצפונה ונגבה", הרי זו **אמת**, כי כבר הבטיח את הארץ לאברהם, ועליו יתברך לקיים את הבטחתו. חידוש נאה, הרהר הלה. מיד המשיך רבנו את דבריו: ראה, כל עוד ולא הבטחת להביא שולחן, היה זה בגדר **חסד**, עכשיו שהבטחת - הרי זו **אמת**, ועליך לקיים הבטחתך, ולהביא את השולחן. חיך האיש ואמר: כן רבי, אביא את השולחן. ואכן קיים הבטחתו, ועל שולחן זה לימד רבנו את תלמידיו עד יום פטירתו. זיע"א.

או מחצלאות או ס"ת

בג'רבא, היו הילדים לומדים תורה כשהם יושבים על הארץ על גבי מחצלאות. פעם אירע שהמחצלאות בלו ונקרעו, והיה צורך להחליפם

על נדיבות יקום", "אלהים הבין דרכה והוא ידע את מקומה". כי מי שמחזיק בידי לומדי התורה, הנקראים מלכים, ליתן להם "מעדנים" כנותן "למלך", יזכה להיות "שמנה לחמו". וכן הגזברים המשתדלים לטכס "עצות" איך להיות "נדיב נדיבות", ואיך יהיה המוסד, "והוא על נדיבות יקום" - ולא יתמוטט, והמצוה הזאת - להגדיל תורה ולהאדירה, הערך שלה הוא גדול מאד מאד, ואין קץ וקצבה לשכרו, ורק - "אלהים הבין דרכה, והוא ידע את מקומה".

(כתר כהונה דרוש ח' (ה') לשבת כלה)

ענין המחזיק

יש לפרש בדרך הלצה דברי התנא באבות: **שליך, ושליך שלי - עם הארץ**. הכוונה, מי שנותן מעות לתלמיד חכם ואומר: מעות "שליך, שליך" היו, וכוונתו כדי להיות ו"שליך שלי" - דהיינו שימכור לו בהם תורתו שלמד כבר, אדם כזה נקרא "עם הארץ", מכיון שאינו יודע ההלכה הפסוקה בש"ע (יו"ד סימן רמ"ו), שזה לא יתכן, אלא יש להחזיק קודם שילמד התלמיד חכם ולא אחר שילמד. כי מי זה פתי שיחליף עולם עומד, בעולם עובר, אלא ענין המחזיק הוא, לפרנס הת"ח בזמן שלומד, שאז הוא כמו שמדליקין נר מנר, זה נהנה וזה לא חסר, והמחזיק מקבל שכר כמו שעוסק בתורה. **שלי שלי, ושליך שליך, זו מדה בנונית. ויש אומרים - זו מדת סדום**. הכוונה, מי שאינו נותן צדקה, בטענה שאני את "שלי", נותן לקרובים "שלי", וענין קודמין. וגם אתה - המבקש ממני צדקה - "שליך שליך" - תתן ממנו לקרובים שליך, "זו מדה בנונית". ויש אומרים - זאת אומרת, "יש" כאלה ש"אומרים" כן, באמירה בעלמא, אבל בכלל אינם נותנים אפילו לקרוביהם, ו"זו מדת סדום" - שהיה להם טבע כזה, שלא ליתן צדקה לאף אחד.

(כתר כהונה סוף דרוש ח' (ה') לשבת חלה)

גדול המעשה יותר מהעושה

"גדול המעשה יותר מהעושה" כתב הר"ף בעין יעקב (ב"ב דף ט' ע"א), שהפירוש הוא ששכרו גדול יותר מהנותן צדקה בעצמו, משום שהנותן

(מפי השמועה)

כוס התרעלה

והשתיה כדת אין אנס. (א, ח). אמר רבי לוי: כך היה טכסיס אנשי פרס. היה להם כוס גדול, מחזיק כ"ב רביעיות, והיו משקין בו לכל אחד, אפילו הוא מת בו, ואפילו משתגע - שותהו; אבל אחשורוש לא הכניס כוס זה לסעודתו. (ילקוט אסתר פ"א). ונראה כי בכל זאת הביא אחשורוש את הכוס הגדולה הזו לסעודתו, כדי שלא יאמרו עליו שהוא קמצן בסעודתו, וכן משום שרצה להשביע רצון הכל, ושמא יהיה אדם שירצה לשתות מכוס זו דוקא. על כן צוה להביא את הכוס הגדולה, אבל לא הכריח לשתות ממנה. הוא שנאמר: "והשתיה כדת" - והשתיה כרגיל, בכוס גדולה, אבל - "אין אונס" - הרוצה ישתה והחדל יחדל.

(ראשון לציון לבעל אור החיים הקדוש זצ"ל)

מרדכי הצדיק

ויגד לאסתר המלכה ותאמר למלך בשם מרדכי. (ג, כב). מרדכי רצה להיטיב לאסתר על כן לא סיפר בעצמו למלך את מזימת אחשורוש אלא לה. אסתר, לעומת זאת, אף היא רצתה שישולם השכר למרדכי, הגידה את הדבר למלך בשם אומרו.

(אלשיך)

המן - ורוה"ק

ישנו עם אחד מפזר ומפרד וגו' (ג, ח). כתוב זה יש לפרש חציו דברי המן, וחציו תשובת רוח הקודש, בזה האופן: המן אמר: "ישנו עם..." ורוח הקודש משיבה: "אחד" - המיוחד בין האומות. המן אמר: "מפוזר ומפורד בין העמים..." ורוח הקודש משיבה: "בכל מדינות מלכותך", כלומר: אינם יושבי שדות ומדבריות, והם מיישבים מלכותך. המן אמר: "ודתיהם..." - שרצה להטיל בהם מום ופגם. ורוח הקודש משיבה: "שונות מכל עם" - שהם שונים ולומדים תורה (וכל עוד ששונים בבית הכנסת ולומדים תורה הם נצלים מכל עם, שאין אומה ולשון יכולה להם). המן אמר: "ולמלך אין

במחצלאות חדשות. בא מוה"ר רבי משה כלפון הכהן זצוק"ל בדברים עם הגבאים וביקשם לדאוג לכך, אך הגבאים התמהמהו מלמלא רצונו. כשראה כך רבנו, יצא מגדרו "ואיים" עליהם באומרו: "דעו! כי אם לא תזדרזו בקניית המחצלאות, אקח את המעילים של ספרי התורה שבהיכל, אפרוס אותם על גבי הקרקע ועליהם ישבו הילדים וילמדו תורה!" כשהוא מטעים את דבריו, הוסיף "תינוקות של בית רבן שלא טעמו טעם חטא, קדושים הם יותר,

ילדים יושבים על מחצלת פרוסה על הרצפה בת"ת בג'ראב

ומה תועלת בספרי התורה, אם חלילה אין לומדים בהם?! מיותר לציין כי דבריו חוצבי הלהבות של רבנו, חדרו היטב אל ליבם של הגבאים, ותיכף ומיד אצו רצו לקנות מחצלאות חדשות.

מתי הסכימו מרדכי והמן?!

והשתיה כדת, אין אנס, כי כן יסד המלך... לעשות כרצון איש ואיש. (א, ח). כרצון איש ואיש - מרדכי והמן. ששניהם נקראו "איש": "מרדכי איש יהודי" ו"המן איש צר ואויב" (מגילה י"ב א'). רש"י פירש, ששניהם היו שרי המשקים במשתה. אולם יש מבארים ששניהם גם מרדכי וגם המן רצונם היה שלא לאנוס על השתיה. מרדכי - כדי שלא יוכרחו היהודים להנות מסעודת אחשורוש; והמן - כשהיהודים ישתו שלא באונס יתחייבו על זה מן השמים, על שלא הוכרחו ואף על פי כן שתו. לפיכך "אין אונס" הוא כרצון איש ואיש, כרצון מרדכי והמן.

שווה" - אין לו שום הנאה מהם. ורוח הקודש עונה:
"להניחם!" טוב להניחם, כי זו גדולתו של המלך.

(ראשון לציון לבעל אור החיים הקדוש זצ"ל)

כוחו של המן

ויספר להם המן את כבוד עושרו ורב בניו וגו'

מעמד שריפת המן הנהוג בישיבתנו

דוקא יש אומרים, כי כתוב במגילה: "ורבים מעמי הארץ מתיידיים וגו' כי נפל פחד היהודים עליהם", רצה מרדכי אז לעשות הבחנה, מי התגייר באמת לשם שמים אחרי ראותו ישועת ה' והשגחתו, ומי הנתגייר רק לפניו, ושנאתו שמורה בלבו לעם ישראל. וכבר אמרו חז"ל: "נכנס יין יצא סוד". לכן גזר מרדכי לעשות יום משתה גדול, ולהשקות איש את רעהו יין רב, ואז יתגלה הסוד, כי מי שנתגייר באמת, יצעק גם בשכרותו ארוור המן וברוך מרדכי. ומי שלא נתגייר באמת, הוא יהפוך את הקערה על פיה, ויצעק ברוך המן וכו', ואז מיד יהרגוהו כי מזרע עמלק הוא. ומאז השתרבב והוקבע המנהג גם לדורות, לשתות עד דלא ידע, לזכרון אותו המאורע, והנסיון שעשה מרדכי. ורמז מן התורה לשתות בפורים, דכתיב: "ויעש אברהם משתה גדול, ביום הגמל את יצחק", הגמל אותיות מגלה, דהיינו ביום קריאת המגלה צריך לעשות משתה ושמחה.

(נפת צופים)

(היא). לכאורה מה רצה המן בספרו דברים אלו לאהביו בעת ההיא. ונראה כי המן רצה להוכיח כי יש לו אמצעים רבים, שבעזרתם יוכל להזיק למרדכי:

כבוד עושרו - ו"אוהבי עשיר רבים", וכולם יעמדו נגד שונאו להאבדו.

ורוב בניו - כי עליהם נאמר: "לא יבושו כי ידברו את אויבים בשער".

ואת אשר גדלו המלך ואת אשר נשאו על השרים - ובידו הסמכות להמית כל מי שירצה.

שמא תאמר: אסתר תציל את מרדכי? - אף לא הביאה אסתר אל המשתה כי אם אותי.

ובכולם לקה.

(יינה של תורה)

טעם לשכרות

חייב איניש לבסומי בפוריא עד דלא ידע בין ארוור המן לברוך מרדכי, טעם לחיוב זה בפורים

ענבי הגפן בענבי הגפן דבר נאה ומתקבל

סומוס של ברכת נשגר
לבוגרי הישיבה הנכבדים הלא הם:
הגאון המפורסם הצדיק
רבי רפאל מאמו שליט"א
ראש ישיבת "שערי יהודה" קרית אתא ומח"ס שבו ואחלמה ועוד
לרגל נישואי בנו היקר מבחירי ומצויני ישיבה"ק
החתן המפואר ר' מתן חיים מאמו הי"ו
עב"ג
הכלה הכלולה מב"ת
בתו של שם הגאון הגדול
רבי דוד קרעי שליט"א
רב מושב זמרת
יה"ר שבורא עולם בקנין ישרים זה הבנין
לבנין עזר עדי עד
ויזכו לבנים ובנות ששון ושמחה
עושר ואושר אהבה ואחוה שלום
ורעות ותשרה השכינה
בביתם, אכ"ר.
המערכת רבני הישיבה

דתי המולך

הלכות ומנהגים

הפדיון, וישלם ממנו למזונות בניו ובנותיו הנזכרים או אביו ואמו. (שמחת כהן שם).

ה. אלו שנוהגים להתענות בערב שבת קודש פרשת משפטים (שזה השבוע האחרון של ימי השובבי"ם), אם חל ראש חודש ביום ששי, אסור להתענות אז, ויתענו במקום זה ביום חמישי שהוא ערב ראש חודש. (שמח"כ סימן קס"ט).

ו. הנוהגים להתענות תענית זו, וביום התענית היה ברית מילה, אם יאכלו בסעודת המילה נחשב להם כאילו שלא התענו, כיון שתענית זו אינה אלא לכפרת העוון הידוע. ולכן אם רוצים לתקן עוונותיהם עליהם להתענות. (שמח"כ שם).

ז. במרוצת הדורות נחלשו הגופות וגברו הטרדות, ואחד מני אלף יוכל לעמוד בתעניות אלו של ארבעים יום רצופים. והלואי שיעמדו בארבע תעניות שהם מתקנת חז"ל עוד מימי חגי זכריה ומלאכי. וגם לפדות תעניות אלו בממון עולה כסף רב. ואשרינו שזכינו בדורות האחרונים לתיקון נפלא בשם "תענית הדיבור" שייסד האי גברא רבה דמאריה סיעיה ח"ק ל"שאל הרה"ג רבי יצחק אלפייה זצ"ל, שזכה וזיכה את הרבים בספרו "הקונטרס היחיילי", ונפוץ ונתפשט תיקון זה בכל תפוצות ישראל בארץ ובחו"ל לעשותו באחד מימי השובבי"ם בדביקה חשיקה וחפיצה, ועין בעין רואים ביום תענית הדיבור הארה גדולה מעין עולם הבא. ובפרט בעת "תפלת הסניגוריא" שאין ערוך אליה, כבן המתחטא ומתפרק בגעגועים על אביו, ודומה לתפלת נעילה ביום הכיפורים. (מרח ראש הישיבה נר"ו בהקדמה לסדר תענית דיבור בתהלים איש מצליח). וחלשים יכולים לסמוך על תיקון זה, וה' לא ימנע טוב להולכים בתמים, כי העיקר היא התשובה מעומק הלב עד שיעיד עליו בוחן לבות

הרב אדיר כהן

מח"ס ילקוט כהונה ג"ח ועוד

תענית דבור ואכילה, בימי שובבי"ם

א. ימי השובבי"ם ועזו הדרם נאמנו מאד, ומרבת העם נגשים אל ה' לשוב מחטאת נעורים. (מרחן החיד"א ביוסף לחק, בחק לישראל שמות יום א').

ב. המנהג להתענות בימי השובבי"ם קדום מאד, וכבר הובא בשער רוח הקודש למהר"ח ויטאל (תיקון כ"ז) שיש מנהג קדום בכל ישראל להתענות ארבעים יום רצופים שיש מן הראשון של פרשת שמות עד פרשת תרומה וקצת מן תצוה.

ג. בדורות האחרונים שנחלשו הגופות, נהגו שלא להתענות אלא תענית אחת ואת שאר הימים פודים בממון. שיעור פדיון תענית אחת כתב הגרי"ח בלשון חכמים, שאפשר לפדות את דמי כל התענית בדמי סעודה אחת בשווי שבעים ושנים דרהם לחם, ושבעים ושנים דרהם לפתן, (שבעים ושנים דרהם זה כמאתיים ושלושים גרם). והלפתן אפשר לקחת שיעור של הלפתן הזול ביותר. (שו"ת שמחת כהן מהד"ב חאו"ח סימן קס"ז). וביום התענית מתפללים תפלה מיוחדת עם סדר תיקונים ע"פ רבנו האר"י ז"ל ורבנו יוסף חיים זצ"ל. וכן נהגו בכלל שבישיבה בשנים האחרונות, כשלפני התיבה עוברים רבנים גדולים ומפורסמים בנגלה ובנסתר.

ד. מי שהוא עני ויש לו בנים ובנות קטנים למעלה מגיל שש או אביו ואמו סמוכים על שלחנו, שאינו חייב ליתן להם מזונות מן הדין רק בתורת צדקה, יכול ללוות כל הסך של פדיון התעניות ויעשה בו

מקום בית ה' והשראת שכינתו יתברך שמו, ונקרא מקדש מעט. ויזהרו להיות שם באימה וביראה בגיל וברעדה ובשמחה לפני ה' ב"ה השוכן שם. (קונטרס היחיאלי).

יג. מה טוב ומה נעים אם יקדש עצמו בו ביום קודם הלימוד גם בטבילת מקוה טהרה. (קונטרס היחיאלי). ואם קשה לו לטבול, ישתדל לעשות סדר טבילת ידים. (מרן רה"י במבוא שם).

יד. הרוצה לאכול בבוקר ושיהיה נחשב לו גם לתענית, יצוה לבני ביתו שיעשו לו המאכל היותר ערב לחיכו, ואזי יאכל ממנו עד קרוב לכדי שביעה, וימשוך ידו מלאכול ממנו עוד, אף על פי שעדיין תאב לאכול ממנו, ויחשוב שמניעתו זאת היא לסגף את עצמו ולכפרת עוונותיו, ויועיל לו לתענית גם כן, וזו נקראת "תענית הראב"ד" כי מקורה בספר "בעלי הנפש" להראב"ד. (קונטרס היחיאלי). ומכל מקום יזהר שלא יבא לידי בל תשחית, אלא ישמור הנשאר לאוכלו למחרת, או שמתחלה ישים מה שמושך ידו ממנו, בצלחת נפרדת, וכל כיוצא בזה. וכל ערום יעשה בדעת. (עיין בשו"ת לב שמח חאו"ח סימן י"א). ומכל מקום כשעושה תענית דיבור בשבת אין נכון לעשות תענית הראב"ד משום שיש בזה צער הגוף בשבת (מקור נאמן סימן שס"ז ובמילואים במהד"ב).

טו. יש נוהגים ביום תענית דיבור, כשחל בחול, לאכול ארוחת בוקר בבית אחר התפלה, ושוב הולכים לבית - הכנסת להתחיל הלימוד, ואינם מפסיקים בארוחת צהריים כלל עד אחרי תפלת ערבית. מלבד שתיית תה וקפה במזמור קי"ט. וכן המנהג בג'רבה. אך בתנוס וכן בארץ ישראל אוכלים גם ארוחת צהריים בעזרת בית - הכנסת. ונהרא נהרא ופשטיה (ויען עמוס ח"ב סימן ח').

וכליות שהיא תשובה אמיתית. (שמח"כ סימן קס"ז).

ה. מי שנכשל בחטא אחד פעמים רבות, יש אומרים שצריך להתענות (צום ממש או תענית דיבור) כנגד כל עוון ועוון בנפרד. ויש אומרים שבפעם אחת מכפר על הכל. ויש אומרים שצריך שלש פעמים. ואמצעי משובח (מרן רה"י שם. וע"ע בספר אור לציון ח"ג פרק ל' הערה ד'). וכן נוהגים בישיבה תכ"ץ, לעשות תענית דיבור בשבת שלפני יום הילולת מרן מייסד הישיבה הגאון איש מצליח זצ"ל הי"ד (נ"ע כ"א טבת), ובאחד מימי שבוע פרשת משפטים (ע"פ מנהג תונס).

ט. ביום תענית דיבור אין לדבר כלל מעלות השחר עד צאה"כ. ובפרט בעת לימוד התיקון. אבל קודם שיתחיל התיקון אם צריך לדבר מלים קצרות כשאלת שלום וכיוצא, ובפרט אם התפלל במקום שלא עושים תענית דיבור ואין הקהל יודעים שעושה, יכול לענות בקצרה (ספר אחימעץ ח"ב עמוד 22 ועמוד צ', שכן נהג הרה"ק רבי חיים חורי זצ"ל. וכן משמע מדברי קונטרס היחיאלי).

י. המנהג בישיבה לקרוא לעולים לתורה בשמם, וכן לעשות להם מי שבירך אח"כ גם בשבת תע"ד.

יא. ראוי להמנע מלימוד בדברים אחרים בתענית הדיבור ובפרט בעת הלימוד (כן מתבאר מקונטרס היחיאלי). וכ"ש עם חברותא שלפעמים עוברים לעניינים מחוץ ללימוד (מרן רה"י שליט"א). אך אין בדבר זה כדי להפסיד את התענית דיבור, והעיקר שלא ידבר (שו"ת ישכיל עבדי ח"ז חאו"ח סימן ל"ח).

יב. רצוי לעשות סדר תענית הדיבור בעשרה היכן שהדבר אפשרי, ואם יהיה יותר, ברוב עם הדרת מלך, מה יפה ומה נעים. וכן בבית - הכנסת שהוא

סעודת יתרו

א. נהגו בקהילות תונס וג'רבא וגלילותיהם לעשות סעודה בליל ששי בשבוע פרשת יתרו וקוראים לה "סעודת יתרו". ונאמרו על סעודה זו טעמים שונים (עיין ברית כהונה חאו"ח מע' ס' מות י"ט ומנחת כהן פר' יתרו). וכן נוהגים בישיבה תכב"ץ בהשתתפות מרן ראש הישיבה נר"ו. ובשנים האחרונות נהגו בישיבה לעשותה ביום חמישי בצהריים בהשתתפות כל הרבנים ברוב עם הדרת מלך.

ב. בתונס נהגו שלא לומר תחנון ביום רביעי של פרשת יתרו במנחה, ובלילה בק"ש שעל המטה. וכן

ביום חמישי בשחרית ומנחה. אבל בליל ששי אחר שעושים סעודת יתרו כבר אומרים וידוי בק"ש (מקור נאמן ח"א סימן רי"ד). אבל בג'רבא נהגו לומר וידוי בימים אלו. ורק ביום חמישי לא אמרו (ויען עמוס ח"ב עמ' ק"פ). ויש שגם לא נהגו לומר וידוי ואף בליל ששי לא אמרו וידוי ותיקון רחל (תשובת מוהר"ר נסים הכהן זצ"ל בכת"י).

ג. אם רוב מתפללי בית - הכנסת מיוצאי תוניסיה המיעוט נגרר אחר הרוב, ואין אומרים תחנון. והוא הדין אם עיקר בית - הכנסת נוסד על ידי יוצאי תונס. (מרן רה"י הובא בקובץ משה ואלעזר מס' 35).

ד. אם רוב מתפללי בית - הכנסת משאר עדות,

טז. מי שיכול להתענות כשעושה תענית דיבור בחול, תבא עליו ברכת טוב. ואם יש עשרה מתענים, יש אומרים שבכל כיוצא בזה שאין זו צרת רבים, אין לומר ענגו בין גואל לרופא בחזרה (אלא בשומע תפלה), ואין להוציא ספר תורה. וכן המנהג בג'רבא. וכן ראוי לנהוג, אלא אם כן יש באותו מקום מנהג ברור להיפך (שו"ת שמחת כהן חאו"ח סי' קס"ו. חזו"ע - פורים הלכות חודש אדר הערה ט'). אך יש אומרים שאף שאין זה צרת רבים, בכל זאת יש לומר ענגו בין גואל לרופא בחזרה ומוציאים ספר תורה וקוראים בפרשת "ויחל" (כ"כ הגר"ש דבילצקי שכן מנהג א"י. וכן פסק מרן ראש הישיבה שליט"א).

יז. מי שאינו יכול לישב בתענית דיבור מאיזה סיבה, רצוי שישכור אדם הגון, שישב במקומו בתענית דיבור וליכות עמו. אלא שרצוי שהמשכיר יהיה נוכח לפחות בתחילת הלימוד. (שו"ת ישכיל עבדי ח"ז חאו"ח סימן ל"ח). ואם טעה המתענה ודיבר באמצע הלימוד, בכל זאת יש למשכיר לשלם לו שכרו ואין לו עליו שום תרעומת. (ספר אחימעץ ח"ב עמוד 14 משם הגאון רבי ציון הכהן ראב"ד ג'רבא).

יח. גם נשים יכולות לעשות סדר תענית דיבור (ישכ"ע שם). וכן נהגו בנותיו של מרן אבי הישיבה רבינו מוהר"ך זצ"ל (ספר אב הרחמים עמ' 347). אך ודאי שאם היא צריכה להיות עם הילדים, ואין מי שישגיח עליהם, תמונע מלעשות, ורק בעלה יעשה והיא תקח שכרה מושלם (ישכ"ע שם).

יט. ראוי להשתדל להשתתף בסעודת פדיון הבן בימי השובבי"ם, אחר שמקובל שנחשבת כתענית פ"ד יום (מרן רה"י במבוא לתענית דיבור).

כ. יש לדעת שלימוד התורה הוא תיקון גדול. ונראה שהלומד תורה בעיון עמוק מעלתו חשובה מן התענית, ומה גם שלימוד בעיון עמוק קשה הוא מן התעניות, ועל כן כדאי בפרט בימים אלו להתמיד ביתר שאת בעסק התורה, ואור תורה מחייהו (אור לציון ח"ג פ"ל הערה ד').

על השלחן אלא עד לאחר ברכת המזון (חזו"ע עמוד ח').

ו. מנהג ג'רבא וגלילותיה לאכול "בסיסה" ביום ט"ו בשבט, כיון ששבעת המינים כלולים בה. שהיא עשויה מחטים ושעורים חומוס ודוחן קלויים מעורבים, ולשים אותם בשמן זית. ומפזרים עליה צימוקים ותאנים מיובשות, ויש שהוסיפו גם רימונים. ואוכלים אותו בתמרים (מין רה"י נר"ו בהגהתו בזכרי כהונה מהד"ב ח"א מע' ש' אות ל', בשם מנהל הישיבה הר"ש עידאן זצ"ל).

ז. על הבסיסה יש לברך בורא מיני מזונות (שו"ת שואל ונשאל ח"ג סי' ק"ג - ק"ד. ברכת ה' ח"ב פ"ב הערה 44).

ח. יש נוהגים לאכול בט"ו בשבט אתרוג מרוקח בסוכר. ואין לברך עליו שהיינו (מין רה"י נר"ו בהגהותיו לבא"ח שנה א' פר' ראה. שו"ת יוסף לקח ח"א סי' י"ב).

ט. יש נוהגים לקרוא לפני אכילת כל פרי, משנה או זוהר המדברים בענין אותו הפרי, וכבר סודר על כך ספר "פרי עץ הדר" (כף החיים סי' קלא ס"ק צ"ז).

י. ראוי ונכון להתפלל ולבקש בט"ו בשבט לפני ה' יתברך שיזמין לו אתרוג טוב ויפה ומהודר לחג הסוכות הבא, ועל כך תיקן רבנו יוסף חיים זצ"ל תפלה מיוחדת בספרו "לשון חכמים" (ח"א סימן ל"ו).

יא. יש להזהר בט"ו בשבט במיוחד, שאוכלים סוגים רבים של פירות, לאוכלם לפי הסדר הראוי להם לפי ההלכה. וכן יש להזהר מאד במיוחד בפירות היבשים, לבודקם היטב מתולעים, שלא יצא שכרו בהפסדו. והמזהיר והנוהר שלומם ירבה כמי נהר.

אף על פי שהחזן תוניסאי, צריכים לומר תחנון, גם החזן וגם הקהל. רק אדם פרטי (תוניסאי) יכול לדלג תחנון. (מקור נאמן סימן רט"ו).

ט"ו בשבט

א. יום ט"ו בשבט הוא ראש השנה לאילנות, שיש כמה הלכות התלויות ביום זה, בדיני ערלה, תרומות ומעשרות (ש"ע י"ד סימן של"א, סעיפים נ"ז וקכ"ה).

ב. אין אומרים וידוי ונפילת אפים בט"ו בשבט. ואם חל ט"ו בשבט ביום שבת אין אומרים צדקתך במנחה. ונוהגים שגם ביום י"ד שבט במנחה אין אומרים וידוי ונפילת אפים (חזון עובדיה - ברכות עמוד ד').

ג. פשט המנהג לעטר את השלחן בליל ט"ו בשבט בכל פירות האילן, ובמיוחד מפירות שבעת המינים שנשתבחה בהם ארץ ישראל (תיקון יששכר. פר"ח סי' קל"ד ס"ו).

ד. אם חל ט"ו בשבט בשבת, אין נכון לברך על הפירות בין הקידוש לסעודה, כי יש מחלוקת ב פ ו ס ק ים אם צריך לברך לאחריהם, שי"א שאין ברכת המזון פוטר ברכת הפירות שלפני

הסעודה. ויש חולקים, וסוברים שפוטר. הילכך אין להכנס לכתחילה במחלוקת הפוסקים, אלא הנכון להביא כל הפירות בסיום הסעודה קודם ברכת המזון, שאז לכל הדעות ברכת המזון פוטרם (שו"ת יחזה דעת ח"א סימן פ"ב).

ה. מותר להניח הפירות שהובאו על השלחן בליל ט"ו בשבט שחל להיות בשבת לאחר ברכת המזון ולברך עליהם לפנייהם ולאחריהם, להשלים מנין מאה ברכות ואין לחוש בזה לאיסור גורם ברכה שאינה צריכה. וטוב לצוות לבני ביתו שלא יביאום

נקודת אור

נקודה קטנה של אור גדול

אחד היה אברהם?

הרב רפאל בן מוהרי"ץ מאזוז

בן שלש היה אברהם אבינו כשהתחיל לשוטט בדעתו ולחשוב ביום ובלילה מי ברא את העולם עד שהשיג דרך האמת, ובן ארבעים שנה הכיר את בוראו (רמב"ם פ"א מהלכות ע"ז הל' י"א, ע"פ הגמ' בנדרים ל"ב ע"א ועיין בכס"מ). כיון שהכיר, התחיל לפרסם את האמונה במציאות השם.

כיצד היה עושה?

מבואר במדרשים (לגבי מקומות אחרים, ומסתמא כך עשה גם בארץ מולדתו), שהיה אברהם מאכיל ומשקה לכל הבאים בצל קורתו מאכלים משובחים מינים ממינים שונים, כוסכוס דביך ובקילה, מפרום וחראימי, טשולנט וקוגל בימי חמישי למעוניינים, וסעודות גדולות היה עושה להם כדי שיהיו רגילים לבוא.

לאחר שאכלו ושתו, היה אומר להם: ברכו למי שאכלתם משלו! והם עונים לו: אכן, אנו מודים לך על שהאכלתנו והשקיתנו, ואברהם היה עונה להם: לא לי התודה, אלא לקב"ה שהכל שלו, וכך היו נכנסים לוויכוחים, ועל כל טענה וטענה, של כל עובדי מין וסוג של איזו שהיא עבודה זרה, היה משיב אברהם מנה אחת אפים, כי ה' הטובה עליו, ומנצחם. וכמו שאמרו חז"ל (ע"ז דף י"ד ע"ב) מסכת ע"ז של אברהם אבינו ארבע מאה פירקי הויין.

לשיא פעולותיו באור כשדים, הגיע אברהם כששבר את הצלמים ושרפם, כנודע. אביו שראה זאת, מיהר ומסר אותו לידי נמרוד. נמרוד "המסכן" נגרר בעל כורחו לויכוח עם אברהם, וכשנסתתמו טענותיו פסק את פסוקו שאינו עובד אלא לאש, וצריך לזרוק את אברהם לאש, וההמשך ידוע. ואמרו חז"ל שזהו שנאמר: "אני ה' אשר הוצאתיך מאור כשדים" וכמ"ש רש"י שם.

המתבונן במעשה זה יתמה ויתפלא הפלא ופלא על נמרוד.

ובאמת הוי נמרוד! מה קרה לך?

אתה מלך גדול, גבור ציד לפני ה' (בראשית י', ט'), יש לך מלכות וממשלה, שרים בכירים ושרים זוטרים, יועצים, שופטים ופרקליטים. צבא גדול, הכולל: חיל תותחנים, חיל שריון, חיל רגלים, חיל אויר, חיל רפואה, סיירת מטכ"ל, קומנדו, מטוסים וצוללות, מזלטי"ם, ועוד כלי נשק מתוחכמים. ואילו אברהם- אין לו לא צבא ולא ממשלה, לא עוזרים ולא יועצים, לא טילים ולא מטוסים, ואין כוחו אלא בפיו, ולכל היותר גם בצלחתו אשר היה מגיש לכל עובר ושב, וא"כ נמרוד למה נרעשת וחרדת את כל החרדה הזאת,

אתמהה!?

אך, ההסטוריה הוכיחה, כי נמרוד צדק! כן, הוא צדק כשפחד וחשש מאברהם, הנה היום כמעט כל העולם (מלבד כמה פתאים בהודו ובמזרח הרחוק), מאמינים באל אחד, ובחידוש העולם! מלכים ונשיאים מזכירים את שם ה' בפומבי, ובלא בושה. הנה כי כן, אברהם הקטן כביכול, ניצח את נמרוד המלך הגדול והכביר, כי זהו כוחה של האמת לבקוע ולהבקיע גם חומות בטון וברזל.

כאברהם בשעתו, כך היה מוז"ק מרן "איש מצליח" זצ"ל שהשנה מלאו מאה שנה להולדתו, אשר כידוע היה כצוק איתן ולא יחת מפני כל, ומה שראה וידע שהוא צודק ונכון, עשה ולימד, הן בשיטת הלימוד הנהוגה מדורי דורות, והן בעמידתו האיתנה לבלתי ערב לימודי חול בלימודי הקודש, והן בהשקפה הצרופה והטהורה, ואף בהיגוי וביטוי האותיות כפי שדברו וקראו אבותינו וזקנינו מאז ומעולם. ולא נרתע מדרכו גם כשמלפניו ומאחוריו ומצדדיו שכחו את עברם ומסורתם וחשבו אחרת, ורגל על לשונו דברי חז"ל "אברהם העברי שהוא מעבר אחד, וכל העולם כולו מעבר אחר..." וכששאלו חכם אחד: האם אתה חושב שתשנה את העולם עם הצד"י והקו"ף והוא"ו שלך? ענהו קצרות: הבנים והתלמידים שלי הם החיילים שלי!

וב"ה כיום ה"חיילים" נר"ו הם ותלמידיהם ותלמידי תלמידיהם עשו ועושים מלאכתם נאמנה, וכבר רבים וטובים למדו להעריך את יקר תפארת המסורת בשיטת הלימוד, במנהגים, ובהיגוי האותיות. ועדות לכך הוא לדוגמא הביטוי הנכון, שהיום בכל מקום ומקום אפשר לראות ולשמוע אנשים המדקדקים בתפלתם, מי יותר ומי פחות, וכיום כמעט ואין מי שמדפיס סידור מבלי לסמן שוא נע ושוא נח, קמץ חטוף, קמץ רחב, ודגש חזק. ומקורב נזדמן לי לראות אחד שהתפלל כחזן בביהכ"נ בשכונתנו, וממש דקדק בכל תיבה ותיבה בכל תפילתו, בריוח בין הדבקים, ומלעיל ומלרע וכו', ותמהתי על הדבר. אחר תפלתו אמרתי לו תפלתך יפה ומדוקדקת, מה מלאכתך ומאין תבוא מה ארצך ואי מזה עם אתה שלמדת להתפלל כ"כ טוב, ענני: הרב שלי בכלל למד אצל הרב **יגאל כהן** בכולל עטרת חכמים, והוא לימדני. אמרתי לעצמי אכן נודע הדבר, תפלה זו "אינה אלא של בית אבא".

יעתה בואו חשבון, אם אברהם אבינו שהיה בודד בשעתו, וגם לא היה אף אדם מאחוריו עומד להיות לו למשענת ולעודדו, הלך והפיץ את האמונה בה' עשה עשה וגם יכול יכל. הלא כ"ש אנחנו הממשיכים את מסורת אבותינו עם גדול ורב, וגדולים עומדים על גבינו הלא זה הוד והדרת מרנן ורבנן שליט"א. הרי שאנחנו נמצאים כיום במצב טוב וגדול בהרבה כפול ומכופל מאברהם אבינו בשעתו, ובוודאי שיש לנו את האפשרות והחובה לקום ולהפיץ, לפרסם ולעורר, להשמיע ולהשפיע, לעשות ולייסד, לבנות ולנטוע וכו' וכו'. וב"ה כבר כמה וכמה קמו וייסדו תלמודי תורה, ישיבות, בתי ספר וסמינרים, בכל קצות הארץ. אשריהם ואשרי חלקם.

חזקו ונתחזקה בעד עמנו ובעד תורת אלוקינו.

עיונים בנוסחאות התפילה

קודשו של הרמב"ם

בגליון זה כאמור (בגליון הקודם), נעסוק בשבח "עלינו לשבח" שנהגו לאומרו מדי יום בסוף התפלה, ונתקן בעיקרו בלב ברכת מלכויות אשר בתפלת מוסף יום ראש השנה. במה שנדפס ברוב סידורי זמננו: "שלא שם חלקנו כהם, וגורלנו ככל המונם", ובסידור "איש מצליח" נדפס: "שלא שם חלקנו כהם ולא גורלנו ככל המונם". והיות שזהו מאמר ראשון בסדרה, נקדים הקדמה כללית בביאור יסוד וטעמי ההגהות כפי מה שלמדנו מתורתו של מרן ראש הישיבה שליט"א, והיה"ב אכי"ר.

שמואל" (סוף ח"ח)², ופוק חזי אפס קצהו במאמרו העצומים בירחוני אור תורה ניסן עד אלול תשס"ט. ע"ש נפלאות מתורתו.

הרב מרדכי מאזוז

ראש ישיבת "כסא רחמים - עמנואל"

הקדמה

דע! כי כל הגהה ונוסח שנקבע בסידור הנ"ל, הוא ע"פ הכרעת גאון הדור מרן ראש הישיבה שליט"א אשר שוקל כל מילה ואות בשכל הקודש, בהתאמה משותפת של: 1. המסורת. 2. הדקדוק. 3. הקבלה. 4. ההלכה. וזו חכמה עצומה אשר כל העוסק בנושאים אלו, נפעם מחדש בכל ענין וענין לראות עומק שיקול דעתו הרחבה, עמוק עמוק מי ימצאנו, כאשר מרן נר"ו כותב רק מלים ספורות, ומתחתיהם עומדים יסודות איתנים והיקף ידע אדיר אשר לאו כל מוחא סביל דא. כאשר כבר ביארתי והוכחתי באותות בס"ד בכמה וכמה נושאים באורך ופורסמו ב"אור תורה" ובספר "ויען

נקודות מרכזיות בדרכי ההגהה של מרן שליט"א

א. בראשית אקדים לבאר בקצרה, דרכו של מו"ר בהגהות התפלה, ובאמת בפרטיהם הם כמעט מים שאין להם סוף, עמוק עמוק מי ימצאנו, ועיין לו בהקדמת ספרו "ארים נסי" יבמות עמודים 21-80, פלאי פלאות אור יקרות. ויש עוד במקומות נוספים, ואכמ"ל. רק נתמקד בכללי הסיבות שיש להגיה, והם בדרך כלל שתיים שהן ארבע. א. שיש בנוסח המצוי דוחק וקושי מסויים, ע"פ הדקדוק,

לדור ודור", מקום הפיסוק), סימן קל"ו (בשעת "לדקון"), בשנת תשס"ח סימן י"ב (זכור "לנו" עדותנו). ועוד לנו בכתובים בס"ד בעוד נושאים. ויעורנו ה' על דכ"ש.

2. קונטרס שלם "מהר והבא עלינו ברכה ושולם" בלא תיבת "מהרה" אחר כך, וכולל כללים גדולים ונושאים רבים ונוספים.

1. עיין באור תורה שנת תשס"ה סימן כ"ו (גבי על הנסים, בהלל "גמור"), ובשנת תשס"ז סימן ס"א וק"ד ("ובוש" פנים), סימן צ' (במודים, "אתה הוא

דקדוקם, והחכמים כפי חכמתם, והמקובלים כפי ידיעתם, ואין פוצה פה, רק יש שואלים טעם השינוי" וכו'. ע"ש. וביאר שם שכל אחד יכול לטעון שנפלה טעות סופר, ועיקר הנוסח כדעתו. ועוד ביאר שם, שאם יש ראשונים שמסייעים את הגירסא, ודאי שפיר דמי לכתחילה. [ומשמע להדיא שדעתו שגם בלא זה, ניתן להגיה. ובוזה תבין מה שהבאנו לקמן הגהתו בתפלות דר"ה, ושם א"א לטעון טעות סופר. ע"ש]. וסיים בדבריו: **דמה שנהגו לשנות תיבות...** וזה בא מכח הבנת הענין וחיבור הדברים וכיוצא... [וזה ממש כנדון דידן כמבואר בסמוך אות ב'], דע דאין קפידא בזה והרוצה לשנות יכול לשנות. עכ"ל. ונסתייע שם מתשובת מרן הב"י בשו"ת אבקת רוכל (סימן כ"ח) שכתב שיש רשות לשנות אפילו נגד התלמוד ואפילו ליפוי הלשון, כי אינו דבר איסור והיתר. ע"ש. וכ"כ בשו"ת מהרשד"ם סימן ל"ה, ובשו"ת דברי יוסף אירגאס סימן א' וה', ובספר נוה שלום סימן תקפ"ב ועוד אחרונים, שעניינים אלו אינם כדיני איסור והיתר, ולכן אין קפידא לשנות בהם מנהגים, רק להמנע ממחלוקת. ואכמ"ל עוד. ועוד חזון למועד אי"ה.

הטעם להגהת "ולא" גורלנו

ב. ועתה ניגש לענייננו, לבאר הטעם העיקרי להוספת תיבת "ולא" גורלנו, והוא משום שבנוסח השני שאומרים: שלא שם חלקנו כהם, וגורלנו ככל המונם", ודרך העולם לעשות הפסק כל שהוא בין שני חלקי המשפט, אם כן משתמע שאנו אומרים שגורלנו ח"ו ככל המונם של עובדי האילים, וכדי בזיון וקצף. והמעין בתנ"ך יראה שבדרך כלל בפסוקים כאלה, נכפלה תיבת "לא" פעמיים, כמו: "לא הביט און ביעקב ולא ראה עמל בישראל" (במדבר כ"ג כ"א), ויכול לומר "וראה עמל". וכן: "לא כחטאינו עשה לנו ולא כעוונותינו גמל עלינו"⁸ (תהלים ק"ג י"א), והיה יכול לומר: "וכעוונותינו",

8. וכן: אשר כמוהו לא נהיתה וכמוהו לא תוסף (שמות י"א א'), לא תשתחוה להם ולא תעבדם (שם כ' ה'), וכעין זה שם כ"ג, כ"ד. וכן וגר לא תונה ולא תלחצנו (שם כ"ב כ'), לא תהיה אחרי רבים לרעות ולא תענה על רב (שם כ"ג ב'), לא ישים עליה שמן ולא יתן עליה לבונה (ויקרא ה' י"א), לא תשא פני דל ולא תהדר פני גדול (שם י"ט ט"ו), הן לא נורע ולא נאסוף את תבואתנו (שם כ"ה כ'), ואם לא תשמעו לי ולא תעשו (שם כ"ו י"ד). לא מאסתים ולא געלתים (שם כ"ו מ"ד), לא יחליפנו ולא ימיר אותנו (שם כ"ז י'), כי נחש ביעקב ולא קסם בישראל (במדבר כ"ג כ"ג), והוא לא אויב לו ולא מבקש רעתו (שם ל"ה כ'), לא תעלו ולא תלחמו (דברים א' מ"ד), אשר לא יראון

או ע"פ מקורו מהפסוקים, או ע"פ כללי ההלכה, או ע"פ קבלה ועוד, או שאר ראיות ברורות נגדו³. ב. שנמצא בספרים, ראשונים או אחרונים, נוסח אחר טוב יותר, שעל פיו אין את הקושי הנ"ל. והם תרין רעין דלא מתפרשין, שאם חסר אחת מהם, חייב תימ'ה⁴, כמו שכתב מו"ר נר"ו גופיה בלאוקמי גירסא (סימן נ"ה): "וחלילה להגיה משיקול הדעת. וכבר כתב הרמב"ן ב"ב (קל"ד ע"ב) שהגהת ספרים מסברא עבירה גמורה היא וראוי לנדות עליה". ע"כ. וכ"כ לקמיה (סימן קי"ד): "ולא הסכמתי לשבש נוסח הספרים מדעתנו". ע"ש⁵. וע"פ רוב מצטרפים שני טעמים נוספים: ג. שיש כבר פוסק אחרון [או ראשון] שידע מקיומו של הנוסח הקיים והסכים להגיה כנוסח השני. ד. שיש ראייה נוספת מתוך הענין וכדומה שמכריחה יותר כנוסח השני⁶. ולכל זה יש יסודות איתנים ומוצקים בפוסקים, ויש בזה אריכות רבה מאד שאין כאן מקומה. וישנו תחת ידי ליקוט של מאות הגהות בתפלה של עשרות מגדולי האחרונים בכל הדורות ששינו והגיהו בתפלה אפילו מסברא בלבד. ואילו מו"ר נר"ו בדרך כלל רק מכריע בין שתי נוסחאות ששתיים קיימות בסידורים או בספרים ישנים, שודאי אי אפשר לגרוס שתיים, ומוכיח כאחת מהם. ואכמ"ל⁷.

והא לך לשון מרן החיד"א בשו"ת טוב עין סימן ז', בקיצור: "מעשים בכל יום בכרכים ועיירות גדולות בגלילותינו, דמשנים תיבה אחת או שתיים בברכות יוצר או שמונה עשרה וכיוצא, המדקדקים כפי

3. ע"פ הרמ"א בי"ד סימן רע"ט סעיף א', אין להגיה שום ספר ע"פ הסברא, כי אם בראיה ברורה שיש בו טעות". ע"ש. משמע אם יש ראייה ברורה, מגיהים ומגיהים. ועוד מקורות רבים לכך. ואכמ"ל.

4. לעתים רחוקות, בפרט בדברים שאינם ממש מחז"ל, לפעמים ההכרח העצום להגהה, היא הראיה הברורה להגיה, והיא מכריחה "שימצאו" ספרים כך, [כמו שכבר נתגלה כן ברוב ככל הדברים], ובוזה נשענים וסמוכים על פסקו הברור של מרן החיד"א בשו"ת טוב עין סימן ז' ויובא בסמוך, ועל דברי מרן הבית יוסף שהובאו שם, ועוד פוסקים. ואכמ"ל.

5. ודע שבאותו ענין (לגרוס אמר רבי יוחנן אשרי מי שעמלו, במקום אמר רבי יהודה), כעת התפרסם בשו"ת רביד הזהב ח"ב עמ' שמ"ז למכובדנו הגאון ר"ד ברדא שליט"א שמרן הבן איש חי הסכים להגיה כן! ע"ש. ואתה דע לך. ואכמ"ל עתה בנושא זה.

6. ועיין במאמרו המצויין של ידי"ן הרה"ג ר' אליהו כהן הי"ו "הוכחת דיוקם היחודי של סידור ותיקון ספרים איש מצליח" שפורסם בקובץ אור ישראל מאנסי תשס"ח, ושם כבר עמד על נקודות אלו ופירט בהם. ע"ש ותרוה צמאונך.

7. ועיין מ"ש בס"ד במאמרי הנ"ל בויען שמואל ח"ח בסופו (עמ' 116 ד"ה ומעתה), ולעיל מיניה (עמוד 34, ד"ה דרך, והערה 85). ע"ש.

ואין לשון יתר בתורה, אלא כיון שאז יכולנו לטעות שאון לא הביט, אך עמל ראה. וכן כחטאינו לא עשה, אך כעונותינו גמל ח"ו, ונפיק מינה חורבא, לכן הוסיפה התורה תיבת "ולא". וכן בכולם. והוא הדין כאן שנוסחא זו יש בה הבנה מוטעית בדבר התלוי ביסודי האמונה, שיש להוסיף "ולא". וכבר הזהיר על זה הרב עבודת ישראל בסידורו (עמוד 131), שיש להזהר שלא להפסיק בין "כהם" ובין "וגורלנו" כדי שלא יעשה תפלה לתיפלה ח"ו. ע"ש. אך רוב העולם לא שמים ליבם שלא להפסיק, הטה אונן ושמע, ומעתה בודאי ברור שהנוסחא השניה: "ולא גורלנו ככל המונם", היא טובה מרעותה עשרת מונים, לשבח ולפאר מלכנו כהלכה.

ההקפדה על התפלה שתהא בשפה ברורה

ג. ואף אמנם שיש מיעוטא דמיעוטא של פסוקים שקיצר בהם הכתוב וכתב "לא" אחד על שני חלקי משפט⁹, [ועיין בהערה שכמעט בכולם יש פירושים נוספים שלפ"ז לא חסרה תיבת "לא" שניה], מי"מ כלל גדול בידינו שצריך להזהר בתפלה מלשון שיש בה חשש טעות, ויסוד הדברים בזה הקדוש פרשת

9. ולא ישמעון ולא יאכלון ולא ירחיחון (דברים ד', כ"ח. ושם: ד', ל"א. ה', ט'. ז', ב', ג', ט"ז. ח', ג'. ט'. י"ג. ט"ו. י"ט. כ"ג. כ"ד. כ"ה. כ"ו. כ"ז. כ"ח. כ"ט. ל"א. ל"ב. ויעוד. לא ארפך ולא אעובר (יהושע א', ה'. ושם: כ"ב, כ"ו וכ"ח. כ"ג, ז'. כ"ד, י"ב. ויעוד). לא בהרבך ולא בקשתך (שופטים כ"ד, ב). לא אכל לחם ולא שתה מים (שמואל א', ל'. י"ב). לא תצא עוד אתנו למלחמה ולא תחכה (שמואל ב', כ"א, י"ז). לא ימנה ולא יספר מרוב (מלכים א', ג', ח'). לא זה הדרך ולא זה העיר (מלכים ב', ו', י"ט). ויש עוד כהנה וכהנה גם בשאר ספרים, וגם בספרים הנ"ל לא הבאנו הכל, כי לא ימנה "ויספר" מרוב, ובכל אלו יכול לוותר על ה"לא" השני, ויובן בדוחק, דומיא דמיעוט הפסוקים הכתובים כן, אלא שלא זו הדרך "העיר" להתבטאות לכתחילה. וברור.

9. עיין ביביע אומר (ח"ח סימן י"א אות כ"ד) שהוכיח כן מישעיה (מ"ב ח') אני ה' הוא שמי וכבודי לאחר לא אתן ותהלתי לפסילים. שפירושו "ולא אתן תהלתי לפסילים וכמ"ש הרד"ק, ולא ראיתי בזה פירוש אחר. ועוד הביא מתהלים (ל"ח ב'): ה' אל בקצפך תוכיחני ובחמתך תיסרני, שפירושו "ואל בחמתך, ע"פ ראב"ע שם. ואולם עיין במלבי"ם שם דלפירושו לא חסר תיבת "לא". ע"ש. (וראה עוד בסמון אות ד'). ומה שהביא מפרשת קרח (ט"ו, י"ד): אף לא ארץ זבת חלב ודבש הביאותנו, ותתן לנו נחלת שדה וזכרם, שפירשי" שהוא כמו ולא נתת לנו וכו', בעניי נ"ל שאפשר לפרשו בלשון תימה - ואם כן אין תתן וכו'. תדע, שלא אמרו "ונתת" לנו. ודו"ק. ושור"ר למלבי"ם שפירש כן. וכן בפסוק: "ולא למדתי חכמה, ודעת קדושים אדע" (משלי ו', ג), שפירש רש"י ולא דעת וכו', וכן מפרש ראב"ע. (ולא הובא זה ביביע אומר שם), גם זה אפשר לפרשו בלשון תימה, ואם כן אין דעת וכו'. וכן פירש המלבי"ם. ומה שהביא שם עוד מהפסוק: "חיי ראובן ואל ימות ויהי מתיו מספר" (דברים ל"ג, ו') שפירש ראב"ע ואל יהי מתיו (אנשיו) מספר, הנה אונקלוס ורש"י לא פירשו כן והרמב"ם כתב שיותר נכון לפרש כרש"י. ע"ש. באופן שגם הפסוקים הבודדים שישנם כן, אינם מוכרחים, ולכתחילה מנסים ליישבם אחרת, כי אין כן דרך הלשון. [עם התימת המאמר, נזכרת שמו"ר נר"ו האריך בזה בהערותיו שנדפסו בסו"ל לחם הבכורים, ובע"ה במאמרנו המלא נענוד דבריו עטרה לראשנו. וכעת אינו לפני].

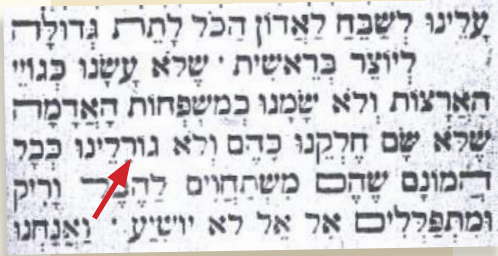
וישלח¹⁰: "מכאן מאן דצלי צלותיה, דבעי לפרשא מלוי כדקא יאות... בגין לאשתמודעא מלה לעילא... ולא יסתים מלה. ע"כ. והיינו שכל שיש חשש טעות בפירוש הדברים, יש לברוח מזה בתפלה.

ותחזינה עינינו לרבנו האר"י בשער הכוונות¹¹ גבי תפלות ראש השנה, שכתב וז"ל: "ובכן תן כבוד לעמך וכו', צריך להגיה ולומר ותקוה "טובה" לדורשיך, וכמו שאמרו חז"ל בספר הזוהר בפרשת וישלח על הפסוק הצילני נא וכו', **כי צריך האדם לפרש ולבאר בלשון שאלתו בתכלית הביאור עד שלא יהא בה גמגום כלל, פן ח"ו יתן מקום למקטרג לקטרג בלשון שאלתו, ולכן צ"ל ותקוה טובה לדורשיך ולא ותקוה סתם".** עכ"ל"ק. הרי שבסיבה זו הגיה והוסיף בנוסחת התפלה המקובלת. והמעייין יראה בנוסחאות הראשונים¹², שאין תיבה זו (ותקוה "טובה"), אלא שהסכים בדעתו רבנו ז"ל שראוי לתקן הנוסח לדורות אלו כדי למנוע מכשול, והוא הדין בנדון דידן.

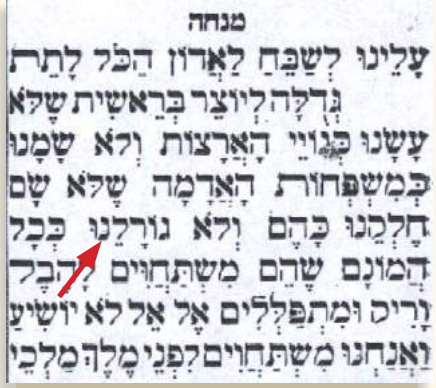
וגדולה מזו מצאנו בתפלת מוסף לר"ה, שהיתה הנוסחא המקורית בערך זכרונות: "בהביאך את מי המבול לשחת כל בשר מפני רוע מעלליהם, על כן" זכרונו בא לפניך" וכו'¹³, ורבנותינו האחרונים מחקו כאן מסברתם הרחבה כמה מלים¹⁴, דעת החיד"א והגרי"ח ועוד למחוק **עשר מלים** מתיבת "בהביאך" עד "על כן", ולא עד בכלל, והרב שלמי ציבור ורבנו שאול הכהן מחקו רק **שמונה מלים**, מתיבת "לשחת" עד "על כן" ועד בכלל. (ואכמ"ל בנושא זה).

והוא חידוש גדול למחוק מתפלת י"ח בלא שום מקור כעשר תיבות, שכפי הנראה ייסדום ותיקנום

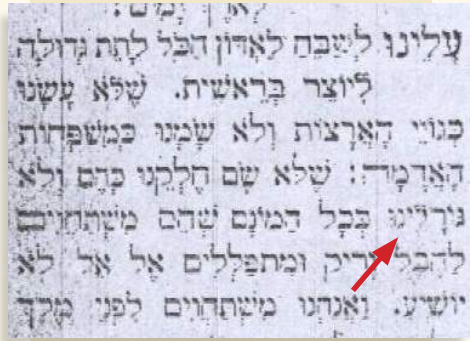
10. על הפסוק הצילני נא מיד אחי.
11. דף צ"ז ע"א.
12. רב עמרים, מחזור ויטרי, רמב"ם (נוסחאות מדויקות, פרנקל ועוד), אבודרהם ועוד.
13. כ"ה בכל הראשונים סדר רע"ג, רס"ג, רשב"ן, ר"י בר יקר, רמב"ם, אבודרהם, ספר הפרדס (לרא"ש מלוניל) ועוד, וכ"ה עד היום בנוסח תימן ואשכנז.
14. וכמו שכתב כן מרן החיד"א בהגהותיו לסידור "תפלת ישרים" הקדמון: וז"ל: "קיבלתי לדלג זה, וכן ראוי". ע"כ. הובא בסידור החיד"א השלם. (דזיאלוסקי, עמוד תרמ"ב). וכן בסידורי ליוורנו הסגירו תיבות אלו. וכן כתב הגרי"ח זצ"ל בתקון תפלה (עמ"ל ט"ז מהדו"ק), ועפ"ז נדפס כן במחזורי "תפלת ישרים" (מנצור), ומשם לשאר רוב סידורי זמננו. ועיין בשלמי ציבור (שלמי חגיגה, דף ש"א ע"ד), ובשי למונדא (דף קמ"ג ע"א) הביאם מרן נר"ו בלאוקמי גירסא לר"ה והסכים כן. ע"ש. ועיין עוד בהערה הבאה.

סידור בגדאד שבהגהת הגר"ע דנגור יוסף

סידור "מנחה וערבית" שנדפס באלג'יר בעיר קונסטנטין בשנת תשי"ג

מחזור "שי למורא" אשר נדפס עם פירושו של הגאון ר' שאול הכהן זצ"ל בשנת התרנ"ב

"וגורלנו ככל המונם", כפי ששומעים את המון העם הצועקים כך בהפרדה מקטע קודם, ולא ידעו מה שיברו.

חז"ל מחברי התפלה¹⁵, ובכל זאת הכריעו כן גדולי האחרונים ז"ל ועיקר טעמם הוא, כדי שלא לעורר קטרוג על ישראל ביום הדין בהזכירנו חטאי דור המבול ורוע מעלליהם, ויפתח המקטרג ח"ו פיו באומרו מה נשתנה וכו'. וה"ה בכל ימות השנה דאמנם לא חיישינו עד כדי כך, עכ"פ יש להזהר מלומר דברים שנשמעים ממש קרוב לחירוף וגידוף ויכולים לגרום לקטרוג ח"ו, וכדברי הזוהר. [בפרט שעלינו לשבח עיקרו נתקן לראש השנה, וכמו שכתבנו בסמוך].

וכן כתב הגאון בעל לחם משנה בשו"ת לחם רב (סימן א' ד"ה איברא) שאין ראוי לומר בלשון התפלה לשון שיטעה השומע, ואפילו בפירוש רחוק. והביא דבריו הרב שערי תשובה (סימן נ"ט ס"ק א'), ולשונו: שבתפלה צריך לדבר בלשון ברור. ע"כ. ועיין עוד לרבנו הגאון עמוד ההוראה, מרן ר' משה כלפון הכהן זצ"ל בבית כהונה (א"ח, מערכת זי"ן אות י"ב) שהאריך בזה, ע"ש. וא"כ הוא הדין בנדון דידן שתמוה מאד לעמוד בתפלה ולומר

15. וכן תמה באמת הגאון רבי חיים פלאגי זצ"ל בספרו רוח חיים (סימן תקצ"א ס"ג) על "מה שנוהגים שלוחי ציבור" לדלג תיבות אלו, בלא שום ראייה מספרים ישנים. ע"ש. ועיין לו עוד בספר מועד לכל חי (סימן י"ג אות ב"ן). ע"ש. וזה לי שנים שגם בעיני יפלא (בלא עיון בעיני). ועתה נראה לי בס"ד שסברתם היא שמצאה הקפידא מקום לנוח דוקא בדורות אלו שהטומאה והקשע גברו עד מאד בעוה"ר, וכידוע מדברי רבנו האר"י (בשער הגלגולים הקדמה ל"ח, עמוד קנ"ו במהדור"ח) שבדורות אלו הקליפה גוברת מאד מאד לאין קץ. ע"ש. ומדורו עד עתה בכפלי כפלים בלי ספק, בעוה"ר. ולכן מוכרחים אנו להזהר לא להזכיר חטאי המבול ורוע מעלליהם, ולהשוות עצמנו כצדיקים כלפיהם, ופותחים פה לשטן ח"ו לומר מה בין אלו לאלו. מה שאין כן בדורות חז"ל והראשונים שהיו מתוקנים במעשיהם, ולא דמינו אפילו לחמוריהם, לגרמיהו הוא דעבדי ויכולים היו לומר כן, ודור דור ודורשיו. ומה שכתב הגאון רבי חיים פלאגי שאין אנו מחזיקין עצמנו לחוטאים כדור המבול. ע"ש. על דורו אמר כן, ומה נענה ומה נאמר בדור יתום זה, ויפה שתיקה, רק אביא כאן תוכן משפט אחד נורא שאמר לי מו"ר גר"ו לפני כחמש שנים: "יש לנו נס שהקב"ה נשבע שלא יביא שוב מבול..." וד"ב. וכבר ביאר רבנו האר"י (שם) על גודל הנסיגות בדורות אלו, כי לכל העם בשגגה. וה' יחזירנו בתשובה. ועל כל פנים למדנו שהאחרונים מתחשבים במצב הדור, גם גבי נושאים אלו של נוסחאות התפלה, ולפעמים מטעם זה משנים גם מהנוסח המקורי, וכנראה שזו גם סברת האר"י גבי ותקנה לדורשיך דסבירא ליה שבדורות הראשונים כיוונו ליבם יותר. וכעין זה רמז החיד"א גבי חתימת ומכניע "מינים" שהעדיף נוסחא זו, וגילה מו"ר גר"ו שכוונתו לדברי חמדת ימים (בדיני ר"ה) שכתב שלפי עוני הדור לא ראוי לקלל את הזדים. ע"ש. (ואכמ"ל). ומינה להגהתו היקרה והאמיתית של מו"ר גר"ו בברכת אהבת עולם למחוק תיבת "מהרה" כי יש בה ממשול, מלבד שאר טעמים, וכמו שהארכנו בזה בס"ד קונטרס שלם הנידפס בסוף ספר ויען שמואל חלק ח' שלפי האמור אין הכרעה נכונה מזו דרובא דרובא דעלמא אומרים "מהרה" תחת מהרה, שיש להתחשב בזה ג"כ, (ושם עדיפא טפי כי כן הוא בנוסחאות רבות כמבואר שם, וכן גרס המקובל התימני הגר"ר שלום שבי. וכן נדפס בסידורי בגדאד בדפוס ר"ע דנגור בזמן הבן איש חי, ולא הבאנו זה שם. ואכמ"ל). וכל שכן לנדון דידן גבי ולא גורלנו.

וגורלנו - שבה בלבד, או גם תפלה?!

ד. אמנם, יש מיישבים שכאן הוא שבת ולא תפלה, ואין צורך לדקדק כל כך, ועוד שהרי דוד התפלל בתחנוניו "ובחמתך תיסרני", ולא חשש לבאר יותר בתוספת מלת "אל", וכן מה שאומרים "תאחז ידך במשפט", [שפירשו המפרשים שהכוונה: אל תאחז ידך במשפט]. עכ"ד.

אך לענ"ד סברא ראשונה ברורה מכמה טעמים, **חדא**, שמאחר שאנו אומרים שבת זה בעומדנו בתפלה לפני מלכו של עולם, האומרים "וגורלנו ככל המונם" נשמע שמקללים את עצמם ח"ו, ויכול לעורר קטרוג, ודינו ממש כתפלה. ודמי ממש להגהת האחרונים הנ"ל במוסף דר"ה גבי המבול, שזה ג"כ בא בדברי שבת בזכרונות של חסדי ה', ובכל זאת חששו, כי סוף סוף אנו באמצע תפלה. וכ"ש לנ"ד מכמה אנפי, **חדא** דאצלנו אינו מטופסי ברכות וקיל טפי. **ועוד**, שאין זה עשר תיבות, כי אם תיבה אחת. **וגם** אינה מוחיקה ממה שתקנו בודאי, כי אם הוספה קלה שייכתן מאד שנשמטה. ובפרט שמצאנו מפורש שיש גורסים כן (כדבסמוך). **ועוד** שבה החשש והשיבוש גדול יותר באומרך "גורלנו ככל המונם", מאשר סיפור דברים על חטאי דור המבול. **וחוץ מכל זה**, הנה מקור תפלת עלינו לשבת, היא גם כן במוסף דר"ה ורבים מהראשונים לא הזכירו כי אם שם ולא בימות החול [עיין רע"ג רמב"ם ד"א ועוד], וא"כ ולו משום ר"ה איכא למיחש טפי, כמו שחששו האחרונים גבי מי המבול ונזהרו מכל סרך קיטרוג ושיבוש אף בדברי שבת, ולפחות יהו שקולים הם ויבואו שניהם, ומאחר שלגבי ר"ה מסתבר שזה הנוסח הנכון שיש לגרוס, הוא הדין שבכל ימות השנה כן.

ועוד, שממשיכים מיד אח"כ על כן נקוה וכו', (וכך נוהגים היום כולם ע"פ רבנו האר"י), ושם זו תפילה ממש, וא"כ גם ההתחלה שהיא הקדמה לה, מסתבר שדין אחד לה, וצריך להזהר בה ג"כ. ודו"ק. **ועוד** שראינו לרבנו הראב"ע (בקהלת ה') שהאר"י ג"כ להזהיר להתפלל בלשון צחה וברורה שאינה משתמעת לטעויות, ע"ש, ובדבריו מבואר שאפילו בפיוטים ושבתים, צריך להזהר בזה.

ואת עלית, שכיון שהוא שבת גדול מאד מאד [כלשון האר"י], והביא שם שכ"כ הגאונים רב האי רב שרירא, ע"ש], הנוגע ליסודות האמונה, וביאר שם האר"י שע"י שבת זה מתבטלים החיצונים שלא יוכלו להאחז בקדושה, ע"ש, א"כ ודאי צריכים להזהר ג"כ בו מאד מכל מכשול, שלא לגרום להיפך ב"מ.

ומה שהוכיחו ממה שאמר דוד (בפרק ל"ה, פסוק ב') "ובחמתך תיסרני" ולא חשש לבאר וכו', כבר העיר ע"ז מרן ראש הישיבה שליט"א שבאמת דוד כבר ביאר שיחתו לעיל מיניה בפרק ו' (פסוק ב') שאמר: "ואל בחמתך תיסרני". וילמד סתום מן המפורש. ודוד ודאי ידע לחבר התיבות כראוי, ועלינו מוטל להזהר. וכבר כתבתי לעיל בהערה 7 שלדעת המלבי"ם מעיקרא אין הפירוש כך. ע"ש. ועכ"פ אף לדבריהם משמע שפסוק בודד הוא בתפלות. וגם בשאר המקראות שמצינו כך, מייעוטא דמיעוטא ניהו גבי רוב הפסוקים שאינם כן, שגם הם לא מוכרחים כלל כמו שביארתי בהערה הנ"ל, וא"כ ודאי שאין לסמוך על פסוק או שתיים, נגד קרוב לשמונים פסוקים שראינו שהתורה האריכה בלשונה כדי לבאר הדברים [וכמו שהבאנו לעיל הערה 7, חלקם], וזה טעם מספיק להכריע כנוסחא השניה.

וממה שאומרים "תאחז ידך במשפט", כתב ע"ז מרן ראש הישיבה שליט"א (בספר ויען שמואל ח"ג קונטרס איש מצליח עמוד ש"ל), שאין משם ראייה, מג' טעמים. **אחד**, שהיה מוכרח לומר כך בשביל הסדר של הר"ת של הבתים א"ת ב"ש. **ועוד** שיש פירוש שהכוונה בעת שתאחז ידך במשפט. **ועוד** שיש מפרשים ע"פ רש"י בהאזינו (דברים ל"ב מ"א, עה"פ ותאחז במשפט ידי) שזה ברכה, שתאחז ידו במשפט ותחזיק בו בלבתי נתון רשות למחבל ולגזירות לצאת. ע"ש. עכת"ד¹⁶. והיישוב העיקרי

16. והנה על הפירוש האחרון כבר כתב מרן הגר"ע יוסף שם שזהו דרך דרש ולא פשוט, והפירוש כפירוש "ואל תאחז". ע"ש. ולא ידעתי מה ההכרח לכך, וגם מלשון רש"י שם נ"ל שרומז שהוא מדרש שנכנס בפשוט. ע"ש ודו"ק. ועכ"פ נלע"ד להוכיח שאדרבא אין כוונתו "ואל" תאחז וכו', כי המעניין יראה שגם בפסוקים שמצינו שקיצר הכתוב, ולא כפל את "לא", מ"מ בכולם פתח בוא"ו החיבור בתחילת המשפט השני (ראה כל הדוגמאות בהערה 7), שבה עכ"פ מתברים קצת את האהל להיות אחד, אך כאן שאין וא"ו וזה מופרד לגמרי, (וגם לא יכול לשים וא"ו בגלל הסימן), איך נאמר שהתיר לעצמו לשים

עלינו לשבח לאדון הכל לתת גדולה ליוצר
 בראשית שלא עשנו כגווי הארצות
 ולא שמנו במשפחות האדמה שלא שם חלקנו
 בהם ולא גורלנו בכל המונס שהם משתחיים
 להכל וריק ומתפללים אל אל לא יושיע *
 (אבל) ואנחנו משתחיים לפני מלך מלכי
 המלכים הקרוש ברוך הוא * שהוא נוטרה

סידור "מנחת ערב" שנדפס בקזבלקה
 בתחילת שנות ה'ת"ש

מנחה לג
 האדמר / שלא שם חלקנו
 בהם ולא גורלנו בכל המונס
 שהם משתחיים להכל וריק
 ומתפללים אל אל לא יושיע *
 ואנחנו משתחיים לפני מלך

סידור "מנחת ירושלים" שנדפס בירושלים
 בשנת ה'תשט"ז

תפלת מנחה
 האדמר / שלא שם חלקנו
 בהם ולא גורלנו בכל המונס
 שהם משתחיים להכל וריק
 ומתפללים אל אל לא יושיע *
 ואנחנו משתחיים לפני מלך

סידור "מנחת ערב" שנדפס בקהיר בשנת
 ה'תש"ד

להקפיד יותר להתפלל בלשון ברור, והוא תנא
 דמסייע לן.

טעמי הכרעת מרן ראש הישיבה שליט"א

1. ובאמת שעין רואה שגם מרן ראש הישיבה
 שליט"א בלאוקמי גירסא (סימן ע"ו), הכריע כן לא

הנוסף שרמז לו אח"כ, הוא, שכאן יש שתי טענות,
 גם מצד הלשון, וגם מצד שיש נוסח שני טוב יותר
 ואינה הגהה מסברא, וכלשון מו"ר שם: "אבל כאן
 מדוע לא נבחר בגירסא נקיה וברורה ומסולקת מכל
 ספק [טענה אחת], ונמצאה בראשונים ובנוסחאות
 עתיקות (וכמו שיובא להלן)" [טענה שניה]. והבן
 זה, וראה בסמוך.

עדות מרן בעל לחם הביכורים, והכרעתו

ה. וכבר קדמונו רבנו, והרגיש בקושי זה לפני
 כמאתיים שנה ראש רבני ג'רבא מרן הגאון המקובל
 בעל "לחם הביכורים" בפירושו "שי למורא" למחזור
 ראש השנה, וכתב בפירוש עלינו לשבח¹⁷: "ולא
 גורלנו", היא הנוסחא היותר נכונה. עכ"ל. ובמחזור
 לכיפור¹⁸, פירש דבריו וז"ל: "גורלנו וכו', שָׁב אל
 [=חזור על] שלא שם, כאילו אמר: "ולא גורלנו",
 ורבים פסוקים כן, כמו: "יחי ראובן ואל ימות, ויהי
 מתיו מספר" ע"ש בהראב"ע. ובנוסחא כ"י על קלף
 ישן [נושף¹⁹] מכמה מאות שנים כתוב: "ולא גורלנו",
 והיא נוסחא נכונה להתפלל בלשון ברור. עכ"ל²⁰.
 והרי לנו גילוי ראשון על נוסחא קדומה מאד [שהרי
 אם תוסיף "כמה מאות שנים" על מאתיים שנה
 שחלפו מאז, הגענו לזמן הראשונים], שנמצאה באי
 ג'רבא מן הסתם, ובו גירסא מפורשת "ולא גורלנו".
 ונוסף על זאת הרי לנו הכרעה מפורשת של הגאון
 ז"ל שידע מהנוסחא הרגילה ואף יישב אותה,
 ועם כל זה הכריע למעשה שהשניה היא הנוסחא
 הנכונה. וטעמו, כמו שביארנו לעיל שבתפלה יש

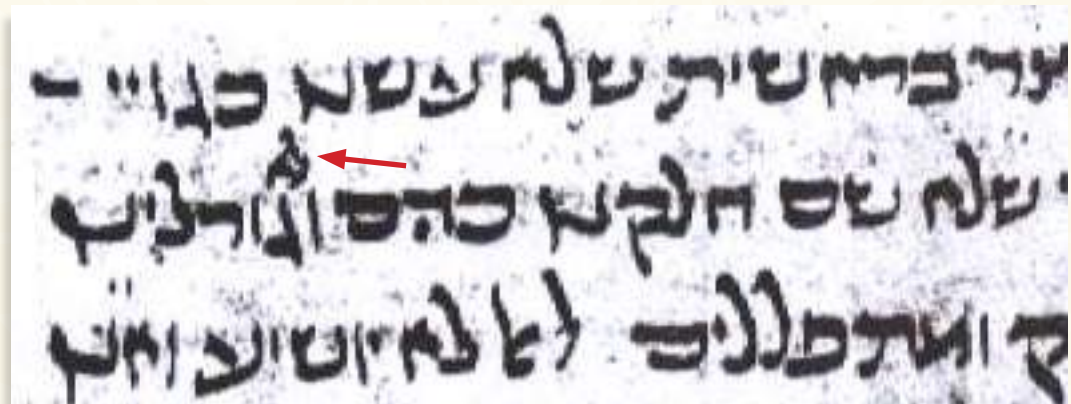
מכשול להמון לקלל עצמם ח"ו, בסגנון שהוא נגד כל המקראות, כאשר כל
 מטרתו שיעוררו רחמים, אתמהא!
 ומאידך, נ"ל ראה לפירוש "בעת שתאחז" כי יגידו עליו רעיו, שמשלשת
 הבתים הסמוכים אחריו, נראה שכולם אומרים שבה אחד, שבעת המשפט
 והדין, לא ימצא איתנו את הדין, וכן הוא אומר: "בבוא תוכחה נגדך", "גשתך
 לחקור מוסר", "דלות מעשים בשורך", כולם ענין אחד של זמן הדין [כמו
 בעת שתאחז ידך במשפט], והמשכם ענין אחד שימתק הדינים - אל תעש
 עמנו כלה, אל תמח, רחמיך יקדמו רגון, קרב צדק מאלריך. ודו"ק.
 17. שבתפלת מוסף דף ק"מ.
 18. בסוף מוסף, דף מ"ט מדפי מוסף.
 19. כן כתב בתפלת בהן שבסוף ס' לחם הבכורים, ובפירושו שי למורא אין תיבה
 זו.
 20. והובא בתפלת בהן שבסוף ספר לחם הביכורים עמוד קל"ו.

רק בעקבות הכ"י הישן שראה רבנו לחם הביכורים, כי אם אחר שגילה שכן גם גירסת רבנו בחיי, וכן גירסת התימנים, (בצירוף העדיפות של נוסח זה כמובן). ועומק כוונתו נראה לי, שאילו מצינו כן רק בכ"י אחד, ממקום אחד, אינה ראייה מספקת כל כך לשנות כל הספרים אם אין הכרח כ"כ, דשמה הסופר שינה כן מדעתו, ולא בר סמכא הוא, אך אחר שנמצא כן בכמה מקורות קדומים הרחוקים אחד מהשני, א"כ זה מעיד על אמיתות הנוסח, שאיך אפשר שבכ"י קדמון מזמן הראשונים שנמצא בג'רבא, ורבנו בחיי שחי בספרד, ובסידורי התימנים בארצם הרחוקה בכולם נמצא נוסח אחד שוה, אם לא שזה נוסח קדמון, עתיק ומקורי שהוא בנין אב לכל אלו, וממילא ברור שהוא נוסח אמיתי, ומאחר שהוא ג"כ ברור מחבירו, ודאי ראוי לבחור בו, ולקבעו לדורות²¹.

הרמב"ם הגיה בספרו

ז. הן אמת שכבר בכל הטעמים והמקורות שהובאו עד עתה, לפנינו יסוד מוצק להגהה זו. אך הנה ידי"ן הרה"ג ר' אליהו הכהן שליט"א, בחר לערוך בירור מקיף בסידורים הקדמונים בדפוסים ובכתבי היד, לאמת הגירסא הנכונה.

יד קדמון של ספר הרמב"ם שנכתב בזמנו [מכונה היום: כת"י אוקספורד, או: הספר המוגה], והגיה אותו חכם אחד ע"פ החיבור המקורי של הרמב"ם, וחתם על זה רבנו הרמב"ם "מוגה מספרי, אני משה רבי מימון זצ"ל". והחידוש הגדול שיש בכתב יד זה הגהות של הרמב"ם עצמו בגוף הכתב יד, ובין ההגהות שהגיה הרמב"ם בעצם כת"י קדשו היא הגהה בנדון דידן. המעתיק כתב (בסדר התפילה, במוסף של ר"ה): "וגורלנו ככל המונם", והרמב"ם ראה לנכון לתקן, והוסיף בכתב יד קדשו תיבת "לא", בין הוא"ו לגימ"ל! [ראה בצילום כתב היד]. ומי יבוא אחר המלך שנוהר שלא תשמט תיבה זו! ועיין בבית יוסף א"ח סימן מ"ז ד"ה וזה נוסחה, שהולכים אחר הרמב"ם בספק בנוסחאות התפילה. ועד כה לא נודעה דעת הרמב"ם בזה, כי בדפוסים הרגילים השמיטו המדפיסים את רוב קטעי התפלה, והביאו בדרך כלל בכל ברכה ונושא רק תחילה וסוף, ואף בעלינו לשבח היה רק תחילתו וסופו. אך במהדורת הרב קאפח השלים הכל ע"פ שני כתבי יד עתיקים שבהם נוסח התפלה מלא, והוא תואם כמעט בכל את נוסח כת"י אוקספורד (הנ"ל). וכן הדפיסו הנוסח המלא במהדו' פרנקל הנד"מ.

הרמב"ם מוסיף בכת"י ק"ולא" בספר עליו כתב בפתיחתו שכל התלמידים יגיהו ספריהם מספר זה

מקורות רבים נוספים שנמצאו כגירסת "ולא גורלנו"

ח. והנה תל"ת הגיע לידי סידור "מנחת ירושלים" שנדפס בירושלים ע"פ סידורי הגר"ע

בין המקורות שנמצאו היה הגילוי שנמצא בכתב

21. ויסוד זה למדתי מתורת מו"ר נר"ו במקום אחר, ואכמ"ל. ומאחר שבינתיים טרם זכיתי שמו"ר נר"ו יעבור על המאמר, אם שגיתי, איתי תלין משוגגתי.

סידור מרוקו - "מנחת ערב" נדפס בקזבלנקה משנת ת"ש בערך.

סידור אלג'יריה - נדפס בקונסטנטין תש"ג בדפוס גנאסייה.

סידור ירושלים - סידור "מנחת ירושלים" דפוס "ירושלמי" תשט"ז.

מנהג חכמי תונס וג'רבא - כפי הכרעת ועדות לחם הביכורים הנ"ל, ובפרט ידוע כן על החכמים, כמו מרן הגאון רבנו מצליח מאזוז זצ"ל, ומסתמא כן נהג ג"כ מרן הגאון רבנו כלפון משה הכהן זצ"ל²³.
הרי לך קדמות הנוסח ואמיתות שקדם כבר מהרמב"ם, ונהג והשתלשל בכל הדורות אצל הספרדים עד הדור האחרון.

הוכחה נוספת לאמיתות הנוסח, מ"עלינו לשבח" עצמו

ט. והנה מרן מו"ר נר"ו הוסיף בנותן טעם, להוכיח שנוסחא זו היא הקדומה והמקורית יותר, מעיון במלים עצמם, שנראה ברור שבנויים הם כצורת השירה של התורה במשקל של מספר מלים זהה, משפט מול משפט, וממילא כיון שבכל המשפטים כאן יש ארבע תיבות (ולפעמים חמש, ובהם שתי מלים קצרות שביניהם מקף ונחשבים כאחת), א"כ אם אומרים "וגורלנו ככל המונם", יהיה הוא המשפט היחיד בן שלש מלים וזה תמוה, וזה סידרם:

עלינו לשבח לאדון הכל
לתת גדולה ליוצר בראשית

שלא עשנו כגויי הארצות
ולא שמנו כמשפחות האדמה

שלא שם חלקנו כהם
ולא גורלנו ככל המונם

שהם משתחווים להבל וריק
ומתפללים אל-אל (יש מקף) לא יושיע

ואנחנו משתחווים לפני מ"ה הקב"ה,

דנגור מבגדאד, וגריס שם: "ולא גורלנו", ושוב מצאתי עוד סידורים, והודעתי כן לדי"ן ר' אליהו הכהן הי"ו, ובעקבות כך נפק דק ואשכח מקורות נוספים שהגירסא בהם "ולא גורלנו" עד שיצא כשמש צדקו, וכמו שביארנו לעיל שהרגיש מו"ר נר"ו שגירסא זו הינה מבוססת וקדמונית מאוד, ואלו הן כל המקומות בהם נמצא הגירסא כן:

רבנו בחיי (תלמיד הרשב"א, פרשת וזאת הברכה ל"ג, כ"ו). ומסתמא כן נהגו שאר רבותינו הראשונים בארץ ספרד בדורו. (כי כן גורס הוא בפשיטות). וציינו לגרסתו בזה, הרב עבודת ישראל והרב אוצר התפלות בעיון תפלה. ע"ש.

"כתב יד ישן נושן על קלף לפני מאות שנים"
מג'רבא מזמן הראשונים, שמעיד עליה רבנו לחם הביכורים (כדלעיל), והכריע כמותה.

מסורת תימן בסידוריהם **מלפני מאות שנים**, ומצורף צילום משנת ה' קי"ב (לפני שש מאות וחמשים שנה). וכן הדפיס בסידורו **"עץ חיים"** מהר"י צאלח זצ"ל ראש רבני תימן לפני כמאתיים שנה. וכן נוהגים גם התימנים המתפללים בנוסח "שאמי" הדומה בדרך כלל לנוסח הספרדים.

רבנו משה בן מכיר בעל "סדר היום", מזקני חכמי צפת בזמן מרן הבית יוסף, (שחיבר את תפלת "מודה אני" של הבוקר). בסדר תפלת המנחה, והעיר בזה כבר הרה"ג ר"י צובירי זצ"ל בספרו ויצבור יוסף בר.

וכך הודפס למעשה בעשרות סידורים ספרדים (מלבד התימנים) ברוב ארצות המזרח:

סידורי ליורנו - שנת תקכ"ט דפוס די פאס, סידור תפלה של שבת. מחזורי "שי למורא" לר"ה ויוה"כ משנת תרנ"ב.

סידורי בגדאד - רוב הסידורים שנדפסו בבגדאד בזמן הרב **"בן איש חי"** בדור האחרון, כולל אלו שהודפסו ע"י הרב דנגור (החכם באשי) שהיה מתייעץ עם מרן בן איש חי, הנוסח הוא: ולא גורלנו²².

סידור מצרים - "מנחת ערב" משנת תש"ד.

23. כי בדברים אלו נהג כדעת ודרך זקנו מרן רבי שאול הכהן כמבואר בברית כהונה הא"ח מערכת נו"ן אות כ"ה גבי כ"ף הכינוי ע"ש, ובמערכת ז"ן אות י"ב שהאריך להוכיח להזהר בתפלה מלשון שמשמעת לטענת. ע"ש.

22. בדפוס: מאיר, בכור, עשר, עיזור, סופר, עבודי תרפ"ד, תרפ"ט ועוד.

שהוא: - כל זה עיקר הנושא ואינו בחשבון, [ואפשר ליישבן],

נוטה שמים ויוסד ארץ

ומושב יקרו בשמים ממעל

ושכינת עוזו בגבהי מרומים

הוא אלוקינו ואין-עוד (מקף) אחר

אמת מלכנו ואפס זולתו. [עד כאן].

ודע שענין ה"משקל" שהזכרנו, אינו קשור כלל למשקל היתדות והתנועות, המצוי בשירי רבותינו חכמי ספרד, שעליהם כתב ריה"ל בספר הכוזרי, שפייטני דורו למדו את משקל השירה מהערבים. אלא הוא משקל של **מספר התיבות**, הקיים ג"כ בשירת הים ושירת האזינו ושאר שירות שבתנ"ך, הנקראים שירה אע"פ שאין בהם לא חרוזים ולא יתידות ותנועות, אלא מכיון שע"פ רוב יש מספר מלים חופף בין השורות. ובדרך זו נכתבה שירת "עלינו לשבח" שייסד יהושע בן נון, וכבר כתבו כן קדמונים, וכן ביאר ר"ד גולדשמיט ז"ל בהקדמתו לפירוש הסליחות שלו. ע"ש. ואכמ"ל.

נוסח אמיתי על פי הקבלה

י. **ואם** אל סודו תדרוש, דע כי בכל כתבי הרב האר"י לא נזכר נוסח זה כלל ולא דיבר בו, ובשעה"כ העתיק כל שבח זה מלבד משפט זה, (והמשפט: ומתפללים אל אל לא יושיע. וצ"ע). ומאחר שכן, גם אם המצא ימצא בדברי מקובלים אחרים שלא גרסו כן או שחדשו כל מיני רמזים למיניהם, כבר השרישנו מרן החיד"א בספריו שאין לסמוך ולחוש לסודות שלא הובאו בכתבי האר"י²⁴.

ואדרבא כבר ראינו שכן גרס רבנו בחיי שהיה מקובל גדול ואמיתי, כפי שהעיד רבנו האר"י²⁵ והרב בן איש חי²⁶ שינה מנהג קדום בברכת הכהנים, שהיו פותחים הכהנים "יברכך" מעצמם בלי שיקריא

24. עיין במאמרי "מהר והבא וכו'" הנ"ל עמוד 39, הערה 97.

25. עיין בהקדמת מהר"ח"ו לשער ההקדמות (ובדפוסים חדשים נדפסה בתחלת "עץ חיים"), בתחלת ההקדמה השניה (בדפ"ח עמוד כ"א).

26. שנה ראשונה פרשת תצוה הלכה א', והחרה החזיק אחריו מרן הגרע"י שליט"א בהליכות עולם ח"א עמוד ר' ואל"ך.

הש"ן, והנהיג שהחזן יקריא תיבת יברכך לכהנים, נגד רס"ג והרמב"ם ומרן, ע"פ רבנו בחיי וקבלתו.

וכן רבנו שאול הכהן היה מקובל גדול, וכן נהג על פיו מרן זקני הגה"ק המקובל האלוקי ר' מצליח מאזוז זצ"ל, ומסתבר שכן נהג גם מרן בן איש חי גדול המקובלים בדורו, שהרי כן הודפס בסידורי בגדאד בזמנו (כנ"ל), וגם בסידורים שהודפסו ע"י הגאון ר' עזרא דנגור זצ"ל שהעידו עליו שהיה מתייעץ בכל עניני הסידור עם מרן בן איש חי [וגם אם לא נהג כן בעצמו, מ"מ מדשתיק, משמע שודאי אין קפידיא בדבר].

ומה שרמזו הגאון ר' יעקב פארדו זצ"ל בספרו מנחת אהרן (כלל י"ז) שמות קדש בר"ת המלים של "עלינו לשבח". אשר על פיהם יוצא שיש פ"א תיבות בעלינו לשבח, ולמינינו יש פ"ב? הנה מלבד מה שכתבנו לעיל בשם מרן החיד"א שאין חוששים לזה, אומר אני דכאן ודאי רבנו האר"י לא מסכים לסודות שכתב שם, שהרי כתב הרב מנחת אהרן בתוך דבריו שם להזהר לומר "ויוסד הארץ" ולא להבליע האות ה' הזו, כי זה משנה השמות שיש בר"ת. ע"ש. והמעייין יראה בשער הכוונות (דף נ' ע"ב) שפעמיים מעתיק "ויוסד ארץ" בלא ה"א, וכן בפרי עץ חיים (שער קס"ת פ"ה). עמוד ש"יא (בחדשים) מעתיק פעמיים "ויוסד ארץ" בלא ה"א. וכן נוהגים כל העולם, והרי לך שרמזים אלו אינם מוכרחים ע"פ הקבלה. (וע"ע בקונטרס איש מצליח עמוד ש"ל-של"א שהארץ עוד לדחות זה).

ויותר מזה נראה דאדרבא הרב מנחת אהרן גופיה היה אומר "ולא גורלנו", כי המעיין יראה בסוף האות הקודמת בספרו שגורס: "ומתפללים לאל לא יושיע"²⁷, במקום: "אל-אל", ולפי זה אם גורס גם כן "וגורלנו", נמצא שאין כאן אלא פ' תיבות, ולדבריו יש פ"א, ומסתבר דגריס "ולא גורלנו" שתי מלים, כמו שגרסו רבים וטובים גם בדורותיו, ועל פי זה חשבנו מכוון. והוא תנא דמסייע לן בגירסא זו. [אף שבעצם חשבוננו, איננו עושים כן מהטעמים דלעיל, ועוד].

27. וכעין זה גריס מהר"ח פלאגי בכף החיים סימן י"ז אות כ'.

מה עם קנ"ב תיבות?

יא. ויש מי שהעיר ע"פ מה שכתבו בשם הרוקח ור"י החסיד שיש קנ"ב תיבות מעלינו לשבח עד תמלוך בכבוד (כמנין בן גן), וזה לא מסתדר לגירסת ולא גורלנו, ובאמת שאין זו הערה כלל מכמה סיבות, חדא, דאטו גברא אגברא קא רמית, והרי כן גירסת הרמב"ם ורבנו בחיי ועוד קדמונים. ועל כורחך דאינהו לא חיישי לרמזים אלו, ואנן אזלינן בתרייהו.

ואם משום שהם בעלי קבלה, דע שכל קבלתם וכל המניינים של התיבות שכתבו לאורך כל סידוריהם²⁸, המעיין יראה שרבנו האר"י פעמים רבות אינו מסכים לדבריהם, ויש פעמים שכותב הרוקח בחריפות כגון: **תאלמנה שפתי שקר** הגורסות כך וכך, ובשער הכוונות מסכים דוקא לנוסח הדחוי (עיין לדוגמא בברכת אהבת עולם של שחרית ועוד).

ועוד, שהרי גם הטור הלך בעקבות מנייני התיבות של חסידי אשכנז כמבואר בסוף סימן קי"ג ובסימנים שאחריו, ומרן בבית יוסף לא דיבר דבר על מניינים אלו, אלא הביא ע"ז דברי האבודרהם שכתב: שאין למנין זה **לא יסוד ולא שורש**, כי לא תמצא מקום בעולם שאומרים י"ח בענין אחד תיבה בתיבה אלא יש מוסיפין תיבות ויש גורעין, וא"כ המנין הזה אינו מועיל אלא למי שעשאו ולא לזולתו. עכ"ל. ולא הוסיף מרן יותר לדבר בענין. הרי שדעת מרן ברורה שלא לחוש למניינים אלו. ואנחנו קיבלנו הוראות מרן. [וכבר ביארנו בס"ד באורך במקו"א שדברי האבודרהם מוכרעים במקומם, ושכן דעת הרשב"א והרא"ה והריטב"א והמאירי ועוד בברכות י"א. ואכמ"ל]. ואיך שיהיה, הנה למעשה כל הנוסחאות שבסידורים של הספרדים אינם מכוונים ע"פ נוסחאות הרוקח ורמזיו, אלא נוסח אשכנז "המקורי" מיוסד על פיו [וכיום, גם הוא שונה ממנו הרבה, גם נוסח "אשכנז" (ליטא), וכל שכן נוסח "ספרד" חסידים, ששונה מאד], ואנן בדין נוסחאותינו ביסודם ע"פ סידורי הגאונים והרמב"ם והגהות האר"י.

בסיכום: בעלינו לשבח, צריך לגרוס "ולא גורלנו ככל המזונם", מכיון שהיא גירסא ברורה יותר, ואילו בנוסח השני "וגורלנו" ככל המזונם, יש מקום לשיבוש בתפלה ובשבח הנוגע ליסודות האמונה. ומבואר בזוהר ובכתבי רבנו האר"י ושאר אחרונים שהקפידו מאד להמנע בתפלה [ואף בשבחים שבאים בתפלה] מנוסח שאינו ברור דיו.

ונוסח זה קדמון מאד, וכן גרס רבנו הרמב"ם, ואף תיקן בכתב יד קדשו בספרו את המעתיק שהשמיט תיבה זו! וכן גרס רבנו בחיי, ור"מ בן מכיר בעל סדר היום. וכן הוא בכתבי יד עתיקים, וכן נוהגים כל בני תימן בכל הדורות, וכן מנהג חכמי תונס וג'רבא. וכן נדפס בסידורי הספרדים בארצות: בבל, מרוקו, אלג'יר, מצרים, ליוורנו, ארץ ישראל. וכן הכריע מרן הגאון בעל לחם הביכורים.

וגם רבותינו המקובלים: בעל מנחת אהרן, מרן בן איש חי [קריב לודא], מרן הגאון הקדוש איש מצליח, וכן הגאון רבי עזרא דנגור ועוד, גרסו כן [מלבד רבנו בחיי שהזכרנו לעיל].

ונמצא שהוא נוסח אמיתי ונכון, בין על פי הפשט ובין על פי הקבלה, בין על פי הדקדוק ובין על פי המסורת, ולכן ראוי לכל אחד לנהוג כן למען כבוד שמו ב"ה.

28. הרוקח וסידור חסידי אשכנז, ועיין בשו"ת הרא"ש כלל ד' סימן כ'.

אישי אלוקים קדוש

בחרדת קודש לקטנו שביבי זוהר ואור, משולי אדרתו של הגאון המקובל האלקי רבי רפאל ג'אמי זצוק"ל רבו של מרן "מייסד הישיבה" בחכמת הח"ן, לרגל העלאת עצמותיו הקדושות והטהורות אל ארצנו הקדושה.

הרב שלמה מאזוז

קול קורא מעמקי הקבר

יצחק עמד חיוור כסיד, אל מול שטר החוב שבידי בני אברהם הגביר.

"פרעתתי!" קרא יצחק בקול רועד. "אז מה עושה השטר במגירתו של אבא הרינו כפרת משכבו? טענו היורשים - "שטרך בידי מאי בעי", ידע לצטט הת"ח שביניהם.

"ידיד נאמן היה לי אביכם, וכשפרעתני לו לפני כשבועיים, את הסכום במלואו, לא מצא את השטר באותו הרגע. אך הבטיחני שתכף ימצאהו, יקרענו לגזרים", השיב יצחק. "והיכן הקבלה, השובר?" השיב בשאלה זבולון בכור האחים. "אבל תאמינו לי פ-ר-ע-ת-י-..." "זעק יצחק. "בא אתנו לבית הדין ושמה תגיד מה שאתה רוצה..." קבעו הבנים. יצחק נסרך בעקבותיהם, בעוד שבסתר לבו יודע מה יאמרו הדיינים.

בביה"ד סיפר יצחק את סיפורו. וכצפוי, פסק הדין היה ברור, אע"פ שניכרים היו דברי האמת של יצחק, אך לא היה בכך בכדי לשנות את הדין, שיד בעל השטר על העליונה.

יצאו כולם מביה"ד כשלבם של יצחק כבד עליו, יודע הינו שמלבד הוא ובוראו אין מי שיודע את האמת. והיאך יוכל להוכיח שאכן פרע? הלך להשיח את לבו המור לקרובו המקובל האלקי ארי במסתרים הרב הקדוש רבי רפאל ג'אמי זצ"ל. לאחר שסיים לתנות את צערו לפני הרב, ומהיכן יגייס סכום כסף כה גדול להחזיר לבנים, פנה אליו רבי רפאל בשאלה: "האם היית מוכן לישבע שהשבת את

כספו?" כן, בודאי! השיב יצחק בבטחון. אם כך, השיב הרב, "לך נא קרא לכל הבנים אלי, רוצה אני לדבר עמהם". הבנים הופתעו "מה יוכל לחדש ר' רפאל נגד ההלכה הברורה? אולי פשרה..." אך מפני כבוד הרב נגשו אל ביתו. עמדו הבנים סביב שלחנו של הרב ושאלו "כן הרב?" הרב הסיט את מבטו מספריו היקרים, ושאל להפתעת כולם: "אם אביכם יאמר שהשטר פרוע, התאמינו ותמחלו על החוב?! "בודאי" "בודאי", השיבו בתמהון... "אם כן איפוא - השיב הרב - בואו עימי עתה לבית העלמין".

ברגשות מעורבים של פליאה וציפיה ואולי אף קצת פחד... הסתובבו כולם כשהרב בראשם בין מצבות השיש העתיקות והחדשות בבית העלמין, וכשהגיעו לקברו הטרי של אברהם הגביר נעצרו. העיניים היו תלויות ברב והלבבות פיעמו בחוזקה... הניח הרב את ידו על המצבה מצחו נחרש קמטים ופניו בערו באש יוקדת, ניכר היה כי מייחד ומכוון הוא כוונות קדושות ונוראיות ועומד לחולל פלאות... לפתע שמעו הבנים את קולו הרך של הרב: "הטו אוזנכם אל הקבר ושמעו את דבר אביכם..."

כלא מאמינים רכנו הבנים על המצבה הקרה, ואז נשמע הקול...: "כְּאֵלֶּךָ כְּאֵלֶּךָ" (נגמר - פרוע) קול עמוק מחללו של הקבר. רעד אחז בכלם, "הקול קול של אבא..." קפצו הבנים בבהלה...

בעודם מבולבלים מעוצמת האירוע אותו חוו הרגע, השביע הרב את כל הנוכחים שלא יגלו את הסיפור לעולם! מיד אחרי שהתעשתו שלף זבולון את השטר מכיסו וקרעו לגזרים... הצואה האחרונה של האבא...

מעשי למלך

שהעוני והמחסור ידיד נאמן², על כן לא נותר זמן רב בספסל הלמודים, ועד מהרה בעודו רווק, יצא לשוק העבודה לעזור בפרנסת המשפחה. אך יד ההשגחה הועידה לו מטרה אחרת!

רפאל הצעיר שמצא את פרנסתו כחייט וסוחר בגדים³ היה עובד עד שעה מאוחרת מאד בלילה, ורק לאחר מכן, היה סוגר את חנותו ונפנה להתפלל ערבית. לילה אחד, הגיף את תריסי חנותו ופנה לתוך הרחוב הקריר למצוא מנין לערבית, בעודו פונה אנה ואנה, נכנס לבית הכנסת של חבורת המקובלים (ששכנה בתונס עוד מימות הרש"ש דור אחר דור) וגילה כי עדיין לא התפללו. תכף הצטנף לו באחת הקצוות והמתין לתחלת התפלה. בינתיים, חכמי המקובלים הדורי הפנים היו עוד באמצע לימודם,

ורפאל בסקרנותו הטובה הקשיב למהלך השיעור. הדברים ריתקו את מוחו החרוף, ובאותו הרגע גמלה בליבו ההחלטה להגיע לכאן מידי ערב לשמוע קצת מהשיעור. ואכן ממחשבה למעשה החל רפאל הצעיר להתפלל מידי ערב תפלת ערבית בבית כנסת המקובלים, בעוד שהוא מקדים לבוא וכורה אוזנו לדבריהם העמוקים.

באחד הלילות נתקשו בני החבורה בדברי האר"י בעץ חיים בקושיא עצומה, שקט השתרר... הכל מתאמצים לדלות מזכרונם איזו שהיא הקדמה חסרה שתאיר להם את הדברים, אך... ללא הצלחה... הדקות חולפות, מועד התפלה קרב

לאחר פטירתו של הרב נתגלה סיפור זה כאשר הלקוה סיפרו אל הגאון רבי אליהו גז זצ"ל, חבר ביה"ד בתונס, והוא סיפרו למרן מייסד הישיבה זצוק"ל¹.

על קדוש ונורא זה לקטנו שבימים מפרקי חייו, לרגל העלאת עצמותיו הקדושות והטהורות לארצנו הקדושה, והנה הנם לפניכם.

מחייט פשוט לראש חבורת המקובלים

ר' רפאל נולד לאביו שמואל ולאמו לָלָה בבית

1 סיפור זה מובא בכמה ספרים (עיין מלכי תרשיש בערכו, ונעין זה בספר אב הרחמים (ח"א עמ' 127). ובס' מדות הרחמים (עמ' ס"ז) וכע"ז בספר זרע אברהם מימון (בסיפורים שבסוה"ס ס' י"א). והיות שיש ביניהם שינויים קלים, העדפנו להביא הסיפור כפי שהביא מרן ראש הישיבה שליט"א בשבחי ההמ"ח (פ"ג עמוד 21) שנדפסו בתחילת שו"ת איש מצליח, ששלשל השמועה עד בעל המעשה ממש, כמו שהבאנו בפנים.

2 מרן ראש הישיבה שליט"א בתרשיש ואיים כ"י בערכו, בשם מרן זקנו שסיפר שכן אמר לו רבנו בעצמו.

3 מרן האי"מ זצ"ל במכתב מיום כ' בטבת התש"כ, ונדפס בתולדותיו שבראש אי"מ (ח"א פ"ג עמ' 20).

הקושיות נופלות מאליהם

כרוב חכמי וגאוני הספרדים שנהגו שלא ליהנות ממתנת בשר ודם אלא מיגיעם, המשיך רבנו למרות גדולתו בתורה, בעבודתו כחייט. ויהי ה' עמו ומסחרו פרץ בארץ וכל שרי ונכבדי העיר היו מזמינים אצלו את בגדיהם החשובים והמפוארים.⁷

רבנו התחתן עם משפחת עשירים⁸, וזכה לשני שלחנות, תורה וגדולה. עד שפעם סיפר תלמידו הגאון הגדול מרן מייסד הישיבה זצ"ל שהיה רבנו אומר: "פעם (בילדותו שהיה עני) היתה לנו שמחה בחגים, היינו אוכלים בסעודת יתרו - יונים, ובפורים - תרנגולים, ובחגים - ביצים וכיו"ב, אבל עכשיו שאוכלים כל יום בשר עוף ובקר, אין טעם מיוחד לחגים"... אסמכתא מעניינת מצא מרן ראש הישיבה לדבריו מדברי הגמ' בשבת (דף קמ"ה ע"ב): "מפני מה מועדים שבבבל שמחים? מפני שהם עניים". ע"ש⁹. כמו כן רבנו נזכר בין רשימת הנדיבים שסייעו להוצאת הספר הענק "שלמי תודה" על הש"ס להגאון הגדול מהר"ש דאנה זצ"ל מייסד וראש ישיבת "חברת התלמוד".

לאחר נישואיו, עלה ונתעלה רבנו בחכמת הקבלה עד לאין שיעור. באותם ימים (סביבות שנת תרס"ב) הגיע לתוניסיה שד"ר מעיה"ק ירושלים מחכמי בית א-ל המקובל ר' מסעוד הכהן אלחאדא זצ"ל מחבר שו"ת "שמחת כהן" בקבלה. השד"ר הסתובב בערי תוניסיה ובהגיעו לעיר הבירה תונס, איזה למושב לו את חבורת המקובלים אשר שם. רבנו שהיה צמא לחכמה, מצא בו רב כלבבו, וינק ממנו רבות מחכמת הח"ן באותם שנים¹⁰.

אט אט נתמלאו כליותיו של רבנו במימיה הזכים של חכמת הקבלה בפרט, ונעשה מעין נובע שכל החכמים היו באים להציע לפניו ספקותיהם בחכמה זו. כך למשל אנו מוצאים בשו"ת איש מצליח (ח"ב חאו"ח סי' ר"ל) תשובת הגר"מ הכהן בענייני קבלה לכוה"ר הדרשן הרה"ק ר' חיים חורי זצ"ל, כאשר בשוליה כתב מוהר"ח שלאחר זמן רב שלח את

ועדיין דממה... לפתע קול נשמע מירכתי בית הכנסת: "הן לפי מה שלמדתם בשבוע שעבר, לא קשיא מידי!" הראשים הופנו לאחור, היה זה קולו של הבחור הצעיר רפאל שמגיע מידי יום בסוף הלימוד.

החברים התנערו ממחשבתם ופנו לבחון את דבריו, "אכן כן! לפי דברי האר"י בדפים מספר קודם לכן, מתיישבת הקושיא כאן" קראו בהשתאות גלויה. אך תכף פנו אליו בגערה: "מנין לך בחור צעיר שכמעט ואינו יודע ספר, דברים עמוקים אלו? אין זאת כי אם הנך הוגה בקבלה בסתר, בעוד שאתה רווק ולא מילאת עצמך בש"ס ופוסקים. דבר אשר לא יעשה!" רפאל הצעיר בעדינותו נסה להתנצל כי אינו מתעסק בזה כלל, ורק ממה ששמע את דבריהם במשך הימים, ידע להשיב. אך היה זה רחוק מן המציאות שבזמן כה מועט יבין דברים עמוקים אלו... מייד נשלח שליח לביתו של הבחור הצעיר לחפש אחר ספרי קבלה. כשחזר השליח בידים ריקות, הפך הכעס להתפעלות. "אין זאת כי אם ניחון הוא בכח זכרון מופלג ומופלא, וכל אשר אמרנו בשיעורים נחרת במוחו על אתר" הרהרו בני החבורה בהערכה ניכרת. מני אז שהכירו בני החבורה את רום ערכו ואת כח זכרונו, צרפוו לחבורתם, על אף שהיה עודנו רווק⁴. וכך הפך רפאל הצעיר מחייט פשוט לחבר הצעיר ביותר בחבורת המקובלים⁵. ברבות הימים עלה ונתעלה עוד ועוד בחכמת הקבלה, עד שנתמנה לראש החבורה.

מסיפור חיים זה של רבנו היה מוכיח מרן עמוד ההוראה רבנו כלפון משה הכהן זצ"ל את ההמון שדרכם לצאת בשעת הדרשה, בטענה שבין כה וכה אינם מבינים וזוכרים דברי הדרשן, שהרי... טען רבי כלפון: "המתמיד לבא לדרשות ולשיעורים יבין ויחכם, כמו שהיה לרבי רפאל ג'אמי הי"ו"...

4 כ"כ מרן מייסד הישיבה זצ"ל בא"מ (ח"ג חאו"ח סי' ה' בד"ה אכן עמ' מ') שרבנו החל ללמוד בעודנו רווק, וע"ש מה שהאר"ן בענין לימוד קבלה קודם הנישואין למי שמילא כרסו בש"ס ופוסקים, אי אריך למעבד הכי אי לאו.
5 ספור זה כתבו מרן ראש הישיבה בקצרה באו"ת (טבת התשמ"ג סי' ל"ג). ובתוספת נופך בתרשיש ואיים כת"י בערכו (בשם ר' כלפון עידאן ז"ל ששמע מר' דוד עידאן ז"ל). והובא ג"כ בשינויים קלים במלכתי תרשיש בערכו, ובמדות הרחמים סוף פרק י"ד (עמ' ע') ובאב הרחמים (ח"ב פרק כ"ז עמ' 125). ע"ש.
6 בספרו "דרש משה" (דרוש ג' אות ה' עמ' לה).

7 מלכתי תרשיש הנ"ל.

8 תרשיש ואיים שם.

9 תרשיש ואיים שם.

10 אור תורה שם.

הדברים אל רבנו שג"כ הסכים לדברי הגר"מ הכהן זצ"ל.

בכל צהרי יום שבת קודש, היה מוסר רבנו שיעור בעץ חיים ושאר כתבי האר"י בביהכ"נ "בונאן", במשך כשלוש ארבע שעות ברצף (!). דרכו בשיעוריו היתה מיוחדת מאד, תחילה היה מורה לאחד מבני החבורה לקרוא קטע בדברי האר"י שהכינו מלפני כן, ואז היה רבנו מקדים כמה הקדמות בע"פ שמקורם בדברי הרב האר"י במקומות אחרים, ואחרי כן היו קוראים שוב את אותו הקטע, והנה הדברים מאירים באור חדש, עד שהוברר להם שעד כה לא הבינו כלל את פשט הדברים, למרות שהתבוננו בדברים לפני כן. כמו כן רוב ככל קושיות המפרשים היו מתורצות, ולפעמים היו רואים שהמפרשים בעצמם תירצו כן, ורבנו היה מפרש כן מעצמו לרוב בקיאותו ועוצם עינו הזך והנקי בדברי רבנו האר"י, עד שהיו אומרים, שתירוציו ודרך לימוד הפשט, המיוחס לרבני פשטיים כעין דרך לימוד הפשט, המיוחס לרבני תונס, המפורסם בשם ה"עיון התונסי"¹¹.

ברוב בקיאותו, היה מתרץ בכמה מקומות שהמפרשים התקשו בדברי הרב האר"י, שכן דרכו של של האר"י לומר למשל א' וכולל בזה ג"כ ב', וכן להפך, אא"כ מבואר בפירושו, שכל אחד בנפרד. והיה מביא מקורות רבים לדבריו. כמו כן היה אומר: דברי הרש"ש במקום פלוני מקורן בדברי האר"י בשער הכוונות בדרוש פלוני וכן על זה הדרך¹². ובדרך זו היו מספיקים כמה דפים כל שבת¹³.

בין גדולי תלמידי רבנו נמנו הדיין הגאון רבי דוד ברדע זצ"ל (נ"ע ט"ו באדר א' התש"ח)¹⁴. והגאון רבי פרג' פיתוסי זצ"ל רב העיר צפת¹⁵, ועוד.

בשלהי שנת התר"ץ האיר זורח בתונס הבירה אורו של מרן מייסד הישיבה זצ"ל, שעבר אחרי נישואיו בהוראת רבותיו מג'רב לתונס, על מנת להרביץ שם תורה בישיבת "חברת התלמוד". מרן

מייסד הישיבה אשר גודלו ועוזו בש"ס ובפוסקים ידועים לכל, עסק אף בחכמת הנסתר עוד בהיותו לפני רבו הגדול מרן אבי הישיבה הגאון רבי רחמים חי חויתה הכהן זצ"ל. בהגיעו לתונס, נכנס ללמוד אצל רבנו בכל יום שבת קודש, וכה הוא מתאר את שיעוריו הנפלאים של רבנו במכתבו אל כ"ק האדמו"ר מצישינוב: "...וכל ספרי רבנו האר"י כמאן דמנחי בכיסתיה ממש בזכירה נפלאה, ובשעה שיושב ודורש בקבלה כמשה מפי הגבורה, שולל ומסלק כל מה שנתקשו האחרונים, כמו הרב יפה שעה ושמן ששון ועוד, ע"פ בקיאות נפלאה, וממש נדמה לו לאדם השומע כאילו נתפשט מן העוה"ז לגמרי, מה שאין הקולמוס יכול לתאר"¹⁶. ובאותה מדה העריך רבנו את תלמידו הגדול זה, ובאחת השבתות הזכיר רבנו איזו הקדמה לדברים שלמדו כדרכו בקודש, וחיפשו כולם את מקור הדברים ולא מצאוה, ונענה מרן מייסד הישיבה ואמר שהיא במקום פלוני. העיר רבנו לרבנים שלפניו לאמר: "זה אברך צעיר לימים, מקרוב בא, ויש לו זכירה טובה ממכם"¹⁷. כך גם באחת הפעמים כשביקר מרן מוהרח"ך זצ"ל בתונס אמר לו רבנו: "אכן כבוד הרב הביא לנו חכם גדול חריף ובקי"¹⁸.

אף מוה"ר רבי חויתה העריץ והעריך את רבנו וכח תפלתו, וכשחלה מרן מוהרח"ך בשבט התרצ"א, שלח מכתב לתלמידו מרן מייסד הישיבה, ובשוליו ביקש: "נא ללכת, אל הרב הגדול מוה"ר רפאל ג'אמי נר"ו, וידרשהו משמי לסדר נוסח תפלה בכוונה, למען ירפאני ה' רפואה שלמה..."¹⁹.

להגדיל תורה ולהאדירה

חשש גדול היה למרן מוהרח"ך בנוגע לתורתו של רבנו. היות ורבנו לא היה נוהג לכתוב את חידושי וביאוריו היחודיים, סבר רבי חויתה כי תורתו של רבנו עתידה להשתכח לאחר פטירתו, ועמו תמות חכמה. על כן במכתב מיוחד למרן מייסד הישיבה²⁰, בקשו כי תכף בצאת השבת יטול את קולמוסו

16 כנ"ל.

17 שבחי ההמ"ח הנ"ל (כרך ב' אות ע"ח).

18 מלכי תרשיש בערכו, וס' אב הרחמים (ח"ב פכ"ז עמ' 131).

19 אב הרחמים (ח"א עמוד 303).

20 נדפס בשלמותו באב הרחמים שם.

11 מדות הרחמים (שם עמוד ע').

12 כאשר יראה הרואה בחידושי שנדפסו באו"ת הנ"ל.

13 שבחי ההמ"ח שבריש שו"ת אי"מ (כרך א' עמ' 21).

14 מרן רה"י שליט"א בתרשיש ואיים בערכו.

15 מתוך ספר תולדות חייו.

הרב והכריז: "היום יעבור לפני התיבה במנחה, הרב רפאל ג'אמי"²³. ומני אז החל רבנו להתפלל עם כל כוונות הרש"ש.

דבר גדול ועצום זה עורר רעש גדול בשמים, והשטן ביקש להתגרות בו. צופה רשע לצדיק, ויקר מקרהו וטעה פעם אחת בכוונות ספירת העומר. תכף שהרגיש רבנו בטעותו, התעטפו פניו בפחד וחלחלה והחל חושש מאד לחייו²⁴, עד שהודיע לבני ביתו שכפי הנראה הגיע זמנו להפטר מן העולם, חלילה. בני המשפחה המבוהלים חרדו מדבריו, והסתופפו סביבו במשך כל הלילה תוך כדי שהם שופכים צקון לחשם בבכיה, שלא יחטף רבנו מהעולם בטרם עת.

הבוקר אור, ודפיקות תכופות ומבוהלות נשמעו בדלת הבית. בני הבית פתחו את המנעול כשהאימה ניכרת בעיניהם הטרטוטות, ולתוך הבית התפרץ ידד שצעק בבעתה "החנות נשרפה" "החנות נשרפה"... המבשר נגש לרבנו וסיפר כי במשך הלילה עלתה חנותו של רבנו באש יחד עם כל הסחורה הרבה שבתוכה... להפתעת כולם, מצאו את פני רבנו צוהלים למשמע דבריו, לפליאתם הסביר: "עתה התברר כי בשמים שמעו את תפלותינו ופדו את נפשי בחנות ובסחורה אשר בה".

אך עדיין לכאורה מעשה שטן הצליח במקצת, ורבנו נשאר נקי מנכסיו. אולם "ה' לא יעזבנו בידו", ובו ביום נגש אלמוני אחד לרבנו ואמר לו "אתן לך כסף לשקם את חנותך החרוכה, בתנאי שתתן חצי מהרווחים". רבנו לא מיהר להסכים, ואמר: "קודם אבדוק בהלכה אם הדבר מותר" (מחשש רבית, שהרי כל עסקא, פלגא מלוה ופלגא פקדון, כידוע). לאחר משא ומתן הלכתי, נאות רבנו ונטל את הכסף. ההצלחה האירה לו את פניה, ושוב חזר רבנו לעושרו ולרכושו. זמן רב דרש וחקר רבנו אחר אותו האיש שהפקיד את כספו בידי, אך הוא נעלם כלא היה... כעבור שנה, והנה פוגש רבנו את ה"שותף" שלו, שאלו רבנו לשלומו, ומיד הזכיר את דבר השותפות ואת חלקו הממתין לו זה שנים עשר

ויעלה על הנייר את כל אשר שמע מרבנו בשיעורו הקבוע בשבת, ויהיה זה אור לדורות הבאים.

מרון מייסד הישיבה זצ"ל חפץ היה לעשות רצון רבו, אך מאחר ובשבת אחת היו לומדים מספר רב של דפים בעיון, כאשר היה ניגש לכתוב את הדברים במוצ"ש, לא עלה בידו, כי נבצר ממנו לתפוס הדברים על בוריין, ומכיון שדברים אלו צריכים אחריות גדולה, נמנע מלכתוב.

אך לגודל הפצרת רבו מוהרר"ך, ניסה מרון מייסד הישיבה דרך אחרת, היה זה במוצ"ש י"ג בטבת תרצ"א עם צאת השבת הלך לו לבית רבנו ורשם מפיו כמה חידושים וביאורים אותם דרש בשבת קודש.

היה זה נכס עצום אילו נמשך הדבר, אולם מרון מייסד הישיבה בגודל עדינות נפשו הרגיש שלא נוח לבני הבית בבואו במוצ"ש, ועל כן נמנע מלבוא שוב במוצ"ש וויתר על כתיבת החידושים²¹. מלבד מדי פעם שהיה מרצה לפניו קושיות ששלח לו רבו מג'רבא. ומה שתירץ לו רבנו, היה כותב ושולח לרבנו, שהיה שמח בהם כמוצא שלל רב. אחד מהם נדפס בסוף ספרו מנחת כהן עה"ת. ע"ש. רשימות בודדות אלו נדפסו על ידי מרון ראש הישיבה שליט"א באו"ת²².

ואכן לצערנו לא נשאר מתורתו של רבנו הרבה, רק מהחידושים הבודדים שכתב מרון מייסד הישיבה באותו מוצאי שבת, ומהמעט שכתבו משמו של רבנו.

השטן מתגרה ברבנו

"יכול אדם ללמוד קבלה עשרים שנה ועדיין אינו יכול לכוון למעשה בתפלה". - מרון רה"י בדרשתו על ארונו הקדוש של רבנו, טרם סיפר את המעשה הבא (בקצרה).

כאשר היה רבנו עודנו לומד אצל רבו הגאון ר' מסעוד הכהן אלחדאד זצ"ל, ועדיין לא הוכר כגברא רבא בעניינים אלו, לא היה מכוין את כוונות התפלה, עד אשר שבת אחת אחר השיעור קם

23 מידות הרחמים (עמוד ע').

24 עיין בירושלמי (פ"ג דתענית ה"ח) בעובדא דלוי בר סיס, וצרף לכאן. מרון רה"י שליט"א בדרשה הנ"ל.

21 באי"מ ח"ב במהדורה החדשה שם.
22 טבת תשמ"ג ס' ל"ג.

חדש. "הבה נערוך חשבון, ותקח את המגיע לך...".
סיים רבנו. עשה עצמו האיש כמימתם ואמר: "איני יודע על מה כבודו מדבר, לא נתתי לרב שום כסף, והרב אינו חייב לי מאומה"... אשריהם ישראל²⁵.

מאז מאורע זה חדל רבנו לכון בתפלות ימי החול, והיה מכון אך ורק בימים נוראים. בימים אלו היה עובר לפני התיבה בכוונת עמוקות ע"פ הרש"ש, כשאליו מצטרפים יחיד סגולה בתנוס שהיו באים להתפלל עמו בבית הכנסת "קאייד נסים"²⁶ ביניהם מרן מייסד הישיבה ואביו החסיד ר' רפאל זצ"ל.

מרן מוהר"ח ששהה בתנוס בשנת התרצ"ד, הלך להתפלל אצלו, ושמו בזה שמחה גדולה כמו שהעידו תלמידיו²⁷. עד שבהתפעלותו היה מספר אודותיו נפלאות, היאך היה בקי בכל כוונות התפלות והתקיעות בעל פה! והיה מאריך בתפלותיו, עד כדי כך שלפני שהיה מסיים ברכת "אתה קדוש" כבר כל המתפללים היו מסיימים את תפלת הלחש. וכך היו ממתנים בחרדת קודש עד שרבנו היה מסיים תפלתו ומתחיל חזרה עם כל הכוונות עד הקדושה, והכל ביחד היה אורך כעשרים דקות²⁸.

רוח הקודש מפעמת בקרבו

על אף גדולתו וקדושתו ובקיאותו של רבנו בכל הכוונות, מעולם לא השתמש בקבלה מעשית מלבד המעשה שסופר בתחלת מאמרנו, כיון שראה צורך לעזור ליהודי שלא יאלץ לשלם שוב פעם. עם זאת, לא פעם הרגישו כי רוח"ק מפעמת בו והיה צופה למרחוק. על כך יעיד המעשה הבא: פעם בא גוי אחד מכפר "שוק לארבע" הסמוך לתנוס וקנה מרבנו שמלה בהקפה. ויהי לתקופת הימים שלח רבנו את חתנו מר ב"ש בראנץ שהיה רגיל ללכת לכפר ההוא לצורך עסקיו, ובקשו

רבנו שבדרכו יפנה לבית הגוי ויבקשו לפרוע את חובו. מר ב"ש הגיע לכפר, ושאל אודות הגוי היכן גר, השיבוהו כולם: מה לך אצלו? הלא הוא שונא ישראל מושבע! השיבם: "חמי הרב, צוה לי ללכת אליו שישלם חובו, ואני מפחד!" הצביעו לו על הבית מרחוק ופנו לדרכם.

נגש מר ב"ש אל הבית, ודפק על הדלת. הדלת נפתחה ובפתח הבית עמד גוי מגושם ושאל בשפתו המסורבלת בפנים נזעמות: "מה רצונך?" ענהו ב"ש: "באתי בשליחות מר חמי הרב רפאל ג'אמי בכדי לגבות את חובך". תכף כששמע הגוי את שמו של הרב, התמלאו פניו ארשת כבוד ויראה, נכנס לדקות מספר לתוך הבית ומיד שב כשסכום הכסף בידו. רק אמר: "אני חייב עוד כמה פרוטות אבל אין לי כעת". נפרד ממנו ב"ש לשלום, ושב לעסקיו בכפר.

כששב אל חותנו - רבנו, וסיפר לו את כל אשר קרהו, ואת אשר אמר הגוי שחסר מספר פרוטות, כי לא היה לו באותו זמן. הגיב רבנו כבדרך אגב: "הלא היו בכיסו כמה פרוטות ולמה ישקר?" מר ב"ש נצר את הדברים בלבו, והמתין להזדמנות לברר הדבר.

כעבור זמן, כשנסע ב"ש שוב ל"שוק לארבע", נזכר במעשה ותר אחר הגוי ההוא. כשמצאו שאל: "הגד נא לי את האמת, היה לך בכיס את אותם פרוטות ולא רצית לשלם, או לא? כי מר חותני הרב אמר כך וכך... "אמת ויציב" ענה הגוי: אכן היו לי אותם פרוטות, אך לא רציתי לתת..."

עודנו מופתע מר ב"ש מעיניו הצופיות למרחוק של רבנו, והנה שומע את הגוי ממשיך: "האם עדיין לא הכרת את ר' רפאל? זה הרב אינו בן אדם אלא מלאך! ואני אספר לך עוד סיפור שתדע עד כמה גדול חמ"ך".

וכה סיפר: "לפני מספר שנים רציתי לנסוע לִמְקָה, אך חששתי לקחת אתי כסף גלוי מאימת השודדים שבדרכים, לכן התחכמתי ועשיתי חגורה קטנה ותפרתי בה מטבעות זהב מבפנים ולא גיליתי לשום נברא בעולם. קודם צאתי עברתי דרך תנוס על מנת לקבל ברכה מר' רפאל, והנה אך דרכה רגלי על מפתן חדרו, טרם פציתי את פי אמר לי הרב: "פלוגי, אני מייעץ לך שלא תלבש את החגורה עם

25 תרשיש ואיים בשם ר' חנון מאזוז בשם אביו ר' נסים מאזוז ששמע בתנוס. אולם באותה שם כתב מרן רה"י שליט"א מעשה זה באופן אחר, שטעה רבנו בכוונת תפלת ערבית, ובאותו הלילה נפטרה אחותו ונשרפה תנות, רח"ל. והחז"ר ש' ששון כהן ה"ו סיפר בשם חותנו מרן מוהר"ח, שטעה בכוונת ברכת הלבנה, ובאותה שנה נשרפה חנותו ונפטרה בתו קודם חופתה, רח"ל. והוא במלכי תרשיש ובאב הרחמים שם.

26 מרן רה"י באו"ת טבת-שבט תשל"ח עמ' שפ"ד.

27 מידות הרחמים (עמ' ס"ז) בשם מוהר"ח זצ"ל בדרשתו שנדפסה באשכנזית דרבי דרוש ט'.

28 מידות הרחמים שם.

אז הזדרזו לנסח ולהנפיק מודעות שיבשרו על המעמד המתוכנן כשהתחנה הראשונה למסע ההלויה תהיה כמובן בישיבה הקדושה תכב"ץ. עם הגעת הארון משדה התעופה, ירדו מאות תלמידי הישיבה לשמיעת דברי חיזוק על גדולתו של הגאון המנוח זצוק"ל ולכבדו כבוד אחרון, הארון הונח בחזית הכניסה לישיבה כשמסביבה מצטופפים הקהל הרב שגדש את המקום, והספד גדול עשו לו כיאה לגדול שכמותו. את המעמד פתח מוהרי"ץ שליט"א בדברי הספד ושבת וגדולת הרב המנוח זצוק"ל וסיפורים ממקור ראשון - אביו מרן הגה"ק מיסד הישיבה זצוק"ל הי"ד, כמו כן, ציין שביום הזה מלאו מאה שנה להולדת מרן מיסד הישיבה, ולא בכדי הוא זה שהגאון המנוח שהיום מובאים עצמותיו לארץ ישראל היה רבו של מרן מיסד הישיבה בתורת הסוד והקבלה, כן אמר שזכות היא לנו שהגאון המנוח יצטרף עם כל הצדיקים הטמונים בארץ להעתיר בתפלה על כל עמ"י לינצל מאויבנו הסובבים אותנו המבקשים רעתנו ויעמוד מליץ טוב בעדנו. ולאחריו נשא דברים מרן ראש הישיבה שליט"א שחשף עובדות מרתקות מחייו של הגאון המנוח ועל גדולתו בתורה ובפרט בתורת הסוד. לאחר מכן נישא הארון לאורך כל רחובות הרב עוזיאל ואדמו"ר שאץ כשהציבור מלווהו באמירת יושב בستر וכו' ומשם העלוהו לרכב שהובילו הישר למושב איתן שבדרום הארץ שם למחרת היום נערכו הספדים נוספים ע"י מוה"ר רבי צמח מאזוז שליט"א והרבנים הגאונים הרב חננאל הכהן והרב ברכאל הכהן שליט"א ראשי ישיבת חכמת רחמים ומוסדותיה, ובסופם נטמן אחר כבוד בחלקת הרבנים נ"ע שזכו זה מכבר והעלו את עצמותיהם ארצה זצוק"ל.

תודתנו נתונה להרב ישועה מאזוז הי"ו סמנכ"ל הישיבה על עזרתו בכתובת הדברים ושכמ"ה.

הזהובים, זה רק יזיק לך, עדיף לך לשלוח דרך הבנק ותקח קבלה, ושם תמשוך את הכסף בחזרה..." הרכנתי ראשי לברכה ויצאתי... הנך רואה בעיניך איך שהרב יודע נסתרות. סיים הגוי²⁹.

שנת עולמים

ליל הושענא רבא התרצ"ז, אחר עבור ימי הדין וימי הרחמים, ליל החיתום בו נשארים כל בית ישראל נעורים כל הלילה, יושב רבנו בכסאו בבית הכנסת, ולומד ושונה כתקנת האר"י ז"ל.

"השנה, עייפותי גדולה מתמיד..." הרהר רבנו בצער, ונסה להלחם בקורי השנה שאיימו להשתלט עליו.

"לא אישן!" קיוה רבנו, אך הדקות חלפו, והעייפות גברה על רצונו. שמורות עיניו נעצמו, הספר נשמט מידי, ורבנו שקע בתנומה שהפכה לשינה בליל הושענא רבא.

כשנעור רבנו, נענה ואמר לבני משפחתו כשמעון הצדיק בשעתו: "בוז השנה אני נפטר!"

דברי רבנו אכן נתאמתו, ובי"ד שבט³⁰ באותה שנה - התרצ"ז, עלה רבנו בסערה השמימה, ונטמן אחר כבוד בבית העלמין בתונס.

שבעים וחמש שנה אחרי, זכינו והשנה ביום כ"ו בחשון הועלה ארונו ארצה ונטמן למחרת במושב איתן על יד ציון רבותינו הקדושים: הגאון ר' שאול הכהן, ובנו ר' משה הכהן ונכד נכדו ר' אברהם הכהן זצוק"ל. זכותם תגן עלינו.

למרות המהפכה בתונס: צדיק נוסף הועלה מארץ העמים - תונס ונטמן בארצנו הקדושה

השמועה על העלאת עצמותיו הקדושות של הגאון המקובל האלוף ר' רפאל ג'אמי זצוק"ל, עשתה לה כנפים בערבו של יום רביעי כ"ו בחשון. כבר בשעת צהרים מוקדמת נמסר למוה"ר רבי צמח מאזוז שליט"א הודעה רשמית, כי הארון נמצא כבר על המטוס בדרכו מצרפת לישראל, או

29 מדות הרחמים (עמ' ס"ט), בשם מור יהודה כהן.
30 כן הודיענו מר רונלד פילוס הי"ו, שראה צילום מצבת קבורתו בתונס.

בסך **613** ש"ח * עד 6 תשלומים

תרי"ג מצוות

תרום לשלום הגדל

סלסלת תמרוקים

עגילים

ענקים

שבעות וצמידים

זהב טהור 14 קראט

**והשנה, 2 רכבים!!!
פרס ראשון ושני:**

קיה דגם פיקנטו 2012 ידני 1.0

picanto קיה פיקנטו החדשה

KIA

ולשם שלום לשלום לכולנו ולכל המשפחה!

* על פי הוראת הרבנים שליט"א אפשר לתרום מכספי מעשר
* הזוכה במכונית מפריש מעשר לשיבה ממחיר המכונית המיועדת להמחשה בלבד

רוכשים כרטיס עבורנו ומוכרים כרטיס לחבר!*

כל בוגר קונה ומוכר!

כולנו מוקירים טובה

ומטים כתף להצלחת "תרום הגרל" לטובת ישיבתנו הקדושה.

רכישת כרטיסים במשרד האיגוד: 050-4158562

מוסר מלכים

פרקי מוסר מאוצרו הטהור של מוה"ר הגאון רבי צמח מאזוז שליט"א

מי לא יירא

שאדם לא אוכל את הדם המאוס. "גזל ועריות, שנפשו של אדם מתאוה להם ומחמדתן, הפורש מהם על אחת כמה וכמה!" הקדוש ברוך הוא ברא יצר הרע, אדם אוהב לקחת דבר שלא שלו, אדם אוהב לגזול, לא לגזול - להכניס את היד שלו בכיס של השני, אבל בכל מיני אופנים אדם מרשה לעצמו ואומר: אז מה אם לקחתי לחבר מהארון? ראיתי שם וופל, לקחתי אחד, מה יש? בודאי שהוא מסכים לי. אבל שאלת אותו? לא! אבל החבר שלי ודאי מסכים, יש לו לב טוב, בודאי שהוא לא מקפיד. אבל אתה עוד לא שאלת אותו, יש בזה גזל! היצר הרע מטעה את האדם ואומר לו: בסדר. "גזל ועריות, נפשו של אדם מתאוה להם ומחמדתן, הפורש מהם על אחת כמה וכמה!" איזה טוב גדול, הקדוש ברוך הוא שומר לו לעולם הבא.

הסוד של מרן הגר"ע יוסף

מישהו סיפר לי, שבזמן שלא אליכם נפטרה אשתו של מרן הרב עובדיה שייבדל לחיים ארוכים, בא רבי אלעזר אבוחצירא [זצ"ל] מבאר שבע ושאל

שיחה מרתקת עם מוסר מחזק ומאלף לימי השובבי"ם הבאים עלינו לטובה.

זמן מסוגל

כל זמן הוא מסוגל במיוחד לתקן איזה עניינים מסוימים. ימי השובבי"ם, יש בהם סיעתא דשמיא למי שרוצה לתקן פגם הברית. בפרשת ראה התורה מדברת על הדם: "לא תאכלנו, על הארץ תשפכנו כמים". "לא תאכלנו, למען ייטב לך ולבניך אחריו, כי תעשה הישר בעיני ה'". - אל תאכל את הדם! הקדוש ברוך הוא מבטיח לנו תמורת זה "ייטב לך" - יהיה לך טוב, גם לך, גם לבניך אחריו. הגמרא אומרת: "אמר רבי שמעון, ומה דם שנפשו של אדם קצה בו" - דם זה מגעיל מי אוהב לאכול דם? דם זה דבר מגעיל! ובכל זאת התורה מבטיחה לנו, מי שהוא יתרחק מלאכול את הדם, יהיה לו טוב, וגם לבנים שלו אחריו יהיה טוב. ועל מה מקבלים הבטחה כזאת מהקדוש ברוך הוא? על כך

התורה מבטיחה לנו, מי שהוא יתרחק מלאכול את הדם, יהיה לו טוב, וגם לבנים שלו אחריו יהיה טוב. ועל מה מקבלים הבטחה כזאת מהקדוש ברוך הוא? על כך שאדם לא אוכל את הדם המאוס. "גזל ועריות, שנפשו של אדם מתאוה להם ומחמדתן, הפורש מהם על אחת כמה וכמה!"

לא שומרי תורה ומצוות, כמובן רוב הנשים הבאות לבית דין לבושות בחוסר צניעות, והיינו צריכים לחקור ולשאול, לדבר, ולנסות להשכין שלום, זה לא פשוט! ואמר מרן הרב עובדיה: "ואף פעם לא הרמתי את העינים שלי ח"ו, לראות עם מי אני מדבר, אני מדבר והעינים שלי למטה ברצפה". תמורת קדושת העינים, הקדוש ברוך הוא יודע לשלם במיטבא. "למען ייטב לך ולבניך אחריו" - גזל ועריות שנפשו של אדם מתאווה להם ומחמדתן, על אחת כמה וכמה, הקדוש ברוך הוא משלם הרבה.

גם "קדש הקדשים" נזהר

לפני כחמש עשרה שנה, הישיבה היתה קטנה, ולא היו מזכירות. העבודה של המזכירות היתה נעשית במשרד הקטן שלנו. רבי שמואל עידאן זצ"ל אמר לי: "הרב צמת, אתה חייב מזכירה". אמרתי לו: "מחילה, אני לא יכול לעבוד עם מזכירה! אני לא ירא שמים גדול, אני עלול להכשל בהרהור, במחשבה, בראיה. אני לא יכול! אמר לי: הרי מרן הרב עובדיה יש לו מזכירה. אמרתי לו: מרן הרב עובדיה, גדול הדור, קדש קדשים הוא לה', מה אתה רוצה להשוות אותי לגדול הדור?! אני עלול להכשל חס ושלום! אמר לי: מה עושים? אתה גם מלמד, אתה גם עם התלמידים, אתה גם בעבודה של מזכירות. אמרתי לו: בעזרת השם עוד שנתיים, הבת שלי מסיימת סמינר, אני אקח אותה למזכירה. אחרי שבועיים, פונה אלי רבי שמואל

את הרב: "כבודו יאמר לי, במה זכה שכל הבנים שלו תלמידי חכמים, צדיקים?" ידוע, אין מתנות בעולם. תמורת מה שהשקעת, הקדוש ברוך הוא נותן. "תמורת מה זכית? התחמק הרב וענה לו: "הקדוש ברוך הוא זיכה אותי, הקדוש ברוך הוא נתן לי", אמר לו: לא! אין דבר כזה, בודאי שזה תמורת משהו, וכי בגלל שהרב עמל בתורה? אנחנו מכירים הרבה שעמלים בתורה! בגלל שהרב מזכה את הרבים? הרבה מזכים את הרבים! ולא זכו? שוב ענה לו מרן: "הקדוש ברוך הוא נתן לי!" רבי אלעזר התעקש ואמר: "הרב, אני לא אזוז מפה" עד שתגלה לי את הסוד שלך- יש כאלו שיודעים לדרוש בחזקה- "הרב, אני לא אזוז מפה! וכך לחץ ולחץ, עד שהרב לא הצליח לעמוד נגד הלחץ, וגילה לו: "אתה יודע, לפני עשרות שנים, הייתי דיין בבית הדין, ובאים זוגות להתגרש, רוב הזוגות מהמגזר שאינם שומרי תורה ומצוות, [דרך אגב, אומרים שלצערנו בארץ ישראל יותר מחמשים אחוז שהתחתנו מתגרשים! ומתוך החמשים אחוז האלה, היה בעבר אחוז אחד משומרי תורה ומצוות לא עלינו, היום עלה לשנים, שנים וחצי אחוזים. ואני אומר לכם: מדוע יש כאלו בחורי ישיבות שמתגרשים? מפני שיש הרבה לומדים בישיבה, אבל באמת אין להם יראת שמים אמיתית, מדות טובות בין אדם לחברו. יש לצערינו כאלה שנחשבים עם המגזר של בני הישיבות, והם לא מתנהגים בבתים כמו בני הישיבות, אני לא אתפלא למה אצלם המצב לא הלך טוב]. וכאשר מדובר בכחמשים אחוז

ואף פעם לא הרמתי את העינים שלי ח"ו, לראות עם מי אני מדבר, אני מדבר והעינים שלי למטה ברצפה

עוד פעם ואומר לי: אתה יודע מי המזכירה של מרן הרב עובדיה? הבת שלו! אמרתי לו: אהה! גם קדש קדשים' לא עובד עם מזכירה אשה מבחוח, רק הבת שלו. ואכן חכיתי, הבת שלי סיימה, והיתה יכולה למצוא עבודה כגננת באלף מאתים שקל בזמנו, אמרתי לה: אין לי בשיבה לשלם לך אלף מאתים, רק שבע מאות אני יכול לתת לך, בתי. ענתה לי: "אבא, אנחנו עובדים על ערכים, ולא עובדים על כספים". ברוך ה', דורשי ה' לא יחסרו כל טוב. כמה וכמה אדם צריך להזהר, והלואי, אנחנו בני אדם בשר ודם.

זו הלכה! לא חסידות!

רציתי לקרוא לכם שלחן ערוך, מסתמא שאתם יודעים, אבל חשוב לשמוע את זה שוב ושוב, ש"ע אה"ע סימן כ"א: "צריך אדם להתרחק מן הנשים מאד מאד" - לא זכור לי הלשון הזה, לגבי שום מצות לא תעשה אחרת, "להתרחק מאד מאד", על הנשים זה כתוב! למה? כי נפשו של אדם מתאוה להם ומחמדתן. "ואסור לקרוץ בידיו, או ברגליו, ולרמוז בעיניו לאחת מן הנשים" - חומה! חומה עבה! מְרַחֵק! "ואסור לשחוק עמה, להקל ראשו

אסור לתת לאף להנות מריח בושם של אשה. אשה עוברת ואתה מריח את הבושם שעליה, תפוס את האף שלך לזמן קצר עד שהיא תעבור. לא להנות מריח הבשמים שעליה. זה שלחן ערוך! זה לא חסידות, זו הלכה!

כנגדה, או להביט ביפיה, ואפילו להריח בבשמים שעליה אסור" - לצערנו הרבה נשים היום שְׂמוֹת בושם ויוצאות בחוץ. אשה עוברת מבושמת, אסור לך להנות מהריח אפילו שאתה לא מסתכל עליה בכלל. כמה פעמים שמעתי בדרשה של מרן הראשון לציון במוצאי שבת אומר: "לא תנאף" - לא תהנה אף. אסור לתת לאף להנות מריח בושם של אשה. אשה עוברת ואתה מריח את הבושם שעליה, תפוס את האף שלך לזמן קצר עד שהיא

תעבור. לא להנות מריח הבשמים שעליה. זה שלחן ערוך! זה לא חסידות, זו הלכה! "ואסור להסתכל בנשים שעומדות על הכביסה" - איפה פעם היו מכבסות? וכי היתה מכונת כביסה? היו הולכות לנהר, וכדי שלא יטרטבו להם השמלות, היו מרימים אותם קצת עד לברכיים, ואסור חס ושלום להסתכל. "ואסור להסתכל בבגדי צבעונין של אשה שמכירה, אפילו אינם עליה, שמא יבוא להרהר בה" - בגדים שתלויים בכביסה, אתה מכיר השמלה הזאת? כן, של השכנה! אסור לך להסתכל בבגד הזה. אולי חס ושלום יבוא לך איזו מחשבה. המחשבה צריכה להיות טהורה וקדושה. "פגע אשה בשוק, אסור להלך אחריה, אלא רץ, ומסלקה לצדדין, או לאחרי" - אתה הולך במדרכה, יש אשה לפניך, תזוז ימינה או שמאלה, אסור ללכת אחרי אשה! תרוץ מהר, ותקדים אותה. הגמ' אומרת: "אחרי ארי ולא אחרי אשה". אני משתדל מאד לא להיות באירוע שיושבים בשלחן מעורב, אפילו אם שמים לי שלחן לבד. (גם אם אין ריקודים מעורבים, או נשים שרוקדות בפני גברים רח"ל). אלא משתדל מאד לשבת כמה דקות, להגיד מזל טוב, ולצאת. ואם בעל השמחה אומר לי: למה? אני אומר לו: כמה אני יכול לשמור על העינים שלי. בדרך, אני יכול. נו עוד דקה, עברתי. אבל פה, מה אני אעשה? אני אשב ראש מורכן? יגידו הבן אדם הזה כ"כ משונה, כל הזמן יושב עם הראש למטה. כמה אוכל לשבת ככה, אני אזוז מפה - נשים. אזוז מפה - נשים. למה אביא את עצמי לידי נסיון? אני מכבד! אני טורח ונוסע שעה, אני חוזר שעה, אבל להשאר לא! אני נמצא חמש עד עשר דקות אומר "מזל טוב" ויוצא. נסיון!

עזות דקדושה

השלחן ערוך ממשיך: "והמסתכל אפילו באצבע קטנה של אשה, וְנִתְפָּן ליהנות ממנה, כאילו הסתכל ח"ו... ואסור לשמוע קול ערוה" - אשה שרה, אסור לשמוע. לפני כשבוע וחצי יהודי צרפתי הזמין בתמימות איזו להקה לחתונתו. בא בליל החתונה, ורואה שבלהקה הזו יש זמרות, אמר להם: "לכו הביתה". אמרו לו: "אתה תשלם את

איסור הוא, ומעשה טיפשים חוץ מהאב לבתו, והאם לבנה" - בזה חכמים לא אסרו, אבל לכל אשה שהיא, אסור. כמה רבותינו שמו לנו מחסום, וכולי האי והלואי, יצר הרע גדול מאד! ורחמנא ליצלן. בין שני בחורים, אסור שיהיה ביניהם שיחה של דברים אסורים! ותדעו לכם סוד, העבירות הגדולות ביותר, שחייבים עליהם: מיתות בית דין, וכריתות, ומיתות

יצר הרע אומר לאדם: מה עשית? מה דיברת? בסך הכל איזה משפט קצת מצחיק. חס ושלום, חס ושלום, צריך לשמור את הפה! צריך לשמור את המחשבה! אדם שלא יעבוד על עצמו, לשים לעצמו מחסום גדול, בקלות הוא יכול ליפול.

בידי שמים רחמנא ליצלן, כולם מתחילים בשיחה, באיזה דיבור, באיזה צחוק, באיזו קלות ראש. יצר הרע אומר לאדם: מה עשית? מה דיברת? בסך הכל איזה משפט קצת מצחיק. חס ושלום, חס ושלום, צריך לשמור את הפה! צריך לשמור את המחשבה! אדם שלא יעבוד על עצמו, לשים לעצמו מחסום גדול, בקלות הוא יכול ליפול.

בעד בצע כסף

קראתי פעם סיפור נורא על מהרש"א, סיפור שיש בו הרבה מאד מוסר שיחדיר בנו יראת שמים אמתית. בזמנו היו הכמרים הגויים מתארים את היהודים כאנשים משונים: יש להם עשר אצבעות ביד - בשביל לגנוב. יש להם ארבע חמש עינים - בשביל להסתכל ולדעת ולבלוע את העולם. ככה היו מדברים. והרבה אנשים היו מאמינים, שמעו את הכמרים והאמינו. היה איזה עשיר גדול גוי שמת, והשאר מלא סחורות אצל אשתו הגויה, לא היה לה ראש בשביל להתעסק במסחר, ורצתה להתפטר ולמכור הכל, ובכסף הזה תחיה עד היום שהיא תמות. ביקשה מאחד העובדים שלה, שיפרסם מודעה בעיתון: "מי שרוצה לקנות סחורה

הכל!" אמר להם: "אני אשלם את הכל, אבל אני לא אכשיל את כל הציבור הזה, שישמעו קול אשה". היה גבר! חזק! אמנם יהודי עובד בחנות, אבל קובע עתים לתורה. כל הפסקת צהרים בין אחת לשתים, הייתי רואה אותו הולך לבית הכנסת לומד תורה. זה נתן לו את הכח! גם כן בחתונה הוא עשה מחיצה, קמו כמה חבר'ה ורצו להוריד את המחיצה. לא חשבתי שיעמוד בחזקה כל כך, אך הוא עמד איתן, ואמר להם: לא! אני הזמנתי את המחיצה, אני בעל הבית!" הקדוש ברוך הוא ברא עזות, וצריך לדעת להשתמש בעזות הזו לטובה, "הוי עז כנמר - לעשות רצון אביך שבשמים". לצערנו אנשים בשביל מצוות - מתביישים, ומשתמשים בעזות למשהו אחר. לא, "הוי עז כנמר - לעשות רצון אביך שבשמים".

מגונה ביותר!

"אסור לשמוע קול ערוה, או לראות שְׁעָרָה, והמתכוין לאחד מאלו הדברים, מְפִין אותו מכת מרדות. ואלו הדברים אסורים גם בחייבי לאוין" - אילו היה היום כח לבית הדין, היו מכניסים אנשים כאלה, ונותנים להם מלקות מכת מרדות. שלחן ערוך ממשיך (ס"ו) "אין שואלין בשלום אשה כלל, אפילו על ידי שליח ואפילו על ידי בעלה, אסור לשלוח לה דברי שלומים. אבל מותר לשאול לבעלה - איך שלומה" - אסור לגבר לבוא ולשאול אשה - מה שְׁלוֹמָךְ? זו הלכה מפורשת בשלחן ערוך! ואפילו לומר לחבר: מה שלום אשתך? זה גם אסור! הרבה לצערנו נכשלים בזה. ואם אדם יודע שאשתו של החבר לא מרגישה טוב, יכול לשאול: איך מרגישה האשה? אבל איתה לא לדבר. שלחן ערוך ממשיך (ס"ז) ואומר: "המחבק והמנשק אחת מהעריות, שאין לבו של אדם נוקפו עליהן..." לא מדבר חס ושלום על קרובות משפחה, שודאי שאלו אסורין. אבל אחת מאלו שאין הלב שלו חס ושלום נותן לו להיכנס לאיזה מחשבה, "כגון: אחותו הגדולה, אחות אביו, וכיצא בהן. אף על פי שאין לו הנאה כלל", שלחן ערוך כותב ואומר: "הרי זה מגונה ביותר" - "מגונה ביותר" גם אחותך הגדולה, גם אחות של אבא שלך, זה מגונה ביותר! "ודבר

**יצר הרע - לפני
שאדם נכשל,
הוא מראה לו את
המתיקות של
העבירה. אבל אחר
כך, הכל מתמוסס,
הכל נמס.**

המליון האלה ברגע אחד! יצר הרע אומר לו: תשמע, אתה יודע, כמה מצוות אתה יכול לעשות בכסף הזה. כמה ישיבות אתה יכול להחזיק, כמה אלפי בני תורה ישבו וילמדו תורה על ידך! והתחיל לנפח לו, עוד ועוד, והיהודי לא הצליח להחזיק מעמד, ונכשל. יצא עם מזוודה מלאה - שני מליון דולר ברגע אחד! אבל הוא היה יהודי ירא שמים, תמיד שמר על

עצמו, ופתאום נכשל, בום, בפעם אחת! יצא משם בצער גדול מאד. יצר הרע - לפני שאדם נכשל, הוא מראה לו את המתיקות של העבירה. אבל אחר כך, הכל מתמוסס, הכל נמס. מה עשית?! רבותינו אומרים: על כל איסור אדם יעבור בשביל פיקוח נפש, חוץ מעבודה זרה, גילוי עריות ושפיכות דמים, ואני עברתי בעד כסף, מה קרה לי? מה עשית? יצא משם הלך לבית המלון, הלך ילך ובכה, בוכה, מה עשיתי תמורת כסף? החבר שלו ראה אותו כל כך סוער, פחד עליו, אמר: הוא יכול למות לי כאן במלון, כשנחזור לעיר, אשתו תגידי לי: הרגת אותו בשביל לקחת את הכסף שלו, מה אני אגיד? מה? חשב על רעיון, אמר לו: תשמע, בא נעשה עיסקא, תביא לי את הכסף הזה, ואני מוכן לחתום לך שהעבירה לא עליך. השני שמח, אמר לפני שיתחרט בוא נתפוס אותו על חם "קח את המזוודה תחתום!" השני חתם. [גם השני היה אדם ירא שמים, ויודע שייתן דין וחשבון. ואיך עשה דבר כזה? היה שר אחד קראו לו רחבעם זאבי, שהיה יהודי לא דתי, יום אחד בא אליו מישהו דתי, והתווכחו, והדתי אמר לו: אתה מוכן למכור לי את העולם הבא שלך? אמר לו: כן! אמר לו: כמה? נקב לו: מאה שקל. השני נתן לו, והחתים אותו. בא השר זאבי לבית והתפאר: מכרתי את העולם הבא שלי במאה שקל, אבל יש לו בן שחזר בתשובה, הבן שמע וצעק: אבא! מה עשית? התחיל לבכות האב שראה איך הבן שלו כל כך בוכה, הבין באמת עשה טעות גדולה מאד. אמר לו הבן: אבא, תן לי יפוי כח, שאני אלך לקנות את זה בחזרה", נתן לו, הבן הלך והתווכח עם הקונה, עד שקנה בחזרה את העולם הבא של אבא שלו. יש סיפורים כאלה בעולם! וזה סיפור לפני לא הרבה

בשווי של שני מליון דולר, שיבוא אל אשה פלונית". היהודים תמיד יש להם חוש למסחר, ובאמת שני יהודים שותפים ראו את המזוודה, התקשרו לאותו מתווך ואמרו: "אנחנו מעוניינים לקנות, יש לנו את הכסף". נפגשו איתו, בררו מה יש במלאי? יש כך וכך וכך, ראו שבאמת המחיר זול, הסחורה שעומדים לקנות בשני מליון דולר, יכולים אחר כך למכור את

זה בשלש ארבע מליון דולר בקלי קלות. רק שהיא רצתה חיסול. חשבו קצת ואמרו למתווך "בא נסגור עסקה". אמר להם: אני צריך לקבל "אוקיי" מבעלת הבית. המתווך הזה ניגש לבעלת הבית, ואמר לה: יש שני יהודים מעוניינים לקנות! "יהודים? - נבהלה האשה - אומרים שהיהודים בריה משונה, יש להם שלש-ארבע ידים, כל יד עשר אצבעות. בריה משונה כזאת" חייך המתווך ואמר לא! לא נכון! "אבל ככה שמעתי מהכומר". "שיקר עליך, יהודים הם אנשים כמונו, נחמדים, מדברים יפה בדרך ארץ". טוב בבקשה תכניס אותם - התרצתה האשה. היהודים נכנסו, והיא שאלה: ראייתם את הסחורה? כן. הבאתם כסף? כן. ישבו כתבו את החוזה, שילמו את הכסף עד הפרוטה האחרונה, והאשה קיבלה שני מליון דולר ברגע אחד. בסיום העיסקה אחרי שחתמה להם על הכל, ביקשה מאחד מהם תבוא אלי מחר בתשע, יש לי עוד איזה עיסקא. אמר לה: "בסדר אבוא עם החבר", לא, תבוא אתה לבד, זה לא עיסקא גדולה. בסדר. בא למחרת, הגויים תמיד הראש להם נמצא במחשבות של רשע. מה הציעה לאותו יהודי? אמרה לו: תשמע, אתן לך עיסקא, שאף פעם לא חלמת עליה, הנה המזוודה שלך עוד נמצאת פה - שני מליון דולר, לא נגעת בהם. אם אתה מוכן לעשות עבירה, תיקח כל המזוודה הזאת. היהודי הזה, נפל לנסיין של יצר הרע כפול - מצד אחד: עבירה, יצר הרע של "גזל ועריות נפשו של אדם מתאוה להם ומחמדתן". דבר שני: הוא ילך עכשיו עם כל הסחורה הזאת שקנו אתמול ויעבוד וימכור אותה, לא יודע כמה חודשים, כדי להרויח עוד מליון או שניים, והחבר שלו יקח חצי. ואילו עכשיו ברגע הזה, הוא יכול לקחת את שני

תנו לי רשות, שאני אפנה לבעל העבירה, ואשכנע אותו שיקח את העבירה שלו, ויקח גם את הכסף, וגם את הרווחים אליו. נתנו לו חודש ימים, והוא התחיל לבוא אליו ערב ערב בחלום, צועק, בוכה, מתחנן ומאיים. עד שהשני לא היה יכול לישון, הוא רק מניח את הראש על הכרית ומתחיל לישון, השני בא אליו צועק. קם למחרת, לא יכול ללכת, לא להתפלל, לא ללמוד, לא לעבוד. עוד פעם למחרת, וגם למחרתו. כך עברו עליו כמה ימי סיוטים כאלה, עד שהלך לרבנו **מהרש"א** שהיה רב העיר וסיפר לו את כל הסיפור בצער ובבכיה, והתחנן לפני הרב: רַבִּי מה לעשות? אמר לו הרב: תגיד לו, יש דין למטה! תבוא איתי לדין אצל מהרש"א. אם יגיד לך כן, אז אנחנו נקבע. דיבר איתו, אמר לו: אני מוכן, מהרש"א - מקובל גם בשמים גם בארץ,

אבל יצר הרע אמר לו: אדוני, אם ארבע מליון, היום. תתעסק, ויעברו עוד כמה חודשים, יהיה לך שמונה מליון. ואז, השמונה האלה, ארבע שלך, ועוד שנים שלך יהיו לך ששה מליון. ושני מליון תזרוק לו אותם בחזרה.

איש אלוקים קדוש! חזר והודיע למהרש"א על הסכמתו, מהרש"א אמר לו: תגיד לו, אנחנו קובעים ביום ראשון בשעה תשע בבית הכנסת הגדול, משפט פומבי. יבואו כל בני העיר. אמר לו: בסדר. אני אבוא יום ראשון בשעה שמונה וחצי, מהרש"א שלח את הַשְׂפָּשׁוּשׁ שלו וצוה עליו "לך לבית העלמין, עם המקל שלי, ותדפוק על הקבר של היהודי הזה, ותגיד לו: אתה מוזמן בשעה תשע בביהכ"נ הגדול עם מהרש"א". הכינו לנפטר בפניה איזה וילון, שלא יהיה במקומות אחרים רק במקום הזה.

גזר הדין

בשעה תשע, השעון מצלצל, בית המדרש מלא מפה לפה, אין הרבה הזדמנויות כאלה, לשמוע אדם שכבר נפטר ונמצא בעולם השני... מהרש"א ובית דינו, יושבים מעוטפים בטלית, מהרש"א שואל:

זמן. השר הזה רחבעם זאבי, מסכן נהרג (לפני חמש שש שנים) על ידי ערבי ארוך ה' יקום דמו, עם כל דם עם ישראל השפוך]. אז השותף ראה אותו בצער כזה, אמר לו: אני מוכן לקנות את העבירה, ובלבו אמר, נגיע לעיר, אני אזרוק לו את המזוודה בַּפְּנִים. ואגיד לו: מה זאת אומרת, וכי אני משוגע להיכנס לגיהנם בשבילך? אבל עד שהגיעו לעיר, כבר לקח כמה ימים, וזה שקנה את העבירה, רואה מזוודה עם שני מליון דולר ברגע אחד, אמר לעצמו בא נעשה כך, לבינתיים אני אקח את הכסף הזה ואתעסק בו, ויהיו פי שנים: ארבע מליון דולר, ואז אקח לי שני מליון, ואחזיר לו שני מליון עם העבירה, ואני הרווחתי תרתי. לא עברו כמה חודשים, והרוויח ארבע מליון. נו... תתפטר מהלכלוך והזוהמא הזאת! אבל יצר הרע אמר לו: אדוני, אם ארבע מליון, היום. תתעסק, ויעברו עוד כמה חודשים, יהיה לך שמונה מליון. ואז, השמונה האלה, ארבע שלך, ועוד שנים שלך יהיו לך ששה מליון. ושני מליון תזרוק לו אותם בחזרה.

יצר הרע צוחק על כולם

יצר הרע יודע לצחוק על כולם! וצחק גם עליו! והגיעו שמונה מליון, אמר לו: אם זה היה שש עשרה, יהיה לך ארבע עשרה מליון שלך, ותזרוק לו שני מליון על הפנים שלו. וכן על זה הדרך. המשיך לצחוק עליו עוד שנה, שנה מושכת שנה, ושנה מושכת שנה, והגיע היום ומת. עלה לבית דין של מעלה, והנה הוא רואה איזה מלאך חבלה מאיים וגדול, צועק: רשע! עשית עבירה! הוא מסתכל על בית הדין ואומר להם: רבותי! מה זה עלמא דשיקרא? חס ושלום! אני שומר גם על העיניים שלי! ואומרים לי שעשיתי עבירה? הוציאו לו את כתב היד שלו עם חתימה שלו. בבית דין של מעלה שום דבר לא אובד, הכל נשמר! אדוני, קנית את העבירה, העבירה הזאת שלך! התחיל לצעוק, אני התכוונתי לטובה, כדי שהאדם הזה לא ימות לי שמה במלון. הוא יעשה את העבירה ואני אקח את העונש? אמרו לו: קנית, למה לא החזרת לו את הכסף? למה לא תבעת אותו לבית דין? חמדת את הכסף והעבירה כעת היא שלך! ביקש מבית הדין:

פלוגי, אתה פה? כל הציבור שמכירים את הקול של המנוח, שומעים: כן, כבוד הרב, אני נמצא פה. אמר לו: מי התובע? אמר לו: אני התובע. "תספר את הסיפור שלך!" ואז הוא התחיל לספר, כך וכך היה, והסיפור שלו כולו היה מלווה בבכיות, אמר: אתם נמצאים בעולם הזה, אתם לא יודעים מה הדינים של עולם הבא, כולכם יודעים שיש גיהנם, כף הקלע, אבל מה זה גיהנם? אתם לא מסוגלים להבין!

אתם נמצאים בעולם הזה, אתם לא יודעים מה הדינים של עולם הבא, כולכם יודעים שיש גיהנם, כף הקלע, אבל מה זה גיהנם? אתם לא מסוגלים להבין! אני נמצא בעולם העליון, ורואה מה העונשים, מה משלמים. הקדוש ברוך הוא נפרע מהרשעים!

נופל ומת, מי יציל אותי באותו זמן בעולם העליון? והשני צועק ובוכה, כל הציבור געו בבכיה, שומעים מסר מבית דין של מעלה, מה הוא עונה, מה הוא מספר, מה הוא אומר. אחרי שדיברו שני הצדדים, מהרש"א נתן דפיקה על השלחן, ואמר: אני רוצה לעשות פשרה. שני הצדדים הלב שלהם דופק, מה הפשרה? אמר: חצי מהעבירה על הנתבע, ועכשיו - הרגע, מהר, תתחיל בוידוי! מי יודע אם נשאר לך רגע לחיות? תתחיל בוידוי, תתחיל בצומות, תתחיל בסיגופים, לכפר ולמחוק את חצי העבירה. ואתה הנפטר התובע - עליך חצי העבירה. קם התובע, והתחיל לבכות, "רַבִּי, אתה לא יודע מה זה חצי עבירה, אתה לא יודע מה הצער של חצי עבירה!" בא מהרש"א ואמר לו: חצי העבירה שהשארתי לך, אני מבקש מהקדוש ברוך הוא, תמורת הרהורי תשובה של כל הציבור הזה - מאות מאות שגעו בבכיה, וקיבלו עליהם לשנות דרך, תמורת זה שהקדוש ברוך הוא ימחל לך על החצי השני...

שובו בנים שובבים

בזמן שקראתי את הסיפור הזה, ממש אותו היום הרגשתי קשה מאד, כאשר מדובר שהאדם הזה הוא לא עשה עבירה, רק קנה! רק קנה! הוא מזועזע, כאשר נתנו לו חצי מהעבירה. אנחנו עוד בחיים! בחורים יקרים! אנחנו נמצאים בימי השובבים"ם, הקדוש ברוך הוא אומר לנו: "שובו בנים

שובבים ארפא משובותיכם", "שובו בנים שובבים!" בואו נחזור לקדוש ברוך הוא, להשתדל, להתאמץ, נדע: "גזל ועריות נפשו של אדם מתאווה להם ומחמדתן!" נשתדל, נתאמץ, "כי נפלתי קמתי, [גם] כי אשב בחושך, ה' אור לי". ומי שרוצה להשתדל, תדעו לכם! הקדוש ברוך הוא פותח את ידו לקבל שבים, ומה שעלינו לעשות, להשתדל, להשתדל ולהתאמץ. בעזרת ה' יתברך, ה' יקבל אותנו בתשובה שלמה, ונזכה לקיים מצוותיו כרצונו. אמן.

קדוש ברוך הוא אומר לנו: "שובו בנים שובבים ארפא משובותיכם", "שובו בנים שובבים!" בואו נחזור לקדוש ברוך הוא, להשתדל, להתאמץ, נדע: "גזל ועריות נפשו של אדם מתאווה להם ומחמדתן!" נשתדל, נתאמץ, "כי נפלתי קמתי, [גם] כי אשב בחושך, ה' אור לי"

אני נמצא בעולם העליון, ורואה מה העונשים, מה משלמים. הקדוש ברוך הוא נפרע מהרשעים! אני מבקש דבר אחד, יקח הוא את הכסף וכל הרווחים שלו, רק תצילו אותי מהעבירה הזאת, הוא עשה את העבירה, ועוד נימוק טוב נתן: "אני לא יכול לעשות תשובה, אני כבר נמצא בעולם השני, בעולם הזה אדם עוד יכול לעשות תשובה, הוא יעשה תשובה,

ימחק את העבירה. למה שהעבירה תהיה עלי, בזמן שאני לא יכול לתקן?" דיבר דברי הגיון. ומהרש"א פונה לנתבע, נו... מה תענה? אני עונה שני דברים-השיב השני. דבר ראשון - אני מכרתי לו מכירה גמורה, איני מעוניין בכסף, ואיני מעוניין בעבירה. שילמתי, ולא רוצה עוד. דבר שני - מי מבטיח לי את החיים, הוא אומר שאני אעשה עכשיו תשובה, מישהו יכול להבטיח לי שאני אמשך לחיות, אולי בסיום המשפט הזה "הוא"

יהדות

פרוכת לבתי כנסת ומוסדות
בעיצוב אישי ברמה גבוהה

מגוון ענק של כיסויים יפיפיים לטלית ותפילין

הטבעות זהב/ כסף ליהודים
מוסדות וחגיות

מעילים לספר תורה

שירות
מהיום
להיום

המרכז לתשמישי קדושה הגדול בדרום
yahadutskb@gmail.com 08-9931339

ברכת מזלא טבא וגדיא יאה

לכבוד מורנו ורבנו, מאיר דרכינו, ומשובב נתיבותינו, הגאון המופלא,
פלג אלוקים מלא חכמה בינה ומדע, כלכל ודרדע, אשר הטא שכמו
לסבול ועושה ימים ולילות ומכתת רגליו בארץ ובעולם למען ביסוס
והצלחת המוסדות ברוחני ובגשמי, ונהנין ממנו עצה ותושיה ודבר ה'
זו הלכה הלא זה ה'וד הגאון

רבי חננאל הכהן שליט"א

ראש מוסדות "חכמת רחמים" ברכיה

לרגל הולדת הבת מב"ת

יה"ר שיזכה לגדלה לתורה לחופה ולמעשים טובים, ובחיק
ירא אלוקים תנתן, מתוך בריאות ונחת וישוב הדעת עושר
ואושר לו ולכל אשר באהלו, אכי"ר.

מאחלים:

הרה"ג רבי ברכאל הכהן שליט"א
ראש מכון "אורח צדיקים"

הרה"ג רבי רחמים חי חויתה הכהן שליט"א
ר"י "אורחות חיים" תכב"ץ

ר' יעקב כדורי שליט"א
מנכ"ל המוסדות

הרה"ג רבי מאיר הכהן שליט"א
ראש הכולל

מצבת זכרון

קווים לדמותו של הצדיק והחסיד ר' בן ציון פרץ זצוק"ל שנסתלק מאתנו כ"ג כסלו השתא

המגדלור של אשדוד

מאת: כלתו ח. פרץ

מחושבת, כל שעה מנוצלת, כל רגע בעל תוכן רוחני עמוק. והנה עם פטירתו של הצדיק לתדהמת בני המשפחה גילו כי שעון היד שלו שליוו אותנו שנים ארוכות כמו הבין שהסתיים תפקידו, נדם בפתאומיות!!!

הבוקר מתחיל הרבה לפני שהשכוי מרים קולו, חצי שעה צריך הצדיק רק להתכונן לתפלת הותיקין. מעל ארבעים שנה התפלל בכל בוקר תפלת שחרית בנץ החמה, גם כשגברה מחלתו לא ויתר, יסורים נוראים שתקפו אותו לא מנעו ממנו להתנער, לאזור כוחות על אנושיים ולקום בעלות השחר להתפלל במנין.. בשבועות האחרונים לחייו כשנאבק הוא על כל נשימה ונשימה התנגדו הרופאים בבית החולים ליציאתו מן המטה אל בית הכנסת בשל חשש כבד לחייו, הצדיק לא ויתר, הסיר את המכשירים השונים והורה לבנו היחיד הרב יוסף פרץ שליט"א (ר"מ ומורה צדק בישיבתנו הקדושה "כסא רחמים" בבני ברק) לתת אישור לרופאים שהוא יוצא לבית הכנסת על אחריותו...

הרופאים המשתאים הביטו בעיניים נדהמות על החולה האנוש שפניו להבים כפני מלאך טהור המקריב את חייו למען התפלה!

ולא ידע אותו צוות רפואי כי עמוד התפלה היה רבנו, התפלה היתה מרכז החיים, תוחלת החיים, עיקר החיים ובלעדיה-אין לו חיים!!

בשנה האחרונה ארגנו תלמידיו, מעריציו ושומעי לקחו בית כנסת בתוך ביתו להקל מעליו את הצורך

יום ששי נר שלישי של חנוכה שעת המנחה. החמה גולשת אל פאתי הרקיע. דומה כי משיל העולם מעטפת חולין והוד השבת חופף אותו. בחלונות הבתים כבר נראים זהרורי הנרות מרצדים.. ברחוב הרוותם עשרים באשדוד עומד הרב הצדיק רבי בן ציון פרץ מול החנוכה ומברך בעיניים עצומות... למרבית הפליאה הצדיק לא סיים בכך את תפקידו, בזריזות נעורים שאינה אופיינית לגילו הוא ממחר אל בית השכנים הסמוך ומדליק גם שם חנוכה בדבקות, ואם חשבנו שבכך תם הענין, לא ולא. תמונת הצדיק שאץ רץ במעלה הרחוב אל בית הכנסת "חפץ חיים" להדליק גם שם חנוכה בפעם השלישית לא תישכח לעולם! לא פלא שלפני שבועיים חלמה אשתו הרבנית חלום המסמל באורח מופלא את תמצית חייו: בחלומה ניצבת חנוכה גדולה נר אחד בודד מאיר בה, מרצד מעט ו...כבה. באותו בוקר כבר הבינה הרבנית שני החיים של בעלה הצדיק לא יאיר יותר...

מהו סוד חייו של הצדיק הנסתר הזה שעלה בסערה השמימה והותיר אותנו בחלל ריק אבלים, יתומים וחסרים כל כך?! מהי תמצית חייו של רבי בן ציון פרץ זצוק"ל?

על השידה לצד המטה מונחים חמשה שעונים מעוררים בכל הגדלים והצורות, השעון היה חלק בלתי נפרד מחייו מעוררי ההוד, כל דקה

שיחתו האחרונה בליל שבת האחרון על שלחן השבת בנושא הצניעות וחשיבות הצניעות. עם כל גדלותו העצומה ענוה מופלאה היתה בו, מעולם לא החשיב את עצמו, תמיד היה עורך ביקורים אצל גדולי וצדיקי הדור כדי להתבשם מתורתם ולהתברך על ידם, מעולם לא החזיק טובה לעצמו והתבטא לא פעם- "ואנוכי עפר ואפר" בכח הענוה העצומה הזו בך מאות בני אדם בחייו ורבים רבים זכו לראות ישועות מעל הטבע.

סיפר יהודי יקר, כהן חשוב שהיה נשוי כמה שנים וטרם נפקד בזש"ק לאחר שקיבל את ברכת רבנו באותו חודש נושע. והסיפור לא נגמר, יום ששי בצהריים הגיע עת הלידה, האשה לא חשה בטוב,

מראהו כמלאך

האיש נגש נרגש אל רבנו לבקש ברכה, הצדיק נענע בראשו ואמר, אי אפשר היום, אתה הכהן שלי, מחר אתה צריך להיות כאן בברכת כהנים...

והתינוקת נולדה למזל טוב ביום ראשון.

את יסוריו קיבל באהבה שאי אפשר לתאר, נכדיו מתארים אותו בתקופת מחלתו יושב על הכורסא (שנה וחצי לא ישן רבנו על מטה מחמת כאבי גב נוראים) נאנח מעוצמת היסורים וממלמל בעיניים עצומות: רחום וחנון ה'.. רחום וחנון ה'.. בפני מחותנו הרב יצחק ברדא שליט"א שיבדל לחיים ארוכים, התבטא: "לא צריך לפחד מן המוות, הכאב על המוות הוא בגלל שבעולם הבא כבר אי

לצאת מן הבית. בית הכנסת היה ממלכה אמתית. ממלכה של קדושה, ספר תורה מהודר, סידורים ומחזורים חדשים נקנו והכל למען התפלה. בספר הטלפונים האישי של רבנו הופיעו שמות רבים של אנשים הנושאים את השם: כהן. זכות היותם כהנים עוררה חיבה וקירבה אצל רבנו, בכל תפלת שחרית ביקש שני כהנים לפחות שיערכו את "ברכת הכהנים". במסירות נפש אמתית שאין לה אח ורע הידר במצוה זו. שיחות טלפון רבות עד אין מספר ערכו הרב והרבנית הצדיקה מרת שרה שתיבדל לחיים ארוכים, כדי לסכם עם כהנים שיגיעו לתפלות. בשבת הכמעט אחרונה שהה רבנו בבית חולים "מאיר" בכפר סבא, מצבו היה קשה מאד,

הסגל הרפואי כבר הרים ידיים, אך ניסה ככל האפשר לשמור על הקיים. בשבת בבוקר שוב מגלה האחות המבוהלת את מטתו של החולה האנוש ריקה... נענעה את ראשה בחוסר הבנה, נאנחה וכמי שממלאה את תפקידה נאמנה חתמה בשולי הגיליון, "החולה בבית הכנסת" לעולם לא תבין האחות ולא תדע כי באותה שעה הלך רבנו אל בית הכנסת במרחק חצי שעה מבית החולים, כשצינת הבוקר הקרירה מכה בו, כדי להתפלל עם כהנים!!! (למרות

שהיה בית כנסת בתוך בית החולים, אך חשש שמא לא ימצאו בו כהנים...) לא תבין האחות לעולם שצדיק יסוד עולם זה לא שואב חמצן ממכונת החמצן המחוברת אליו, צינור החמצן האמתי שלו זה התפלה!!!

דומה כי נשמתו של הצדיק חוצבה ממחוזות עליונים שאין לנו השגה בהם כלל, "חסיד מן הראשונים" כך כינו אותו בהספדים. ואכן מי שזכה להכירו גילה כי אין מדובר באדם מן השורה, טפח אחד מעל הקרקע, קדושתו וצניעותו לשם דבר, פרישותו מכל הבלי העולם ותענוגותיו שיוו לו דמות טהורה שלא מן העולם הזה. לא לחנם היתה

השעות הקטנות של הלילה זכו אף בלווי רבנו עד המדרגות... אפילו בבית החולים קם ממטתו וליווה את המבקרים.

מאור הפנים של רבינו לא צריך הוכחות, די להביט בעיניו העמוקות, ובסבר פניו הטהור והנשימה נעתקת... אחד המתפללים התבטא: "מי שרואה את רבי בן ציון לא יכול שלא לחזור בתשובה!"

רבנו היה מלך במידות! שליטה עצמית מופלאה! מעולם לא הרים קולו בכעס! מעולם לא צעק על הנכדים! מעולם לא העיר בקפידה או נוף באף אחד בעולם...! נכדיו ונכדותיו היו מאושרים להיות לצידו, תמיד מחייך בשלוחה נפלאה, תמיד צוחק איתם באהבה של סבא גדול, תמיד נתן הרגשה הכי טובה למרות שהיו רגעים שהילדים הקטנים הפריעו, השתוללו, שפכו והפכו, תמיד בת צחוק על פניו, עיניים מאירות וחיוך! גם בתקופת מחלתו שסבל הרבה השתדל בכל מאודו להיות חביב עם הילדים, מעודו לא התלונן על הרעש שהקימו בשעות שהיה זקוק למנוחה.

סדר יומו של רבנו בנוי לתלפיות, תפלה בנץ החמה, טבילה, תהלים ולימוד תורה. התורה היתה חייו. בכל רגע פנוי מתפלה היה לומד תורה, מלמד תלמידים תורה, דורש תורה ברבים. חי את התורה. בכל שבת, (גם בשבת האחרונה לחייו!) הנהיג סדר לימוד על השלחן, הלכות שמירת הלשון, הלכות ברכות (מספר "ברכת ה")

של הרב משה הלוי זצ"ל) ופרשת שבוע. בשבת היה מקפיד על מאה ברכות, תמיד דאג שיהיה על השלחן במהלך היום בשמים ודברי מאכל שונים.

חגים ומועדי ישראל היו משוש חייו של רבנו, בחג השבועות עם ישראל כולו נשאר ער ולומד תורה עד אור הבוקר, ומשהאיר היום רצים כולם אל המטה לתת מנוחה לגוף... אבל רבנו עדיין בבית הכנסת, בצהריים שב לסעודת החג וחזר לבית

אפשר להתפלל, לקיים מצוות וללמוד תורה, בגלל זה אנחנו מצטערים ומבקשים חיים... "ומי שהכיר אותו מקרוב ידע והבין כי כל מלה אמיתית! לרבנו לא היתה שום הנאה גשמית, ביטול החומריות באופן אבסולוטי, מוחלט. כל חייו רצופים הכנה, הכנה רוחנית לתכלית. פרוזדור אמיתי לטרקלין אמיתי.

הכרת הטוב של רבנו היתה נדירה! כל מי שסייע לו מצא את עצמו מוקף בהכרת תודה עצומה! סיפור קטן הממחיש בגדול... הרב הנפלינג עסקן רפואי יקר מאשדוד המסייע ותומך באלפי חולים עזר לרבנו לפני כעשרים שנה בענין רפואי סבוך. חלפו הימים והרב הנפלינג חיתן את בנו, ברור הדבר שלא יתכן להזמין את כל מי שנעזר על ידו וגם רבי בן ציון לא הוזמן... להפתעתו הנעימה של הרב הנפלינג הוא רואה את הרב הצדיק נכנס לאולם ומברכו בחמימות ומרעיף עליו ברכות. הוא התרגש כל כך מן המחווה הפשוטה לכאורה

מתפלל על עמך בית ישראל

המקפלת בתוכה כל כך הרבה הכרת הטוב, מדוע הרב הטריח את עצמו? שאל. ורבנו ענה בפשטות: אתה היית איתנו בצער, אנחנו נהיה איתך בשמחה!

כל מי שהגיע לבקרו התקבל בכבוד ובשמחה, כאילו הוא היחיד שהגיע, קיבל את מלוא תשומת הלב, השמיע באוזניו חידושי תורה, סיפורי צדיקים וחיבה לאין קץ. מאות המבקרים עד

הכנסת בלי לישון! עד השעות הקטנות של הלילה הבא!!!
במוצאי יום הכיפורים עמך בית ישראל מצפים לתקיעת השופר המסתלסלת המבשרת על סיום הצום
ופתיחת השלחן לארוחה משביעה. אבל רבנו לא שב הביתה.. בשעה מאוחרת ממש נאלצת הרבנית לשלוח
את הבן לקרוא לאבא..

חודשיים לפני רבנו כבר מכין את עצמו נפשית לאלול... אלול זה אומר סליחות. סליחות אצל רבנו זה
אומר חודש ימים לא לישון בלילה! בשעה שתיים בלילה הוא קם במרץ נעורים שלא מבייש בחורים צעירים,
ועובר בבתי הכנסת אומר סליחות באריכות, תפלת הנץ, ברכת כהנים, טבילה במקוה (פעולה יומיומית ללא
פשרות!) ועד שרבנו מגיע הביתה כבר אחת עשרה בבוקר!
אין בשכל אנוש יכולת להבין מלאך!

כוס תנחומים

לכבוד הרה"ג רבי יוסף פרץ שליט"א

ר"מ ובודק שו"ת בישיבה גדולה, ומח"ס יוסף לקח ב"ח, ועוד.

על פטירת אביו הצדיק והחסיד רבי השיב מעוון

רבי בן-ציון פרץ זצ"ל

נ"ע ביום כ"ג בכסלו התשע"ב

תנצב"ה

בהמשך דרכו בזיכוי הרבים, ובנחמת ציון וירושלים, תנוחמו.

"כאיש אשר אמו תנחמנו כן אנכי אנחמכם

ובירושלים תנוחמו"

תנחומים כנים נשגר לכבוד

המשפחה הכבודה תמכין דאורייתא

הנגידים והנדיבים היקרים רודפי צדקה וחסד

ר' אליהו חורי הי"ו

ובניו ובנותיו הי"ו

על פטירתה בשיבה טובה אשתו/אמם

מרת עלגיה ע"ה

תנצב"ה

יה"ר שבעל הנחמות ינחם אותם וירפא לשברם,

ובנחמת ציון וירושלים. אכ"ר.

המערכת רבני הישיבה

האמנם!?

שתי עובדות הן: בתעודת הזהות של מרן מייסד הישיבה ובדרכונו, נרשם: תאריך לידה - 15 במרס 1903 - התרס"ג / בלוגו המעטר כל גזיר נייר היוצא מכותלי הישיבה השנה, מתנוסס: 100 שנה להולדת וכו' התער"ב - התשע"ב / הכיצד? משמועות והשערות התודענו לגילוי מרתק ומפתיע / נס ההצלה.

של הנאצים ימ"ש.

התעלומה

יום כ"ו בחשון התער"ב הוא יום ההולדת של מרן הגה"ק מייסד הישיבה זצוק"ל ללא ספק, יהיה זה מגוחך אילו נבוא להטיל ספק במונח הברור והמקובל בפי מרנן ורבנן בניו האחים הקדושים. אך לא נוכל גם להתעלם מהעובדה כי בתעודת הזהות ובדרכונו- מסמכים רישמיים מטעם המדינה, נרשם שמונה שנים קודם. והשאלה מתבקשת איך נפלה "הטעות"? מה שמפליא יותר שבשנה זו התרס"ג / 1903 טרם נישאו ר' רפאל ורעייתו הרבנית הוריו של רבנו "איש מצליח".

ימי האימה

ובכן נקדים לתאר בפניכם את הרקע באותה התקופה. הימים ימי מלחמת העולם השנייה, תושבי תוניסיה חוששים לגורלם מהשמועות על קירבתה של חית הטרף הנאצית ימ"ש, אל צפון אפריקה, והכל שחים בדאגה על העתיד המאיים. ואכן השמועות הופכת למציאות ובשלהי חשון התש"ג, כבר הדהדו קול שרשראות הטנקים ורעמי המטוסים הגרמנים את רחבי תונס.

הרוצחים שהרגישו כי קיצם קרב, היות וברחבי אירופה כבר הושגה שליטה מרובה ע"י בעלות הברית, הזדרזו ובקשו להספיק להחיל את "הפתרון הסופי" על יהודי תונס ח"ו, ובזמן קצר הקימו כתריסר מחנות עבודה, ואף משרפות.

ימי אימה אלו, הפכו מיום ליום לנוראים וקשים יותר, ראשי הקהילה נלקחו כבני ערובה, הוחרמו בתים

שמועות והשערות התהלכו סביב תעלומה זו, אך לא היו מחוורים דיו. לאחרונה בעצת מוה"ר ר' צמח מאזוז שליט"א נגשנו לברר אצל אחותו הצעירה של מרן בעל איש מצליח הרבנית ורדיה שתבדלח"א את הידוע לה מבית הוריה, ואכן להפתעתנו התודענו מפיה כי בצל תעלומה זו הסתתר סיפור נס ההצלה של מרן מייסד הישיבה מידם הרצחנית

100 שנה להולדת מרן מייסד הישיבה

של נכבדי עשירי הקהילה, סולקו ממשרות ציבוריות, ואף החלו בבזיזת חנויות יהודי תונס.

כצפוי, כעבור זמן קצר לשהותם, הורה קצין הס.ס. ולטר ראוף ימ"ש, לגייס את הגברים מגיל שמונה עשרה ועד גיל ארבעים, ל"ארבייט קומנדו" - גדודי עבודות כפיה עפר וביצורים. המצב היה אז נורא: חיילים גרמנים ארבו ובלשו אחר כל גבר יהודי בגילאים אלו, אותם הובילו בעל כרחם למחנות העבודה והכפיה.

אלפי הפועלים שנסחבו למחנאות, שועבדו בעבודות גסות וקשות, רחוק מאוד מלהיות מתאימים לגופם העדין של היהודים, ואכן, רבים כרעו ונפלו בעמלם, רבים נרצחו, ואחרים נהרגו בעת בריחתם ממחנות אלו.

כמובן, הכל ניסו להמלט מלהמנות בין עובדי הכפיה, והכל היה כשר בכדי להנצל מידם האכזרית של הגרמנים, רק שהדבר היה כתלוש ורחוק מן המציאות.

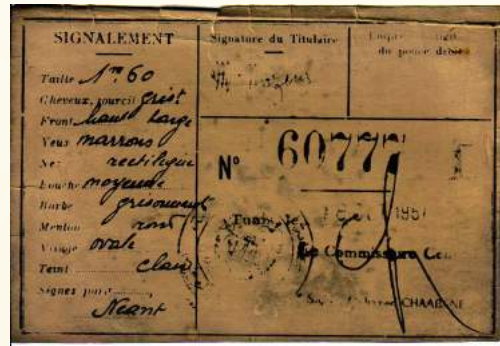
נס ההצלה

כאן בעצם אנו באים לפתרון התעלומה סביב התאריך המוקדם הרשום בתעודת הזהות של מרן "מייסד הישיבה" זצוק"ל - 15 במרס 1903 - התרס"ג שמונה שנים קודם, כפי שסחה לנו אחותו הצעירה שתבדלח"א ממה

תעודת זהות של רבנו משני הצדדים עם התאריך: 15 במרס 1903

של הגאון רבי חיים בלעיש הצילה את רבנו "מייסד הישיבה" ששלף את תעודת הזהות בה מצויין שהוא כבן 40 שנה בפני חיילי הס.ס. ובכך נפטר מהגיוס, ועם ישראל זכה באור יקרות לדורו ולדורות הבאים.

תעודת "חיים"

סיפור ההצלה זה, שהתודענו אליו במפתיע, נארז בצקלוננו כפי ששמענו מפי אחותו של מרן "מייסד הישיבה", והובא לפני מוה"ר ר' רחמים מאזוז שליט"א. מוה"ר הפתיענו ואמר: "יתכן וחלק נוסף מהפאזל שהולך ונשלם, מצוי בארכיון השוכן כבוד במשרדו של מרן ראש הישיבה שליט"א".

נכנסנו ביראת כבוד אל המשרד ההדור, ומתוך פינת הספרייה, שלף מורנו הרב שליט"א מסמך עתיק שמור וארוז בתוך מסגרת זכוכית.

בהתבוננות קלה אנו מזהים את המסמך, כתעודה מטעם הרבנות הראשית לתונסיה, בה מוכתר מרן "מייסד הישיבה" בתואר "תלמיד חכם" ועליה חתום ראש הרבנים הגאון רבי חיים בלעיש זצ"ל.

מוה"ר שליט"א מסיט את תשומת לבנו אל התאריכים המצויינים בתעודה, ואנו מפנים את עינינו אל תאריך הלידה המצויין והנה הוא: 15 במרס 1903 והרי מסמך נוסף המעיד על תאריך הלידה בשנת התרס"ג - 1903.

אך עדיין אין בזה שום חידוש, אלא שאז אנו מבררים את מועד כתיבת התעודה והנה הוא 1940, שנת הת"ש - התש"א, ואז הכל התבהר...

משמעות הדברים היא תעודה זו, היא בעצם המסמך הראשון בו מצויין מרן מייסד הישיבה כנולד ב-1903, ועליה חתום כאמור ר' חיים בלעיש - הוגה

ששמעה בבית, אחר המלחמה. ובכן, עוד כשהיה בואם של הגרמנים ענין של שמועה בעלמא, קרא ראש הרבנים בתונס הגאון רבי חיים בלעיש זצוק"ל למרן "איש מצליח" שהיה אז ר"מ בישיבת "חברת התלמוד" שהיתה תחת נשיאותו, לשיחה בארבע עינים.

כשהיו לבדם, פנה אליו רבי חיים בלעיש ואמר: "תחלת המלחמה פה בתונס לצערנו היא ענין של זמן, ובעת מלחמה ככל שאדם מבוגר יותר, יש לו סיכויים יותר, ובכן איפוא זאת עשה, גש למשרדי העיריה ותנפיק את תעודת הזהות לך ולהוריך עם תאריך מוקדם ככל האפשר". [יש לציין כי עד לפני שנת התע"ר - 1910 בערך לא היה קיים רישום כלשהו במשרדי העיריות וכדו', רק לאחמ"כ החלו ברישום. ועובדא נוספת חשובה שעל הנולדים קודם לשנה זו, סמכו הפקידים על הצהרותיהם ולפי זה נקבע בתעודות הזהות].

ידע מרן כי עינם של חכמי ישראל צופיות למרחוק, ובעוד תפלה בלבו ניגש לקיים מצוות הרב. הקב"ה שידע את אשר יחולל רבנו בתורתו ובדרכו לדורות הבאים, הצליח דרכו, ואכן במשרדי העיריה קבלו את ההצהרות והנפיקו את התעודות מוקדם כפי אשר אמר. כמובן, לא היה ניתן להקדים את מועד הולדתו באופן מוגזם דבר שיוכחש במראהו, ועל כן הקדים כביכול נולד בשנת 1903 - התרס"ג בהיות אמו בגיל שלש עשרה (!) והינו כעת קרוב לגיל הארבעים. וכל זה כמובן אחרי שהוקדם אף תאריך הלידה של הוריו.

כאמור, ימים באו, ואכן שעטו הנאצים הארורים אל תונס, וגייסו את כל בני שמונה עשרה ומעלה עד גיל ארבעים אל מחנאות העבודה. רוחו הנבונה

מוה"ר ר' רחמים השיב את התעודה הממוסגרת אל פינת הספרייה, כאשר כעת היא בעלת ערך הרבה יותר מתעודת תלמיד חכם... "תעודת חיים..." (תרתי משמע)

פנינה נוספת הוסיף אף מרן ראש הישיבה שליט"א כששמע את העובדות החדשות, כי יש לשער שלא בחנם בחר ר' חיים בלעיש בתעודת תלמיד חכם, אלא היות וברוסיא היו מעניקים פטור לתלמידי חכמים מגיוס ועבודות כפיה, על כן התחכם אף הוא בנסיון להציל את חיי תלמידו בכתיבת תעודת תלמיד חכם כשהוא שותל בה נסיון נוסף להצלה בהקדמת תאריך הלידה. דבר שלימים התברר כהצלת חייו של מרן מייסד הישיבה, ואם נביט בזכויות מגדלת נוכל לומר אף את כל התורה וההשקפה הטהורה אשר העניק מרן מייסד הישיבה לדורות הבאים.

רעיון ההצלה כפי ששמענו מפי אחותו שתבדל"א. [למי שלא יודע בשנת הת"ש-1940 כבר דרכה הרגל הדורסנית - הנאצית ימ"ש במדינות רבות ומלחמת העולם פרצה במלא עוזה בין גרמניה ובין אנגל יה צרפת ובעלות בריתם].

מעתה בהשערה קלה נוכל להסיר את הענן הזק המעיב עדיין על סיפורה של הרבנית אחות מרן מייסד הישיבה, הכיצד ואיך קיבלו במשרדי העיריות את הצהרת מרן "מייסד הישיבה" על גילו המוקדם, ולא פנו איפא לחטט במסמכים הרשמיים?

וכפי הנראה לשם כך כתב רבי חיים בלעיש תעודה זו בה הוא מציין את מועד הולדתו המוקדם, ובכח מסמך רשמי זה, נטו לקבל הצהרת מרן מייסד הישיבה.

מטירה בת ר' רפאל מאזוז!

בטרם נפתרה פרשת תעודת הזהות, הגיע לידנו ספר הרישום של הקהילה היהודית בג'רבא, עליה היה אחראי נשיא הקהילה היהודית בתקופה האחרונה ר' וזיפה חורי והגיעה לידנו ע"י נכדו הבחור היקר אבינועם חורי הי"ו, בה נרשמו כל הנולדים החל משנת התע"ר - 1910.

בעלעול בין דפי הספר העתיקים, הכתובים בכתב ספרדי, ובכתב ערבי, במקביל זה לצד זה, אנו מגלים במועד הולדתו של מרן מייסד הישיבה זצוק"ל - כ"ו חשון התער"ב, במקום: "מצליח בן רפאל ורחל בת מכאני סעדון", שנכתב "מטירה פְּנַת [=בת] רפאל ורחל בת מכאני סעדון". אמנם היתה למרן "איש מצליח" אחות שנולדה לפניו בכסליו התרס"ט, ושמה לאה, ונפטרה שבוע אחר לידתה. ולהבה"ח אחות נוספת הרבנית ורידה מב"ת אשת חבר להרה"ג ר' אליהו ענקרי שליט"א, אך אחות זו "מטירה" לא שמענו, ובכלל, הרי תאריך זה הוא יום הולדתו של מרן הגה"ק! תעלומה!?

כשהצגנו את הדברים לפני מרן ראש הישיבה שליט"א, שלף מרן את עטו וכתב בין השיטין "מצליח בן" ואמר: "כנראה היות ועד שזכתה הסבתא בבן - ר' מצליח עברו עליה שלש שנים, ובאותם הימים היו חוששים מאוד מפני עין הרע, וכפי הנראה מחשש זה בקשה הרבנית מבעלה ר' רפאל שירשום את הבן כאילו בת הוא.

במלאת שני עשורים
לפטירת אמה של מלכות
הרבנית כמסאנה מאזוז
ע"ה, רצינו להזכיר כמה
מידות טובות, ודרך
חיים, שעל אף שכל מה
שנעלה פה על הכתב,
לא נצליח להקיף מעט
מן המעט מדמותה
הענקית, של אישיות
קורנת ומקרינה זו,
אישיות בעלת מידות
ורמת מעלה, במלא מובן
המלה. בכל זאת ננסה
ללקוט מעט מן הצוף
גימטריא = כמסאנה,
(מתוך הספדו של מרן
ראש הישיבה שליט"א
בלויה), כדי לשמר
לנו ולדורות הבאים,
ממתיקות המעשים -
ריח ניחוח אשה לה'.

לא קצת מרגע

בראש ובראשונה, נציין כי
הרבנית אף מצד אביה הינה
ממשפחת מאזוז המעטירה.
אביה ר' מנחם מאזוז זצ"ל היה
ת"ח ויר"ש מרבים, ובביתו היתה
ספריה תורנית גדולה, עם שלט
"שויתי ה' לנגדי תמיד". הרבנית
ע"ה היתה מספרת שבילדותה,

אמה של מלכות

קוים לדמותה של הרבנית
אמה של מלכות מרת
כמסאנה מאזוז ע"ה
אשת חבר למרן הגאון
מייסד הישיבה זצ"ל

במלאת שני עשורים
לפטירתה.

ב' אדר תשנ"ב תנצב"ה.

והחלונות סגורים, לבל יכנסו מהרחוב קולות הטומאה ושירי ההבל, לאזניהם ולבם של הילדים הטהורים, ומספר מרן רה"י שליט"א, שבילדותם ידעו שבסוף הרחוב יש קולנוע, אך מהו? ומה יש בו? מעולם לא ידעו! והתחביב שלהם בזמן שעיפו מללמוד - היה ללמוד! לדוגמא לעיין בפרוש המלבי"ם על התנ"ך ולהתענג בדבריו, היאך מפוצץ קושיות בדבריו הנפלאים כלאחר יד.

אבן ספיר

הרבנית הצדקת מעולם לא ביטלה דבריו של רבנו-בעלה בין בפניו ואף שלא בפניו. גם כאשר לא נראו לה הדברים, דברה בטעם בדעת ובתבונה, עד שהגיעו להסכמה. וכמובן שחינוך כזה נושא פירות, כאשר הילדים רואים שדברי אבא ואמא עולים בקנה אחד, קל להם יותר להשביע רצונם ולקבל עליהם מרותם באהבה.

אמת וימים - אגודת הקהילה אור אלגיה

הרבנית היתה אלמנה כ-21 שנים, וגם מבחינה בריאותית היתה נכה ברגלה, ומעולם לא שמענו ממנה, מילת כאב, צער או מסכנות על מצבה. על אף שהחיים לא היו קלים עבורה כלל וכלל. וספרה פעם לנכדה שמיום שנפטר בנה הבכור לא נכנסה שמחה בלבה! ואף על פי כן כל מי שהכירה יודע שהיתה נראית שמחה אבלה בלבה וצהלתה על פניה! תמיד היתה מאירת פנים לכולם, מוכנה לעזור ולסייע במלה טובה, בעידוד, ורק האור שקרן מפניה, הספיק כדי לעשות נחת רוח ושמחה לסובבים.

צפירת קצא/ר - מן פאיש פאיש וימים

היתה זהירה מאד בלשה"ר, ובלשון נקיה בכלל, כמו שאמרו חז"ל: "ברית כרותה לשפתיים", והרבה לא נוהרים בזה היום, וכידוע במשפחה, שאפילו מילת צער, כ"אוי ואבוי", נוהרים שלא לומר על עצמם אלא על אומות העולם, או בלשון סגי נהור.

מיד בבוא אביה בערב מעסקיו היתה ממחרת לפתוח לו ספר חוקי החיים (מעין חק לישראל ללילות שסידר מהר"ח פלאג'י), כדי שיהיה מוכן לו ללמודו. גם אחיה היו גדולי תורה עצומים - הגאון רבי שלמה מאזוז ורבי בן-ציון מאזוז זצ"ל ומבית זה של אהבת תורה אמיתית שלא ידעה שבעה, גדלה הרבנית. גם כן ראתה בבית אביה הסתכלות נכונה לאמונה צרופה, שרק הקב"ה הוא המשגיח והמכוון לכל, וכל מה שקורה בעולם אינו לחינם, אלא לכוון צעדינו ע"פ רצונו יתברך. לדוגמא, על שידוכיה עם מרן מייסד הישיבה זצ"ל, מסופר מעשה על השגחה פרטית שראה אביה ר' מנחם, פרנסתו היתה מהלוואה ברבית לגויים (כמו שנאמר: "לנכרי תשיך"), ובאחד הימים חזר לביתו מעבודתו ואמר: כמסאנה עומדת להתחתן! שאלוהו בני הבית, מנין לך? האם הוצע לך שדוך? ענה: "לא, אבל בימים האחרונים, החזירו הלזנים כמה וכמה הלואות, ולא באו אחרים ללוות, וכך הצטבר סכום כסף נאה. וכן היה לפני חתונתם של שאר הבנים". ולכן הבין שהקב"ה דואג כעת, שיהיו לו מזומנים לחתונת בתו, וכן הוזה! עוד באותו יום הוצעה לו הצעת השידוך הנהדרת של בן אחיו הלא הוא הגאון הצעיר רבי מצליח ע"י רבו הגאון רבי רחמים חי חויתה הכהן זצ"ל, ויהי לפלא!!!

אבן ספיר

בגדולתה, ובידיעה עמוקה מהו ערך אמיתי של למוד תורה, היא דרבנה וויתרה על כסף ונחות, ובשעת הדחק, נמכרו גם תכשיטיה ברצונה ובהסכמתה, ובלבד שבעלה-רבנו יוכל ללמוד מתוך שלווה והרחבת הדעת. וכך מתוך השקעה שכזו בתורה ויר"ש, גדלו גם בניה דו"ך ומר אבי הגאונים, ת"ח המסולאים בפז, כל אחד בשמו הטוב, כאחלמה קבועה בעטרת, כאודם קשורה בכותרת, נופך ספיר ויהלום!!! והכל מתוך אהבה ושמחה!

מקום מגוריהם בתונס הבירה, מקום שחדרה אליו ההשכלה בזמנם, הקשה על החינוך עד מאד, ובכ"ז עשתה ככל יכולתה, ונמנעה מלשלוח ילדיה לרחוב, לשחק ולהתאוורר וכדו', הילדים היו בבית,

כַּזְזֵי מֵאֲסֵפֵי קִצְרֵי אֲמֵלֵי

הרבנית התייחסה בכבוד רב לספרי קודש, ולא שאלה האם מותר על פי ההלכה לשבת במיטה אחת עם ספרים על גביה (שהיום לא נזהרים בזה), אלא היתה אומרת לנו להזהר "לא להניח סדור או חומש על הברכים, זה לא כבוד!" כך אמרה וחזרה, עד שהתרגלנו ספרי קודש מחזקים בכבוד. ובכלל, התפלה שלה היתה מיוחדת. אמנם בצעירותה לא היתה מתפללת באריכות רק ברכות השחר וקריאת שמע כי היתה מטופלת בילדים קטנים, ותפקידה של אם הוא הטיפול בבית, ולא להאריך בתפילה על חשבון צרכי הבית. אך משגדלו ילדיה והיתה פנויה יותר היתה משכימה כל בוקר בשעה 6:00 ללא יוצא מן הכלל, מתארגנת בזריזות ומתחילה בתפלה ארוכה מכל הלב עד השעה 10:00. תפלתה כללה עקידה, קרבנות, פסוקי דזמרא וכל שאר התפלה כולל תפלת שמנה עשרה, אע"פ שהיתה קשה עליה העמידה מאד. ואחרי התפלה נהגה לקרוא מדי יום ביומו את פרקי התהלים לאותו יום, וכך כל שבוע סיימה את ספר התהלים. וכפי הנראה זכות התפילה וזכות שמירת הפה בקדושה חברו להם יחדיו, שברכותיה היו עושות פירות, וכל מה שבירכה התקיים, אם בזווג הגון, ואם בזרע של קיימא, וגם אחרי פטירתה, זכו ונושעו על ידה, מי שהתפלל על קברה.

בברכותיה הקפידה לקיים מאמר הזוהר "המברך את חברו, יברך ה' תחילה" לכן אמרה כך: יהי שם ה' מבורך... ועד עולם, יברכה ה' וישמרך וכו'. ונהגה תמיד לסיים: "בזכות השבת". מכיון שלא תלתה קיום הברכה בזכותה, אלא זכות השבת הנוכחית או הקרבה, היא תעמוד לכם שתתקיים הברכה. ברב צדקותה וחסידותה, הקפידה מאד בענייני אמנים רבים בכל יום, והיתה מבקשת מבני הבית שיברכו בקול על ידה כדי שתוכל לענות עליהם אמון. וכן הרבתה במעשי צדקה ושלוה, והקפידה על מעשר כספים ממשכורתה הזעומה, ועוד כהנה כהנה.

יה"ר שיזכותה תגן עלינו ובמהרה יחיש ה' לגאלנו גאולה שלמה במהרה בימינו. אמן.

וכן רגילים להתבטא אפילו בבדיחותא, בלשון כזו לדוגמא על אשה שדוחה תיקוני הבגדים ונוכרת לעשות זאת ביום ר"ח שאסור לתפור, אומרים: "הזריזה הזרזת ביום ראש חודש"... ומתכוונים לעצלה שדוחה מטלותיה.

שְׁמַחַת פִּי/צִדָּא - אֲמֵלֵי הַבַּיִת לֵאמֹר

השתדלה תמיד לברך ולהודות לאחרים על כל טובה שעשו עבורה בלשון מיוחדת המתאימה לאותו ענין. לדוגמא: אם הדליקו את האור לעת ערב בבית, אמרה למי שהדליק "רַבִּי יְדוּ עֵינַיךְ" - יאיר עיניך, או לנכדה שהגישה לה דבר מה שבקשה, ברכה אותה: "קָדְרוּךְ יְגָרִיךְ - שפירושו יכבדו אותך ילדיך. זוהי דרך של הודיה והערכה לבבית, ולא תודה פשוטה כדרך אנשים מלומדה.

פִּי/צִדָּא אֲמֵלֵי - לֵאמֹר פִּי/צִדָּא

גם כשהעירה, הערות חנוניות, הדברים התקבלו כל כך באהבה, כי חשו כולם שזה מתוך אכפתיות עמוקה, מתוך הלב, וזוהי דרך חנוך אמיתית "לעולם אל תעיר - אם אין לך מלא באהבה" ואת זה חשנו אצל סבתא בעוצמה.

עֵשֶׂה מֵאֲרָכָה

תמיד הקפידה שלא לשבת בחבוק ידיים, כי "הבטלה מביאה לידי שעמום, ושעמום מביא לידי חטא" ועל כן תמיד התעסקה בעבודות שונות שהיתה יכולת בידה לעשות, וכן בסריגה. ובשעות הפנאי, ישיבה וקראה ספרי מוסר ואגדות מתורגמים לערבית, ואף לנו נכדוטיה היתה מספרת מהם ספורים מתוקים מדבש. ועל אף שלפעמים היו ארוכים מאד, כשסיימה לעולם לא עברה לספור הבא, לפני שקראה לפנינו את מוסר ההשכל. והיתה מדגישה לנו, שזה עיקר הספור, "ואם קשה לכן להקשיב" אמרה, "אני אקרא לעצמי"! וכמובן שהקשבנו, כי כשהדברים באים בנועם, הם מבטלים את ההתנגדות.

רח' הרב עוזאל 26 בני ברק טל: 03-6767163

מוסדות ישיבת "כסא רחמים" ספרדיית

היילולא רבא דצדיקייא

אנו מתכבדים בזה להזמין את ידידי הישיבה להיילולא רבא דצדיקייא של רבותינו הקדושים: רבנו הגדול הרמב"ם, המקובל האלקי רבי יעקב אביחצירא, עמוד ההוראה הגאון רבי כלפון משה הכהן, בנו הגאון רבי אברהם מגוץ הכהן, מרן הגאון הקדוש רבי מצליח מאוזז הי"ד, למלאת מאה שנה להולדתו מייסד, מנהל וראש הישיבה בתונס, זכר צדיקים לברכה, וזכותם תעמוד לנו ולכל ישראל, אמן.

ההיילולא תיערך אי"ה
ביום שלישי ט"ו בטבת התשע"ב
(12-01-10) בשעה 18.00 בערב
באולמות המפוארים: "חצר המלכה" צומת כנות

בהשתתפות:

ראשי ישיבות, רבני ערים, ראשי מוסדות, שרים וחכ"ם ובראשם:

הגאון הגדול הראשון לציון	הגאון הגדול מורנו ורבנו
הרב הראשי לישראל	עטרת ראשנו
מרן רבי שלמה עמאר שליט"א	מרן ראש הישיבה שליט"א

הגאון הגדול	הגאון הגדול
הרב יצחק ברדא שליט"א	הרב פנחס כהן שליט"א
ראש ישיבת "יצחק ירנן" אשקלון	רב העיר נתיבות

תזמורת מזרחית תלווה את הערב
עם הזמר בני ברדא ולהקתו,
הזמר ציון גולן
והפייטן שאול חיון

מקהלת ילדים שעי" תלמוד תורה "איש מצליח" בני ברק

טקס "שעול אלקנדיל" ע"י התורמים הנכבדים בשעה 20:00

הסעת מכל אוזויי הארץ חניג: אלעד ר' מיכאל סעדיה רח' יהודה הנשיא ליד ת"ת אור המאיר בשעה 18:00 052-5672841. אשקלון ר' אלקנה כהן 3/1012-833-050. אשדוד דוד בוכבזה 052-7687303. בת-ים/חולון ר' אברהם כהן שד' העצמאות ליד אולמי לבונה בשעה 18:00 050-7349403. בני ברק ישיבת "כסא רחמים" בשעה 18:00, 19:15, 18:30. באר שבע ר' אליהו חורי מול התחנה המרכזית בשעה 18:00 050-4108700. ירושלים ר' מטיעך מאדאר ליד בניני האומה בשעה 18:00 (בתשלום סמלי) 054-2019935. כפר סבא ר' ששון טרבלסי רח' ויצמן ליד תחנה המרכזית בשעה 18:00 052-5672842. נתיבות נב' שרה עשוי ליד בית בוכרים בשעה 18:15-052-7143773. נתניה ר' יגאל ישי בשעה 18:00 050-4110868. פתח תקוה ר' אמיר כהן בשעה 18:00 050-4128940. קרית אתא ר' עמוס בוכריס 054-6099807. לרטרס נוספים-050-4158562. מחיר כניסה 120 ש"ח בכניסה לאולם.

המודיעה בחסות: מחסני השוק"ב באר שבע, להבימו, דימונה ואופקים.

זכרונות מבית המלכות

עשרות

בוגרים אשר לא יותרו מלעבור

שבת נשגבת זו בישיבתנו הקדושה. יודעים הם, כי בשבת זו יוטענו במאות ליטרים של דלק רוחני נוספים, ואיתם יצלחו את השנה בקדושה ובטהרה.

[מלבד החשיבות בעצם התיקון הנורא, המטהר ומזכך את הנפש, ניתן לזקוף תועלת נוספת, והיא, הסיפוק העצום בו חש כל בחור ובחור, אחר לימוד רצוף ללא הפסקה בדיבור, עונג של לימוד נקי ובוהק ללא כתמי שיחה בטילה. ומשבת זו יוצאים בחורים רבים עם קבלה איתנה להשתדל יותר להמנע מהפסק באמצע הלימוד].

סידורי התפלה דומים בעינינו כמחזורי ר"ה וכיפור, והשתפכות התפלה כתפלות הימים הנוראים. קדשנו במצוותיך... וטהר לבנו לעבדך באמת... מלים היוצאים מלבבות טהורים, שכל הגיגם בשבת זו התעלות דקדושה, אכן! כמהים להתקדש, ובאמת חפצים להטהר.

תפלות שחרית ומוסף מסתיימים מהר מהרגיל. השבת אין דרשה בין קריאת התורה למוסף, אין זה הזמן לדרוש לאחרים, שבת זו כל אחד יושב ודורש אל עצמו להתעלות, ולהדבק בקוב"ה בתורתו ובקדושתו.

אחרי התפלה, קידוש וסעודת יום השבת. סעודה מיוחדת היא, שקט שורר בין כל הסועדים, אך פעמים תכופות נחתכת הדממה ב... "... בורא פרי העץ" "... בורא פרי האדמה" ברכה רהוטה של בחור

שבת קדש קדשים

הוד קדושת השבת אופף את היקום כולו, והופך את עלטת הליל לאוירה קדושה ומרגשת, דומה כאילו עומדת ומכרזת: שבת היום! וכוכבי הלילה משיבין, הן! השעה חמש לפנות בוקר, גלגל השמש טרם הגיח לחללו של עולם, מלבד שביבי אור קלושים ועמומים מקרני השמש שהחלו להציץ בשעה זו.

ובישיבתנו הקדושה, זוהי השבת פרשת שמות, תחלת תקופת השובבי"ם וסמוך למועד (שבת לפני) אזכרת מרן מייסד הישיבה זצוק"ל, נשגבת ומרוממת היא הרבה יותר מכל שבת אחרת, ותחושת יום כפור מרחפת בחלל היכלי הישיבה קטנה וגדולה. שבת זו, שבת "תענית הדיבור" היא מנוף רוחני רב עוצמה המניף את בחורי הישיבה גבוה גבוה בסולם היראה והקדושה. ואף אלו הלבבות שהחלו עוממות מאז הימים הנוראים, בשבת זו שבים לבעור באש התורה והטהרה.

בין קומות הפנימיה נשמעים רחשי התארגנות חפוזה אך שקטה, מראשוני הבחורים אשר עליהם לעורר את בחורי הישיבה. כמה דקות אחרי, יהדהדו מחיאות הכפים הנמרצות של המעוררים החולפים בין החדרים, אכן לא קלה היא המלאכה בזו השבת. היכלי הישיבה מתמלאים בבחורים עטופי טלית צחורה, ופניהם עטויים ארשת רצינות דקדושה, אט אט יתמלאו עד אפס מקום בצפיפות, עקב

ישראל.

לא על היד הם ניתכים, לעומקי הלב הם זורמים להחל את טהרת הלבבות ברחיצה חיצונית, לפני התיקון האדיר והנורא העומד לקראתנו.

עוד שליבה בסולם התיקון, היא קריאת הוידוי הארוך בהרהור הלב, הוידוי שפוגע ופוצע את קשיות הלב עד לרסיסים, ואלמלא שבת היה, דמעות היו נגרות ללא הרף.

רק אז, ובהתרוממות הרוח הזו מתחילים את קריאת הספר הקדוש והנורא "ספר התהלים". זה הספר אשר נהר של דמעות ניתך בעת צרה ומצוק מעיניהם הטהורות של אבותינו ואמותינו מדורי דורות על דפי זמירותיו ושירותיו, בהתרפקות של אמונה ובתקוה של בטחון. זאת הַתְּחִינָה וזו החרב שהתגוננו בה מפני המאורעות והסערות שהמו ורגשו עליהם לשוטפם. ומאז ועד היום לא מש ולא ימוש מחיקנו לעתות צרה שלא יבואו, ולרגעי גיל להודות - להלל - ולשבח.

הטרוד

בלענג את השבת ולהשלים מאה ברכות, ואחריו כהד "אמן" מכל הסועדים, אכן לא בכל שבת ישנה אפשרות לאגור כ"כ הרבה אמנים.

חדר האוכל התרוקן וכל הבחורים כבר עסוקים בהכנות לקראת עבודת היום. כידוע דברי הגאון המקובל הגרי"צ אלפיה זצוק"ל בקונטרס היחיאלי שטוב לפני התיקון לטבול במקוה טהרה, ואם אין אפשרות יעשו נטילת ידים ארבעים פעם, עם כוונת שם הוי"ה במלוי יודי"ן העולה ע"פ הסוד במקום טבילה. נגשים כולם ליטול את ידיהם כפי הסדר המתוקן. לא קל לתאר מעשה גשמי זה הקשור בחוטי הוד לעולמות העליונים, בזו העת שהמים נשפכים על הידיים "ימין שמאל ימין שמאל..." עם כוונות השם הגדול ברוך הוא, רועשים המלאכים שם למעלה, ומעוררים רחמי סליחה וכפרה על בית

שבת קודש ייחודי - תענית דיבור

9.00 שיה בליל שיוק - השמעת: 5.15
 5.50 סוית, התחלת התפילה, 6.15 קיש - ברוך שאמר,
 6.50 חצי (תפילה)
 8.00 קידוש, טענות שורות
 9.00 התחלת הלימודים לפני מנחם מנדל וראש השיבת
 הראשון בני מלכות מאוהב בר רחל וזיל הייד, ואבאר
 לתוכר עד שמת.
 3.30 בערך, ויחיד של אחריו התחלים תפילת מנחה.
 שיעור שלישי - סיום השיעור, תפילת ערבית
 והבדלה.
 מעמד השחר עד צאת החובכים, לתורגם שלא כרצונ.
 הלימוד אד רוד בבית המדרש ודעי"ק חסונת שלמת
 מחלב, שיפסקל ברעון, וסן.
 תפילה וזמירות

חזון תורתך ברוך אצבע כלעול ויחזו

למבקרים היו היום!

תענית הדיבור

נא לא לדבר עם אף אחד, לאו ודענו אם ניססו!
 ניסו שבת

Institution Yeshivat KISSE RAHAMIM

מוסדות ישיבת כ"ס רחמים

תענית דיבור

אנו ישיבת כ"ס רחמים, ונא לא לדבר עם אף אחד, לאו ודענו אם ניססו!
 ניסו שבת

והאברכים, סביב שלחנם של רבותינו. רגלי הכסאות נוקשים זה בזה וקוטעים את הדממה, והשקט נמשך ונמשך ונמשך ואז... לָהּ - לָלַהּ לה... זמן צאה"כ הגיע כאילו אות ניתן, וכולם פותחים בהמנון לזכרו של מרן הגה"ק מייסד הישיבה זצוק"ל, הפיוט המיתולוגי "אפתח פי" שנכתב ע"י מרן ראש הישיבה שליט"א, כשעל כולם מנצחים חזני ופייטני הישיבה.

כעבור כמחצית השעה של שירה לכבוד הקב"ה ולכבוד חכמי הדורות, וביניהם כמובן הפיוט "אערוך מהלל ניבי" על דמותו של הצדיק הקדוש רבי יעקב אבוחצירא זצוק"ל, שמועד פטירתו יום לפני פטירת "מרן מייסד הישיבה", משתתקים הכל לשמוע דברי תורה מפי כמה מבחירי הבחורים אשר מטיבים לשאת רעיונות ופנינים בפרשת השבוע, בעוד שהכל מסיטים עין מפעם לפעם על מרן שליט"א, לבחון בהבעת פניו הייטבו דבריהם אם לא. בהזדמנות זו מתקיים סיום ספר "משנה תורה" להרמב"ם שנלמד במשך השנה בין בחורי הישיבה, וכעת נערך הסיום במעמד מרן שליט"א אשר כדרכו אף בהלכות הבדודות הנקראים לצורך הסיום מוצא בהם פנינים ואבני חן המאירים באור חדש ומיוחד.

בשעת החיתום, הלבבות רכים ופוריים להתעלות בתורה ובקדושה, האזניים כרויות ברב קשב, והעינים תלויות במרן שליט"א ובאחיו הקדושים, פותח מרן שליט"א בדברי התעוררות לימי השובב"ם, מטיב לבאר טעמה של תענית הדיבור ערכה ומעלתה, תוך כדי דברי חיזוק ועידוד בענייני השעה והזמן. ומעיד כי צחצוחה של תענית הדיבור היא זאת שמקדשת את נפשם של בחורי הישיבה לעבודת ה' טהורה וקדושה, ומביאה להתעלות בתורה וביראה.

מעוניין לערוך שבת תענית דיבור?

צור קשר עם נציגי האיגוד שבאיזור מגוריך.

חת"ן מזמורים, ארבע מאות חמשים ושמונה פרקי תהלים במספר, עולים בזאת השבת מעמקי הלבבות, אל מקום בו שוכנים ספרי העוונות והחובות, ובעצם טהרתם קולפים בתער קדושתם את המסכים שנבראו מחטאתינו ומעוונותינו.

אי אפשר שלא לצייר ולו במעט את השאון הטהור ההומה בבתי המדרשות, אלו יושבים ואלו עומדים, אלו נצבים ואלו מהלכים, אלו רכונים ואלו מוטים, ובפי כולם נעמת התהלים בנגינתה המסורתית, חלקם לוחשים וחלקם בקול רועשים.

לקראת עת תפלת המנחה, בעוד שהזריזים סיימו כבר שלש פעמים את ספר התהלים, והינם רכונים כעת על תלמודם בש"ס ובפוסקים, ימהרו האחרונים שטרם הגיעו למנין חת"ן מזמורים, להשלים מנינם בקריאת הפרק הקצר "קייז" כפי החסר.

עת מנחה הגיע, אחד מגדולי הרמ"ם נגש לת"בה ופותח באמירת שמונה פרקים ראשונים של ספר התהלים להשלים למנין "חת"ן", ולאחמ"כ נושאים יחד תחנת ובקשת ה"יהי רצון..." שתוקנה במיוחד ע"י רבותינו ליום תענית הדיבור.

אחרי החזרה כשהכל קדוש וטהור, עמוק עמוק עד ירכתי הנפש, היכל הקודש פתוח ועמו היכלי שמים, הראשים מורכנים בכובד ראש וביראת הרוממות, אל תוככי רעיונה של "תפלת הסניגוריא" הנאמרת בעת הזאת. זוהי התפלה, תפלה אדירה ונוקבת עד חלל כסא הכבוד מאירה, מעודדת ומסנגרת על עמך בית ישראל. ואף את פסגת מאויינו בנין בית קדשנו דורשת ותובעת בתחנונים וע"פ בדין תורה כביכול.

בקשר אמיץ נקשר אל תוככי השבת הנפלאה הזאת מעמד חויתי מאחד ומרומם רב עוצמה. סעודה שלישית של שבת קודש בישיבה, מתכבדת בהשתתפותם של מרנן ורבנן רבני הישיבה ובראשם עט"ר מרן ראש הישיבה שליט"א, ואם "לנהנה מזיו השכינה" המשילו הז"ל (ברכות סד.) לנהנה מסעודה שת"ח שרויים בה - הרי שלזאת זכינו. הכל ממהרים לסיים את סעודתם, ומתקרבים אל שלחן הרבנים. המראה מיוחד ומפעים: כדבורים אל הדבש מסתופפים ומצטופפים מאות הבחורים

טבת

התשל"ז סי' צ"ב הערה 3). שמן המשחה ח"א (עמוד קע"ה). ברכת ה' (ח"ג פ"ט ס"ד הערה 27). חזון עובדיה ברכות (עמ' רע"ו הערה ג'). קובץ ויען שמואל (חלק י"א סי' כ'). הערות אי"מ למשנ"ב ח"ב (סי' רי"א סעיף ד' הערה 3, ובסוף הספר עמוד קכ"ג).

שאלה. חזן שאינו יכול להתענות, האם רשאי לקרות בתורה ביום תענית צבור?
מקורות. ש"ע (סי' תקס"ו סעיף ו'). ברכי יוסף (סי' קכ"ד אות ג'). עה"ש (אות ב'). פרי"ח (סי' תפ"ט). באר עשק (סי' כ"א). אם לבינה (א"ח סי' נ"ו).

אדר

שאלה. השולח עוף שחוט לחברו ונמצא טרפה, האם חייב לשלוח שוב, או לאו?

שבט שאלה. הביאו לפניו בליל ט"ו בשבט יין ותמרים, איזה מהם קודם?

מקורות. יד אהרן (סי' תרצ"ה). כסא אליהו (שם סק"ד). ברכי יוסף (שם סק"ז). [פנים מאירות (ח"ב סי' מ"א). חת"ס בחידושיו לא"ח סימן תרכ"ד]. דרשות החת"ס (ח"א דף ר"ד ע"ב). בית עובד (דף קע"ו ע"ב). אהלי יהודה אמאדו (פרשת כי תשא דף ל"ד ע"ד). מועד לכל חי (סי' ל"א אות פ"ג). שו"ת פני מבין (חאו"ח סי' רל"ה אות ג'). שו"ת תרשיש שהם (חאו"ח סוס"י כ"ז). ערך שי (סי' תרצ"ה). דברי ישראל וועלץ (ח"ב, צד רע"ח, סי' קט"ז אות ב'). חזון עובדיה פורים (דיני משלוח מנות סעיף י"ט, הערה מ"א, עמוד ק"נ). משפטים ישירים ברדוגו (ח"א סי' ק"כ). תקפו של נס (דיני משלוח מנות סעיף ה', ובהוצאה חדשה עמ' קנ"ה). זכרי כהונה (ח"א מערכת מ' אות מ"ה). ילקוט כהונה (א"ח הלכות משלוח מנות סעיף ה', עמוד שס"ט).

מקורות. רבנו פרץ בהגהות סמ"ק (סי' קנ"א) אהל מועד (דרך א' נתיב ז'). טור (סי' רי"א). ב"י (שם בד"ה ומ"ש רבנו בשם הר"פ, עמוד שמ"ו בהוצאת שירת דבורה). מור"ם בהגה (שם ס"ד). [הראשונים בענין קדימת "על הגפן" ו"על העין", במעין שלש: רמב"ם (פ"ח מהלכות ברכות הלכה ט"ו). תוס' (ברכות דף מ"ד ע"א ד"ה על העין). הראשונים שם. א"ז (ח"א סי' קפ"א). ראבי"ה (סי' קכ"ב) שבלי הלקט (סי' קס"א) טוש"ע (סי' ר"ח סי"ב) הרשב"ץ בברכות (דף מ"ד ע"ב)] קהל יהודה (דף נ"ט ע"ד). מאמר מרדכי (סק"ט). תורת חיים סופר (סי' רי"א ס"ק י"ב). בן איש חי שנה א' (פרשת מטות אות א') הכה"ח (סי' רי"א אות כ"ח). קול סיני (הלכות ט"ו בשבט סעיף י"א). מרן רה"י שליט"א באו"ת (שבט

חכם, מה הוא אומר?

הערות עיוניות לעיון הקוראים

לרוצה בתשובה!

תשובות על קושיות ושאלות שהתפרסמו בגליון הקודם

קושיא א' מאת ר' יונתן מאזוז הי"ו, על דברי רש"י בברכות (דף ל"ה ע"ב) בד"ה זית מהא דאמרינן (דף מ"ג ע"א) דעל שמן אפרסמון מברך בורא שמן ערב.

"ל דאין כוונת רש"י שכל שהוא נעשה בידי אדם, אין שייך לומר עליו בורא, דהא בכמה מקומות מצינו להפך, אלא שכאשר מזכיר בריאת שמים ובריאת אדם יחד כגון: "בורא פרי (=שמן) הזית" שהזית הוא בריאת שמים והשמן הוא בידי אדם, אין ראוי להזכיר מלת בורא דווקא על מעשה ידי אדם ולא על בריאת שמים ודו"ק. (הגרא"ב מאדאר).

קושיא ב' מהנ"ל בגמ' תענית דף ל' ע"א, עדיין לא קבלנו תירוץ המניח את הדעת.

הרב עובדיה חן

ל יוכלו לשורר גלגלי מכבש הדפוס, שעה שפלטו מקרבם את הספרים החדשים 'דרכי העיון', כי אז היתה שירתם נשמעת ומתרוננת מקצה העולם ועד קצהו, עד שהיה כל צורב, אחד חכם ואחד תם, יוצאים במחולא דרבנן.

ושירה זו, למה ועל שום מה?

הנוטל את הספר לידי ומעלעל בין דפיו, לבטח תפוג שאלתו מאליה. בשביל הקוראים שעדיין לא עשו זאת, ננסה במסגרת זאת לעמוד על אפס קצה מעלתו של הספר החדש.

דרך רבותינו מכלי ראשון

רבים מתחבטים באיזו דרך למדו רבותינו הקדמונים, ומה ההבדל וההבחנה בין שלל שיטות הלימוד? עבורם, ספר זה העושה סדר בדברים, הוא בשורה של ממש.

חשיבותו המיוחדת והבלעדית של הספר, הוא בהיותו מסמך נדיר המלמד את דרך הלימוד של רבותינו חכמי ספרד, לא מן הנכתב אלא תלמיד מפי רבו. בראשית הספר, מבקש הגאון המחבר המחייה שיטה זו בדורנו, ל'התנצל' על כך: "מכיון שזכיתי אני הכותב ללמוד אצל

דרך המלך

אור חדש נגה והאיר לעבר עולם התורה עם הופעתו של הספר הנפלא "דרכי העיון" * מאמריו המפורסמים של מרן ראש הישיבה שליט"א בדרך הלימוד, ששימשו לפני כשלושים שנה כמורי דרך בקרב ציבור בני הישיבות והכוללים, הצטרפו למאמרים חדשים, והופכים עתה לספר * רשמים ראשונים מהדרך והעיון * מה הקשר בין 'דרכי העיון' להגעתו של מוה"ר הגאון ר' משה לוי ללמוד בישיבה * וגם: מתי קרה שמרן ראש הישיבה למד וסיכם את חידושי רבי חיים מבריסק?

תלמידיו האחרונים של הגאון ר' שלמה דאנה זצ"ל (תר"י-תרע"ג), מייסד ישיבת "חברת התלמוד" בתונס ומח"ס "שלמי תודה", וגם שמעה אזני כמה הערות בדרכי העיון מפי אבא מארי הגאון זצ"ל המפורסם בעיונו הזך ובדרך חשיבתו המדויקת למופת, לכן הרשיתי לעצמי לכתוב מאמר זה".

אכן, גולת הכותרת במפעלו החינוכי של מרן ראש הישיבה היא כידוע הנחלת שיטת העיון הספרדי. וברם זכור הוא לטוב - שאלמלא הוא נשתכחה ח"ו תורת העיון הישר מ"ישראל.

מקריאת ההקדמה, מסתבר כי ספר זה נבנה בשלבים, נדבך אחר נדבך. הכל החל במאמר שכתב מרן ראש הישיבה בשנת התשל"ט כעיסוד סופרים לספר "ויברך ישראל" ח"א (להגאון רבי ישראל כהן שליט"א עורך ירחון 'אור תורה'). המאמר שעסק ביסודות העיון, הכה גלים והפך ללהיט בקרב בני הישיבות והכוללים. השפעתו של הקונטרס היתה עצומה, עד שהודות לו זכתה הישיבה לבחור תלמידיה - הגאון המופלא רבי משה לוי זצ"ל.

ומעשה שהיה כך היה:

השנה, שנת תשל"ט. בחור בשם ר' משה לוי עומד לקראת סיום לימודיו בישיבה הקטנה בה למד, ותוהה על המשך דרכו בישיבה גדולה, מתלבט הוא איה הישיבה בה יתעלה בלימוד התורה כאשר אוותה נפשו? סלולה היתה דרכו של העילוי הספרדי ללמוד במיטב הישיבות שקיבלוהו בזרועות פתוחות, אך הוא חש כי אין זה מספק את שאיפותיו, ושם לא ימצא את אשר אהבה נפשו.

וכמאמר חז"ל "בדרך בה אדם רוצה לילך בה מוליכין אותו", בהשגחה פרטית מופלאה, הראה לו חבר את המאמר המופלא "דרכי העיון", והוא שקע בקריאתו. קריאתו של מרן הגאון ראש הישיבה שליט"א ללימוד בישרות ההבנה, יחד עם הדרכתו הפרטנית במבואות דרכי העיון ונתיבותיו, שבו את לבו, והוא גמר אומר להכיר את הגאון המחבר. כדרכו בחייו לברר כל דבר עד תכליתו, הוא אינו משתהה ומגיע בזריזות להיכל הישיבה הקדושה "כסא רחמים", אז במעונה הישן ברחוב הרב שר 14 בבני-ברק.

באותה שעה, מוסר מרן ראש הישיבה שליט"א שיעור בגמרא מסכת כתובות, אשר במהלכו מתוודע הבחור האורח כיצד מצליחים התלמידים לנתח סוגיא באופן עצמאי. השיעור מתחיל. אחד מהתלמידים קורא ומבאר את הסוגיא, וראש הישיבה יחד עם שאר התלמידים, מקשיבים לו,

עם זאת, בהקדמה לספר הוא מדגיש כי ביקורתו על שיטת הפלפול אינה על השיטה עצמה, אלא על הפיכת הטפל לעיקר: "ודע עוד קורא יקר שאין לנו שום דבר נגד הפלפולים. ובחול"ל למדנו ספרי פלפולים, כגון צל"ח ואור חדש בפסחים ולב אריה בחולין ועוד (אם כי לא בשיטת בריסק "שני דינים", כנהוג היום בישיבות). ופעם בא אלי אברך ובידו ספר חידושי רבנו חיים הלוי על הרמב"ם להסביר לו קטע מסוים, והסברתי לו. אחר שהלך חששתי פן ישתכחו הדברים, ורשמתי בגליון הרמב"ם שלי תמצית דברי הגר"ח מבריסק בקצרה. אבל כל זה טוב ויפה אחר שמבינים את הפשט. לא כמו שעושים היום שמדלגים על רש"י ומאבדים אוצרות נפלאים הטמונים בו, ומדלגים על מהרש"א ואינם מבינים אותו כלל, ובונים שבעה רקיעים באויר בלי להבין את הפשט".

דוגמא קולעת הוא מביא לכך מסוגי משקאות: "וכמו שבמשקה הגופני יש כמה תחליפים למים, כגון: יין, בירה, מיצי-פירות וכדומה, ובכל זאת ידוע שהמשקה הכי בריא הם המים הטבעיים המרוים נפש שוקקה, כן בלימוד התורה יש דרכים רבים של חידוד והגיון, פלפול וחריפות, רמז דרש וסוד וגימטריאות, אך עיקר היסוד שהוא הבנת הפשט ובוריין של דברים הם הבסיס לכל".

מוה"ר הגר"מ לוי הולך ב'דרכי העיון'

כשהרב מנווט, מכוון ומעיר, לפי הצורך. רק לאחר משא ומתן עם התלמידים, מבאר ראש הישיבה את מהלך הסוגיא לפי דעתו, לאמיתה של תורה.

והנה, במהלך השיעור נתקלים הם בתוספות מוקשה שיש להבינו וללבנו כראוי. הבחור משה שיושב בין התלמידים המקשיבים, נדהם. יד ההשגחה העליונה! הלא זה התוספות שלמדנו רק לפני כשבועיים בישיבה. היה זה שיעור שקשה לשכוח. שיעור שהסתיים במלים של הר"מ: "ליישוב תוספות זה, נזכה רק אחר תחיית המתים!".

משה נדרך. היצליח ראש ישיבת כסא רחמים ליישב את הקושיות העצומות הנצבות סביב דברי התוספות כצוקים מתנשאים?

והנה מרן ראש הישיבה שליט"א, בדיבורו הצח והנעים מנתח את הסוגיא, בדיוק על פי שיטת העיון עליה כתב את מאמרו המפורסם, ומשה עומד נפעם ומשתאה, ההצליח ה' דרכו? הוא מאמץ את מוחו ומגלה כי על פי הסברו של ראש הישיבה בדברי התוספות, כל הקושיות נפלו בזו אחר זו כמגדל קלפים - התוספות ברור ומחוור היטב, ואין צורך בפלפולים הרבים בהם ניסו בישיבתו לתרץ את הקושיות....

הודה משה ברגש רב לה' יתברך על אשר הנחחו בדרך אמת והתיר את ספקותיו, הן הספק בדברי התוספות, והן הספק הפרטי שלו, לאיזו ישיבה ישים פעמיו. מבחינתו, תחיית המתים כבר הגיעה, והוא מחליט שלכאן הוא מגיע ללמוד, כאן הוא מצא את מקומו! כאן היא דרך האמת! פה אשב כי איוותיה.

עם הזמן, חברו למאמר הנ"ל, שני מאמרים נוספים שכתב מרן ראש הישיבה בדרכי העיון והכתיבה, והוא הפך לקונטרס שיצא בשנת התשמ"ו. זה שנים רבות שהקונטרס אזל מן השוק, ורבים אומרים מי יראנו טוב. מרן ראש הישיבה

נעתר לבקשות הרבות, הוסיף את ההוספות הרבות שהצטברו אצלו במשך השנים, צירף מספר הרצאות שנתן בפורומים שונים אודות דרך הלימוד והמסתעף, והספר יצא לאור ברוב פאר והדר (אגב, מעניין לזהות את ההבדל בניסוח בין המאמרים להרצאות, בהתאם לקהל היעד).

כדי להקל על הקורא, נוספו בספר החדש כותרות משנה למאמרים. בסוף הספר, צורפו נספחים הקשורים לעניינים שנדונו בפנים הספר, כמו הגהות והערות לספרים "עליות אליהו" ו"תולדות אדם". וכן מובאת תכתובת עם מספר רבנים בענין גודל השמש לפי שיטת הרמב"ם ואמונת הגלגול.

בסוף המאמר השלישי העוסק בכללי הכתיבה התורנית, חושף רבנו המחבר את 'מאחורי הקלעים' של כתיבת המאמר: "מאמר זה נכתב בעיקרו ביום אחד, ביום ד' שבט התשד"מ, יום פטירת הרב הקדוש ר' ישראל אבוחצירה זצ"ל (המכונה "באבא סאלי"), כי לא יכולתי להגיע להלוייתו בנתיבות מפני חולשת בריאותי בעוה"ר, וישבתי בבית (ברחוב חזון איש 11 ב"ב) מהבוקר עד הערב, ורשמתי לי ראשי פרקים למאמר זה, ואח"כ הרחבתי הדברים במכונת-כתיבה, וגמרתי לעתות ערב בס"ד וחתמתי למחרת. וב"ה שהחייני וקיימני והגיעני לזמן הזה, שעשיתי לו מהדורא בתרא בתוספת מרובה וכותרות ותיקוני לשון, למען ירוץ קורא בו, תהלות לאל יתברך".

הוא נאמ"ן ודבריו חיים ונאמנים

גדולי ישראל שהחוברת הגיעה אז לידם, יצאו מגדרם. הגאון רבי שלום משאש זצ"ל, שלח לגאון המחבר יבלחט"א מכתב ארוך ומלא הערכה: לכבוד הרב הנאמ"ן, זכרו כצוף ומן. הגאון המפורסם חריף ובקי מוהר"ר מאיר מאזוז שליט"א. ראש ישיבת כסא רחמים תכב"ץ. שלום רב וברכה רבה. רב מאד נעלה! ...עברתי בהשקפה יפה על קונטרסו "דרכי העיון" ששלח לי לבא בהסכמה. וראיתי

ואמנם, בספר זה בא לידי ביטוי חילו התורני של מרן המחבר. מאמריו מלאים בכללים וחיידושים, שפתו העשירה קולחת, מרתקת וכובשת, עד שכל המתחיל לקרוא, מתקשה להרים עיניו מן המאמר עד כלותו אותו.

אל ישליך אדם דעתו

הרושם הכללי שמתקבל מקריאת הספר, הוא שאין ללומד לכלוא את רוחו, ולעצור בעד עצמו מלהביע את חיידושו והערותיו. וזאת על פי הכלל הגדול שנתן רבנו הרמב"ם ז"ל באגרותיו לחכמי מרסיליא: "לעולם אל ישליך אדם דעתו אחריו, כי העיניים הם לפנים ולא לאחור!". "אין הכוונה" הוא מסתייג (במאמר ב' אות ז') "לומר שאדם יתחשב רק בשיקול דעתו וסברתו, וכל דבר שאינו מובן לו יזרנו הלאה ח"ו, שאם כן היה לו לומר "לעולם לא יזוז אדם מדעתו". אפשר לצרף סברתך לסניף, אפשר להעיר, לגשש ואף להשאיר בצ"ע. אבל לא "להשליך" לגמרי. מי יודע, אולי בהערתך זו אתה דולה חספא, והדורות הבאים יגלו מרגניתא תותה?".

בדבריו (מאמר ב' אות י"ז), הוא גם מאדיר את כוחו של הלומד שיש ביכולתו למצוא חיידושים מקוריים, וטוען כי כל צורב באשר הוא מסוגל לחדש בעצמו, ולדלות פנינים חדשים שלא קדמו בהם אדם זולתו. ולא רק בדרך הרמז והדרוש, אלא אפילו בדרך הפשט, שנראה שכבר דשו בה די. וכפי שהוא מעיד "כמה פעמים מוצא הלומד ביאור חדש והברקה בלימודו, ובכל עמקי הוייתו מרגיש שזהו לאמיתה של תורה! חויה כזו נדירה היא, אבל כמעט נתנסה בה כל לומד". גם כאן מביא מרן המחבר שתי דוגמאות של חיידושים כאלו מנסינו.

בהמשך המאמר, מראה מרן המחבר שלא רק חיידושי תורה מוצא הלומד בדרך לימודו, כי אם גם חיידושי מדע מהדורות האחרונים, אשר צצים בהפתעה בין השורות ובין הקמטין של דברי חז"ל.

שכת"ר כל רז לא אניס ליה. הוא נאמ"ן ודבריו חיים ונאמנים. עמד על כל הנקודות הצריכים לדרכי העיון, בבקיות רבה בדברי גאוני עולם ראשונים ואחרונים. עם מה שחידש בטובו בתוספת מרובה על העיקר. ודבריו שקולים בפלס חכמה ודעת. אין לך פנה שלא נשתטח בה. איישר חיליה לאורייתא, מאן דתיליד ליה אמיה כוותיה תליד. דברים אמתיים נכוחים למבין וישרים למוצאי דעת. והם דברים שצריך כל חכם ודיין לדעת אותם ולהתנהג בהם. וגם אני הצעיר לא אחשוך פי מלשבח ולפאר שיטת רבותינו הספרדים...".

מפעימה ביותר תגובתו של הרה"ג ר' שמעון חי אלוף שליט"א (רב קהלת "אהבה ואחוה" בנויורק) על קריאת "דרכי העיון", כפי שהוא כותב במכתב (מיום ד' בסיון התשל"ט): "...מעטים הם הימים ששמחתי שמחה כה רבה כאותו היום שקראתי את המאמר המאלף... והרבה נתווסף לי הן בהבנה עמוקה להגדיר מהו בדיוק "העיון" והן בחידושו הנפלאים המובלעים במאמר...".

הדרך והעיון

ישנם ספרי הדרכה וישנם ספרי עיון, כשהחילוק ביניהם הוא ברור. בספר זה, קיים שילוב נדיר של הדרכה יחד עם עיון. בכדי שהקורא יחוה את הכללים למעשה, מכניס אותו המחבר הגדול לנבכי סוגיות שונות ומהלך עמו בדרכי העיון ובמשעולי החכמה בדוגמאות שונות.

ואכן, העצמה הרבה הטמונה בספר אינה היסודות והכללים, כי אם הדוגמאות שמשרטט הגאון המחבר ביד אמן. והגם כי נראה כביכול שהן באו דרך אגב להסביר את הכלל, יש בהן ברכה מרובה, וקובעות ברכה לעצמן. לרוב, מדובר בחידושים פרי מוחו, שחותרם המקוריות טבוע בהם, ודרכם ניתנת הצצה לדרכו המיוחדת בניתוח סוגיא והתמודדות עם קושיות.

העובדה שהחזון איש הינו נצר למשפחה ספרדית. הרב מוכיח זאת מכך שהחזון איש היה מזרעו של הג"ר אריה ליה אפשטיין בעל הפרדס (כמ"ש בפאר הדור ח"א עמוד ל"ה הערה 9), ובספר "מקור ברוך" להר"ב אפשטיין כתב כי שורש משפחתו מגלות ספרד ונקראת בתחילה "בנבנישתי", ובגלות ספרד נחלקו לשתיים, חלק התיישבו בטורקיא וחלק בגרמניה בעיר אפשטיין שבמדינת הסן והחליפו את שם משפחתם מבנבנישתי לאפשטיין. ע"ש. עוד הוא מרמז שם שכיון שהחזון איש בא במקור מטבע ספרדי, נמשך בשונה מיושבי עירו ושער מקומו לאהבת הפשט.

גילוי מעניין נוסף המופיע במאמר ג' (אות נ"ד), הוא ששיטת הגר"א בלימוד שכל כך הרבו לדבר עליה כותבי תולדותיו, היא בעצם השיטה הספרדית מדור דור. והוא מביא לכך הוכחה מפורשת לכך, כדלהלן: ספר מדבר קדמות למרן החיד"א נדפס לראשונה בליוורנו תקנ"ג, וביאור הגר"א לאורח-חיים נדפס לראשונה בשקלוב תקס"ג (עשר שנים אחרי הופעת ספר מדבר קדמות). והנה מי שיקרא את דברי בני הגר"א ז"ל בהקדמתם לביאור הגר"א על ש"ע א"ח, בענין שיטת הלימוד שלו, ולעומתם את דברי החיד"א במדבר קדמות (מערכת ח"ת אות טו"ב) בשם הרב אברהם קונקי ז"ל שחי לפניו כמאה שנה, על חכמות התורה, ימצא כי דברי בני הגר"א לקוחים מספר 'מדבר קדמות'. לכן הוא מסיק: "אסור לנו לחשוך את בני הגר"א זצ"ל הקדושים והטהורים ב'גניבה ספרותית' חלילה, אלא כיון שראו ששיטת אביהם הגאון זצ"ל מתאימה פלל לשיטה הספרדית, שכבר כתובה וערוכה לפנייהם בצחות לשון וחרוזים יפים מהרב אברהם קונקי ז"ל, מלאם לבם להעתיק משם משפטים שלמים, כי האמת אחת היא, וסדנא דארעא "קושטא" חד הוא".

ומה יותר מתאים לסיים את המאמר, מאשר בקריאתו הנרגשת של מרן ראש הישיבה בסיום המאמר השלישי: "ואתם הרי ישראל, ראשי הישיבות רבנו ותלמידיהון ארזי התורה, אחלי

הנה אחת הדוגמאות המרתקות שהעלה בחכתו: בשנת התשמ"א בערך פורסם בעתונות תגלית שמצא אחד החוקרים, שְׁמוֹסְתָם הלב של החזירים דומה לשל אדם, ולכן הוא מתאים במיוחד לצרכי ניתוח באדם. והנה תוך כדי לימודו הבחין מרן רה"י שליט"א כי גילוי זה נכתב כבר בגמרא תענית (כא:): שאני חזירי דדמיין מעייהו לבני נשא, ולכן אם יש בהם מגפת דְּבַר מתענין, לפי שמעיהם דומים לשל בני אדם. אך ישנה בעיה - בגמרא אמרו מעיים ולא לב. הפתרון לכך נמצא ב'פרי חדש' ביו"ד (ריש סימן ע"ה) שכתב שלפעמים כלול הלב בכלל בני מעיים. וכן הוא מוכיח משורה של מקורות בתלמוד שלב נקרא בלשון הגמרא 'מעיים'. הגאון שליט"א מציין עוד כי במוסף "עונג שבת" (הנספח לעתון "יום ליום", חג הפסח התשס"ד) פורסם שזריקת האינסולין לחולי סכרת נעשית מדמו של החזיר, לפי שלבלב החזיר (זהו האיבר הפגוע אצל חולי סכרת) הוא הכי מתאים לבלב של בני אדם. עד כאן. ובוזה מובן דנקטו בגמרא "מעיהו", לכלול את הלב ואת הבלב.

לאורך כל הספר הנפלא, ניכר חוש הביקורת החד וההבחנה הדקה בהם נתברך הגאון המחבר. בכמה דוגמאות הוא מראה שהטעות היא מצודה הפרושה לפני כל אדם. בהקדמה לספר הוא מתייחס לכך בצורה פתוחה ומבהיר: "ישנם אברכים בדורנו הכועסים על השגות שאני כותב לפעמים על חכמי הדור וחושבים שכוונתי להתיהר או לקנטר ח"ו. ואני נקי מזה. ומעולם לא למדתי בשום ספר על מנת להשיג עליו רק על מנת ללמוד, ואם מצאתי דבר תמוה כתבתי למחבר, ואם המחבר נפגע מזה (כרוב חכמי דורנו) אני רושם בגליון הספר למזכרת. רק באתי להראות טעויות אנוש שגם רבותינו הראשונים לא נמלטו מזה... אבל אין זה מוריד מערך המחברים כלל ח"ו".

גילויים מפתיעים

בין השיטין, מסתתרים בספר זה לא מעט גילויים שעשויים להפתיע רבים מן הקוראים. כמו למשל,

תמצית יסודות העיון

אם נבקש לתמצת ביריעה קצרה זו את שיטת העיון, נזדקק להשתמש בלשונו הזהב של מרן רה"י בתחילת הספר: "בחכמת תורתנו הקדושה ועיון הש"ס ומפרשיו, נתגבשה ונוצרה במרוצת הדורות דרך לימוד מיוחדת, לא יערכנה זהב, והיא ביקוש "פשט ההלכה והוגן הסוגיות עם הסכמת השכל הישר". במלים אחרות: "שאיפה להבנה עצמית ומדויקת בגמרא רש"י תוספות ומפרשיהם, לחתור ולחדור לכוונה המקורית של הדברים בבטחון מושלם בלי היסוסים ופקפוקים".

בספר החדש הוא מעמיד את בנין העיון על חמשה יסודות, הנה הם בקצרה ממש:

רבתי! קבלו את האמת ממי שאמרה. חנכו את תלמידים ושומעי לקחכם על ברכי העיון הישר, כי ממנו תוצאות חיים ותומכיהו מאושר, ובלעדיו יהיו דברי הש"ס והפוסקים כאגרתא דלא מיקריא וכחלמא דלא מיפשר, ואחרי העיון יגיע תור החקירות וההגדרות והפלפולים המבריקים ומשוחים בששר. הלא לאמונה שכמה פעמים נתקבלו במערכת "אור תורה" מאמרים מאברכי חמד שעשו עשרות שנים בבית המדרש ושמעו שיעורים מפי גדולי הדור, ויעשו גם המה כדוגמתם בכתב, וְבַהֲקָתָן דבריהם בכור העיון נתברר שלא הבינו לפעמים את הפיסוק הנכון (!) בגמרא ורש"י. ומה גרם לכל זאת? חוסר הדרכה בעיון והדרכה בכתב. בינו ודעו נאמנה כי השיטה הנקראת כיום "שיטה ספרדית", היא היתה לנחלה אצל רבותינו הראשונים וגדולי האחרונים, אשכנזים וספרדים, אשרי שיאחזו בסנסניה ואכל מעץ החיים וחי לעולם, והיתה לו שמחת עולם".

ממבטו של המו"ל

מאחורי הדפסת ועריכת הספר, עומד הרב **הראל זנזורי** הי"ו, העוסק זה עשור שנים ללא לאות במלאכת הקודש, הדפסת כתביו הרבים של ראש הישיבה. את עבודתו הוא עושה בחרדת קודש ובדייקנות, כשכל שינוי ולו הקטן ביותר (אפילו עיצוב האותיות), מובא למראה עיניו של מרן שליט"א. כנאה וכיאה לספרים אשר כל מלה בהם מדודה וחצובה מסלע הסנפרינון, ושיהפכו לנכסי צאן ברזל לדורי דורות.

בחיוך של שביעות רצון עמוקה, הוא מספר לנו כי מבחינתו מדובר בסגירת מעגל, שכן 'דרכי העיון' הוא הספר הראשון שהתחיל לערוך ולהקליד לפני עשר שנים, למרות שבינתיים הוציא ספרים אחרים של ראש הישיבה.

על תהליך העבודה בספר זה הוא מספר, כי בשלב ראשון הוקלדו גליונות הקונטרסים האישיים של מרן ראש הישיבה. שכן דרכו שלאחר שיוצאים ספריו לאור עולם, הוא עובר עליהם שוב וכותב בצדי הגליונות הגהות ובעיקר הוספות שנתחדשו לו. במקרה שהספר מתמלא בהגהות, נוטל הוא ספר חדש ואף בו מעיר את הערותיו. במקרה הזה, בגלל מרחק השנים התמלאו הגהות והוספות בשלשה קונטרסים. בנוסף, תוך כדי הגהה, הוסיף מרן תוספות רבות, מה שהפך את הקונטרס לספר. כמו כן שובצו הוספות מתוך כתבי המערכות של רבנו שקשורים לענין. בסך הכל, מסכם הרב זנזורי, כשליש מן הספר חדש לגמרי.

היסוד השלישי: כאשר עוסקים בדברי הראשונים, ביחוד בדברי רש"י, יש להפח מהו הקושי אותו הוא בא ליישב, מהו הפירוש האפשרי אותו הוא שולל ומפני מה שלל אותו. והרגיל בכך יבחין נפלאות.

היסוד הרביעי: כאשר עוסקים בדברי התוספות, יש לעמוד על הנקודה המרכזית בתירוץ ולהבין היאך הוא מיישב את הקושי או הקושיות בהן פתחו התוספות את דבריהם.

היסוד החמישי: בבואך לבחון את עצמך אם כיוונת לאמת בדברי התוספות והמפרשים, זאת עשה: נסה נא לכתוב מה שהבנת בעל פה על גליון נייר, ובדוק אח"כ אם דבריך מתאימים בד בבד עם לשון התוס' והמפרשים. אם התאימו הדברים בסידורן ובעיקריהן וההבדל הוא רק בהרחבת המלים והכפלתן - הרי טוב, ואם לאו - סימן שלא מבחין לגלות אם ההבנה נכונה". הכתיבה מרגילה גם להרצאת הדברים בצורה ברורה ובהירה.

"גם ברכות יעטה מורה..."

ברכת הצלחה לכבוד ידידנו
הרב הגאון

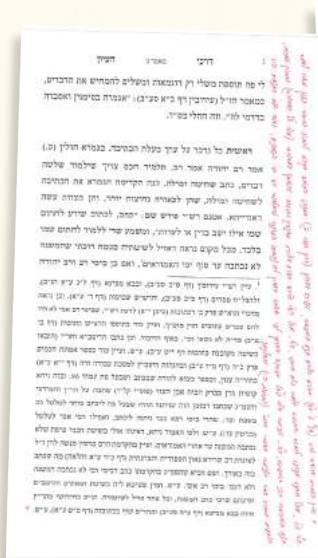
רבי אביעד כהן שליט"א

לרגל התמנותו לכהן פאר ראש
כולל הלכה "אור ברוך" צפת
בראשות הגאון המפורסם

רבי רפאל הכהן שליט"א

יה"ר שהקב"ה יסייע בעדו לקדם
את האברכים בלימודם, ויזכה
להגדיל תורה ולהאדירה מתוך
נחת ושלוה עדי זקנה ושיבה.

אכ"ר.

כן המאמרים הפכו לספר

היסוד הראשון: הדיוק - אין חסר ואין יתר בלשון הגמרא, רש"י ותוספות. אין חסר - כי לא בא הכתוב לסתום אלא לפרש, ולא יתכן שעיקרי הדברים חסרים בסוגיא או במפרשיה, כי לא באו לנסותנו בחיזות. ואין יתר - כי השתללו רבותינו תמיד לכתוב בקיצור ובדייקנות, מועט המחזיק את המרובה. לפיכך, אין להעמיס עליהם ביאורים שתירה כל שהיא. יש להעניק משמעות לא רק למלים בהן הדברים מובעים אלא גם לצורה בה מסודרים הדברים. יש להעדיף את הבנת הפשט המקומי, המשתמע מתוך הנכתב, גם אם הוא סותר לנאמר במקומות אחרים בתלמוד. התלמוד אינו יצירה של אדם אחד וטבעי שישנן סתירות בין סוגיות שונות.

היסוד השני: המאמרים מורכבים ממלים והמלים מאותיות, והמזלזל בהבנת והרכבת המלים והוראתן על בורין, ואפילו באותיות, מאבד טובה הרבה. יש ליתן את הדעת לכך שלפעמים משמעותו של ביטוי זהה משתנה אפילו באותו משפט. חשוב להעניק תשומת לב לשאלת הפיסוק הנכון. דרכו של רש"י לשלב בדבריו קטעים מדברי התלמוד, לפעמים טענו המדפיסים והציגו אותם כדברי רש"י עצמו, דבר הגורם לקושי בהבנה.

אם ידעת בשורה טובה לחבירך מה'ר ימה'רנה לו את בש'ר במדב'ר וחיתה נפשו בגללך כי המבשר טוב משיב הרוח.
(מן החיד"א, צפון שמיר סי' י"א אות קע"א)

השתתף באצוונו

ברכת ואלא טוב להוצאת הבת

הרב דוד בוכריץ שליט"א
נתיבות

הרב שמעון טוטאשוילי שליט"א
עכו

הרב הראל עשוש שליט"א
נתיבות

הרב אלישע ארנון שליט"א
אשקלון

הרב מאיר רביב שליט"א
אלעד

הרב צבי כהן שליט"א
בני ברק

הרב יניב בן שלמה שליט"א

מלמד בת"ת "אור המאיר"

הרב שלמה סעדון שליט"א
נתיבות

הרב יורם וואסה שליט"א
אשדוד

ר"מ בישיבת "ברכת ה"

הרב שחר ישי שליט"א
בני ברק

צ'ור ברכות

בהכנס הבן לצול המצוות

הרב זיו הכהן שליט"א
נתיבות

הרב עוזי מימון שליט"א
בני ברק

הרב עידן ישי שליט"א
בני ברק

הרב רפאל בן מרדכי מאוזז שליט"א
בני ברק

הרב גאלי כהן שליט"א
צפת

הרב יהונתן קוייתי שליט"א
בני ברק

הרב עמוס כהן שליט"א
בני ברק

הרב אליהו כהן שליט"א
ממנהלי ומייסדי
ת"ת "אור המאיר" - אלעד
ועורך "הוראה ברורה" הלכות
בשר וחלב.

ברכת סימן טוב להוצאת הבן

הרב יאיר שמילה שליט"א
בני ברק

הרב שלום מאדאר שליט"א
אלעד

הרב מתן חיים מאמו שליט"א
ירושלים

הרב ציון חדאד שליט"א
באר שבע

הרב ברק כלפון שליט"א
בני ברק

אנישואי הבת

הרב ישראל חדאד שליט"א
ב"ש
רב בית כנסת

אנישואי הבן

הרה"ג הרב יצחק פינחס שליט"א
בני ברק
דיין בביה"ד "משפט וצדק"

הרה"ג הרב רמי חדאד שליט"א
בבני ברק
ראש כולל בראש העין

להוצאת הנכדה

הרב יאיר הכהן שליט"א
ירושלים
מנהל תלמודי תורה
"לחם הבכורים"

נשמח לפרסם את

שמחתכם בהוצאת

ברכת סימן טוב ואלא טוב אנישואיו

הרב חיים זאב סביליה שליט"א
ירושלים

הרב שגב ורדי שליט"א
אלעד
מלמד בת"ת "איש מצליח"

להוצאות ניתן להתקשר אל:

0504158562

הקמת אני מגיד

ההכנות בעיצומם

שיפורים וחידושים לייעל את הפקת הערב מתוכננים להילולא הקרובה שתתקיים אי"ה ביום שלישי ט"ו טבת באולמות המפוארים "חצר המלכה"

שעות רבות של התכנסות לדון אודות ייעול ותפעול ההילולא השנתית, הביאו לשיפורים משמעותיים חדשים.

בין הדברים שהגיעו לידיעת המערכת הוא אוהל ענק בגודל 18 מטר שיוקם מחוץ לאולם-בכניסה. את האוהל יחצו שלשה שרוולי כניסה שיעשו סדר בכניסות וביציאות, וכן לחלוקה מסודרת בין אנשי הכבוד, הנגידים ושאר אורחי הערב. לאור הצפי לאורחים רבים משנה שעברה, כפי שקורה מידי שנה, נוספו השנה עוד כמאה וחמשים מקומות ישיבה, דבר שהתאפשר בעקבות הוצאת דוכני חלוקת השי אל מחוץ לאולם לאוהל שיוקם השנה כאמור.

עם זאת ערוכים חברי הפקת הערב לכמות משתתפים גדולה אף מזו, ולכן בסיכום עם הנהלת האולם הוחלט להעמיד השנה אולם רזרבה עם מאות מקומות ישיבה נוספים למקרה הצורך.

יש לציין כי אף באולם הרזרבה יותקנו רמקולים ומסכים בכדי שיהא ערוך לאפשרות ויידרש פתיחת האולם.

שיפור משמעותי נוסף השנה, רשת מחשבים תוצב בכניסה לאולמות, שתהא מחוברת למשרדי הישיבה ותתעדכן בשמות ופרטי כל רוכשי הכרטיסים.

מהנעשה והנשמע בישיבה ובמוסדותיה

זאת בעקבות הבלבול שנוצר בשנים האחרונות שנמכרו מאות כרטיסים למאזיני ערוצי הרדיו המשדרים פרסומות על ההילולא, וכרטיסי הקונים נשלחים דרך הדואר. מה שקרה, שחלק מהרוכשים לא קבלו את המעטפה בה נמצא אף כרטיס הכניסה, ובכך נגרם אי נעימות בכניסה לאולם.

השנה בעזרת רשת המחשבים שתעבוד עם תוכנה שנבנתה במיוחד עבור ערב ההילולא, כל פרטי הרוכשים יעודכנו במחשבים שיעמדו בכניסה לאולמות, ואף הרוכשים בימים ובשעות האחרונות לפני ההילולא ואף בהילולא עצמה דרך הטלפון, יתעדכנו מיידית, ויוצגו אצל האחראים בכניסה.

לא נוכל לכתוב על כל הארגונים והשיפורים, רק נסיים בהפתעה כי השנה שלש מתנות יחודיות יחולקו לבאי ההילולא.

למי שלא יודע, מערך של אוטובוסים מוכן ומזומן לשירות באי ההילולא מכל רחבי הארץ, בתיאום מראש אצל הרכזים בכל עיר, פרטים במשרד הישיבה.

בואו בהמוניכם לכבודה של תורה

אלול בכסא הרחמים

בימי אלול הרחמים, בעוד חרדת הקודש ניכרת ביתר שאת על פני הבחורים תלמידי הישיבה הקדושה, הוזמנו מידי יום ביומו רבנים דרשנים ומגיידים חשובים

לשאת דברי כיבושין, מוסר והתעוררות בהיכל הישיבה. מהבולטים שבהם הגאון הגדול רבי **שלמה בן שמעון** אב"ד הגדול לערעורים בירושלים (לשעבר), והמגיד המפורסם הרה"ג רבי **יהודה יוספי** שליט"א, והרה"ג רבי **יצחק קולדצקי** שליט"א, והרה"ג רבי **ליאור כחלון** שליט"א ראש ישיבת רב פעלים בחדרה, ועוד. וכן מחכמי הישיבה הרבנים הגאונים הרב **עוזי מימון** שליט"א. והרב **יוסף**

הרב ליאור כחלון בהיכל הישיבה

פּרץ שליט"א והרב **אליהו בנימין מאדאר** שליט"א, זאת בנוסף לשיחות השבועיות הקבועות ממרן **ראש הישיבה** שליט"א, ומוה"ר רבי **צמח מאזוז** שליט"א. גולת הכותרת היתה כאשר ביום שני כ' באלול, בשעת ערב מוקדמת עלו כל תלמידי

הישיבה הגדולה לירושלים עיר הקודש. תחלה, זכו התלמידים להיכנס אל הקודש פנימה, למעונו של רשכבה"ג נשיא הישיבה הגאון **רבינו עובדיה יוסף** שליט"א. הבחורים התכנסו בבית הכנסת הממוקם מתחת לביתו והמתינו בצפיה דרוכה לבואו. עם כניסתו ברכו התלמידים ברכת "ברוך שחלק מחכמתו ליראיו", שתקנו חז"ל לברך בראיית חכמי ישראל. ולאחר מכן התפללו תפלת ערבית, כשלפני התיבה עבר החזן המפורסם רבי **ציון יחזקאל** הי"ו מבאי ביתו של הרב, שהזדמן לשם באותה שעה. בגמר התפלה מסר מרן לתלמידי הישיבה, שיחה מרתקת קרוב לשעה (!) בעניני דיומא, המתובלת בקטעי גמרא ומדרשים, אגדות ומשלים כדרכו בקודש. המלים היו כטל תחיה לתלמידים ששתו בצמא כל מלה. לאחר סיום הדרשה, בירך הרב את כל תלמידי הישיבה, וכן את מו"ר המשגיח הגאון רבי **מיכאל סגרון** שליט"א. או אז שב לחדרו לא לפני שדרש בשלומו האישי של מרן ראש הישיבה שליט"א. כשמבטיהם של התלמידים מלווים אותו עד שנסגרה הדלת אחריו. מחיל אל חיל, נסעו הבחורים לאחמ"כ הישר אל שריד בית מקדשנו הכותל המערבי. ובהגיע נקודת חצות התכנסו כולם לאמירת סליחות בצוותא בהתעוררות רבה, וכמובן לאחר הסליחות התישבו כולם על הארץ לאמירת תיקון חצות בכוונה רבה, ולאחר הסיום בעוד לילה שבו הבחורים אל הישיבה לחטוף תנומה עד לתפלת שחרית. אכן חוויה רוחנית נפלאה שלא תשכח במהרה.

הראשון לציון חזר לישיבה

באחד מימי עשי"ת בין כסה לעשור זכינו לביקורו של מרן הראש"ל הרב הראשי רבי **שלמה משה עמאר** שליט"א,

דברי חיזוק והתעוררות

שהגיע במיוחד לשאת מאמרותיו כחלק ממסעו הגדול בימים אלו ברחבי הארץ והעולם, לחזק ולקרב את עם ישראל לאביהם שבשמים. מוהרי"ץ שליט"א קיבל את פניו בדברי ברכה תוך שהוא מציין שבעבר הלא רחוק, היה הרב מגיע באופן קבוע לתת שיחות חיזוק בישיבה, אלא שבשנים האחרונות נבצר זאת ממנו מתוקף תפקידו

בחורי הישיבה מאזינים ברב קשב לדברי הראש"ל

והעול הנתון בצווארו כרב ראשי וראש אבות בתי הדין, וכן מחמת המרחק. הראש"ל שליט"א שמתוקף תפקידו נפגש ושומע רבות מאנשי צבא ומלחמה הנמצאים בסוד הענינים הבטחוניים, דיבר על הנסים והנפלאות שעושה עמנו ה' יתברך ומצילנו מיד כל אויבנו ושונאינו. וכי הסימנים המעידים על הגאולה הקרובה, כבר מתממשים לנגד עינינו, ועל כן לא נותר בידינו אלא למהר

לחזור בתשובה שלמה, ולקרב אחרים, כדי שנהיה ראויים לקבל פני משיח. בתוך דבריו הזכיר את מוה"ר החסיד המלוב"ן רבי **ינון חורי** זצוק"ל (ששימש כר"מ בישיבה שנים רבות) שצפה ברוח קודשו את התאריך המדוייק לסיום מלחמת המפרץ, ומתוך כך נמשך לספר עוד ועוד משיחותיו הרבות עימו, וכן עוד סיפורי מופתים, תוך שהוא מבהיר שכלל לא נתכוון לדבר עליו, אך כיון שהזכירו, הדברים והמעשים באים מאליהם.

בסיום השיחה, וכן לאחר שנודע לו שתלמידי הישיבה עורכים באותו הלילה תיקון כרת, ביקש בעת רצון זו לומר תפלת הרש"ש עם "לעולם ה' דברך" וגו' י"ב פעמים, עם בחורי הישיבה הגדולה והקטנה גם יחד להצלחת כלל ישראל בכוונה רבה. יה"ר שתקובל תפילתנו ברצון. אמן.

קרן אור שמח - ההגלה השנתית

בטקס מיוחד שנערך ביום חמישי ו' חשוון, התקיימה ההגלה השנתית שע"י הקרן, במעמד נשיא הקרן **מון ראש הישיבה** שליט"א שהתענין כדרכו בהכנסות ובמלגת הקרן. כמו כן הרבה לדבר על חשיבות הקרן, והמחויבות לתמוך ולהחזיק בה, ובפרט תלמידי הישיבה שנעזרו וְעָזְרוּ על ידה. הכרטיסים שעלו בגורל זכו בפרסים יקרי ערך כדוגמת ש"ס מהודר, מערכת סטריאו, מיקסר חשמלי, מוצרי חשמל נוספים. ועוד ועוד.

הנהלת הקרן בשם חתני הישיבה, מודה מקרב לב לכל ידידי ותומכי הקרן, שפעלו באונם ובהונם למען הצלחת המגבית, ומאחלת להם שפע ברכה והצלחה וכל מיילי דמיטב. אמן.

אזכרה שהפכה לכנס חיזוק לשקידה בתורה

כמידי שנה ביום הסתלקותו לגנזי מרומים של מוה"ר הגאון המופלא רבנו משה הלוי זצוק"ל בעל מנוחת אהבה ועוד, מתקיימת בישיבה - ישיבתנו הקדושה - בה גדל ונתעלה, ובה הרווה ממעינותיו לעשרות תלמידיו אשר שתו בצמא את דרכו ומשנתו, וספגו ברוחם התמדה ושקידה מדמותו המופלאה, אזכרה ועצרת חיזוק לזכרו ולעילוי נשמתו הטהורה והזכה.

ביום שלישי י"א במר חשון השתא, התאספו תלמידי הישיבה ואבריה ברחבי הארץ, תלמידיו שומעי לקחו ומוקירי זכרו, אל אולם חדר האוכל של הישיבה, בעוד שהשנה נפתח אף אולם חדר האוכל של ישיבה גדולה לאור המשתתפים שמתרבים מידי שנה שלא כפי הרגיל.

שפה בהירה וברורה... הגר"ד במשאו.

האזכרה שבמשך השנים התגבשה למעמד חיזוק לשקידה בתורה הקדושה, מתכבדת מידי שנה בהשתתפותם של **מרן ראש הישיבה שליט"א** מוה"ר **רבי צמח מאזוז שליט"א** והרמ"ם בישיבה כשמידי שנה מוזמן אחד מתלמידי מוה"ר ז"ל למסור שיעור במשנתו של הרב.

כמות המשתתפים מתרבה מידי שנה

השנה השתתפו ג"כ הגאון הגדול מר בריה דרבינא **רבי דוד יוסף שליט"א** רבה של הר נוף ומחבר סדרת הספרים "הלכה ברורה". ותלמידו של רבינו-הרה"ג **רבי אופיר טנגי שליט"א** מחבר ספרים רבים בהלכה ובאגדה.

הגאון ר' דוד יוסף שליט"א מסר שיעור בהלכות שבת בדין שכירות בע"ש לגוי, כשהוא נושא ונותן בדברי מוה"ר זצוק"ל, ומבאר ומנתח

סוגיות עמוקות אלו בשפתו הבהירה, עד להכרעת ההלכה. בתום הדיון פנה לאברכים ובחורי הישיבה, וקרא להם ללכת בשיטת הכתיבה והלימוד של מוה"ר זצ"ל שהוא דוחה את כל הפירושים האפשריים, אם זה מהלשון או מהענין עד שהפירוש הנכון מוכרח ועולה מאליו. על הפליאה מהיכן בקי ורגיל הוא בשיטת לימודו של מוה"ר למרות שאינו נמנה מתלמידיו, העובדה שסיפר הניחה את הדעת, והיא כי במשך כתיבת סדרת ספריו "הלכה ברורה", ידו ממשמשת תדיר בספרי מוה"ר: "ברכת ה'" ו"מנוחת אהבה" ומוצא בהם הרבה חכמה ותבונה. חביבות יתירה הפגין מרן ראש הישיבה לגר"ד יוסף שליט"א ואף אמר במשאו כי נהנה מדבריו באופן יוצא מהרגיל, מרן גם התייחס לענין ההלכתי בדברי הגר"ד והאיר והעיר בדברי הגר"ד שליט"א, א, ורק לאחמ"כ דיבר בענינא דיומא.

בסיום הערב חולקו עשרות תעודות לנבחנים על מסכתות הש"ס במסגרת מכון זכרו תורת משה עבדי שהוקם לזכרו של מוה"ר זצ"ל, כשתחנה זו היא השניה בשנה לחלוקת התעודות כפי שסופר כבר בגיליון הקודם, הבחורים השקדנים שנבחנו, זכו לקבל את התעודה מידם של מרן ראש הישיבה שליט"א והגר"ד יוסף שליט"א כשהרבנים מאצילים עליהם מברכתם שיעלו ויתעלו עוד ועוד.

הערב תם כשהכל שמו בכליהם צידה וחשק לשקידה והתמדה מדמותו המופלאה של הרב.

הדרן עלך

בהשתתפות עשרות חברי שיעור דף היומי בישיבה לזכרו של הצדיק ר' **שמואל עידאן** זצ"ל נערך בטקס רב רושם סיום מסכת חולין, במעמד יוזם ומקים השיעור, ראש הכולל הגאון ר' **דוד עידאן** שליט"א אשר מכבד את השיעור בהשתתפותו מידי יום, ובמעמד מוסר השיעור הגאון ר' **אליהו בנימין מאדאר** שליט"א ראש כולל "פקודת אלעזר" - אלעד.

סעודת סיום המסכת נערכה כיד המלך ברוב פאר והדר, באולם חדר האוכל של הישיבה, כשהרכב של נגנים וחזנים מנעימים את הסעודה לכבודה של תורה. כאן המקום לציין, כי בכל סיום מסכת נערכת סעודה מפוארת בארגונו המוצלח של ידידנו הרה"ג ר' **משה פחימה** שליט"א מוותיקי השיעור, "ישא ברכה מאת ה'.

אשרי "שאל יעקב"

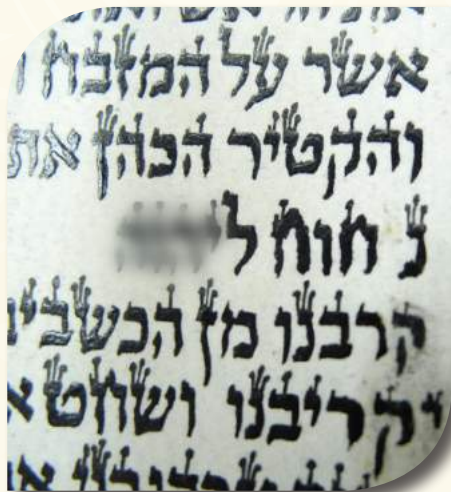
למי שעוד זוכר, בגליון ב' לחודשים תמוז, אב, אלול. התפרסם במדור "חדש באוצר"

סקירה על הספר החשוב **"שאל יעקב"** להרה"ג רבי **יעקב נסיר** שליט"א מבוגרי הישיבה. כעת שמחים אנו לשוב ולכתוב על הספר, אך בתוספת גושפנקא מאת חברי ועדת הפרסום של עיריית "בני ברק", ע"ש מייסד העיר ר' יצחק גרשנטקורן זצ"ל. כידוע מזה 32 שנה מחלקת עיריית בני ברק מדי שנה פרסים לכותבי החיבורים החשובים והמכובדים ביותר לאותה שנה. אצל כל מחברי הספרים שוכנת הציפיה לזכות בפרסים אלו רק בכדי להמנות בין אלו שהוגדרו כמחברי ספרים חשובים מבין מאות הספרים היוצאים כטיפות אחר הגשם בעיר התורה "בני ברק".

אלא שהסכויים קלושים לנוכח המתמודדים החשובים כראשי ישיבות דיינים ות"ח מובהקים. כך למשל אחד הזוכים באחת השנים היה מוה"ר הגאון המופלא ר' **משה הלוי** זצוק"ל על ספרו **"תפלה למשה"** ח"א. כעת נתבשרנו כי בין זוכי השנה היה הספר שו"ת **"שאל יעקב"** לידידנו הנ"ל, בו ראו חברי הועדה מהחשובים והנבחרים מבין כל מאות החיבורים שהוגשו לפנייהם. נברכו שיזכה להפיץ כל מעיינותיו חוצה, ויהיה שמו כשם הגדולים אשר בארץ אכ"ר.

אחרי מאה שנה נמצאו שני טעויות בס"ת המדוייק, היתכן?!

אחרי שהובטח לפני כמאה שנה זהוב על כל טעות לסופר שימצא טעות, ואחרי בדיקת מחשב שתוצאותיה ס"ת מוגה ומדוייק ללא טעות. נמסר בחודשים האחרונים שוב הספר לבדיקת מחשב, ובדו"ח תוצאות הבדיקה נרשם אות חסרה 1-, אות מוחלפת - 1.

הסיפור המקדים סביב ספר התורה האגדי הזה, כבר התפרסם בספר "פטיש החזק" תולדות חייו של מרן מייסד הישיבה זצוק"ל שיצא לפני כשנה. אך לתועלת מי שעוד לא קרא נביא את התקדים בקצרה.

ובכן, לעי"ת ג'רבא הגיע בימי רבי רחמים מאזוז זצוק"ל סבו של מרן מייסד הישיבה זצוק"ל, שלוחא דרחמנא מא"י, ובידו אוצר - ספר תורה.

לפי דבריו, ספר התורה מוגה ומדוייק עם כתב נדיר ביופיו. הכל הצטופפו סביב השד"ר, ורכנו על גבי הס"ת בהתפעלות ניכרת מהכתב המיוחד והנאה. בצעד לא צפוי, הציע השד"ר

את ספר התורה הנחשק למכירה פומבית, בה זכה ר' רחמים. את השתלשלות המכירה והזכיה המרתקת ועוד, תשלימו מתוך הספר "פטיש החזק".

מה שקשור לענייננו היא העובדה כי ר' רחמים לא הסתפק בעדותו של השד"ר בדיוקו של הספר, אלא מסר את הספר שוב לבדיקה אצל צוות סופרים שעבדו על הספר והגיהו אותו כפי יכולתם. כשסיימו והגישו את הספר, הפתיעם ר' רחמים והשיב להם את הספר, וביקש לעבור עליו שוב, כשהוא מבטיח מטבע זהב - על כל טעות שתמצא מעתה. הסופרים המומחים עטו על האתגר, אך למרות

המאמץ שום סופר לא מצא ולו טעות אחת. וכך בעצם זכה הספר בתואר "המדוייק", מי יודע אולי זהו המקור וההשראה ל"סידור המדוייק" "החומש המדוייק"...

לימים כשעלו מרנן ורבנן האחים הקדושים שליט"א הביאו עמם את הספר הקדוש לארה"ק, הגישו את הספר לבדיקת מחשב במכון "משמרת הסת"ם". הבודקים ששמעו את הסיפור שליווה את הגהת הספר, השתעשעו ואמרו בבטחו: "בא נראה כמה זהובים ישלם לנו הרב מאזוז"... אך הרב מאזוז לא נזקק לשלם אפילו לא זהוב אחד, כי אכן לא נמצאה שום טעות. והסת"ת נכנס להיכל הישיבה.

השנים חלפו ובהיותו והקלף היה משוח, ברבות השנים נסדקו הרבה אותיות, והספר כבר לא היה ראוי לקריאה. בעקבות זאת עבר הספר תיקון ושיפוץ יסודי מדוקדק לאורכו ולרוחבו במשך שנים, עד שלפני כחודשיים הסתיימה מלאכת - עבודת הקודש.

בתום התיקון נשלח הספר שוב להגהת מחשב אצל ידידנו ר' גד הכהן הי"ו מירושלים שהתנדב לעשותה בחנם לכבודה של הישיבה, והנה למרבה ההפתעה נתגלו בספר שני שגיאות משמעותיות כאמור.

כמובן הפליאה היתה גדולה, היתכן שיסתתרו שני טעויות גסות כאלה מעיניהם הבולשות של הסופרים המומחים? ואיך בבדיקת המחשב הראשונה לא נמצאו הטעויות? בבירור שערכנו אצל ידידנו ר' א. חדאד הי"ו שהופקד לעבור על תוצאות הבדיקה, קיבלנו את התשובה, כי ניתן להבחין בבירור כי השגיאות שנמצאו הינם חדשים שנפלו במשך תיקון הספר בשנים האחרונות, וכי הספר במקורו אכן היה מוגה ומדויק בתכלית הדיוק.

מעמד אדיר ומרגש

הכנסת ספר תורה עתיק וחמשה סיומי ש"ס!!!

יום חמישי י"ג כסלו יחרט בתולדות הישיבה כיום היסטורי שהתאחדו בו שני מעמדים נכבדים ונדירים במאד.

ספר התורה העתיק והנדיר אותו רכש לפני מאה וארבע עשרה שנים הצדיק רבי רחמים מאזוז זצ"ל זקנו של מרן "מייסד הישיבה" ונשיא הקהילה היהודית בג'רבא, הוכנס שוב, בטקס מפואר ורב רושם אל היכל ישיבתנו הקדושה.

במהלך סעודת המצוה שנערכה ברוב פאר והדר וכיד המלך בהשתתפותם של מרנן ורבנן, הוכתרו חמשה (!) מבחורי הישיבה בתואר "תלמיד חכם" לאחר שסיימו את הש"ס, ואף נבחנו על רובו כולו במסגרת מכון "זכרו תורת משה עבדי".

הכנסת ספר התורה שהיתה אמורה להיות לפני עשרות שנים עם הבאתו של ספר התורה לארה"ק ע"י מרנן ורבנן שליט"א, נדחתה כפי שכבר סופר בכתבה הקודמת היות שנתגלו סדקים באותיות בעקבות משיחת הקלף כאמור, והגיע זמנה ביום חמישי י"ג כסליו יומא דהילולא של בעל הספר רבי רחמים מאזוז זצ"ל לאחר עבודה

מאומצת רבת שנים של הגהה מדוקדקת ויסודית. [הסיפור המלא על גלגולו של ספר התורה בכתבה הקודמת].

שמחה כפולה ומכופלת

ובכן, כבר בצהרי היום הורגשה אורה חגיגית ומרגשת בישיבה, אולם חדר האוכל של הישיבה נערך כיאות להכיל את כל בחורי הישיבה גדולה וקטנה ומשפחות החתנים, ושלט נאה נתלה מעל קצה שלחן הכבוד "חתני הש"ס", שם התכבדו החתנים לשבת.

ראשיתה של הכנסת ספר תורה זה נעוצה בעצם מלפני כעשור, אז עמד מוה"ר רבי צמח מאזוז שליט"א בהילולא רבא דצדיקיא ומכר את הזכות להוציא ספר זה מביתו של הזוכה. להפתעת כל האורחים אז, מרן **ראש הישיבה** שליט"א וגיסו מוה"ר **רבי יצחק ברדא** שליט"א קפצו על המציאה ורכשו את זכות המצוה.

מוה"ר רבי רחמים בריקוד של מצוה עם הספר של רבי רחמים מאזוז זצ"ל

ואכן עשר שנים אחרי ביום חמישי י"ג כסליו השתא, בשעה שש וחצי בערב, האיר באור יקרות צבעוני וססגוני רחוב קהילות יעקב סמוך לביתו של מוה"ר רבי יצחק ברדא שליט"א ראש ישיבת "יצחק ירנן", שם היתה התחנה הראשונה, בה תפר מוה"ר עמוד אחד לספר התורה, כששמחה של מצוה נכרת על פניו.

משם צעדה תהלוכה של מצוה בשירים וריקודים לכיוון ביתו של מרן ראש הישיבה שליט"א, לתפירת העמוד השני. מרגש היה לראות את מרן ראש הישיבה ומרנן ורבנן ממשמשים בספר הקדוש והיקר ברגשי כבוד ובשמחה גלויה על הזכות הגדולה בהכנסת הספר שוב לבית תורה ותפלה. הרבנים שחו בהתפעלות למרן ראש הישיבה שליט"א על המציאה שנתגלתה עדות לענוותנותו הגדולה של רבי רחמים מאזוז זצוק"ל, והיא: בין עיטורי רימוני הספר המפוארים, הסתתר בכתב קטן שמו של רבי רחמים, מקום המעיד כי כל כוונתו היתה שלא ידעו מי בעל הספר החשוב והיקר.

לאחר קריאת מי הוא זה מלך וכו' יצאה התהלוכה מביתו של מרן לכיוון בנייני הישיבה בשירים וריקודים כיאה וכיאות לכבודה של התורה. בתהלוכה השתתפו, מוריננו **רבי צמח ורבי רחמים**, **הגר"י ברדא** הגאון **הרב יגאל כהן** ראש ישיבת "קדושת משה" ורבני הישיבה כשכולם לא מוותרים על הזכות לרקוד עם ספר התורה העתיק.

בתום הסיבובים האפשריים ברחובות השכונה הגיעה התהלוכה לבנייני הישיבה, ויחד עם ספרי התורה שהוצאו לקראת ספר התורה המחודש צעדו הבחורים כשספרי התורה בחיקם אל אולם חדר האוכל של הישיבה לריקוד של מצוה, עד לבואו של מרן ראש הישיבה שליט"א.

פתח את השמחה מוה"ר רבי צמח ודיבר על חשיבות המעמד המשלב בתוכו שמחת תורה שבכתב ותורה שבעל פה, וציין כי כל אחד מהחתנים קיבל שי מהישיבה בשווי אלפיים שקל כדוגמת ש"ס עוז והדר הגדול המפואר והמורחב. מוה"ר גילה בסוף דבריו כי בע"ה בשנה הבאה תיערך אי"ה הכנסת ס"ת נוספת לרגל מלאות חמשים שנה לייסוד ישיבתנו הקדושה, ומקוה אני -אמר מוה"ר- כי עד אז יהיו לנו חתנים חדשים מסיימי ש"ס.

גולת הכותרת היה כמובן משאו של **מרן ראש הישיבה** שליט"א, שהרחיב בשבחו

של בעל הספר על צדקותו וחסידותו, ובפרט בשבח ספרו "כסא רחמים" על התהלים, שזכה להגהתו החשובה של הגאון רבי משה שתרוג זצ"ל ראש הרבנים בתונס שאף עיטרו בחידושים ופנינים מתורתו. עוד ציין מרן כי הספר גדוש בדברי מוסר ובחכמת חיים, ומן הראוי לערוך את הדברים ולהדפיסם יחד עם צוואתו המפורסמת שנדפסה לאחרונה שוב בספר "מים חיים" להרה"ג **רבי חיים מאזוז** שליט"א (בנו של מרן ראש הישיבה שליט"א).

בדרשתו התייחס מרן אף לחתנים מסיימי הש"ס, וציין כי שמח לראות כי שלשה מתוכם לומדים אצלו בשיעור. מרן האציל עליהם בדברי ברכה ועידוד שיזכו לעלות מעלה מעלה, לחבר ספרים חשובים, ולהפיץ תורה ברבים. ולא תארי הכבוד והשם

מקבל תעודת "תלמיד חכם" ממרן שליט"א

קובע - אמר מרן - אלא מי שבאמת יתמיד וישקיע יחדש ויכתוב, הוא יהיה גדול אמיתי! כמו הרמב"ם ששמו הוא התואר הכי גדול ונכבד שיש, מבלי שהחזיק בתארים ומשרות נכבדות. ואפילו לא יחזיקו בשום משרה רבנית (שאינה נמדדת תמיד בגדלותו של המועמד), יבוא יום והכל ילכו לאורם. ניכר היה בשמחתו הגדולה

של מרן עד שיצא מגדרו ודיבר רבות בשבחם של תלמידי ובוגרי הישיבה, ואף נקט מרן דוגמא לספרים חשובים ומועילים מפארותיה של הישיבה כדוגמת ספר "תפלה למשה" למוה"ר גאון המופלא רבי משה הלוי זצ"ל, וספר "אמרות טהורות" לגאון רבי אליהו בנימין מאדאר שיבדל"א.

בסיום דבריו הכתיר מרן את החתנים מסיימי הש"ס בתואר "תלמיד חכם", ואף העניק להם תעודה על כך.

אחריו נשא דברים הגאון רבי יצחק ברדא ראש ישיבת "יצחק ירנן" שהסביר בנועם דבריו את מעשיו של החכם "בר בי רב דחד יומא" ומעלתו. והרחיב בשבח השקידה בתורה והדרך להגיע לזה, ואף סיפר כמה עובדות מתקופת צעירותו שנטעו בלב בחורי הישיבה שאיפות טובות לשקידה בתוה"ק.

הערב נחתם בהענקת המתנות הנכבדות לחתנים מסיימי הש"ס, ואף לנוכחים כולם הוענק חשק לשקידה בתורה, ושאיפה גדולה להגיע למה שהגיעו החתנים.

ראשי פרקים

פרקים קצרים מהווי הישיבה ומוסדותיה

הספר אזל תוך יומיים

יומיים בלבד חלפו מאז הגיע ספרו של מרן ראש הישיבה "דרכי העיון" אל מדפי חנות המכון, וכבר נאלצו להשיב את פני הדורשים ריקם. יצוין כי תכף הוזמנה הדפסה שניה בכמות כפולה, ונוכל אף לפצות את המצפים, בבשורה כי ההדפסה השניה אינה בעצם עוד הדפסה, אלא מהדורא חדשה עם מילואים וגם מפתחות על סדר הש"ס. המלצת המערכת: אל תמתינו למהדורא השלישית.

ותתפלל חנה ותאמר...

בבית הספר "ותתפלל חנה" החליטו לשפר ולשדרג את בטאון בית הספר. ואכן בחודשים האחרונים הופיע הבטאון מידי חודש ממש, כשהוא מחודש לחודש גדל

בכמות החומר ובאיכות המאמרים העריכה והעיצוב. לפי דברי הנהלת בית הספר תועלת הבטאון ניכרת בקרב התלמידות במדה רבה, וכי ההשקעה כדאית למרות הוצאות הרבות המתלוות להוצאת הבטאון.

מוסיף והולך...

הזדמנות נוספת מצאו רבני הישיבה מזה שנים לעידוד השקידה וההתמדה בקרב בחורי הישיבה. בלילות ימי החנוכה נמכרת זכות הדלקת הנרות למרבה במחיר במכירה הפומבית שמתקיימת בהיכלי הישיבה. כמובן המחיר אינו אלא דפי גמרא ובית יוסף, לפי

סיכום הרכישות במשך השנים, תלוי בכניסה לבית המדרש בישיבה גדולה.

התקנון התלוי בלוח המודעות, תחת השם "הלכות הדלקת נר חנוכה". בהצצה בין רוכשי המצוות במשך השנים, ניתן לומר כי כמעט מידי שנה נמכרת ההדלקה במחיר יקר יותר משנה שעברה.

מנהג מעניין הונהג ע"י המשגיח בישיבה גדולה הרה"ג מיכאל סגרון שליט"א, לזכות את הבחורים מחברי ספר באותה שנה, בהדלקת הנרות ללא רכישה. כך למשל לפני כארבע שנים הדליק את הנרות מחבר הספרים... "יומי דחנוכה" ג' חלקים על הלכות חנוכה.

מחמם את הלב

שוב הודות לפעילותה הברוכה של "קופת האברכים" בניהולו של הרב יצחק בכר הי"ו, התקיימה מכירת חסד בהיקף ענק של בגדי חורף לתינוקות וילדים, באולם חדר האוכל של הישיבה, במחירים זולים באופן משמעותי מאד ממחירי השוק. בנוסף לכך חילקה הקופה לאברכים תלושים בשווי עשרות שקלים לרכישה מהמכירה. השנה לאור בקשות חוזרות ונשנות מתושבי הסביבה נפתחה המכירה לאחר מכן אף למשפחות אברכים תושבי השכונה, שנהנו מרכישה במחירים נוחים ומתאימים למשפחות אברכים.

ברכת חזק וברוך ויישר כח לכל העוזרים והמסייעים לקיום המכירה.

ותכל כל עבודת...

זה כעת הושלם חיפוי שיש באגפים החדשים בבניי הישיבה. כידוע, לפני כשנתים מפני הצפיפות בחדרי הפנימיה, הוסיפה הישיבה קומה וחצי בבנין "בית שמואל" ובהם חדרי פנימיה נוספים, וכן אולם נוסף מעל גג הספריה המרכזית עבור מכון "הרב מצליח", כעת נסתיימה הבניה בחיפוי שיש מבחוץ בבחינת "לפאר ולרומם את בית אלוקינו"...

חזקו ידיכם כל אנשי חיל

ברכת חזק וברוך ויישר כח לידידנו היקר העוסק בצרכי ציבור באמונה,

ועומד לימין מוסדותינו תדיר

הרב פנחס צברי שליט"א

סמנכ"ל "מי ברק"

על פעלו הרב בכלל, ובעת האחרונה בפרט.

"וכל העוסק בצרכי ציבור באמונה, הקב"ה ימלא שחרם". אכ"ר.

גנים ובי"ס "ותתפלל חנה"

אסיפת הורים ב 6 דקות...

כולם יודעים שאסיפת הורים זה דבר מוכרח, אך בדרך כלל יש בזה הרבה עיכובים איחורים ועגמת נפש. כל הורה בטוח שכל ההורים יגיעו בזמן ורק הוא יהיה האחרון. אך מה שקורה בעצם, שרוב ההורים חושבים כך, ונוצר מצב שבשעה הראשונה מגיעים בודדים והמלמד שהמתין כבר שעה ויותר מנסה לדחוס בחצי שעה האחרונה את רוב ההורים- "האחרונים".

בת"ת "אהל משה" מצאו את הפטנט! וכבר עובדים אתו מספר שנים, וב"ה כולם יוצאים נשכרים. הא כיצד?! הסכיתו ושמעו. ובכן, בהנהלה ישבו וחישבו שלכל הורה מספיק שש דקות בכדי לדעת את מצב בנו, וכיצד ניתן לשפרו, שאר הקושיות והתירוצים וכמובן מקרים מיוחדים משלימים אח"כ... (בזמן הפנוי של הרב במהלך שהותו בת"ת או לאחר הלימודים). וכך מבעוד מועד, כל מלמד מחלק את הורי התלמידים לשעות מדויקות, וכך נראית הרשימה אצלו: פלוני- 18:00. אלמוני- 18:06. פלמוני- 18:12. וכן על זה הדרך, וכל הורה מקבל הודעה על שעתו המדויקת.

יש לציין כי בהנהלת הת"ת ערוכים גם להורה אב לכמה תלמידים בת"ת ומתמודדים עם זה ב"ה כמעט בכל אסיפה, כמה פעמים (כ"י), וכך נראית התוכנית: בן א' שעה 19:18 19:24-, הפסקה של שש דקות, ומיד ב 19:30 בן ב' עד 19:36, ושוב הפסקה של שש דקות, וב 19:42 עד 19:48 הבן הג'. כך שבתוך חצי שעה מספיק הורה לדעת מה קורה עם שלשת בניו.

תלמיד נבחן על מסכת מועד קטן גמרא מלה במלה!

במסגרת לימוד הגמרא בע"פ בת"ת "אהל משה" שכבר כתבנו עליה בעבר, פתחו השנה בת"ת בתנופה אדירה עם כמה הטבות נוספות לתלמידים שיחיו. א. נפתחו

שני מסלולים לבחינה: האחד **שקלא וטריא**, והשני **מלה במלה בע"פ**. בדף התקנון התלוי בלוח המודעות נכתבה התועלת שמגיעה מכל מסלול, באחד יידע הנבחן תוכנו של דף גמרא שלם, ובשני יידע דף גמרא שלם מלה במלה, ובכך ירכוש לעצמו

סגנון ושפת רבותינו האמוראים, ואף ישלוט בסגנון הדיבור הארמי שכל אלו מוקפדים במיוחד במסלול זה. יצוין כי ראש המוסדות רבי דוד קרעי שליט"א הבטיח לפצות תלמידים חלשים אשר התאמצו למעלה מכוחותיהם, ולא הצליחו כל כך. ב. נוספה אפשרות לבחינה של עשר דפים ברצף.

נכון לכתבת השורות תחלת חודש מרחשון כבר נבחן אחד התלמידים על מסכת **מועד קטן** בחלוקה של עשרה עשרה ושרה דפים מלה במלה! לאחמ"כ נבחן התלמיד על כל המסכת בידיעת התוכן כמבחן בשיבתנו תכב"ץ - שאלות ומקורות, וב"ה עבר בהצלחה ובהצטיינות וממשיך עוד בצעדי ענק למסכתות הבאות (עד שעת ההדפסה נבחן גם

תעודה לנבחים

על מסכת תענית, ובסך הכללי אנחנו עומדים על מאה דפים בפ"י כ"י). יה"ר שיגדל והיה שמו כשם אחד הגדולים. וזהו סיפור אחד, מלבד מה שרואים ושומעים מידי פעם בפעם, ומתענגים על קולות התורה המתהלכים בשבילי הת"ת ב"ה. ג. בנוסף ניתנה אפשרות לכיתות ו' להבחן אף על עמודים בודדים ולא על דפים בלבד.

כמובן הכל בתשלום גבוה מאד של ששה שקלים לדף הראשון, ולשני שבעה, וכעז"ה עד חמשה עשר שבמסלול הראשון. ולמסלול השני של מלה במלה, שקל אחד יותר מהמסלול הראשון. כל זה לא כולל הטבות שונות כגון עשרה דפים ברצף שזולת הסכום הראשוני ישנה תוספת של עשרים וחמשה ש"ח. ועוד כמה וכמה תנאים מעולים ב"ה תודות למנהל הדגול רבי רחמים חניה הי"ו שמשקיע סכומי כסף גדולים בעידוד התלמידים, על מנת שישקיעו בלימוד תורתנו הקדושה בכלל, ובצורה ובשיטה טובה ונכונה בפרט. יה"ר שלא ייבש המעיין ולא יקצץ האילן (הרוחני והגשמי) אכ"ר.

תלמוד תורה
"איש מצליח"
בני ברק

"רוח וגשם" בתלמוד תורה

ברם זכור אותו האיש לטובה ויהושע בן גמלא שמו שאלמלא הוא נשתכחה תורה מישראל (ב"ב כ"ד ע"א).

מימות יהושע בן גמלא ועד דורנו מחפשים בכל פעם מהי נוסחת הקסם לגרום לילד לשקוד על תלמודו, בדור אחד בערקתא דמסאנא, ובדור השני בזוזי...

כזה הוא המבצע שמתקיים בכיתה ו' בת"ת "איש מצליח" ע"י ידידנו הרב **יעקב הכהן** שליט"א. מבצע - "משיב הרוח ומוריד הגשם". התלמידים "משיבים" את ה"רוחניות" - שוקדים על תלמודם ונבחנים שקו"ט גמ' ומשנה בע"פ,

והרב מצדו "מוריד" להם "גשמיות" - משלם להם במיטבא כסף ועוד.

זר כי יקלע לכיתה ו' בשעת הפסקה, יטעה לחשוב כי בטעות נכנס לשיביה לצעירים, רואה הוא ילדים מתנצחים לבדם, האחד אומר: "מצא גוזלות מקושרים", השני משנן "שילם ולא רצה ליšבע", והשלישי עוסק בפסקו של רב נחמן "אי שומא הדר", והכיתה צהלה ושמחה בשמחת התורה, ובבהירות השמועה. וידי הרב והמפקח שליט"א עמוסים זה בגמרתו, וזה במשנתו אשרי העם שככה לו. וב"ה גם תלונות יש... ערב אחד מקבל הרב טלפון בביתו, ואחד ההורים על הקו ותלונה בפיו: בנו אינו מעונין לישון, יושב הוא ולומד ומשנן את תלמודו, האם יש מבחן?... יצוין כי המחנך רבי יעקב ביקש להודות למפקח שליט"א ולשאר הצוות על העזרה העידוד והתמיכה.

עומס בבחינת אצל המפקח

האם יש מבחן?!

תלמוד תורה
"אור המאיר"
אלעד

מאות זוגות משקפים חולקו חינם

זו השנה הששית ברציפות שנערך מבצע "טוב עין", בו מחלקים משקפיים לכל תלמידי הת"ת ובני משפחותיהם המורחבות, וכן למשפחות נוספות ברחבי העיר אלעד.

עלות המשקפיים - מסגרת ועדשות, משולמת על ידי ארגון ABSI (מצרפת), ובעזרתו של האדם היקר **משה סעדיה** הי"ו מקרית ספר אשר מארגן מבצע זה בכל שנה, ברוחב לב ובנפש חפצה, גם לבעלי הצרכים המיוחדים שכידוע יכולים להגיע לאלפי שקלים לזוג בודד!!

מנהל הת"ת **הרב מיכאל סעדיה** שליט"א משתדל בכל שנה לרתום את הארגון הנכבד החוסך מאות שקלים, למשפחות הת"ת. היו שנים שאף הצליח לחלק משקפיים לבחורים בישיבתנו הקדושה ולאברכי הכולל של הישיבה ולמשפחותיהם בעזרתו של הרב יצחק בכר שליט"א.

כמו כן ראוי לציין לשבח את המארגן בפועל של המבצע - המחנך הדגול רבי שמואל דמרי שליט"א הדואג שהחלוקה תתבצע בצורה יעילה, מהמסד ועד הטפחות תוך הקפדה על הפרטים הקטנים ביותר, מפרסום המבצע ועד קבלת הטפסים, וכן בחירת המסגרות לכל אחד כפי צרכיו, ושליחתם וקבלתם והחזרתם לכל אחד באופן אישי וכו', על אף שמדובר בכמות עצומה של משקפיים.

זאת אחת מהחלוקות הנערכות מידי שנה בשנה בת"ת "אור המאיר" ביוזמת ההנהלה המסורה והצוות הנפלא.

ויהי רצון שחפץ ה' בידיהם יצלח, והקב"ה ימלא כל משאלותם לטובה, ויזכו לראות רוב נחת מכל יוצאי חלציהם, בזה ובבא אכ"ר.

מתפללים בציון מרן הגה"ק "מייסד הישיבה"

ישיבת
"כסא רחמים"
עמנואל

במעלי יומא דכיפורי לקראת סיום ימי התשובה, ביום חמישי ח' בתשרי עלו בחורי הישיבה ירושלימה לציונו הקדוש של מרן הגה"ק מייסד הישיבה זצ"ל שבהר הזיתים, שם עמדו בהתרגשות והרבו בתפלה ובתחינה לפני שוכן מעונה שבזכותו של מרן זצ"ל, יזכו לחתימה טובה ושנה מתוקה ומבורכת שנת עלייה ברוחניות. כמו כן התפללו בציונו הקדוש של ה"בבא אלעזר" זיע"א שנפטר מקרוב ונטמן למרגלות ההר שם.

לאחר מכן נסעו הבחורים והרבנים לשיחת חיזוק קצרה מפי הגאון הגדול **רבי ראובן אלבז שליט"א**, ראש ישיבת אור החיים, שהתרגש מאד למראה בחורי הישיבה אשר יראת ה' נסוכה על פניהם, וקיבל אותם בכבוד בחדר השיעורים, ולסיום דבריו שיבח את פעלו של ראש הישיבה שליט"א.

לאחר דבריו ערכו במקום ארוחת צהרים ותפלת מנחה, ושיחה קצרה ואחרונה לפני יום הכפורים, ובסיום דבריו חילק הרב מלגות נאות בסך של מאות שקלים לבחורים השקדנים שניצלו את זמני ההפסקות ללימוד בזמן קיץ וזמן אלול החולפים. לאחר תפלת ערבית במקום נסעו הבחורים לביתם בעמנואל שמחים, מחוזקים ומוכנים כדבעי לקראת היום הנורא וימי בין הזמנים שאחרי.

הגאון רבי ראובן אלבז בשיחתו לבחורי הישיבה, לימינו ראש הישיבה ולשמאלו הרב גדסי רב הקהילה בעמנואל

הילולת מוה"ר הגון ר' משה הלוי זצ"ל

כמידי שנה ביום י"א במרחשוון נסעו בחורי הישיבה לישיבת הָאָם - בבני ברק, להשתתף בעצרת התעוררות לזכרו של מו"ר הגאון המופלא רבנו משה הלוי זצ"ל. בימים שלפני, למדו בשיעור של העיון בתורתו של הרב בספר ברכת ה', בעניין ברכת הפיצה. לאחר מכן נסעו לבני ברק, כשבראשית דרכם נכנסו להתברך ולשמוע דברי חיזוק מהגאון **רבי שמעון בעדני שליט"א** חבר מועצת חכמי התורה וראש

הגר"ש בעדני בשיחתו לבחורי הישיבה, לימינו ראש הישיבה

כולל תורה וחיים, בבית כנסת "אור החיים". הרב דיבר כעשר דקות על מעלת התורה ועל הזכות שלנו לעסוק בה, ולאחר מכן התעניין במצב הישיבה ובהתקדמותם של הבחורים. בסיום דבריו קיבל את מכתבו של מרן ראש הישיבה שליט"א על הישיבה והצטרף בדברים חמים לדברי מרן שליט"א. משם נסעו הבחורים לציונו הקדוש של מו"ר הגאון זצ"ל, ולאחר שקראו תהלים בצוותא והתפללו כל אחד להצלחתו בלימוד התורה ויראת שמים, צעדו לכיוון ממלכת התורה - ישיבתנו הקדושה ונכנסו לאולם חדר האוכל לעצרת ההתעוררות, לשמוע להתחזק ולחזות פני מרן שליט"א.

שבתות ישיבה

בסייעתא דשמיא לאחרונה החלו לעשות שבתות בישיבה, הכוללים את כל תפלות השבת ממנחה של ערב שבת ועד ערבית של מוצאי שבת. ליל שבת לאחר סעודה ראשונה כל בחור בביתו, עולים כולם לגבעת הישיבה ל"עונג שבת", הכולל: שעתיים של שירי שבת מתובלים בדברי תורה הנאמרים על ידי הבחורים, וגם כיבוד עשיר, המשפיעים יחד אוירה של קדושה רצינות ושאיפה להתעלות.

ביום שבת אחרי הצהרים מתקיים בימי החורף סדר קצר עם שיעור בהלכות שבת, ולאחר תפלת מנחה יושבים יחד עם הרמ"ם לקיים מצות סעודה שלישית בהידור רב, (ובהזדמנות זו נברך את האמהות היקרות שמתנדבות חלק בהכנת המטעמים לסעודה שלישית, תהי משכורתם שלימה מעם ה'), עם שירים ודברי תורה מפי בחורי הישיבה, ולסיום שיחה קצרה מאת ראש הישיבה שליט"א או מאחד מרבני היישוב.

לאחר תפלת ערבית והבדלה מתקיים מבחן מקיף על פירוש רש"י בפרשת השבוע, ולאחר מכן סועדים סעודה רביעית ומלויים את הנפש יתירה בקול רינה ותודה המון חוגג, וחוזרים לביתם שמחים וטובי לב עם הרגשת סיפוק ורצון עז לנצל את השבוע הבעל"ט בלימוד תורה בכמות ובאיכות.

יצויין כי בין הבחורים המצטיינים בהגעה בזמן בכל תפלות השבת ובסדרים עם התנהגות נאותה, הוגרלו פרסים כספיים מדי שבת בשבתו.

ישיבת
"כסא רחמים"
תל אביב

מרן ראש הישיבה שליט"א הגיע לשיחת חיזוק בישיבה

שבעים ושתיים שעות לפני יום הכיפורים זכתה העיר תל אביב ומרן **ראש הישיבה שליט"א** הגיע לעיר למסור שיחת חיזוק והתעוררות לקראת השנה החדשה.

במעמד
שאורגן על
ידי סניף
הישיבה בתל

אביב לבחורים מתחזקים בראשות הרה"ג רבי **אדיר עמרוצי שליט"א**, התאספו תלמידי הישיבה ההורים ותושבי המקום לעצרת התעוררות מפי רבני האזור, ושמעו שיחות ודרשות לתשובה והתחזקות לקראת יום הכפורים.

מתברך ממרן ראש הישיבה

הפתעת הערב היתה כאמור בואו של מרן ראש הישיבה שכיבד את המעמד לנוכח בקשתו של ראש הישיבה הרה"ג רבי **אדיר עמרוצי שליט"א**, שנשא דברי חיזוק מעודדים ונפלאים.

כאן המקום לציין כי במשך השנה נערכת פעילות ע"י רבני הישיבה לתושבי האזור לחיזוק וקירוב הלבבות לאבינו שבשמים, כדוגמת שיעורים בנושאים שונים העושים פירות ופירי פירות ב"ה.

זאת כמוכן מלבד ההשקעה הרבה שעושים רבני הישיבה לקידום הבחורים בתורה ויראת שמים, ותלי"ת הישיבה הולכת ומתרחבת בס"ד.

עצרת התעוררות

”חזון נחום”

מרן ראש הישיבה: בית כנסת בלי שיעורי תורה ”ככלה בלא חתן”

בי”א בכסלו השתא במלאות אחד עשר חודש לפטירת המנוח הצדיק הישישי החו”ש ר’ **נחום סעדון** זצ”ל אשר עזר וסייע רבות לשיבתנו הקדושה עוד מראשיתה, התקיימה אזכרה לזכרו בבהכ”נ ”בית רחמים” בפרדס כץ שב”ב בהשתתפות קהל רב רבנים ודינים ובראשם מרן ראש הישיבה שליט”א. ראשון הנואמים היה הדרשן פה מפיק מרגליות **רבי יונה חורי** שליט”א ממתפללי ביהכ”נ.

אחריו דיבר כבוד הגאון ראש הכולל **רבי דוד עידאן** שליט”א על דמותו האצילה של המנוח שגם לפני כארבעים שנה כאשר כמעט ולא היו חרדים באזור, היה ר’ נחום הולך עם כובע וחליפה והיה מן הבודדים שם שהלך כך ולא בוש מפני המלעיגים. רה”כ דיבר גם כן על פעולות החסד הרבות של המנוח שגם לעת זקנותו היה נשאר בביהכ”נ אחר התפילה והיו רבים נעזרים בחכמת החיים שבו ובעצות הנפלאות שהיה נותן. גם כן המנוח היה ת”ח ומוסר שיעורים בסעודה שלישית ועוד. וסיים בכך שהמנוח היה משתתף בשיעורים בכל שבת בבוקר אחר התפילה, ולעת זקנתו אף שלא היה יכול להחזיק ספר, היה נושא ונותן בדברים, ע”פ מה שהיה שומע. ושמן הראוי לקרוא שיעור זה על שמו ”חזון נחום”.

גולת הכותרת היתה בבואו של **מרן ראש הישיבה** שליט”א שהגיע יחד עם אחיו **מוה”ר הגאון רבי רחמים מאזוז** שליט”א. מרן דיבר בעניין חשיבות קביעות עיתים לתורה, וסיפר שלפני כמה שנים אמר לו הגבאי המסור של בתי הכנסת מר עמרומי שחידש את ביהכ”נ, ועשאה ”צלא ערוסה” כלשונו, דהיינו: ”ביהכ”נ יפה ככלה”, אך, התבטא מרן - מה הערך לכלה בלי חתן? וחתן, היינו הס”ת ולימוד התורה. ואם ביהכ”נ סגור רוב היום, ואין משתמשים בו רק לתפילה הרי שאיבד את עיקר ערכו. והזכיר שהמנוח ע”ה יחד עם הצדיק החו”ש רבי שמואל עידאן זצ”ל על כל עיסוקיהם היו מקפידים על שיעור ”ארבע אמות של הלכה” שהיה נהוג מאות שנים בחו”ל אחר שחרית וערבית ונשכח בארץ, והנ”ל היו מקפידים על שיעור בגמרא בבוקר ובערב, וראוי לחדש את זה בביהכ”נ. מרן המשיך לדבר בחשיבות הלמוד, ושכל אחד מחויב להביא את בניו ונכדיו לשיעור תורה, והזכיר דברי אחד מראשי החילוניים בדור הקודם בנאום באחד הקיבוצים: כשירדנו לגלות בית ראשון, לקחנו אתנו את התנ”ך צידה לדרך, וזה שמר על עמ”י. בחרבן בית שני ירדנו עם המשנה לגלות, והיא שמרה עלינו מהתבוללות. אך אם חלילה שונאי ישראל יצאו לגלות פעם שלישית מה יקחו?! עגבניות של עין חרוד! ואל לו לאדם לחשוב כי ישנו ערך לכסף, ואז נקב מרן בשמות של שלושה עשירי תבל שאונם נאמד בעשרות מליארדים, ולא הועיל להם ביום עברה, שנים מהם מאחורי סורג ובריח, ואחד נהרג בבזיון, הרי שאין הכסף העיקר אלא רק אמצעי להשיג את המטרה.

לאחר הדרשות נערכה סעודת האזכרה במקום. יהי זכרו ברוך.

מהפיכה בבאר שבע

סערה רוחנית שורשית פוקדת את בירת הנגב הצחיח באר שבע, אם כי בעשור האחרון נכרת פעילות רוחנית עניפה ברחבי העיר הרי שבתחום השורשי - שמירת המסורת לא נרשמה התעוררות מיוחדת. הסערה המדוברת לא באה עם בוא היורה, אלא הרבה קודם, בשלהי תמוז אשתקד. ביוזמתו הבלעדית של בוגר הישיבה ידידנו

מוסר השיעורים רבי יוסף מאיר

הרב **יוסף מאיר** שליט"א אשר מוסר בעיר במשך השבוע שיעורים בגמ' ובהלכה, וכעת פתח שיעורים בטעמי המקרא לילדי תלמודי התורה בעיר. בעוד שהוא היוזם והוא המלמד, פתח ר' יוסף את השיעורים בביתו של ר' **יורם כלפון** הי"ו כשהוא מתחיל כבר עם שתי קבוצות. במהלך חמשת החודשים למדו התלמידים טעמי המקרא בנגינתם המסורתית כפי שנלמדים בישיבתנו הקדושה עד להכנת הפרשה בטעמים ובדקדוק. נוסף

על כך שם ר' יוסף דגש אף על לימוד טעמי הפטרות והנביאים בנגינתם המיוחדת.

בתום חמשה חודשים כבר היו בקיאים התלמידים בכל האמור כדבעי, ולכבוד הסיום התקיים טקס חלוקת תעודות רב רושם מיוחד ולמעלה מהצפוי פרטים בכתבה הבאה...

"ויהי ה' את יוסף..."

בשיחה שקיימנו עם ר' יוסף על אודות מסיבת הסיום שהתפרסמה ברחבי העיר באר שבע, נחלץ מפינו המשפט: "איזו השגחה..." פעמים מספר, הסכיתו ושמעו על

נחת רוח גדולה הסבו למרן... תמונה אחת שוה...

מה ולמה. כפי מה שמספר ר' יוסף הרי שהמעמד המיוחד שהתקיים באולם המפואר **אגמים** ובמעמד... מרן **ראש הישיבה** שליט"א לא היה צפוי כלל, לולא יד ההשגחה שכיונה את הכל. ובכן לקראת סיום השיעורים הציע ר' יוסף לארגן מסיבת סיום לעודד את התלמידים שלמדו ולעודד תלמידים חדשים שילמדו, אך כסף מנלן?! ר' יוסף ומארח השיעורים ר' יורם כלפון הי"ו ניסו את זכותם ופנו לבעלי אולם "אגמים" בב"ש ושחו בפניהם על

מרן מעודד ומחזק את הילדים

המעמד החשוב וחיבותו הגדולה. למרבה ההפתעה, נאותו לבקשתם אך הקצו במקום האולם את מקום המסעדה הצמודה לאולם. תכף התפרסמו מודעות על האירוע שיתקיים בר"ח כסלו בערב, במעמד מוה"ר ר' **צמח מאזוז** שליט"א מנהל הישיבה, שהוזמן לכבד את המעמד.

יום ראשון הגיע ובעל האולם מצלצל לר' יוסף, ומודיע כי חזר מהחלטתו וכי מסכים הוא להקצות את מתחם האולם המפואר בעצמו לרשותם, כשהוא מוסיף: "תדאגו למלאות את המקום באורחים שלא יראה ריק!" ר' יוסף התנצל שאין כיבוד מספיק (שאף הוא הגיע מתורם אלמוני בדרך נס), ואז באה ישועה נוספת ובעל האולם מתחייב לדאוג אף לכיבוד הראוי.

הערב התחיל, כשלאכזבת כולם מתברר כי מוה"ר ר' צמח שליט"א אינו מגיע... לפתע נודע כי מרן ראש הישיבה בכבודו ובעצמו, נמצא כעת בעיר באר שבע, הדבר היה נשמע הזוי שמרן שליט"א יגיע למעמד, אך הנסיון שוה. אחר שיחה עם נהגו של מרן, ר' עובדיה חזוק הי"ו, הגיעה הודעה כעבור שעה, כי מרן שליט"א בכניסה לאולם. נקל לתאר את ההתרגשות שאחזה בתלמידים בהורים ובאורחים. מרן נכנס לאולם, תוך כדי שהוא מפגין חביבות יתירה למלמד המסור תלמידו היקר ר' יוסף, ואף מזכיר לו כמה מהחידושים שחידש בלומדו לפניו. אחר שיחה קצרה, כמובן מרתקת ומיוחדת, הפתיע מרן את התלמידים וביקש לבוחנם, מרן לא הסתפק בידיעת הקריאה בטעמים, אלא אף הוסיף לבדוק ידיעתם בהבדלי הטעמים כפשטא וטרחא. התלמידים שהשיבו כהוגן על כל הנשאל הסבו קורת רוח גדולה למרן שליט"א ששבחם ואמר: "כי גדולים ורבים מכם אינם יודעים את אשר ידעתם", מרן יצא מהאולם לא לפני שהאציל מברכתו על כל התלמידים היקרים.

לאחמ"כ נשא דברים ר' יוסף מאיר כשהוא מזמין אחריו את כל התלמידים לעלות לבמה ולקרוא יחד מפרשת השבוע בטעמיה ובדקדוקיה כשבסיום הקריאה העניק לכל תלמיד תעודה המעידה על כושרו בקריאה בתורה. ההורים התרגשו לשמוע את ילדיהם קוראים בתורה בטוב טעם ודעת, והודו לר' יוסף על פעילותו החשובה והמועילה.

נחתום בברכה לר' יוסף שיזכה להפיץ עוד ועוד תורה בישראל בכתב ובע"פ מתוך אושר ושמחה אכי"ר.

חדש באוצר

"אשת חיל" לאשת חיל

בהחלט ניתן לומר כי אחד היצירות המהודרות והמפוארות ביותר של מכון הישיבה, הוא הסידור לבת ישראל "אשת חיל" הסידור שסודר ונערך במיוחד לאשה כפי הנוסח המתאים לה, נתייחד בעיצוב מרהיב ומרשים מלבד כל המעלות שבספרים המכון אשר קונה לו שם כבית תוצרת לספרים עשירי תוכן מסודרים ומדויקים.

לפני כשנה קיבל הסידור תוספת ברכה בדמות ספר התהילים שנדפס בתוך הסידור, ובראש מעלה נוספת וחשובה עד למאוד, והיא העובדה התהילים כולו פוסק בפסיקים ונקודות לתועלת הבנת הענין, דבר הנחוץ לנשים שאינן מבינות בפיסוקי הטעמים. היום ניתן לבשר כי לאור הבקשות הרבות מציבור "נשות החיל" אשר חפצו לשאת את הסידור בתיקן לשאת צקון לחשם בעתות הפנאי, רק שגודלו מנע אפשרות זו. כעת יצא לאור הסידור "אשת חיל" כמתכונתו הקודמת בפורמט קטן וקל מהודר ומפואר.

עלות הסידור בפורמט הגדול 26 ₪

פורמט קטן 22 ₪

הגהות מימוני

עם פרוס השנה החדשה, הפתיענו הרה"ג רבי עוזי מימון שליט"א, מחובשי ביהמ"ד לדיינות "דבר אבנר" שע"י ישיבתנו הקדושה, בספר נוסף מפרי ביכוריו, "הגהות מימוני". מעט המחזיק את המרובה, הערות והארות קצרות, על הלכות כתובות, לפי סדר הטור ושלחן ערוך ונושאי כליו, אשר חידש במסגרת לימודיו בעיון הלכות אלו, יחד עם שאר לימודי הכשר לדיינות.

אין ספק שספר זה יהיה לתועלת מרובה לשוחרי תושיה, בפרט לעוסקים בהלכות אלו, באשר "כבר התפרסם ההמ"ח שליט"א בספריו הקודמים בהלכה ובאגדה, בעיון זך וישר קולע אל השערה" (לשון מרן ראש הישיבה בהסכמתו לספר). בסוף הספר צירף קונטרס "מגדל עוז", בו ציצים ופרחים, רמזים ורעיונות בפסוקי

התורה, באופן שהספר שוה לכל נפש, אחד חכם ואחד תם.
ניתן להשיג אצל המחבר רחוב האי גאון 1 בני ברק או בטל: 0773001552 או בחנות הישיבה.

"קצר ולענין"

דומה כאילו הניב הידוע "קצר ולענין" הולם במיוחד את הקונטרס החשוב מעט הכמות ורב תוכן "בנין עדי עד".

הקונטרס אותו חיבר ידידנו האברך החשוב הרה"ג ר' יניב נסיר שליט"א מדריך חתנים ונשואים מוסמך מגיש בקצרה ולענין, תוכן רב של עצות והנהגות מעשיות בחיי הנשואין.

אכן עמוסים היום מדפי הספריות בספרים שונים העוסקים בתחום זה, אך על תוכנם משתרגים מדרשים ומקורות, רעיונות ויסודות מחכמי ישראל במשך הדורות, דברים חשובים ונצרכים.

אלא שבתום הקריאה פעמים מאבדים ממכלול הרעיונות הניתנים בספר את הדברים המעשיים, וצריך איפוא כמין סיכום ותמצות עיקרי העצות המעשיות. את העבודה הזאת אנו מוצאים בקונטרס זה, בשפה נעימה וקולחת. ישירה וברורה, בסדר ובמומחיות גדולה, ניכר כי המחבר מתמצא היטב בחומר, וערכו בטוב טעם ודעת.

מעלה נוספת אנו מוצאים בשולי הסכמתו של הגאון הרב חיים רבי שליט"א, עדות כי הרב עבר על פני כל הקונטרס, ואף כי בירכתי הקונטרס הודפסו הארות ופנינים מהרב שליט"א.

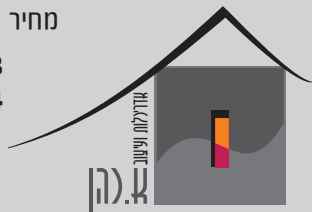
אין ספק כי קונטרס זה יביא תועלת רבה וראוי הוא לחתנים ואף לזקנים.

להזמנת הקונטרס והדרכת חתנים ונשואים: הרה"ג ר' יניב נסיר שליט"א: רחוב שמעון הצדיק 31 דירה 5 - אלעד

לכו והתפרנסו זה מזה

אדריכלות ועיצוב לבית ולמשרד
עצוב חללים באופן מרבי
מחיר מיוחד לכני הקהילה

052-2710213
077-5603504

ש. כהן עו"ד

**תחומי עיסוק: דיני מקרקעין,
עריכת חוזים, דיני ירושות, צוואות,
דיני חברות.**

רח' הרב כהנמן 383, בני ברק 51554
נייד: 050-4161237
פקס: 073-7272624

מחירים מיוחדים

למשפחת "כסא רחמים"

זה היום עשה ה' נגילה ונשמחה בו

אומגה 3

מצמח מרווה מרושתת לחיים בריאים וארוכים יותר!

מחקרים גילו שאומגה 3 מונעת מחלות רבות ומסייעת להתגבר
בס"ד על מחלות קיימות כגון:

**סכרת, כולסטרול, מחלות לב, מעיים, עור, דלקות פרקים,
בריחת סידן, בעיות קשב וריכוז, (תחליף לריטלין) ועוד,**

האומגה הצמחית מהמרווה המרושתת:

- ללא כספית ומתכות (שמצויות בשמן הדג)
- ללא ריח ותופעות לוואי.
- מעולה לאנשים, נשים, ילדים ותינוקות.
- מכילה עוד 100 חומרים פעילים המביאים לתוצאות מבורכים.

מוצרים חדשים
נוספים בעלי איכות מעולה עם
ספיגה מירבית (פוטנט חדש
וטעים) מולטי ויטמין סידן,
בקרת משקו ועוד...

דרושים מפיצים/ת
בארץ ובחו"ל
משלוחים לכל רחבי הארץ
ניתן לשלם
בכרטיסי אשראי

ניתן להשיג

בטלפון:

050-4139414

רשימת נציגים

אלעד

ר' אמנון לוי הי"ו

0524224532

באר שבע

ר' יוסף מאיר הי"ו

0527110435

בני ברק

ר' יהונתן ש. מאזוז

הי"ו

0548487652

גבעתיים

ר' יעקב חלקון הי"ו

0504136627

ירושלים

ר' אביחי ועקנין הי"ו

0524209643

ר' מאיר גבאי הי"ו

0543015397

נתיבות

ר' אלעד עשוש הי"ו

0504177753

ר' משה קורקוס הי"ו

0548461919

צפת

ר' טל זגדון הי"ו

0504146742

תמיד חלמת להפוך את כתיבתך
לאיכותית מרתקת ומקצועית יותר?

כעת מתגשם החלום!

מתארגנת קבוצה למספר סדנאות באמנות
הכתיבה

בקורסים נלמד: פיתוח כושר הביטוי, הדמיון,
היצירתיות והמקוריות. חיזוק יכולת ההבעה
והניסוח, טכניקות להפיכת הכתיבה למושכת
ומרתקת, עריכה לשונית, ביקורת עצמית.

הסדנא משלבת תרגילים מודרכים הנכתבים בזמן
השיעור, ודין בדברים שנכתבו על ידי הלומדים.

פרטים נוספים ורישום במערכת האיגוד -

0504158562

שוחט מצוניין לקנות אבני השחלה
וסכינים שיוצרו לפני 20 שנה ויותר,
מי מבין המוצרים שיש בידו הנ"ל,
והם ראויים לשימוש ומצוניין
למוכרם, יוצר אתי קשר בפלאפון:
052 7659583

מני כהן

אלו דברים...

אנו שבים ומבקשים מכל בני
החברה להמשיך להעתיר לרפואה
שלימה ובפרקי תהילים עבור
ידידנו

הרב כלאב שמלה שליט"א
הזקוק לרחמי שמים מרובים.
כמו"כ ניתן לקיים מצוות ביקור
חולים דרך הטלפון לשמח
ולעודד: 01433623421387
ניתן להשאיר הודעה בתא הקולי.

בברכת "ורפא ירפא"

למערכת הבטאון דרושות
תמונות מרבני הישיבה ומהווי
הישיבה במעגל השנה. כל מי
שיש בידו תמונה כל שהיא,
נודה לו מאד אם יוכל להעביר
אלינו לסריקה, ונחזיר לו בל"ג
ובע"ה.

תן יד לחיזוק הבטאון!

₪850	5000 פלאירים דו צדדי A4	₪145	1000 כרטיסי ביקור דו צדדי + למנציה מט
₪550	5000 פלאירים דו צדדי A5	₪250	1000 מנגטים 9/5 למנציה מבריקה
₪985	1000 מודעות חצי גיליון	₪440	1000 גלויות 10/15 דו"צ + למנציה

5 אהב לשכויק אוסק שלק...
הפקת ספרים בכריכה קשה או רכה, חוברות, פולדרים, קטלוגים, חשבונות, ניירת משרדית, לוחות שנה, מדבקות, ועוד...
* המחירים אינם כוללים דמי הפצה *
* המחירים אינם כוללים נט"מ *
החברות קיימות גם במחירים נמוכים יותר מאלו שציינו

יוסי 054-6740977
E-mail: yosikablan@gmail.com

נדפס בסיוע

האחים המבורכים: שימו, צבי, יגון וכמוס עמאר ומשפחותיהם הי"ו. להצלחתם ובריאותם. ולרפואת אמם מרת **כנפיטה** עמאר מב"ת. וכן האחים המבורכים: **מכלוף, יום טוב, אשר וזאן** ומשפחותיהם הי"ו. להצלחתם ובריאותם. ולרפואת הבן היקר **משה בן סרח** הי"ו. ולחיי אמם מרת **מזיאנה** מב"ת.

הגליון מוקדש

לעילוי נשמת המנוח הנכבד והיקר אוהב תורה ולומדיה, אהב את הבריות, איש אמת, בעל צדקות אשר זכה להיות מבוני הארץ ומיישביה **שאל בר דוד ושושנה לבית עשוש ז"ל תנצב"ה** הוקדש ע"י אשתו בניו ובנותיו

יה"ר שיתמלאו כל משאלות לבם לטובה, ובכל אשר יפנו ישכילו, וכל אשר יעשו יצליחו, ויזכו לעושר ואושר וכבוד, בריאות איתנה ונהורא מעליא, אורך ימים ושנות חיים. אמן